This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

HDI
HW 2A4R T

KE985

Neth 2046.5

Harvard College Library

FROM THE GIFT OF

WILLIAM ENDICOTT, JR.

(Class of 1887)

OF BOSTON

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Netherlands — Laws, statutes, etc.

Digitized by Google

VERZAMELING

VAN

PLACAATEN, RESOLUTIEN EN ANDERE AUTHENTYKE STUKKEN.

BETREKKING HEBBENDE TOT DE GEWIGTIGE GEBEURTENISSEN, IN DE MAAND SEPTEMBER MDCCLXXXVII, BEVOOREN EN VERVOLGENS, IN HET GEMEENEBEST DER VEREENIGDE NEDERLANDEN VOORGEVALLEN.

VYFTIGSTE DEEL.

Te CAMPEN,

Ter Drukkerye van J. A. DE CHALMOT,
MDCCXCIII.

Digitized by Google

Neth 2044.5

LAW
Harvard College Library
Oct, 1, 1912
Gift of
William Endicott, Jr.

Digitized by Google

CHRONOLOGISCH REGISTER

VAN ALLE DE STUKKEN

IN HET

VYFTIGSTE DEEL,

VAN DEZE VERZAMELING VOORKOMENDE.

N°. 3445. *Request van Brandmeesteren aan Burgemeesteren en Regeerders der Stad Hoorn, verzoekende om vaste Manschap aan de Brandspuiten. In dato den 10 Juny 1784.* bladz. 1.

—— 3446. *Addres van een aantal in den wapenhandel zich exerceerende Ingezetenen der Stad Hoorn, aan Burgemeesteren, zoo tot wegneeming der gedaane klachten door Belendens van hun exercitie plaats, als mede om een aanwyzing tot een geschikter plaats voor hun. In dato den 23 October 1784.* . . . . . bladz. 4.

—— 3447. *Addres aan de Ed. Manhafte Kapiteinen van de Schuttery der Stad Hoorn, inhoudende verzoek om het Request van Brandmeesteren van den 10 Juny 1784, thands in Hun Ed. handen gesteld, te appuijeeren.* . . . bladz. 6.

—— 3448. *Request aan Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, inhoudende verzoek, om de finantien der Doelens vast te regelen, ten einde de Burgerwacht, Schuttery*

Digitized by Google

en het Brandwezen ſtandig in orde wierde gebracht &c. In dato den 9 July 1785. . . . . bladz. 8.

N°. 3449. *Naamlyst der exerceerende en contribueerende Leden van het Genootſchap ter beoeffening en aanmoediging van den Burger Wapenhandel onder de Zinſpreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, *met opg. van derzelver inkomst in het Genootſchap voor den jaare* 1785. *bladz.* 10.

—— 3450. *Requeſt aan Burgemeesteren der Stad Hoorn, verzoekende om een Exercitie-plaats voor 't Genootſchap, met Appointement. In dato den* 20 *April* 1785. . *bladz.* 14.

—— 3451. *Adres tot welzyn en bevordering van het Genootſchap onder de Zinſpreuk* voor Vaderland en Vryheid, *binnen de Stad Hoorn . . . . . bladz.* 17.

—— 3452. *Inteekenlyst der Donateurs en Donatrices der Vaandels, Trommen, Pypen, Busſen &c. aan het Exercitie-Genootſchap. In dato den* 22 *Juny* 1785. . *bladz.* 19.

—— 3453. *Akte van Verbindtenis ter verdediging der Republikeinſche Conſtitutie, door de Leden van het Genootſchap van Wapenhandel, onder de Zinſpreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn. *In dato den* 25 *October* 1785. *bl.* 20.

—— 3454. *Naamlyst der exerceerende en contribueerende Leden van het Genootſchap ter beoeffening en aanmoediging van den Burger Wapenhandel onder de Zinſpreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, *voor den jaare* 1786. . . . . *bladz.* 23.

—— 3455. *Requesten en Bylagen van Officieren en Directeuren van het Exercitie-Genootſchap* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, *aan Schout, Burgemeesteren en Schepenen dier Stad, inhoudende klachten over de verregaande bru-*

Digitized by Google

Brutaliteiten en insultes het Genootschap aangedaan. In dato den 26 February 1786. . . . . *bladz.* 31.

No. 3456. *Booncedulle der Stad Hoorn voor den jaare 1786.* . . . . . *bladz.* 39.

—— 3457. *Naamlyst der uitgeloote Keurmannen, item van de door hun gemaakte Nominatie van 21 Persoonen om daar uit 7 Schepenen te worden gekozen, als mede de naamen der door Keurmannen geëligeerde 4 Burgemeesteren, en de naamen der door de Schout uit bovengemelde Nominatie geëligeerde 7 Schepenen. In dato den 14 April 1786. bl.* 41.

—— 3458. *Extract uit de Resolutien der Heeren Staaten van Holland en West-Friesland in Hun Ed. Groot Mogenden Vergadering genomen op Maandag den 4 September 1786, met de aanteekening van 16 Steden op het voorstel door de Heeren Gedeputeerden van Dordrecht gedaan, betrekkelyk Hattem en Elburg.* . . . . . *bladz.* 43.

—— 3459. *Resolutie van de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, waar by het Exercitie-Genootschap te Hoorn mede word gecomprehendeerd in Hun Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 7den dezer. In dato den 22. September 1786.* . . . . . *bladz.* 45.

—— 3460. *Request van Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, door het Genootschap* voor Vaderland en Vryheid. 1. *Om als een gelegaliseerd Corps in eed te worden genomen.* 2. *Om als een op zich zelfs bestaande Corps te mogen ageeren.* 3. *Tot het benoemen eener Commissie over het Defensie-wezen der Stad. In dato den 14 October 1786.* . . . . . *bladz.* 46.

—— 3461. *Aanspraak door den Heere Mr.* H. CARBASIUS *Secretaris der Stad Hoorn gedaan, by gelegenheid der*

Digitized by Google

Exercitie van het Genootſchap te Hoorn, benevens een Aanſpraak van den Heer Secretaris JAN BREEBAART, *by die zelfde gelegenheid, beide in October* 1786. . *bladz.* 49.

N°. 3462. *Reſolutie van Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, betrekkelyk een hier by gevoegd Request van* 235 *Burgers en Ingezetenen van Hoorn aan Hun Ed. Groot Mogenden, nopens hunne ſentimenten over het gedrag van zyne Hoogheid, en hunne gevoelens van dankzegging en attachement aan Hun Ed. Gr. Mogenden. In date den* 17 *November* 1786. *bladz.* 54.

—— 3463. *Request aan Burgemeesteren en Vroedſchappen der Stad Hoorn, uit naam van Directeuren en Secretaris van het Exercitie-Gezelſchap* tot Nut van Hoornsch Burgery, *over 't verbeteren der Schuttery te Hoorn. In date den* 3 *December* 1786. . . . . *bladz.* 64.

—— 3464. *Reſolutie van Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, betrekkelyk een aan hun gepreſenteerd Request door de Repræſentanten van het Hoornſche Exercitie-Genootſchap, over het ſpargeeren van een gefingeerden hier by gevoegden ééd. In date den* 29 *January* 1787. . . . . *bladz* 67.

—— 3465. *Publicatie van Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, over 't inſulteeren en byzonder ter weering van den blaam 't Genootſchap aangewreeven wegens de beruchte ééd der Vry-Corporisten. In date den* 3 *February* 1787. . . . . *bladz.* 71.

—— 3466. *Extract uit het Reſolutieboek de Stads zaaken betreffende, inhoudende de drie artikelen by de berughte apparitie. In date den* 15 *Maart* 1787. . . *bladz.* 73.

—— 3467. *Request van Officieren en Directeuren van het ge-*

Digitized by Google

gelegaliseerd Exercitie-Genootschap voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, aan de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, tot herstel van 't Genootschap. . . . . bladz. 74.

N°. 3468. *Extract uit het Register der Resolutien van de Gecombineerde Vergadering van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland enz., en van de Ed. Groot Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn enz., zynde een Resolutie tot herstel van 't Genootschap. In dato den 24 Maart 1787. . . . . bladz. 78.*

—— 3469. *Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, betrekkelyk het Rapport van Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en het Noorder-Kwartier wegens hun verrichte te Hoorn. In dato den 4 April 1787. Met vyf Bylagen. bladz. 79.*

—— 3470. *Extract uit het Register der Resolutien van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, en van de Edele Groot Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn. In dato den 5 April 1787. . . . . bladz. 99.*

—— 3471. *Resolutie van Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, waar by de herstelling van 't Genootschap word geinterdiceerd. In dato den 9 April 1787. bl. 100.*

—— 3472. *Extract uit het Register der Resolutien van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartier, en van de Edele Groot Achtb. Heeren Schout,*

Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, waar by het herstel provisioneel word uitgesteld. In dato den 10 April 1787. . . . . . *bladz.* 101.

N°. 3473. *Circulaire Missive van Burgemeesteren en Raad der Stad Hoorn aan de Stemmende Steden, zich beklaagende over 't zenden van Militie naar hunne Stad &c. In dato den 10 April 1787.* . . . . . *bladz.* 102.

—— 3474. *Protest van de Ridderschap over de extensie op de Remonstrantie van Hoorn, en Electie van Schepenen door Hun Ed. Groot Mogenden. In dato den 12 April 1787.* . . . . . *bladz.* 104.

—— 3475. *Missive uit naam van Directeuren en Officieren van het Genootschap van Wapenhandel onder de Zinspreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, *aan de Wel Edele Manhafte Heeren dier Stad. In dato den 29 April 1787.* . . . . . *bladz.* 105.

—— 3476. *Declaratoir door Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, ingelevert ter Vergadering van de Heeren Gecommitteerde Raaden van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere. In dato den 5 May 1787.* . . . . . *bladz.* 109.

—— 3477. *Resolutie van Gecommitteerde Raaden om aan 't Exercitie-Genootschap* voor Vaderland en Vryheid *binnen Hoorn hunne Vaandels en Trommen weder te restitueeren. In dato den 6 Juny 1787.* . . . . . *bladz.* 112.

—— 3478. *Voorstel van Heeren Gedeputeerden der Stad Hoorn op expresse last van hunne Principaalen ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden voorgedraagen, betrekkelyk de bovenstaande Resolutie. In dato den 6 Juny 1787.* . . . . . *bladz.* 113.

No.

N°. 3479. *Resolutie van Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, waar by het Genootschap* voor Vaderland en Vryheid *word geinterdiceerd publyk op te trekken. In dato den 9 Juny 1787.* . . . . . *bladz.* 115.

——— 3480. *Request aan Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, tot ondersteuning van de Propositie van Haarlem wegens eene Commissie tot regeling der Volksrepresentatie.* . . . *bladz.* 118.

——— 3481. *Lyste der Geremoveerde Regenten enz. bl.* 120.

——— 3482. *Publicatie van den Heere Prinse Erf-Stadhouder, waar by de Regeering te Hoorn word veranderd. In dato den 24 May 1787.* . . . . *bladz.* 121.

——— 3483. *Declaratoir dat te Hoorn op Zondag den .. Juny 1788 in de Groote Kerk voor het Nagevang door Ds.* Engelaerts *en* Schad *is voorgeleezen.* . . *bladz.* 128.

——— 3484. *Copie van een Kerkelyke Attestatie aan* J. van de Poll, *door Bedienaars des Goddelyken Woords en Ouderlingen der Gemeente J. C. tot Hoorn. In dato den 14 May 1789.* . . . . . *bladz.* 130.

——— 3485. *Extract uit het Resolutieboek van Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, relatief de submissie &c. van* H. Bolding *en* H. Hulleman, *en 't tegenovergestelde halstarrige gedrag van* J. van de Poll *en* Claas Breerlaart, *benevens daar uit gevloeid ontzeg van inwoening binnen gemelde Stad Hoorn, de twee laatstgemelden betreffende.* . . . . . *bladz.* 132.

——— 3486. *Rapport van de Heeren Gecommitteerden tot de Petitien van den Raad van Staaten in de Finantien van de Provincie van Stad Groningen en Ommelanden, betrekkelyk*

lyk de Zylvesterye zaaken, benevens de Staats-Resolutien daar op genomen. In dato den 24 July, 19 Augustus en 14 October 1784. . . . . bladz. 133.

. . . . . .

N°. 3487. Rapport van de Heeren Gecommitteerden tot de Provinciaale Finances van Stad Groningen en Ommelanden, in dato den 13 October 1784, nopens eenige Plakaaten en Ampliatie-Reglement, en eenige dispositien, welke by de Hooge Justitie Kamer vigeeren, zonder voorkennis en consent der Heeren Staaten deser Provincie; met de Resolutie door Hun Ed. Mogenden hier op genomen, van den 4 November en 17 December 1784. . . . . bladz. 179.

—— 3488. Ontwerp, om de Republyk door eene heilzaame vereeniging der belangen van Regent en Burger, van binnen gelukkig, en van buiten geducht te maaken. Volgens besluit der Provinciaale Vergadering van de gewapende Corpsen in Holland, den 4 October 1785 binnen Leyden geopend, ter kennisse der gezamentlyke Leden en verdere Ingezetenen der Provincie gebracht. . . . bladz. 185.

—— 3489. Resolutie van de Heeren Staaten van Stad en Lande, behelzende de Artikelen van onderlinge assopiatie, door welke de plaatshebbende geschillen tusschen de beide Staats-Leden van de Stad Groningen en de Ommelanden zouden worden gesleeten en uit den weg geruimd. In dato den 24 September 1791. . . . . bladz. 244.

—— 3490. Rapport van de Gecommitteerden tot de Petitien van den Raad van Staaten en de Provinciaale Finantiès van Stad Groningen en Ommelanden, betrekkelyk de Resolutien van Augustus en October 1787, benevens de daar op gevolgde Staats-Resolutie. In dato den 24 September 1791. . . . . bladz. 250.

No.

Digitized by Google

N°. 3491. *Resolutie van de Heeren Staaten van Stad en Lande, betrekkelyk de expeditie van Stads wegen in de maand September 1787 naar Appingdam gedaan. In date den 17 October 1791.* . . . . . *bladz.* 253.

—— 3492. *Resolutie van de Heeren Staaten van Stad en Lande, betrekkelyk de aanstelling van den Generaal-Majoor* CORNELIS *Baron* VAN MANIEL, *door den Heer Prince Erf-Stadhouder, tot Commandeur van Groningen &c. In date den 17 October 1791.* . . . . . *bladz.* 255.

—— 3493. *Staat en balance van al 't geen op het Politie-Comptoir der Stad 's Hertogenbosch, ter gelegenheid der plundering, op den 8, 9 en 10 November 1787 in die Stad voorgevallen, en van de daar uit gerecouvreerde Goederen, is ontvangen en uitgegeeven.* . . . *bladz.* 256.

—— 3494. *Extract uit de Notulen van den Krygsraad, gehouden in de Doelen op de Garnaalemarkt te Amsteldam, behelzende Resolutie om eene Commissie aan den President Burgemeester te zenden, ten einde te verzoeken en aan te dringen, om de Burger-Compagnien op hunne loopplaatsen in de wapenen te doen komen, en te vernemen wat die ten opzichte van de gevraagd wordende Remotie van sommige Vroedschappen denken &c. In date den 20 April 1787.* . . . . . *bladz.* 261.

—— 3495. *Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren der Stad Rotterdam, over het gepleegd misdryf in Gouda van den Boekverkooper* BENNET, *woonende te Rotterdam. In date den 17 April 1783.* . . . . . *bladz.* 262.

—— 3496. *Rescriptie van Heeren Burgemeesteren der Stad Rotterdam aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda op voorgaande Missive. In date den 22 April 1783. bl.* 264.

No.

N°. 3497. *Nadere Missive en dankbetuiging van Heeren Raaden gemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren der Stad Rotterdam, over de aan* BENNET *gedaane correctie. In date den 7 May 1783. . . . . bladz. 265.*

—— 3498. *Publicatie van die van den Gerechte der Stad Leyden, waar by verbieden de* Post naar den Neder-Rhyn. *In date den 24 Juny 1783. . . bladz. 266.*

—— 3499. *Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage, houdende bes klag over 't drukken in 's Hage en divulgeeren van den 81sten Nommer van het periodiq Geschrift, geintituleerd de* Post naar den Neder-Rhyn, *met verzoek van voorziening daar tegen. In date den 29 Juny 1783. . . . bladz. 267.*

—— 3500. *Rescriptie van Heeren Schout en Burgemeesteren van 's Hage, aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda op voorgaande. In date den 30 Juny 1783. bladz. 278.*

—— 3501. *Nadere Missive en instantie van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda, aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage, over voorgemelde materie. In date den 5 July 1783. . . . . bladz. 279.*

—— 3502. *Wederschryvens van Heeren Schout en Burgemeesteren van 's Hage aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda op voorgaande. In date den 7 July 1783. bladz. 280.*

—— 3503. *Nog nadere Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage. In date den 10 July 1783. . . . . bladz. 281.*

—— 3504. *Missive van Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen van 's Hage aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda, houdende kennisgeving van het verrichte in dezen,*

zen, met toezending van de Vonnissen hier achter gevoegd sub A en B, tegen THOMAS VAN OS Uitgever, en JOHANNIS ROGATSNIK Drukker van het 81ste Nommer van de Post naar den Neder-Rhyn. In dato den 31 July 1783. . . . . bladz. 282.

N°. 3505. Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage, tot dankzegging voor de gegevene Communicatie en toegezondene Vonnissen, als voor het verrichte in dezen. In dato den 15 July 1783. . . . . bladz. 287.

—— 3506. Resolutie van de Magistraat der Stad Gouda, betrekkelyk twee hier by geinsereerde Schotschriften, tusschen den 12 en 13, en 23 en 24 April in diverse plaatsen binnen genoemde Stad aangeplakt. In dato den 30 April 1787. . . . . bladz. 288.

—— 3507. Resolutie van de Magistraat der Stad Gouda, over het zelfde onderwerp. In dato den 1 May 1787. bl. 292.

—— 3508. Resolutie van de Vroedschap der Stad Gouda, betrekkelyk het zelfde onderwerp. In dato den 2 May 1787. . . . . bladz. 293.

—— 3509. Publicatie van de Magistraat der Stad Gouda, waar by eene praemie van een honderd zilveren Ducatons word uitgeloofd op de ontdekking van den Autheur of Autheurs van twee oproerige Geschriften, tusschen den 12 en 13, en 23 en 24 April op verscheidene plaatsen van genoemde Stad aangeplakt. In dato den 8 May 1787. . . bladz. 294.

—— 3510. Request van Mr. FREDRIK VAN DER HOEVE, JAN AARNOUD PEERSMAN BUYS, ALBERTUS HENDRIK TEKKELENBURG, GERRIT ATKENS DE JONGE en JAN NIEUWLAND, aan de Regeering der Stad Gouda, verzoekende

kende om in de wettige poſſeſſie van hunne Privilegien te worden gemaintineerd &c.; benevens de Reſolutie door Hun Ed. Groot Achtb. hier op genomen. In date den 9 Juny 1787. . . . . bladz. 296.

No. 3511. *Reſolutie van de Vroedſchap der Stad Gouda, om zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prince Erf-Stadhouder te verzoeken en te authoriſeeren tot het veranderen der Regeeringen in de Steden &c. In date den 29 October 1787. . . . . bladz. 300.*

—— 3512. *Verhaal omtrent de tumultueuſe beweegingen te Hoorn op den 11 October 1786, gedaan uit naam der Burger-Societeit binnen genoemde Stad, onder de Zinſpreuk:* tot nut des Burgerſtands en het vrye Vaderland. *bladz. 302.*

—— 3513. *Declaratoir van den Graaf tot* BENTHEIM STEINFURT, *betrekkelyk de uitgeweekene Inwoonders der Republyk van de Vereenigde Nederlanden. In dato den 30 July 1789. . . . . bladz. 310.*

VER-

Digitized by Google

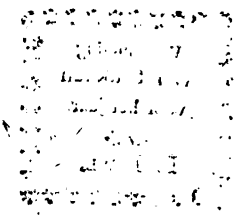

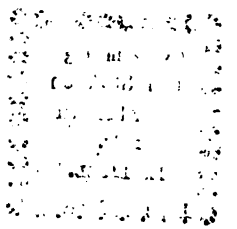

Digitized by Google

Verzameling
van Stukken
voor het jaar
1787.
L. Deel.

Verzameling
van Stukken
voor het jaar
1787.
L. Deel.

Digitized by Google

VERZAMELING

VAN

PLACAATEN, RESOLUTIEN EN ANDERE AUTHENTYKE STUKKEN enz. BETREKKING HEBBENDE TOT DE GEWIGTIGE GEBEURTENISSEN, IN DE MAAND SEPTEMBER 1787, BEVOOREN EN VERVOLGENS, IN DE REPUBLIEK DER VEREENIGDE NEDERLANDEN VOORGEVALLEN.

N°. 3445. *Request van Brandmeesteren aan Burgemeesteren en Regeerders der Stad Hoorn, verzoekende om vaste Manschap aan de Brandspuiten. In dato den 10 Juny 1784.*

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN BURGEMEESTEREN EN REGEERDERS DER STAD HOORN.

Geeven met verschuldigde eerbied te kennen, de Brandmeesteren van de Spuiten Litt. B en D dat wel sedert eenige jaaren door de goede schikking van U Ed. Groot Achtb. verscheidene verbeteringen, zoo ten aanzien van de Spuiten en derzelver gereedschappen, als in opzicht van de manuance en be-

beheering derzelver zyn gemaakt, en daar door dus het Brandwezen binnen deze Stad is gebracht op eene zeer goede voet, dan dat aan de Spuiten van de Supplianten nog exteerd eene inconvenientie van veel aanbelang welke de Supplianten (schoon bereids meermaalen geschied) in gemoede verplicht vinden nogmaals te brengen onder 't oog van U Ed. Groot Achtb.; hier in bestaande, dat ofschoon volgens de respective Ordonnantie door U Ed. Groot Achtb. voor de Brandspuiten gemaakt, aan der Supplianten Spuiten zyn geplaatst de kleine Officianten binnen deze Stad; omme gedurende hun leven lang, dezelve Spuiten te helpen manueeren en beheeren, echter verre het grootste getal der benoodigde manschap, door de Supplianten moet worden gezocht uit deze Stads Burgery, die ieder vier jaaren afgaan, en als dan weder door anderen moeten worden opgevolgd; dat wel door de respective Gildens, ingevolge gemelde Ordonnantie, worden bezorgt, te samen 45 Persoonen, welke door de Supplianten onder den anderen aan hunne Spuiten worden verdeeld, (behalven dat door de verkleining en vermindering van verscheiden Gildens, het aan dezelve bezwaarlyk valt, de aan hun bepaalde Persoonen te vinden, waar door dikwyls oude lieden, of wel dezulke zelve die door U Ed. Groot Achtb. tot Dekens of Voogden van dezelve Gilden zyn aangesteld, aan de Spuiten moeten worden geplaatst) ook alle vier jaaren door anderen worden vervangen, spruitende uit voorschreven inconvenientie voor de Supplianten de volgende zwaarigheden. *Eerst* en voornamentlyk, dat verre het grootste gedeelte van der Supplianten manschap, in cas van brand, als weinig of niet geverseerd zynde in de manuance van de Spuiten, van geen nut van eenig aanbelang kan zyn: ja dikwerf dient om by den eersten aanvang confusie, verwarringe en onherstelbaare defecten aan de Spuiten, door eene verkeerde en onkundige behandeling te veroirzaaken, waar door, zonder nog in aanmerkinge te neemen, de kosten, welke hier door van tyd

tot

tot tyd voor de Stad worden veroirzaakt, het heilzaam oogmerk van de geheele inrichtinge word gemist, en waar door ook de Supplianten indien hunne Spuiten gelyktydig met de Spuit Litt. A, (aan dewelke eenig en altyd vaste manschap is) worden te werk gesteld, dikwyls van 't genot der eerste præmien tot encouragement voor de Spuiten bepaald, moeten verstooken blyven. — Ten tweeden veroirzaakt het de Supplianten ongelooflyk veel moeite, en niet zelden veel ongenoegen van hunne Mede-Burgeren, omme by ieder vier jaarige verandering, het benoodigde getal manschap uit hunne wyken te vinden, want wat het gegoedste deel der Burgerye betreft (behalven dat veele zich opposeeren om als Rompers &c. aan de Spuiten geplaatst te worden) zyn de meeste of als Officieren van de Schuttery, of als Wykmeesteren, Brandvoogden &c. excusabel, en dus voor de Supplianten niet verkrygbaar; gelyk het ook even zoo is met het minder gedeelte der Burgerye, als waar van dezen zyn Klapperwachts, geene Tamboers of Huurwaakers by de Schuttery, of behooren tot een der Spuiten van Hun Ed. Mogenden of van Heeren Bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie, terwyl anderen hun bestaan by de zee vindende, of als Sjouwers op 's Lands of Compagnie Schepen, zich een groot gedeelte van 't jaar buiten deze Stad bevinden; waar by nog komt, dat door het geduurig verhuizen uit de eene wyk in de andere, veele Persoonen, wanneer door de eene Spuit worden verlaten en voor hun dienst bedankt, by een andere wederom worden opgenomen, het welk mede niet weinig moeite en moeijelykheid aan de Supplianten veroirzaakt. — Omme alle welke redenen de Supplianten zich keeren tot U Ed. Groot Achtb., ootmoediglyk verzoekende: dat het U Ed. Gr. Achtb. behaage, de Spuiten, boven en behalven de daar aan geplaatste kleine Officianten te voorzien van vaste manschap, dewelke verplicht zouden moeten zyn, dezelve Spuiten tot hun 60 jaar te helpen ma-

nueeren en beheeren: latende de Supplianten de wyze op welke, als mede de bepaalinge van een foulegement voor dusdaanige aan de Spuit geplaatste manschap, over aan het verlicht oirdeel en de welwyze directie van U Ed. Groot Achtb., zynde echter de Supplianten (des gerequireerd) altoos bereid, hunne bedenkingen hier over aan U Ed. Groot Achtb. te suppediteeren.

't Welk doende &c.

Hoorn, den 10 Juny 1784.

No. 3446. *Addres van een aantal in den wapenhandel zich exerceerende Ingezetenen der Stad Hoorn aan Burgemeesteren, zoo tot wegneeming der gedane klachten door Belendens van hun Exercitie-plaats, als mede om een aanwyzing tot een geschikter plaats voor hun. In dato den* 23 *October* 1784.

AAN DE WEL ED. GROOT ACHTBAARE HEEREN BURGEMEESTEREN EN REGEERDERS DER STAD HOORN.

Op 't verzoek door U Ed. Groot Achtb., aan de Mede-Ondergeteekenden BOLDING en v. SCHELLINGER, aan ons gezamentlyke Ondergeteekenden medegedeeld, gedaan: declareeren de Ondergeteekenden in antwoord, dat zy zich sedert eenigen tyd in den wapenhandel hebben beginnen te oefenen, zoo ter voldoening hunner byzondere liefhebberye voor dezelve, als omme zich in staat te stellen, ten einde (des gerequireerd) in hunne respective Compagnien de vereischte dienst met vrucht te kunnen doen; dat de Ondergeteekenden ten dien einde hebben gehuurd een Pakhuis, staande op de Binnenluiendyk, binnen deser Stad, alwaar door hun des Donderdags avonds van 6 tot 9 uuren word geëxerceerd; zich gerust en verzekerd houdende zoodaanige maatregelen te hebben genomen, en hun gedrag dusdaanig

lig hebben ingericht, dat hier uit geen gevaar van brand of andere onheilen in 't minste is te vreezen; echter verstaande dat belenders van voorfz. Pakhuis, zich uit oirzaake van eenige bekommeringen, of te wel anders, ons Ondergeteekenden onbewust, aan U Ed. Groot Achtb. hebben geaddresseerd, met verzoek dat de Ondergeteekenden hunnen exercitie in plaats van des avonds, op den dag mogten verrichten; doch daar hier door verre de meesten der Ondergeteekenden, zich in hunne affaires zeer veel zouden verletten en aan nadeel in hun bestaan bloot zouden stellen, daar naar 't ingien der Ondergeteekenden, het beoefenen van den wapenhandel (zoo uit aanmerking van de omstandigheden binnen deze Stad, als van de verwikkelende bekommerende gesteldheid van buiten) laags hoe noodzakelyker word, echter zoo min mooglyk zonder tyd verzuim moet geschieden; zoo verzoeken de Ondergetoekenden dotmoedigiyk van U Edele Groot Achtb., dat zy op de bovengemelde wyze in deze hunne zoo noodige, nuttige en manmoedige liefhebberye, by provisie daar ter plaatse mogen blyven voortgaan — onder presentatie dat U Edele Groot Achtb. door een of meer gequalificeerd Persoon, de plaats, de schikkingen daar gemaakt, benevens het gedrag des Ondergeteekendens in dezen gelieven te laaten examineeren, ten einde overtuigd te zyn, dat alle mooglyke voorzorge in dezen is, en word in acht genomen.

Dan daar het getal der Ondergeteekenden van tyd tot tyd vermeerdert, en waarschynlyk zeer sterk zullen aanwassen, zoo dat de tegenswoordige plaats van nu af reeds meer dan bekrompen is, en wel voornamentlyk om *ex radice* weg te neemen, alle gemaakte en nog te verwachtene klachten van de Belenders.

Zoo neemen de Ondergeteekenden de vryheid aan U Ed. Groot Achtb. onder 't oog te brengen, of U Ed. Groot Achtb. zouden kunnen goedvinden, ons een bekwaame en overdekte plaats aan te wyzen,

ten einde des avonds op de bestemde dag en tyd zich aldaar in den wapenhandel te mogen oeffenen, het welk de Ondergeteekenden zuim zoo aangenaam zoude wezen, als aan de geduurige klachten der Bedelaars, en de onaangenaamheden daar uit proflueerende, bloot gesteld te worden, en dus de voorschreven exercitien des te beter te kunnen verrichten, waar toe wy de vryheid neemen aan U Ed. Groot Achtb. gedachten de publicque Kerken in naarvolging van menigvuldige Steden en Plaatsen dezer Republyk, aan te beveelen, of anders zoodanige convenable plaatse aan ons te suppediteeren, als U Ed. Groot Achtb. zullen oirdeelen te behooren.

Waar mede de Ondergeteekenden zich insinueeren in U Ed. Groot Achtb. protectie en Vaderlyke zorge, ten allen tyden bereid zynde, gelyk het braave Burgeren en Schutteren betaamt, hunnen duurgezwooren éèd naar te komen, en hunne Overheden te helpen beschermen en verweeren.

Actum Hoorn, den 23 October 1784.

No. 347. *Addres aan de Ed. Manhafte Kapiteinen der Schuttery der Stad Hoorn, inhoudende verzoek om het Request van Brandmeesteren van den 10 Juny 1784, thands in Hun Ed. handen gesteld, te approbeeren.*

AAN DE EDELE MANHAFTE KAPITEINEN VAN DE SCHUTTERY DER STAD HOORN.

De Ondergeteekenden, alle Burgers en Schutters dezer Stad, geinformeerd zynde, dat door Brandmeesteren van de Spuiten Litt. B en D aan Hun Ed. Groot Achtb. de Heeren Burgemeesteren, op den 10 Juny 1784, is gepresenteerd een Request met deszelfs Bylage, houdende, om ter betere manutentie van de Spuiten, aan dezelve te mogen hebben vaste manschappen uit dezes Stads Schuttery, en welke manschappen ook daar door uit de Schuttery

zouden worden ontslagen en vrygelaaten, alles op zulke gronden en motiven, als by gemelde Requeste en Bylage breeder is vermeld, en welk Request en Bylage door Hun Ed. Groot Achtb. benevens de Heeren Raaden in de Vroedschap, is gesteld in handen van U Ed. Manhafte, om te dienen van advys; en vermits naar het inzien der Ondergeteekenden het accordeeren van het bovengemelde verzoek, niet alleen zoude kunnen dienen, ingeval in cas van nood van de Brandspuiten, een prompt en allergewenscht effect te hebben, waar by deze Stad en elk Ingezeten derzelver, een groot belang heeft, maar ook deze inrichting van selve aanleiding zoude geeven, en ten sterksten zoude kunnen dienen ter verbetering van het zoo zeer vervallen Schutterywezen en de Burgerwacht binnen deze Stad, eene verbetering zoo hoog noodzaakelyk, vooral in de omstandigheden waar in ons lieve Vaderland zich thands bevind, dat dezelve door een groot aantal voornaame Burgers en Ingezetenen dezer Stad, erkend en begeerd word, en daar de Ondergeteekenden niet twyfelen, of U Ed. Manhafte zyn selve, meer dan yemand hier van overreed, achten dus niet noodig in een detail van bysonderheden zich hier over uit te laaten.

Dan neemen de vryheid, zich by dezen te addresseeren aan U Ed. Manhafte, met gedienstig verzoek: dat U Ed. Manhafte aan het meergemelde Request en Bylage van Brandmeesteren, gelieven te verleenen zoodaanig gunstig appui, dat men met grond zoude kunnen verwachten, het verzoek daar in gedaan, door Hun Ed. Groot Achtb. zal worden geaccordeerd, en ten beste van deze Stad en deszelfs Ingezetenen tot stand gebracht, en tevens by U Ed. Manhafte met al dien ernst, welke het gewicht der zaake vordert, mag worden by de hand genomen, eene zoodaanige verbetering in de Schutterye en Burgerwacht, dat dezelve daar door worde gebracht in dien stand welke overeenkomt met de waardigheid van deze onze Stad, en in navol-

belangende U Ed. Groot Achtb. op den 27 Juny 1785 vergaderd zyn geweest) op de oude voet blyft, dat men waarlyk in cas van brand thans geene de minste zekerheid heeft van eene geschikte hulp, en daarenboven op de Burger- of Nagtwachten zich met eenige gerustheid niet kan verlaaten.

Waarom de Suppliantén zich addresseeren by U Ed. Groot Achtb., instantelyk verzoekende: dat het U Ed. Groot Achtb. behaage, de finantien der Doelens, zoo spoedig eenigzins mooglyk is, op de behoorlykste wyze, volgens vereischte, vast te reguleeren, op dat daar door eene zoo zeer verlangde en heilzaamste orde by de Brandspuiten mogt plaats grypen, en men gedurig zoo door een geschikte Burger- of Nagtwacht, als mede door de zoo allerpryslykste wapenoeffening verzekerd was, die veiligheid, ja die verdeediging te kunnen genieten, welke eene zoo voornaame grondwet altoos moet zyn van eene geschikte Maatschappy.

't Welk doende &c.

Was onderteekend door [illegible] Burgers en Ingezetenen.

No. 9449. *Naamlyst der exerceerende en contribueerende Leden van het Genootschap tot Wapenoeffening en Aanmoediging van den Burger-Wapenhandel onder de Zinspreuk* voor Vaderland en Vryheid *te* Hoorn, *naar rang van derzelver inkomst in het Genootschap voor den jaare 1785.*

K A P I T E Y N S.

Mr. J. H. van Seralen,

P. C. Boon.

Mr. H. Carbasius.

Mr. D. Gallis.

L U I T E N A N T.

Mr. C. J. van de Blocquery.

W. Schuurman.
F. Hoyer.
G. Schuit de Wys.

VAANDRIGA.

W. N. Crap Hellingman.
Mr. D. van Foreest.
Mr. W. A. van der Ramhorst.
Mr. C. Carbasius.

ADJUDANT.

J. W. Swarthoff.

GEWONE LEDEN.

H. BOLDINGH, *Serg.* 1 (*)
J. Schenk. 3
J. HAM, *Sergeant.* 3
Mr. Z. v. Foreest, *Serg.* 1
C. KLYN, *Sergeant.* 2
J. BREEBAART, Secretaris, *Serg.* 4
H. Fangman. 4
A. Schellinger, Junior. 2
H. Starre. 4
J. Korver Iz. *Serg.* 2
W. Hulleman, *Corpor.* 1
J. C. Lont. 2
A. Schagen. 1
C. Temme. 2
J. Crobli, *Corpor.* 4
A. Best. 1
E. de Bruin. 1
A. Smit. 3
J. Wydema. 2
J. van Crimpen. 3
J. Edingh. 1
J. H. Veenkamp. 3
Mr. J. Schagen. 2
J. G. Borst. 1
H. SLYPER. 1
J. Temme. 3
Mr. P. Kinkhamer, Jacobsz. 3
H. de Wit. 4
J. Brouwer Oly. 1
J. van Foreest. 1
M. Maas. 1
N. van Beek, *Corp.* 1
W. Tasman, *Serg.* 4
C. Keyzer. 1
W. Olyslager. 3
R. Bosfert. 3
P. Holst. 4
J. Sieuwerts. 1

J. VAN

(*) De Naamen met kleine Kapitaale letteren gedrukt, zyn Directeuren, die met Curcyf, zyn Oud-Directeuren, de No. 1, 2, 3 en 4, geeven te kennen onder welke Compagnie de Leden behooren.

J. van der Wolff. 3.
G. Korver, *Corpor.* 2
K. Hulleman. 3
D. Wit. 2
J. Schottee. 1
J. de Graaff. 3
M. Reintjes. 1
H. Richters. 2
J. F. Thade. 1
C. Schermer. 3
W. Lindeman. 1
P. van Putten. 3
C. Heynis. 1
J. Bakker. 4
C. Reintjes. 2
E. Stieltjes. 3
H. Bergman. 4
B. Slichting. 4
F. Schagen. 1
J. Slichting. 4
G. F. Oortgyſen. 2
J. van Wyk. 4
M. Wonderlyk. 2
J. Cramer. 4
C. Meyer. 2
C. Breebaart, Pietersz. 4
B. Das. 4
M. Sas. 3
G. *Stieltjes.* 1
F. Bast, *Corpor.* 3
V. van Halm. 3
J. Spoelder. 3
J. Rooſeboom. 3
J. Pickart. 3
D. Steman. 1
A. C. Korthals. 4
D. Wognum. 4
C. Breebaart. 1
C. Kalker. 2
A. Waardenburg. 3

J. van Crimpen, *Serg.* 3
P. Viſſer. 3
D. Schuurman. 3
J. Volten. 2
D. Langewagen, *Corp.* 2
J. Langewagen. 2
J. Smit. 2
R. Tuipman. 4
J. Bruin. 3
G. de Jong. 1
P. Kuiper. 3
J. Baart. 3
J. ten Vaer. 4
D. Boſſelaar. 4
A. Kaag. 3
W. Sloos. 2
C. Maas. 4
J. Mantel. 2
R. Koot. 2
J. Schellinger. 2
C. van Driel. 3
A. Viſſer. 2
B. L. Bernhard. 4
C. de Reeper. 4
C. Esbach. 2
K. Swart, *Corpor.* 3
M. Nooder. 1
H. W. Matthæus. 3
H. van Voorst. 3
J. Groen. 2
W. Lippits. 4
J. Breyr. 4
C. Steman. 1
J. Steen. 2
P. Salm. 4
P. Adriaanse. 4
P. J. Wagemaker. 2
P. Feller, *Corpor.* 4
T. Voetman. 4
A. de Vos. 3

G.

Digitized by Google

G. S. Mulder. 1
W. Vel. 4
G. Vlasman. 4
A. Stolts. 1
H. Meyer. 4
M. Arts. 4
P. Schoni. 2
P. Benist. 2
P. Brouwer. 1
S. Meijer. 4
J. E. Gaetner. [illegible]
E. van Loenen. 3
T. Groenewoudt, Abrahamsz. 1
S. Brouwer. 1
J. van Leuven. 2
J. Way. 4
J. Roos. 4
D. Groen. 2
J. van Schagen. 2

CADETTEN.

N. Boldingh. 3
E. Engelberts. 3
A. Bruin. 1
P. Breebaart. 1
J. van Halm. 1
G. van Hoolwerff. 1
G. A. Pet. 4
G. Langewagen. 1
C. Rooseboom. 2
N. Mulder. 2
J. Bekt. 2
G. van Krimpen. 2
C. van Hinten. 4

CONTRIBUEERENDE LEDEN.

Maria Agricola, weduwe Pet.
Simon Riedemaker.
Klaas Swart.
Pieter Houttuijn.
Francois Hoijer.
Jan van de Poll.
Paulus Bel.
Klaas Swart, Symonsz.
Jan Langewagen.
Jan Schenk, Junior.
Cornelis de Boer.
Frans Smit.
Volcard Schellinger, Evertsz.
Jan Bent.
Gerrit Brons.
Thomas Bruyn.
Pieter Klinkhamer.
Cornelis van der Wolff.
Hendrik Honing.
Lodewyk Vermande.
Herman Jansz. Veenkamp.
P. H. van der Steen, *te Thiel.*
E. M. Engelberts.
Syvert Langedyk.
Gerrit de Roodt *te Amst.*
J. d'Amour *te Amst.*
Carel d'Amour *te Amst.*
J. F. Hofman *te Amst.*
J. W. Ogelwicht *te Amst.*
P. C. v. Herselen *te Amst.*
Johannes Hart *te Amst.*
Carel Lot *te Amst.*

Mr. C. H. van [illegible]	Cornelis Vel[illegible]
Rake[illegible]	Bernardus Hul[illegible]
Nicolaas [illegible]	Thomas Bo[illegible]
Pieter Jager.	Theunis Groenewoudt, Abrahamsz.
Mr. Jacob v. [illegible]	Pieter Heyn[illegible]
Willem Bi[illegible]	Gerrit Krook.
Bruno Engel van [illegible]	Jacob Snoek.
Cornelis de Fe[illegible]fer.	Nicolaas Sp[illegible].
Cornelis Mest.	Paulus Bast.
Reinier Bro[illegible]	Jan de Vries.
Jan Burger.	

No. 34[illegible]. *Request aan Burgemeesteren der Stad Hoorn, verzoekende om een Exercitie-plaats voor hun Genootschap, met Appointement. In dato* [illegible]

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN BURGEMEESTEREN EN REGEERDERS DER STAD HOORN.

Geeven met verschuldigden eerbied te kennen de Ondergeteekenden, Burgers en Inwooners dezer Stad.

Dat zy Ondergeteekenden, geduurende den voorleedenen winter, (vooral na dat hun de zoo loffelyke intentie van onzen Hoogen Souverein, tot eene algemeene Wapening van alle Inwooners van ons Vaderland; en tevens het goede oogmerk van U Wel Ed. Groot Achtb., ter verbetering en in ſtand brenging der zoo ververvallene Schutteryen dezer Stad, is bekend geweest) onder zeker geformeerd Reglement van discipline en contributie, zich hebben vereenigd tot een Genootſchap van Wapenoeffening; en zich, op hunne eigene kosten, op bepaalde tyden zoodaanig hebben getracht bekwaam te maaken, dat zy vertrouwen in de behandeling der Wapenen reeds goede vorderingen te hebben gemaakt: hebbende der Supplianten handelwyze in de-

zen

zen de goedkeuring hunner Mede-Burgeren in zoo verre weggedraagen, dat bereids veelen, als honoraire of contribueerende Leden, zich hebben gelieven aan te geeven, en ingeteekend hebben.

Vooraf betuigen de Ondergeteekenden oprechtelyk aan U Ed. Groot Achtb., dat het nimmer hunne intentie is geweest, om, door het oprichten van hun Genootschap zich der Schuttery alhier te onttrekken, veel min om zich eenigzins boven de Schuttery of eenige van derzelver Leden te verheffen; maar eeniglyk ten oogmerk gehad hebben en nog hebben, om zich in alles, wat tot den Wapenhandel behoord, kundig en bekwaam te maaken; ten einde de Schuttery (ieder in deszelfs Compagnie) van dienst te zyn, en dus mede te werken ter bereiking van 't goede oogmerk van U Wel Edele Groot Achtb.: ten blyke van deze hunne bedoeling, zyn de Supplianten by het formeeren van hun Reglement, wel bedacht geweest, zoodaanige Artikelen vast te stellen, waar door wordt voorgekomen, dat, door hunne byzondere Wapenoeffening, aan die der Schutteryen geene de minste verhindering wierdt toegebracht.

De Ondergeteekenden vertrouwen met grond, dat deze hunne verrichtingen en yver aan U Wel Ed. Groot Achtb. niet anders dan alleraangenaamst kunnen zyn; en vleijen zich dus met reden te durven verwachten, dat U Wel Ed. Groot Achtb. gaarne alles zullen willen toebrengen, wat tot aankweeking van hunnen lust en yver en ter vermeerdering hunner bekwaamheden (ter bereiking van de bovengemelde zoo goede inzichten), zal kunnen dienen.

Naardien nu de plaats, van welken de Ondergeteekenden zich, tot hier toe, ter hunner oeffening bediend hebben, niet alleen veel te bekrompen is, om alle de noodige maneuvres te kunnen verrichten, maar ook veele van die maneuvres, in een besloten plaats niet kunnen verricht worden, en de Ondergeteekenden gaarne het by hun begonnen werk verder zoude willen voortzetten, om zich in alles, wat

tot

tot de zoo nuttige en noodzaakelyke beoeffening der Wapenen bekend, bekwaam te maaken.

Zoo keeren de Ondergeteekenden zich tot U Wel Ed. Groot Achtb., ootmoedigiyk verzoekende: dat het aan U Wel Ed. Groot Achtb. moge behaagen, aan de Ondergeteekenden toe te ſtaan eene publicque plaats, het zy de Buiten-Luyendyk, bevoorens by de alhier in Guarniſoen liggende Militie jaarlyks tot de Exercitie gebruikt, of zoodaanige andere plaats, als U Wel Ed. Groot Achtb. convenabelst zouden oirdeelen; ten einde aldaar, onder de goedkeuring van U Wel Ed. Groot Achtb., onder hunne, onder elkander te verkiezene Officieren, en met de vereischte honneurs, geduurende het zomerſaiſoen en wel des maandags na den middag van 6 tot 9 uuren, (als wanneer, zoo verre den Suppliaanten bekend is, door geene Burger-Rots of Compagnien geëxerceerd wordt) zich in den Wapenhandel verder te oeffenen, en hunne reeds bekome kundigheden daar in, dus verder uit te breiden.

't Welk doende &c.

Als Directeuren van het Exercitie-Genoot∫chap en uit naam van alle de Leden.

J. Bent.
Francois Hoyer.
Jacob Hum.
Adolph Schellinger, *Junior.*
J. H. Verenkamp.
G. Stieltjes.
Wm. Schuurman.
Hendk. Bolding.
G. Schuit de Wys.
Nicolaas Spaans.
Jan Temme.

APPOINCTEMENT.

Burgemeesteren de geannexeerde Requeste hebbende gezien en geëxamineerd, gelet op de poſitiven van dien en op het gene in deze te letten ſtond, accordeeren der Supplianten verzoek zoo als het zelve is leggende, en ſtaan dezelve de Schutters Doelens

lene dezer Stad den Maandags na de middag van zes tot negen uuren toe, ten einde zich verder in den Wapenhandel te kunnen oefenen.

Actum Hoorn, den 20 April 1785.

In kennisse van my,

(was get.) C. J. VAN DE BLOCQUERY.

No. 3451. *Addres tot welzyn en bevordering van het Genootschap onder de Zinspreuk* voor Vaderland en Vryheid, *binnen de Stad Hoorn.*

Wat is wenschelyker, wat voordeeliger en wat noodzaakelyker voor een vry Land, dan zich van binnen in de Steden, en van buiten ten platten Lande, te versterken, en op zyn hoede te zyn, om ware het mooglyk, met de Wapenen in de vuist, die dierbaare Vryheid te beschermen en te behouden, voor het welk Helden hun bloed hebben gestort, en het welk ook Helden ons hebben ten erfdeel nagelaaten, niet om die te verachten, of met voeten te treeden, en te moeten zien, dat trotsche Dwingelanden, dezelve zouden verkorten; maar om dezelve, zoo lang men nog één enkelde druppel bloed overig had, voor zulke roofzieke Aerden te beschermen, — zouden dan de braave Ingezetenen van Nederland stil zitten, zou men dan de alom beroemde naam der dappere Batavieren niet met blaam en schande bezwalken, met zich aan zoo een heilzaame zaak niet te willen laaten gelegen leggen? Zekerlyk ja. — Maar binnen Hoorn's wallen en in verscheiden andere Steden meer, worden nog heden ten dage Mannen gevonden, wien de oude zucht tot de onwaardeerbaare Vryheid in het harte gevoelen, ja wien het vry bataafsche bloed nog door de aderen vloeit, om des noods met de Wapenen in de hand, dat gene te behouden, het welk onze Voorouderen, zoo duur heeft komen te staan.

Wel aan dan Vaderlandsche Vrouwen, daar 'er nu geen twyfel is, of 'er zullen 'er zeker onder Ulieden ook gevonden worden, wien het welzyn van Vaderland en Vryheid sterk ter harte gaat, en deel neemen in de goede poogingen van uwe Stadgenooten, tot behoud der zielverkwikkende Vryheid, en der algemeene rust, zoo wel binnen als buiten uwe Stad. Zoo zal het Ulieden ook niet onaangenaam zyn, door deze Inteekeningslyst, de gelegenheid te kunnen hebben, om door uwe geschenken (welke penningen zullen besteed worden, tot het vervaardigen van Vaandels &c. voor het Genootschap, onder de Zinspreuk *voor Vaderland en Vryheid*) te toonen, da Gylieden ook nog heden ten dage, met dat zelfde bloed, de zelfde moed en liefde tot de Vryheid en het Vaderland bezield zyt, als onze Bataafsche Vrouwen in vroeger jaaren altyd zyn geweest: dan zal 'er binnen Hoorn's wallen een gejuig opgaan, door de vreugdegalmen van uwe weldenkende Mede Burgeren; en dat Gylieden met alle uwe Stadgenooten, eindelyk de aangename vruchten van die aangewende vlyt en arbeid smaaken moogt, is uit grond van zyn hart, de heuglyke wensch van

W. N. Crap Hellingman,
als Secretaris.

(*was geteekend*)

W. P. v. Stralen, geb. v. Hoolwerff.
M. J. v. d. Blocquery, geb. de Vicq.
M. S. de Wys, geb. Zwartendyk.
M. S. Hellingman.
W. C. Kaiser, wed. Carbasius.
E. M. Merens.
J. Codde v. d. Burg, wed. Velius.
J. Klinkhamer, geb. Zwartendyk.
A. Velius, wed. Baart.
Jacoba J. Klinkhamer, wed. P. Zwartendyk.
Eva Ris, geb. Houttuyn.
G. M. v. Crimpen, geb. v. Darhorst.
Aatje Schagen, geb. Breebaart.
C. H. v. Bekestein Raket, *Nom. Exoris.*

J. E.

Digitized by Google

J. E. Carbasius, geb. v. Hoolwerff.
C. Schuurman, geb. Schagen.
A. C. Hellingman.
S. van der Ramhorst.
S. J. Carbasius.
C. Merens.
C. Merens, geb. Galles.
P. H. de Feyfer, geb. v. Akerlaken.
Geertje Beets.
Rebekka Beets, geb. v. Heyst.
A. M. Hoijer, geb. Loth.
Regina Magdalena van Heyst.
Johanna Best, geb. Breebaart.
E. C. Swarthoff, geb. Sandeerus.

No. 9452. *Inteekenlyst der Donateurs en Donatrices der Vaandels, Trommen, Pypen, Bussen &c. aan het Exercitie-Genootschap. In dato den 22 Juny 1785.*

De Ondergeteekenden contribueerende Leden van het Genootschap, ter beoeffening en aanmoediging van den Burger Wapenhandel, onder de Zinspreuk *voor Vaderland en Vryheid* te Hoorn, verkiezen ieder voor zyn gedeelte te draagen in de kosten te vallen op het doen vervaardigen van vier kopere Trommen, met hun letterhouten Stokken, benevens agt Pypen met hun Bussen, welke Trommen en Bussen &c. door ons Ondergeteekenden zullen worden verëerd aan het Genootschap hier boven gemeld.

Hoorn, den 22 Juny 1785.

(*was geteekend*)

P. Klinkhamer.
Pieter Houttuyn.
Gerrit Brons.
Hendrik Houing.
D. Vries.
Thomas Bruin.
Paulus Bast.
J. van de Poll.
Herman Hulleman.
L. Vermande.
B. v. Hinte.
Cornelis de Boer.
B. Hulleman.
N. Hinlopen.
Pieter Messchaart.
Simon Riedemaker.

Paulus Bel.	Gertit de Roodt.
Pieter Jager.	Nicolaas Beek.
Cornelis van der Wolff.	Hermen Jan Ven.
Willem Ris.	C. de Feyfer.
N. Spaans.	N. N.
G. Matthæus.	Klaas Swartt.
S. Langedyk.	Volkert Schellinger, *Eyz.*
Pieter Beek.	

No. 3453. *Acte van Verbintenis ter verdediging der Republicainſche Conſtitutie, door de Leden van het Genootſchap van Wapenhandel onder de Zinſpreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn. *In dato den* 23 *October* 1785.

Wy Ondergeſchrevene Gecommitteerden en Leden van de correspondeerende Burger-Corpſen binnen deze Republyk, verklaaren, tot onderlinge verzekering omtrent onze waare oogmerken en goede intentien, met de inrichting onzer onderlinge Correspondentie, geen ander oogmerk gehad te hebben, dan om den Lande tegens alle buiten- en binnenlandsch geweld en overheerſching zoo veel mooglyk te dekken en te beſchermen: verbindende ons hierhalven by dezen op het plechtigſte, ons nimmer te zullen laaten emploijeeren tot het invoeren van een andere Regeeringsvorm dan *de waare Republicainſche, gegrond op de Wetten van den Lande:* namentlyk, *een Volksregeering by Repreſentatie, met een daar aan ondergeſchikt Erf-Stadhouderſchap in het Doorluchtig Huis van Oranje;* zonder dat wy immer zullen trachten mede te werken tot het invoeren van *een Alleenheerſching*, of *onafhangelyke, haatelyke, en de Vryheiddrukkende Ariſtocratiſche Familieregeering, met verſmooring van de billyke en eerbiedige Volksſtem*; even zoo min, als tot *een volſtrekte Democratie of Volksregeering buiten Repreſentatie*, maar dat wy dezelve, door raad en daad en alle mooglyke gepaste middelen, zullen trachten tegen te gaan, en te weeren,

ren, en zoo wy ontwaar wierden, dat men eenige toeleg ſmeeden mogt om 's Lands *Grondwettige Conſtitutie* te veranderen, verbinden wy ons by dezen, daar van terſtond kennis te zullen geeven aan de Leden der Correſpondeerende Burger-Corpſen, en zoo veel in ons is, de bronnen op te geeven, waar uit wy die verderfelyke toeleg zyn ontwaar geworden.

Gelyk wy ons ook hoofd voor hoofd op het plechtigſte verbinden, om elkander en een ieder die zich verder met ons vereenigd, in allen opzichte met goed *en bloed te* ondertteunen en beſchermen, indien een onzer, uit hoofde van *deze* plechtige verbintenis, *tot handhaaving der Vryheid en onafhangelykheid der Republyk, en der Ingezetenen Rechten ingericht*, of uit hoofde van eenig bedryf, tot het welke zy door deze verbindtenis verplicht mogten worden, in het meest of het minste gekrenkt of gemoeid word, ſchoon in de præmiſſen van deze Acte, in den een of anderen plaats om redenen eenige andere woorden mogten gebruikt zyn; betuigende de Ondergeteekenden by alles wat hun dierbaarst is, dat zy, met verzaking van alle eigenbelang, met deze hunne verbindtenis alleen 's Lands welzyn beoogen.

Actum Hoorn, den 25 October en daar op volgende dagen van den jaare 1785.

(*was getekend*)

H. Carbaſius *als Gecommitteerde tot Provinciaale Vergadering.*
Jan van der Wolff *als Gecommitteerde ter Provinciaale Vergadering.*
Jan Breebaart *als Gecommitteerde tot Provinciaale Vergadering.*
W. N. Crap Heilingman.
W. Tasman.
Willem Hulleman.
J. Richters.
Willem Ris.
Jan Herm. Veenkamp.
Dirk Langewagen.
Abraham Best.
Pieter Benist.
Jan ten Vree.
E. van Loenen.
P. J. Wagemaker.
G. Matthæus.
Carbaſius.
Jan Hendrik van Seralen.

J. W. Swarthoff.
J. van Crimpen.
P. G. Boon.
Willem Lindeman.
Jan Christiaan Lont.
Hendrik de Wit.
C. Bos.
D. Groen.
Cornelis Temme.
B. L. Berétand.
Jacobus Weidemeyer.
Johannes Langewagen.
Jan van Schagen.
Kasper Kbagh.
Willem Lippius.
Jan Roosenboom.
Cornelis Keyser.
Cornelis van Kleeff.
Jacob Schellinger.
Reynier Tinkelenberg.
Hendrik Tinkelenberg.
Jan Koning.
Jan Kaleb.
C. J. van de Blocquery.
Jacob Haas.
Abraham Smit.
Jan van Crimpen.
Gerrit Kemp.
D. Schuurman.
W. Schuurman.
Anthony Schagen.
Jan Snigting.
Pieter Salm.
P. van Wyk.
Cornelis Meyer.
G. S. Muller.
Hendrik Soare.
Cornelis Maas.
C. W. Walbrecht.
David Roefelaar.

Fredrik Ploeg.
G. Stieltjes.
Jacob Schutter.
Jan Gersen Bort.
Stoffel Brouwer.
G. Korver.
Frans Schagen.
Cornelis Reyntjes.
J. G. Mantel.
Jan Volten.
P. Fellen.
Evert Stieltjes.
Pieter Kuypen.
Hendrik van Voorst.
Jan de Graaff.
Hendrik Bergman.
Evert de Bruyn.
A. C. Koolthaas.
J. Bakker.
Z. van Foreest.
Jacob Hoyer Janse.
Jan Fredrik Taade.
P. Klinkhamer.
Jacob Groen.
Maarten Reyntjes.
Abraham de Vos.
Claas van Driel.
D. v. Foreest.
G. Jonas.
M. Nooden.
Roelof Koot.
Wouter Vel.
Joh. Sieuwens.
Jurriaan Ulder.
Jan Way.
Jacobus van Cleeff.
G. F. Gortzyen.
Johannes Wolfrat.
Jan Temme.
Aldolph Schellinger Jun.

Hen-

Hendrik Boldingh.	L. Vermande.
Volckert van Halm.	F. W. Wehmhoven.
Pieter Houtruyn.	Paulus Bel.
P. Klinkhamer.	C. Ment.
B. Hulleman.	N. Spaans.
J. F. G. Welmes.	Pieter Beets.
Jan Beets Nicolaasz.	D. Vries.
Pieter Messchaert.	Sz Bager.

No. 3454. *Naamlyst der exercerende en contribuante Leden van het Genootschap ter beoefening en aanmoediging van den Burger Wapenhandel onder de Zinspreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, *over den jaare* 1786.

DIRECTEUREN.

Wigger Tasman, Philippus Feller, *tot ultimo Jul.* 1786.
Willem Hulleman, Dirk Langewagen, *tot ultimo October* 1786.
Gysbert Vlasman, Hendrik Fangman, *tot ultimo January* 1787.
Adolph Schellinger Jr., Evert van Loenen, *tot ultimo April* 1787.

SECRETARIS.

Jan Breebaart.

COMMANDEUR.

Mr. Jan Hendrik van Stralen.

KAPITEINEN.

Mr. Jan Hendrik van Stralen.
Mr. Hendrik Carbasius.
Mr. Christiaan Jan van de Bloequer.
Willem Schuurman.

KAPITEIN-LUITENANT.

Gillis Schuit de Wys.

LUITENANTS.

Willem Nicolaas Crap Hellingman.
Mr. Dirk van Foreest.
Mr. Wouter Anthony van der Ramhorst.
Mr. Cornelis Carbasius.
François Hoyer, *Luitenant-Honorair.*

VAANDRIGS.

Mr. Zacheus van Foreest.
Anthony Schagen.
Mr. Pieter Klinkhamer Jacobsz.
Cornelis Heynis.

ADJUDANT.

Johannes Wilhelmus Zwarthoff.

SERGEANTEN.

Hendrik Boldingh.
Cornelis Klyn.
Jacob Ham.
Jan Breebaart.
Wigger Tasman.
Fredrik Bast.
Nicolaas van Beek.
Adolph Schellinger Junior.

COMMANDANT VAN 'T VAANDEL PELOTTON.

Willem Hulleman.

DER-SERGEANTEN VAN 'T VAANDEL PELOTTON.

Evert van Loenen.
Jacobus van Crimpen.

CORPORAALS.

Dirk Langewagen.
Gysbert Korver.
Philippus Feller.
Hendrik Starre.
Evert de Bruin.
Pieter Kuiper.
Evert Stieltjes.
Maarten Reyntjes.

N

Digitized by Google

COMPAGNIE No. 1.

Kapitein. Mr. Jan Hendrik van Straten.
Kapitein-Luiten. Gillis Schuit de Wys.
Luitenant. Mr. Cornelis Carbasius.
Vaandrig. Cornelis Heinis.

Sergeanten. Hendrik Boldingh.
Nicolaas van Beek.

Corporaals. Evert de Bruin.
Maarten Reintjes.

Gerrit Stieltjes.
Pieter Brouwer.
Dirk Steman.
Gerrit de Jongh.
Maarten Reintjes.
Abraham Best.
Reiniet Tinkelenberg.
Jan Edingh.
Jan Andries Stokes.
Johannes Siswerts.
Jacob Schotte.
Frans Schagen.
Stoffel Brouwers.
Cornelis Bos.
Cornelis Keyzer.
Willem Lindeman.
Jan Walkot.
Michiel Artz.
Jan Spinelli.
Jan Fredrik Thade.
Matthys Spel.
Jan Fredrik Gardner.
Hendrik Groot.
Frans Hendriks.
Gerardus Claasen.

CADETTEN.

Jacob van Halm.
Gerard van Hoolwerff.
Gerrit Langewagen.
Pieter Breebaart.

Tambour. Gerrit Soutendyk.

Pypers. Pieter van Ophem.
Bernardus de Punt.

COMPAGNIE NO 8.

Kapitein.	Mr. Hendrik Carbasius.
Luitenant.	Wil. Nic. Cregt Hellingman.
Vaandrig.	Mr. Zechem van Foreest.
Sergeanten.	Cornelis Klyn.
	Adolph Schellinger, Junior.
Corporaals.	Dirk Langewagen.
	Gysbert Korver.

Jan Volten.	Jan Smit, Jacobsz.
Claas Kalkoen.	Cornelis Tenisse.
Jan Mantet.	B. L. Bernhard.
Cornelis Meyer.	Dirk Groen.
Jacobus Weidema.	Jacobus van Louven.
Roelof Koet.	Jan van Schagen.
Johannes Langewagen.	Jacob Korver.
Abraham Visser.	Gerrit Groenewold.
Casper Esbach.	Claas Zwart, S. Claasz.
Jan Christiaan Loet.	Aris Korver.
Willem Sloos.	Cornelis van den Berg.
G. F. Oortgyssel.	Pieter Schoni.
Pieter Benist.	Anthony Bahlmas.
Jacob Schellinger.	Gerrit Kruif.
Cornelis Reintjes.	

CADETTEN.

Johannes Bebo.
Adam Bruin.
Gysbert van Grimpell.

Tambour. Cornelis van Cleeff.

Pypers. Jacob Groen.
Jacobus van Cleeff.

COM-

COMPAGNIE No. 3.

Kapitein. Mr. Christiaan Jan van den Bloquery.
Luitenant. Mr. Dirk van Foreest.
Vaandrig. Anthony Schagen.

Sergeanten. Jacob Ham.
Fredrik Bast.

Corporaals. Pieter Kuiper.
Evert Stieltjes.

Anthony Karg.
Abraham Smit.
Jan Spoelder.
Jan Hermans Veenkamp.
Hermanus Richters.
Claas Hulleman.
Jan Temme.
Jan Piccart.
Abraham de Vos.
Willem Olyslager.
Klaas van Driel.
Rudolph Bossert.
Dominicus Schuurman.
Hendrik van Voorst.
Wybrand Schaap.
Gerrit Kemp.
Martinus Sas.
Willem Musman.
Mr. C. H. v. Bekest. Raket.
Jan de Graaff.
Pieter van Putten.

CADETTEN.

Nicolaas Boldingh.
Cornelis Rooseboom.
Jan Koot.
E. Engelberts.

Tambour. Pieter Dubbelt.

Pypers. Jan Holst.
Jan Loukes.

COM.

COMPAGNIE No. 4.

Kapitein. Willem Schuurman.
Luitenant. Mr. Wouter Anthony v. d. Ramhorst.
Vaandrig. Mr. Pieter Klinkhamer, Jacobsz.

Sergeanten. Jan Breebaart.
Wigger Tasman.

Corporaals. Philippus Feller.
Hendrik Starre.

Hendrik Fangman.
Paulus Holst.
Hendrik de Wit.
Jeuriaan Bakker.
Hendrik Bergman.
Bernardus Slichting.
Jean Slichting.
Claas Breebaart, Piet.z.
Barend Das.
A. C Korthals.
Dirk Wognum.
Jan ten Vree.
David Bosselaar.
Cornelis Maas.
Cornelis de Roepel.
Willem Lippits.
Pieter Salm.
Wouter Vel.
Gysbert Vlasman.
Jan Way.
Jacob Benist.
Fredrik Pfloeg.
Chr. W. Walbrecht.
Willem Ernens.
Dirk Verhey.
Jan Lucas de Hass.
Willem Meyer.
Salomon Meyer.

CADETTEN.

Cornelis van Hinten.
Thimon Velius Baars.
Willem van Forceest.

Tambour. Jan van Brussel.

Pypers. Frans Zegers.
Evert Wal.

Hoge-

Honoraire Leden.

Simon Riedemaker.
Klaas Swart.
Cornelis Zwart.
Pieter Houttuijn.
Francois Hoijer.
Jan van de Poll.
Paulus Bel.
Klaas Swart, Symon Corneliszoon.
Jan Langewagen.
Cornelis de Boer.
Frans Smit.
Volcard Schellinger, Evertsz.
Gerrit Brons.
Thomas Bruyn.
Pieter Klinkhamer.
Cornelis van der Wolff.
Hendrik Honing.
Lodewyk Vermande.
Herman Jansz. Veenkamp.
P. H. van der Steen, *te Thiel.*
Ds. E. M. Engelberts.
Syvert Langedyk.
Gerrit de Roodt *te Amst.*
J. d'Amour *te Amst.*
Carel d'Amour *te Amst.*
J. F. Hofman *te Amst.*
Johannes Hart *te Amst.*
Mr. C. H. van Bekestein Raket *te Amst.*
Nicolaas Beets.
Pieter Jager.
Mr. Jacob v. Hoolwerff.
Willem Ris.
Bruno Engel van Hinten.
Cornelis de Keyser.
Cornelis Ment.
Jan Burger.
Cornelis Vel.
Bernardus Hulleman.
Thomas Bolman.
Theunis Groenewoudt, Abrahamsz.
Pieter Heynis.
Jacob Snoek.
Nicolaas Spaans.
Paulus Bast.
Jan de Vries.
Anthony Waardenburg.
Gualtherus Matthæus.
Herman Hulleman.
Jan Spaarkogel.
Jan Mager.
Reynier Brouwer.
Cornelis Dom *te Amst.*
Jan Lambers *te Amst.*
Lodewyk Gerhard Visser *te Amst.*
Jan Vos.
Ds. Jacobus Klinkhamer *te Wormerveer.*
Ds. Jacobus Tasman *te Knollendam.*
Pieter Beets.
Ds. Cornelis van Loenen *te Twisk.*
Gerrit Bruin *te Monnikendam.*
Mr. Dirk Gallis.
Nicolaas Hinlopen.
Pieter Messchaart.
Willem Tasman.
Jan Beets, Nicolaasz.

Ds.

Ds. Samuel Hubert te *Leiderdorp.*
Mr. Allart Meteus.
Jacob Groes.
Marten Houtuyn.
Fredrik Willem Wehmeyer.
Albert Ferdinand Oortgyzen.
Francois Duffer te *Dordrecht.*
Mr. Bernardus Blok.
Pieter van Akerlaken.
Jan Hermanus Sluiter.
Jacobus Posthuma.
Jacobus van Crimpen.
Dr. Jan Fredrik Guillermet Welman.
Jacob Rooseboom.
Ds. Petrus Bakker.
Jan Krayt.
Jan van Ophem.
Helmich Schuurman.
Cornelis Visser.
Jan Bruin.
Pieter van Hogen.
G S. Mulder.
Jacob Brouwer Gagneur.
Jan van der Wolf.
Nicolaas van Foreest.
Jan Brouwer Oly.
Hesfel Slyper.
Petrus Johannes Wagemaker.
Phillippus Constantyn Boon.
Volkert van Helm.
Jan Korver Jz.
Pieter Hem.
Pieter Blaauw.

DONATRICES.

Maria Agricola, weduwe Pet.
Alida Velius, weduwe Baars.
Weintje Blauw, weduwe Vlasbloem.
Anna Sophia Scholten, Dochter van Ds. Izaak Scholten *te Rotterdam.*

Digitized by Google

N°. 3455. *Requesten en Bylagen van Officieren en Directeuren van het Exercitie-Genootschap voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, aan Schout, Burgemeesteren en Schepenen dier Stad, inhoudende klachten over de verregaande brutaliteiten en insultes het Genootschap aangedaan. In dato den 26 February 1786.*

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN SCHOUT BURGEMEESTEREN EN SCHEPENEN DER STAD HOORN.

Geeven met schuldige eerbied te kennen, Officieren en Directeuren van het Exercitie-Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* binnen deze Stad; als representeerende allen de Leden van gezegde Genootschap.

Dat de intentie van gemelde Genootschap altoos geweest is, is, en zal blyven om aan de Unie van deze vrye zeven Gewesten in den jaare 1579 te Utrecht plechtig gesloten, en het oogmerk van den Souverein Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland te voldoen, door zich in den zoo nuttige als hoognoodzaakelyke Wapenhandel te oeffenen, ten einde alles toe te brengen wat in hun vermogen is, om de wettige repræsentative Regeeringsform, en de publyke rust en veiligheid te doen handhaavenen; waarom de Regeering dezer Stad het zelve Genootschap ook niet alleen heeft gepermitteerd, maar ook de doorslaanste blyken van goedkeuring en wettiging gegeeven, by de plechtige overgaaf der Trommels, Pypen, en Vaandels aan gemelde Genootschap, op den 11 October van het voorleeden jaar 1785. Dan dat de Supplianten *q.q. ut supra* van tyd tot tyd tot hun smerte en leedwezen hebben moeten ondervinden, dat voor hun Exercitie plaats, zynde een Pakhuis hier op het Oost, verscheide samenrottingen ten tyde van hun Exercitien en maneuvres Compagnieswyze hebben plaats gehad, diverse pasquillante liederen

Geren gezongen, particuliere Lieden geinsulteerd, en menigvuldige brutaliteiten van tyd tot tyd hoe langs hoe meerder zyn gepleegd geworden, dan dewelke tegenswoordig tot die hoogte zyn geklommen, dat de Compagnie van gezegde Genootschap No. 2. op den 14 February 1786, des avonds om en na by zes uuren zyn gekomen op hun Exercitie plaats ten einde aldaar hun weekelykſche Exercitie te verrichten, dat het als toen gebeurd is het geen uit de verklaaring ten dezen geannexeerd is conſteerende, en waar toe de Supplianten *q.q. ut ſupra*, de eer hebben zich by dezen te refereeren.

Dat de Supplianten *q.q. ut ſupra* daar op een Commiſſie hebben benoemt, dewelke zich hebben geaddreſſeerd aan Hun Ed. Groot Achtb. de Heeren Burgemeesteren en Regeerders dezer Stad, ten einde genoemde brutaliteiten te doen ceſſeeren; dan dat allen middelen, welke door Heeren Burgemeesteren ook in het werk zyn geſteld geworden niet alleen allen zyn geweest zonder effect, maar dat zelve by de Exercitien en maneuvres op den 16den February jongstleeden de brutaliteiten aan gezegde Exercitie plaats, of Pakhuis, niet alleen dezelve zyn geweest, maar daarenboven van ſterker natuur; zoo dat particuliere Lieden na huis gaande met ſteenen aan het hoofd, en op den hals zyn gegooid, achtervolgd geworden, en verregaande inſultes aan de Huisen gepleegd, alles in het breede conſteerende uit de verklaaring ten dezen mede annex. En nadien allen het zelve zyn zaaken, dewelke direct aanloopen tegens de gemanifesteerde Wetten van den Souverein dezer Landen, en byzonder tegens Hun Ed. Groot Mogenden Publicatie de dato den 23 February 1785, en de Supplianten voor als nog niets anders derhalve, ten einde het effect van gemelde Publicatie te erlangen, overig is, dan zich te wenden tot U Ed. Groot Achtb.

Zoo keeren de Supplianten *q.q. ut ſupra* zich tot U Ed. Groot Achtb., ootmoedigly verzoekende U. Ed. Groot Achtb. Appointement, waar by U

Groot

Ed. Groot Achtb, tot de algemeene rust en veiligheid en tot voorkoming van dangereuſe gevolgen, dewelke hier uit zoude kunnen reſulteeren, dusdanige efficacieuſe voorzieninge gelieven te doen, als U Ed Groot Achtb. na deszelfs wysheid en Vaderlyke toeverzicht. zullen oirdeelen te behooren; zynde de Supplianten *q.q. ut ſupra* altoos gewillig en bereidvaardig voor de wettige Regeering van U Ed. Groot Achtb. en de bevordering van de rust en veiligheid binnen deze Vest, hun goed en bloed des noods op te offeren.

't Welk doende &c.

De Officieren en Directeuren van het Exercitie-Genootſchap voor Vaderland en Vryheid binnen deze Stad als repraſenteerende allen de Leden van gezegde Genootſchap.

Ter Ordonnantie van dezelven.

(was get.) JAN BREEBAART,
Secretaris.

APPOINCTEMENT.

Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, de geannexeerde Requeste hebbende gezien en geëxamineerd, en gelet op het geen in deze te letten ſtond, zullen, ten einde aan het verzoek der Supplianten te voldoen, tot voorkoming van dangereuſe gevolgen, en tot conſervatie van de rust en vreede binnen deze Stad, alle dusdanige voorzieninge trachten te doen, als zullen oirdeelen te behooren.

Actum ter Magiſtraats-Vergadering, den 20 February 1786.

Præſenten als in het Register.

Ter Ordonnantie van dezelven.

(was get.) C. J. VAN DE BLOCQUERY.

Digitized by Google

BYLAGEN.

A.

Op den 15 February des jaars 1786, compareerden voor my, GUALTHERUS MATTHÆUS, Notaris, by den Hove van Holland geadmitteerd, te Hoorn reſideerende, en de nagenoemde Getuigen.

De Wel Ed. Manhafte Heeren Mr. HENRIK CARBASIUS, WILLEM NICOLAAS CRAP HELLINGMAN en Mr. ZACHEUS VAN FORREST, alle woonende binnen deze Stad, zynde de eerſte in qualiteit als Kapitein, de tweede als Luitenant, en de derde als Vaandrig van het Exercitie-Genootſchap onder de Zinſpreuk *voor Vaderland en Vryheid*, opgericht binnen deze Stad den 10 Maart 1785, onder de Compagnie No. 2.

Dewelke verklaarden ter requiſitie van allen en een iegelyk die hier van eenig gebruik zouden willen of kunnen maaken, ten einde de publyke rust en veiligheid binnen deze Stad te cultiveeren, hoe waar en waarachtig is, dat zy Depoſanten op den 14 February 1786, des avonds om en naby zes uuren zyn gekomen in een Pakhuis, ſtaande en gelegen op het groote Oost alhier, welk Pakhuis door gemelde Genootſchap tot een Exercitie-plaats is gehuurd geworden, ten einde aldaar hunne weekelykſche Exercitien en maneuvres te verrichten; dat het als toen is gebeurd, dat, na dat zy Depoſanten aldaar eenige tyd met hunne Compagnie aan het Exerceren waren geweest, dat 'er op de ſtraat voor het Pakhuis tuſſchen half agt en agt uuren verſcheide infame, pasquillante en ongeſtoofde liederen wierden gezongen; dat 'er vervolgens tegens de deur van gemelde Exercitie-plaats diverſe maalen wierd gebonst en dezelve opengeſtooten; dat daar op den eerſten Depoſantis na buiten gegaan met verſoek

zoek om van gemelde Exercitie-plaats af te blyven; zeggende zingt zoo veel als Gylieden wilt en maakt u vrolyk maar blyft van het Huis af, ten einde men niet genoodzaakt worde andere middelen in het werk te moeten stellen; dat het zelve wierd beantwoord met hem Deposant uit te lagchen en te bespotten; dat vervolgens met steenen tegen de deur, vensters en glazen is aangegooid, waar op den derden Deposant is gegaan na den Heer Hoofd-Officier dezer Stad, ten einde zyn Wel Ed. Gestrenge om de noodige assistentie te verzoeken, in welken tusschentyd 'er een zeer sterk geschreeuw en gehoezée voor meergemelde Exercitie-plaats was, welk geschreeuw en gehoezée door hem derde Deposant zelfs voor het Huis van den Heer Hoofd-Officier wierd gehoord, en zoo als de twee eerste Deposanten verklaaren daar op weder zeer sterk met steenen wierd gegooid, en wel zoo, dat dezelve door de glazen heen kwamen, en benevens het glas de daar zynde Burgers in gevaar stelde van daar door te worden gekwetst, en hy eerste Deposant een dezer steenen op zyn hoofd heeft gekreegen.

Dan verklaard hy derde Deposant dat wanneer hy van den Heer Officier terug kwam om weder na de Exercitie-plaats te gaan, reeds van verre het gooijen met steenen tegen de deur, vensters en door de glazen van gemelde Pakhuis hoorde, en dat wanneer hy tot by gemelde Pakhuis genadert zynde, hy heeft gezien dat 'er een steen uit een stoep welken over het Pakhuis is, voor hem Deposant wierd heenen gegooid, tegen meergemelde Pakhuis aan.

Dan verklaaren zy Deposanten weder alle te samen, dat hy derde Deposant Rapport van den Hoofd-Officier hebbende gedaan, dat zyn Wel Ed. Gestrenge de noodige assistentie zoude zenden, en gedurig van de straat door de glazen met steenen wierd heen gegooid, en wel zoo, dat zy Deposanten resolveerden hunne Exercitie te eindigen, en met hunne Compagnie te vertrekken, en hier op gezamentlyk

uit gemelde Pakhuis zyn gegaan, dat hen als toen met groote vloekwoorden wierd nageroepen: daar loopen ze, kyk ze eens loopen; dat vervolgens zy Deposanten begrypende (vermits de knegt van gemelde Genootschap JAN MEIJER alleen in voornoemde Pakhuis was, ten einde aldaar het noodige op te redden) hem mooglyk het een of ander onaangenaame mogt overkomen, weder met den anderen na gemelde Pakhuis gegaan, en aldaar hunne Exercitie met een afmarsch hebben geëindigd, en te gelyk met voornoemde JAN MEIJER van daar zyn vertrokken.

Verklaarende zy Deposanten alle te samen, dat niemand van hun ofte hunne Compagnie sich eenigsins met voornoemde Oproermaakers hebben bemoeit, except het hier vooren gemelde van den eersten Deposant.

Eindelyk verklaaren zy Deposanten mede alle te samen, van verscheide Burgers onder hun Compagnie exerceerende, te hebben gehoord, dat een zekere Kleermaaker over gemelde Pakhuis of Exercitie-plaats woonende, de daar komende jongens duiten uitdeelt om pasquillante liederen te zingen, en brutaliteiten aan gemelde Pakhuis te doen.

Eindigende zy Deposanten hier mede hunne gegeevene verklaaring, geevende voor redenen van wetenschap al het gene voorsz. is in eigener Persoon te hebben gehoord, gezien, bygewoond en ondervonden, en voorts als in den text, bereid synde het zelve des noods en gerequireerd worden de, nader met solemneelen ééde te bevestigen.

Zynde ons Notaris en Getuigen de steenen, welke door de glazen zyn heenen gegooid, door hen Deposanten *in originali* vertoond, verklaarende zy Deposanten mede onder præsentatie van solemneelen ééde, die steenen de zelfden te zyn, welke in voegen voorschreven door de glazen zyn heen gegooid.

Aldus gepasseerd te Hoorn voornoemd in præsentie

de van de Heeren THOMAS BRUYN en CORNELIS VAN DER MOS, beide binnen deze Stad woonachtig als verzogte Getuigen.

G. MATTHÆUS, *Notaris.*

B.

Op den 18 February des jaars 1786, compareerden voor my, GUALTHERUS MATTHÆUS, Notaris, by den Hove van Holland geadmitteerd, te Hoorn reſideerende, en de nagenoemde Getuigen.

De E. EVERT STIELTJES, HENDRIK VAN DER SCHROEF en JAN VAN BRUSSEL, Burgers en Inwoonders dezer Stad, alle van competenten ouderdom om der waarheid getuigenisſe te geeven.

Dewelke verklaarden ter requiſitie van allen en een iegelyk, die hier van eenig gebruik zouden willen of kunnen maaken, ten einde de publyke rust en veiligheid binnen deze Stad te cultiveeren, hoe waar en waarachtig is:

Dat zy Depoſanten op den 16 February dezes jaars 1786, des avonds zyn gekomen in een Pakhuis, ſtaande en gelegen op het groote Oost alhier, welk Pakhuis door het Genootſchap van Wapenhandel onder de Zinſpreuk *voor Vaderland en Vryheid* opgericht binnen deze Stad den 10 Maart 1785, tot eene Exercitie-plaats is gehuurd geworden, ten einde de eerſte en derde Depoſant aldaar hunne weekelykſche Exercitien zouden verrichten, en de tweede Depoſant aldaar als geen Lid van het Genootſchap zynde, als Aanſchouwer der Exercitien en maneuvres heeft geweest; dat ſtaande deze Exercitie diverſe brutaliteiten en inſolentien aan gemelde Pakhuis zyn gepleegd geworden, verſcheidene ſteenen door de glazen gegooid en andere ongeoirloofde impertinentien gedaan.

Dat zy Depoſanten vervolgens circa negen uuren

van dien zelfden avond, wanneer de Exercitie geëindigt was, zyn gekomen uit meergemelde Pathuis, dat het als toen is gebeurd, dat hy derde Deposant gelyk hy alleen verklaard, is gegooid met een steen in zyn nek, het geen hy den eersten Deposant die naast hem stond direct heeft gezegd, die daar op zeide, gelyk zy Deposanten alle verklaaren, dat is een verdoemde Canailje die dat doet, het geen beantwoord wierd met te roepen, hee dat is STIELTJES, dat is STIELTJES; dat zy Deposanten verder stil voortloopende, met groote scheldwoorden zyn nageroepen, en hy derde Deposant gelyk hy mede alleen is verklaarende, wederom zeer onzagt met een steen tegens zyn aangezicht is gegooid, dat hy daar op na zyn gezicht voelende, hem wierd toegevoegd van zekere AREND KUYPER Verwer en Glazemaaker binnen deze Stad: ô Patriot dat voelje beter als van morgen de dag! dat hy vervolgens in het voortloopen heeft by zich gekreegen twee Personnen waar van de eene is genaamd ANDRIES GALLET, zynde een Kleermaakersknegt binnen deze Stad, die tegens zyn Medemakker, hem Deposant onbekend, zeide ô daar is niet aangelegen het is een donderse Tamboer van het Genootschap.

Dan verklaard hy tweede Deposant, dat hy benevens den eersten Deposant na huis gaande, 'er verscheide Personnen achter hun kwamen aangaan; dat zy twee eerste Deposanten in het huis van hem eerste Deposant gegaan zynde, de voornoemde Personnen daar op nevens gemelde huis gekomen zynde, met groot geweld een steen tegen de deur hebben aangegooid, het geen niet alleen door hun Deposanten is gehoord, maar zelfs door hem tweede Deposant door een opening van de deur is gezien.

Eindigende zy Deposanten hier mede hunne gegeevene verklaaring, geevende voor redenen van wetenschap al het gene voorsz. is in eigener Persoon met deze of diergelyke woorden in substantie te hebben gehoord, gezien, bygewoond en onder-

von-

vonden, en voorts als in den text, bereid synde het zelve, des gerequireerd wordende, nader met solemneelen eede te bevestigen.

Aldus gepasseerd te Hoorn voornoemd in praesentie van de Heer JAN FRANCOIS MATTHAUS en JAN LETTINGA als Getuigen.

G. MATTHAUS, *Notarii.*

No. 3456. *Boncedulle der Stad Hoorn voor den jaare 1786.*

Mr. Jan Christiaan van de Blocquery.
Mr. Pieter Schagen.
Manning van Foreest.
Mr. Johan van Bredehoff, *Vryheer van Oosthuizen.*
Mr. Pieter Opperdoes.
Mr. Joan Boreel de Mauregnault.
Jan Jager.
Mr. Abraham van Stralen.
Mr. Jacob van Hoolwerff.
Jacob Berckhout.
Anthony Cromhout.
Cornelis Christoffel van Akerlaken P.z.
Mr. Reep Verloren.
Mr. Jacob Binkhorst.
Philippi Constant. Boon.
Herman Berckhout.
Dirk Jongemans.
Joan van Akerlaken, Nicolaaszoon.
Hermanus de Hart.
Mr. Dirk van Foreest.
Pieter Schuurman.
Cornelis Cromhout.
Adriaan van Loon.
Evert Knoll.
Klaas Kray.
Pieter Groenewout.
Simon Riedemaker.
Wynand van Nieuwstad.
Jacob Groot, Matthyss.
Jan Beets.
Cornelis Ris.
Pieter Eswyler.
Cornelis de Boer.
Jan Ruurhoff.
Willem Breebaart.
Barend Bouwe.
Jacob Houttuin.
Cornelis Heynis.
Nicolaas Hinlopen.
Wynand Aukema.
Jacobus van Exter.
Jan Maas.
Arnoldus Niepwkerk.
Reyer Thamis.
Gerrit Okesz Pietersz.
Simon Swart, Cornelisz.
Willem Bakker.

Abraham van der Gronden.
Pieter Ham.
Maarten Cagias.
Mr. Sybrand Schagen.
Mr. Cornelis Christoffel van Akerlaken.
Jacob Groes.
Dr. Johan Dirxs.
Cornelis Ment.
Matheus over 't Water Verboom.
Jan Schuurman, Helmigsz.
Pieter Jager.
Pieter van Geldrop.
Jan Christiaan van der Vorm.
Pieter Klinkhamer.
Arend Pereboom.
Marten Houttuyn.
Jan Schuurman, Junior.
Jan Ketel.
Gerrit Houttuyn.
Albert Fortuyn.
Volkert Brouwer.
Jan Langewagen.
Gerrit de Rood.
Hendrik Boldingh.
Jan van de Poll.
Evert van Loenen.
Lodewyk Vermande.
Jan Corver, J.z.
Abraham Bast.
Mr. Pieter Verloren.
Matthys Groot.
Francois de Jonge.
Matthys Koper.
Cornelis van der Wolff.
Dr. Jan Fredrik Guilermet Weiman.
Dr. Reynier Prins.
Dirk Tuynman.
Nicolaas van Beek.
Thomas Bruyn.
Klaas Swart.
Michiel de Reus.
Evert Genis.
Wigger Tasman.
Jan Stoel.
Gillis Schuit de Wys.
Gysbert Versteeg.
Jan de Wit, Cornelisz.
Theodorus Reek.
Paulus Bast.
Michiel Arts.
Willem van Vooret.
Mr. Zacheus v. Foreest.
Gerrit Brons.
Reynier Brouwer.
Herman Hulleman.
Cornelis Visser.
Klaas Krootjes.
Cornelis Klein.
Volkert van Halm.
Pieter van Hogen.
Jacob van Beek, Cornelisz.
Volkert Schellingen, Evertsz.
Jan Brouwer Oly.
Gerrit van Juchem.
Jan Temme.
Pieter Houttuyn.
Paulus Bell.
Willem Ris.
Klaas de Hoop.
Jacob de Veth.
Jacob Schotte.
Jan Kray.

Jacob

Digitized by Google

Jacob Nierop. Pieter van Hees.
Pieter Blauw. Simon Fortuyn.
Gerrit Sant. Klaas Swart, Simonsz.

No. 3457. *Naamlyst der uitgeloote 9 Keurmannen, ſtem van de door hun gemaakte Nominatie van 21 Perſoonen om daar uit 7 Schepenen te worden gekozen, als mede de naamen der door Keurmannen geëligeerde 4 Burgemeesteren, en de naamen der door de Schout uit bovengemelde Nominatie geëligeerde 7 Schepenen. In dato den 14 April 1786.*

KEURMANNEN.

Mr. Reep Verloren. Maarten Houttuyn.
Mr. Dirk van Foreest. Volkert Brouwer.
Mr. Sybrand Schagen. Thomas Brein.
Jan Christiaan van der Vorm. Evert Gelis.
Wigger Tasman.

Nominatie van een-en-twintig Perſoonen, ten einde uit dezelve een zevengetal tot Schepenen der Stad Hoorn voor den jaare 1786 word geëligeerd.

Jacob Groot *Matthysz.* Pieter Klinkhamer.
Nicolaas Hinlopen. Matthys Koper.
Dr. Jan Frederik Guillermet Welman. Mr. Francois Binkhorst.
Mr. Boudewyn Francois Carbasius. Pieter van Akerlaken.
Hesſel Slyper. Cornelius de Fyfer.
Mr. Dirk Gallis. Reynier Jongemaats.
Mr. Wouter Anthony van der Ramhorst. Mattheus over 't Water Verboom.
Mr. Jan Hendrik van Straalen. Dr. Reynier Prins.
Mr. Zacheus van Foreest. Cornelis Klein.
Jan van der Wolf.
Mr. Herman Berckhout.
Hendrik Bolding.

Naamen der door Keurmannen gelligaande 4 Burgemeesteren.

HOOG-SCHOUT.

Mr. Will. Nicol. Crap.

BURGEMEESTEREN.

Mr. Jan Christiaan van de Bloequery.
Nanning van Foreest.
Mr. Jacob van Hoolwerf.
Mr. Abraham van Straten.

Naamen der door de Schout uit bovengemelde Nominatie gelligeerde 7 Schepenen.

Nicolaas Hinlopen.
Matthæus over 't Water Verboom.
Dr. Jan Fredrik Guillerdus Welman.
Mr. Zacheus van Foreest.
Pieter Klinkhamer.
Cornelius de Feyfer.
Mr. Herman Beckhout.

Aldus gedaan en gearresteerd by de negen Keurmannen der Stad Hoorn, op Goede Vrydag den 14 April 1786.

In kennisse van my,

(*was get.*) H. CARBASIUS.

Staat te noteeren, dat de afgaande President Burgemeester Mr. PIETER SCHAGEN, by indispositie van den Heer Hoofd-Officier *loco Praetoris* agteerende, en den Secretaris dezer Stad Mr. HENRIK CARBASIUS met de negen Keurmannen in de Consistorie gekomen zynde, de laatstgemelde als toen heeft gedeclareerd van ter zyde geinformeerd te zyn, dat den Hoofd-Officier dezer Stad niet van intentie zoude zyn, de Nominatie van Schepenen ter electie aan den Heer Erf-Stadhouder te zenden, maar dat by Heer Hoog-Schout de electie zelve conform de Privile-

-vilegie dezer Stad zoude doen, en dieshalven was vraagende, hoe hy in qualiteit als Secretaris den éed aan de negen Keurmannen moest voorlezen, waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden met unanimiteit van stemmen, dat den éed zoude worden voorgelezen met achter uitlaating by wien de electie stond te geschieden, het geen dan ook ten gevolge heeft gehad, dat de Nominatie aan den Heer Hoog-Schout *more solito* overhandigt, heeft erlangt, en na resumptie gehouden voor gearresteerd.

No. 3458. *Extract uit de Resolutien der Heeren Staaten van Holland en West Friesland in Hun Ed. Groot Mogenden Vergadering genomen op Maandag den 4 September 1786, met de aanteekening van 16 Steden op het voorstel door de Heeren Gedeputeerden van Dordrecht gedaan, betrekkelyk Hattem en Elburg.*

Door de Heeren Gedeputeerden der Stad Dordrecht, by gelegenheid van het inkomen der voorsz. Missives en Requesten, de Leden tot vrymoedigheid en cordaatheid, in het uiten van derzelver advysen op dit gewichtig oogenblik geëxhorteerd, en ten dien einde op verzoek van gemelde Heeren Gedeputeerden door den Raad-Pensionaris de *Acte van Indemniteit* van dato den 19 July 1663 gelezen, en voorts door dezelve Heeren Gedeputeerden in het breede gedetailleerd zynde, de onderscheiden redenen van *wantrouwen tegen de directie van den Kapitein-Generaal*, en uit dien hoofde voorgedraagen zynde, om gemelde Heer Kapitein-Generaal by Missive aan te schryven, ten einde deszelfs personeele denkwyze, over de geweldige maatregelen tegen de Steden Hattem en Elburg, mitsgaders tegen de Stad Utrecht, op eene klaare en rondborstige wyze open te leggen, ten einde niet genoodzaakt te worden, om te moeten resolveeren tot eene *suspensie*

ſie van hem Kapitein-Generaal, in deszelfs Provinciale Militaire qualiteit, en dienvolgens ook van de aan hem toevertrouwde macht over de Troepen, ſtaande ter repartitie van deze Provincie. En verder, na een ſummier detail van redenen, uit hoofde van de welken Hun Ed. Groot Mogenden gedrongen zouden kunnen zyn, om direct employ te moeten maken van de in hunne ſoldy ſtaande Troepen, zoo tot dekking van deze Provincie en derzelver Ingezetenen, als tot afweering van alle hostile aggreſſien tegens de Steden en Ingezetenen der andere Provincien, door welgemelde Heeren Gedeputeerden voorgedraagen zynde, om alle de Commandanten van de Regimenten, op deze Provincie gerepartitieerd, van wegens Hun Ed. Groot Mogenden aan te ſchryven en te gelaſten, om zich marſchvaardig te houden, ten einde op Hoogstderzelver eerſte ordres te kunnen trekken, naar de hun voor te ſchryvene Plaatſen. — En door de Heeren van de Ridderſchap en Edelen Copie van de voorſchreven voordracht verzocht zynde, om dezelve in de order nader te examineeren, als mede door de Heeren Gedeputeerden der Steden Delft, Amſteldam en Briele, om daar op te verſtaan, de intentie van de Heeren hunne Principaalen; is de Reſolutie daar op te neemen, uitgeſteld tot aanſtaande Woensdag, om als dan finaal gearreſteerd te worden.

Aanmekening van vertien Steden.

De Heeren Gedeputeerden der Steden Dordrecht, Haarlem, Leyden, Gouda, Rotterdam, Gorinchem, Schiedam, Schoonhoven, Alkmaar, Hoorn, Enkhuizen, Edam, Monnikendam en Purmerende, te vergeefs op de concluſie der voorſz. proviſioneel te neemene Reſolutie geinſteerd, en de redenen der preſtantie, mitsgaders de gevaaren van het dilay, met nadruk aan den dag gelegd hebbende; vinden zich genoodzaakt, om te proteſteeren tegen alle rui-

ruineuse gevolgen, die uit het daargestelde dilay zouden kunnen voortvloeijen; het gewicht der verantwoording daar van overlaatende aan zoodaanige Heeren van het Corps der Ridderschap en Gedeputeerden der Steden die door hunne overneeming de conclusie in dezen komen tegen te houden.

Aanteekening der Stad Delft.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Delft hebben aangenomen, dien op het voorsz. geproponeerde, Woensdag, den 6den dezer te zullen expliceeren.

Aanteekening der Stad Briele.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Briele hebben verklaard, dat zy, zoo dra zullen hebben bekomen Copie der Propositie, door de Heeren Gedeputeerden der Stad Dordrecht gedaan, alle devoiren zullen aanwenden, om ten allerspoedigsten, en indien mooglyk, tegens morgen, den last van de Heeren hunne Principaalen hier op in te brengen.

Accordeert met de voorst. Resolutien.

No. 3459. *Resolutie van de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, waar by het Exercitie-Genootschap te Hoorn mede word gecomprehendeerd in Hun Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 7den dezer. In dato den 22 September 1786.*

Is geleezen de Requeste van de Officieren en Directeuren van het Exercitie-Genootschap onder de Zinspreuk *voor Vaderland en Vryheid* binnen de Stad Hoorn, als repraesenteerende allen de Leden van 't gemelde Genootschap, en uit dezelver naamen en speciaale ordre, om de daar by geallegeerde redenen in de voorschreeven Requeste, verzoekende dat Hun Ed. Groot Mogenden gelieven te verklaren,

ren, dat de Supplianten mede onder de Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden de dato den 7 September 1786 zyn gecomprehendeerd (*), en dat daar van aan dezelve mag worden uitgegeeven Acte in forma, en welk verzoek door de Heeren Gedeputeerden der Stad Hoorn ter Vergadering is geappuieerd.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, het voorsz. Genootschap te Hoorn by deze speciale disposítie mede te comprehendeeren in de Resolutie den 7den dezer by Hun Edele Gr. Mogenden ten aansien der gewapende Schutteryen en gelegaliseerde of thans subsisteerende Genootschappen van Wapenoefening binnen deze Provincie, genomen, van welke tot dat einde ook Copie aan de Supplianten uitgegeeven zal worden, om benevens deze Resolutie hun te strekken tot informatie en zoo het verder behoord.

Accordeerd met 't voorsz. Register.

No. 3460. *Request aan Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, door het Genootschap* voor Vaderland en Vryheid. 1. *Om als een gelegaliseerd Corps in tet te worden genomen.* 2. *Om als een op zich zelfs bestaande Corps te mogen agueren.* 3. *Tot het benoemen eener Commissie over het Defensiewezen der Stad. In dato den* 14 *October* 1786.

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN BURGEMEESTEREN EN REGEERDERS DER STAD HOORN.

Geeven met verschuldigde eerbied te kennen, Directeuren en Officieren van het gelegaliseerde Exercitie-Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* binnen

(*) Zie gemelde Resolutie in het *XVIII. Deel* van deze *Verzameling*, bl. 91.

van deze Stad, als daar toe door de Leden speciaal gequalificeerd.

Dat wy met waare gevoelens van dankbaarheid erkennen, het appui het welk U Ed. Groot Achtb. hebben gelieven te verleenen aan het verzoek by hun aan de Ed. Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en West-Friesland gedaan, om verklaard te worden, mede onder de Resolutie van den 7 September 1786 by Hun Ed. Groot Mogenden genomen, te zyn begrepen; dat voorsz. appui van die uitwerking is geweest, dat der Supplianten eerbiedig verzoek hooggunstig door Hun Ed. Groot Mogd. is toegestaan.

Dat de Supplianten nu door Hun Ed. Groot Mogd. in Hoogstderselver protectie genomen zynde, van oirdeel zyn, dat het Genootschap thands tot voorkominge van alle voorwendsels van onkunde, by kwalykdenkende, en waare onkunde by de onbedreeven menigte, ten spoedigste door U Ed. Gr. Achtb. behoord te worden in den eed gebracht.

Dat, daar de Leden van het Genootschap bereid zyn, tot soodaanige diensten, als tot heil van Stad en Land strekken kunnen, en de noód soo kunnen vereischen; zy Supplianten als zich reeds een geruimen tyd in den Wapenhandel hebbende geoefferd, en het incontestabel waar is, dat tot zulk een nut de Schuttery binnen deze Stad niet kan verstrekken, tot meerder beveiliging zouden kunnen zyn, byaldien by aanval van buiten ofte oproer van binnen, door U Ed. Groot Achtb. als een op zich zelfs bestaande Corps, werden gebruikt; declareerende zy Supplianten zich hier mede geenzins aan de overige Schutterlyke diensten te willen onttrekken, maar dezelve in tegendeel ten allen tyde te willen waarneemen.

Dat wyders daar de gevaarlyke tydstippen waar in ons lieve Vaderland verseert, hoogstnoodig vereischen, dat ieder Stad voor zich zelfs bedacht zy, ter defensie, soó voór oproer van binnen als aan-

aanval van buiten, 'er een voldoenend plan daar toe in gereedheid mogte werden gebracht.

Eindelyk, dat het Genootschap even als andere Genootschappen en gewapende Schutteryen, zich indispensabel verplicht hadde gerekent, immers voor een gedeelte uit te trekken tot adsistentie onzer Bondgenooten, dan teffens in aanschouw genomen hebbende de toestand dezer Stad, niet geraaden hadden gevonden voor als nog uit te trekken; dan dat echter om zich by andere Genootschappen niet alleen, maar voor de geheele weereld deswegens te kunnen verantwoorden, 'er in dezen voor de Supplianten een voldoenend bewys noodig is.

Redenen waarom de Supplianten zich keeren tot U Ed. Groot Achtb., instantelyk verzoekende, dat U Wel Ed. Groot Achtb. desaangaande zoodaanig eene verklaaring gelieven te geeven; en wyders dat het Genootschap door U Ed. Groot Achtb. onder den éed werde genomen, omme in geval van binnen- of buitenlandsch geweld, ter bescherming en handhaaving van Vryheid en Voorrechten, als een op zich zelve bestaande Corps te worden gebruikt, en zoodaanige ordres werde gegeeven, als U Ed. Groot Achtb. zullen oirdeelen te behooren, op dat het Genootschap weete waar na zich te gedraagen; als mede dat 'er een Commissie uit U Wel Ed. Gr. Achtb. werde benoemd, om met Gecommitteerden van het zelve Genootschap in conferentie te treeden, om zoodaanige middelen ter defensie dezer Stad te beraamen, als noodig zullen bevonden worden te behooren.

't Welk doende &c.

(*Onder stond*)

Directeuren en Officieren van het gelegaliseerde Exercitie-Genootschap voor Vaderland en Vryheid te Hoorn.

(*En uit naam van dezelven*)

(*was get.*) JAN BREEBAART, *Secret.*

No.

No. 3461. *Aanspraak door den Heere Mr.* H. CARBASIUS *Secretaris der Stad Hoorn gedaan, by gelegenheid der Exercitie van het Genootschap te Hoorn, benevens een Aanspraak van den Heer Secretaris* JAN BREEBAART, *by die zelfde gelegenheid, beide in October* 1786.

Wel Edele Manhafte Heeren, Officieren, Onder-Officieren en Schutters van het gelegatiseerde, en thands door den Souverein in Hoogstderzelver speciaale Protectie genomen, Exercitie-Genootschap voor Vaderland en Vryheid.

WAARDE MEDE-LEDEN!

Zagen wy met gevoelens van hoogachting en liefde voor Hun Ed. Groot Mogenden, en met aantooning van vreugde en blydschap, Hoogstderzelver Resolutie van den 7den September van dit jaar, waar by Hun Ed. Groot Mogenden een aantal gewapende Schutterye en Genootschappen in deze Provincie, mitsgaders allen de Leden uit dezelve, die *in geval van noot*, tot afweering van geweld, het zy aan den Lande, het zy aan de hooge Regeering, of Leden van dien, aangedaan wordende, zich zouden willen laaten employeeren, *genomen in Hun Ed. Groot Mogenden speciale Protectie en Bescherming*, branden onze harten van begeerte, om in het zelve heuchlyk toe te mogen deelen, en presenteerden wy daar toe aan onzen geëerbiedigden Souverein een nedrig addres; thands, myne Mede-Broeders! kan ik my en Uieden geluk wenschen, met de favorable dispositie van Hun Edele Groot Mogenden.

Het Request was in onze algemeene Vergadering niet gearresteerd, of de Commissie, daar toe benoemd, bezorgde, dat het ter behoorlyke tyd ter tafel van Hun Ed. Groot Mogenden zoude worden

gebracht, en addreſſeerde zich ten Kamer van Heeren Burgemeesteren deser Stad, met verzoek, dat Heeren Gedeputeerden ter Dagvaart van wegens deze Stad mogten worden geauthoriſeerd en gelast, het gepreſenteerde Requeſt (waar van de Commisſie de eer had Copie aan Hun Ed. Groot Achtb. te overhandigen) ter tafel van den Souverein te helpen appuijeeren; met dien gelukkigen uitſlag, en waar voor wy onze hartelyke dankerkentenis aan onze Burgervaderen verſchuldigd zyn, dat Hun Ed. Gr. Achtb. het verzoek der Commisſie volkomen accordeerden, en dien conform eene aanſchryving aan den Penſionaris deser Stad lieten doen; het geen van dat gewenscht gevolg was, dat Hun Ed. Groot Mogenden ten dage van het gepreſenteerde Requeſt, den 22ſten September jongstleeden, *ons verzoek volkomen hebben geaccordeerd.*

Officieren en Directeuren van ons Genootſchap dit ontwaarende, en daar van erlangt hebbende de behoorlyke bewyzen, hebben in eene Vergadering, by Hun Ed, Manhafte gehouden, met eenpaatige ſtemmen geoirdeeld, dit zoo ſpoedig doenlyk, en dus wel huiden ter kenniſe van alle de Leden te moeten brengen, en de extract Reſolutien van Hun Ed. Groot Mogenden door den Secretaris van ons Genootſchap aan U Wel Ed. te moeten doen voorleezen.

De Vaderlandminnende Commendant van ons Corps, om noodwendige redenen van afweziglheid, en niet zonder aandoening by deze plechtigheid niet kunnende tegenwoordig zyn, ben ik verplicht, met concurrentie van zyn Ed. Manhafte, deze Vergadering zulks te moeten voordraagen.

Alvoorens echter daar toe over te gaan, myne Mede-Broeders! zy het my geoirloofd U Wel Ed. te herinneren den naaren toeſtand, waar in ons dierbaar Vaderland zich bevind: hoe Duingelandye en Aristocratie, te ſamen verëenigt, het toegelegd hebben, en hardnekkig blyven volharden, om ten koſten van Burgerbloed, met roof, moord en plun-

de-

dering, de geëerbiedigde Volkstem, en dierbaarste Voorrechten en Privilegien, door het bloed onzer Voorouderen gekocht, en waar door het *Huis van Oranje* alleen is groot geworden, te verkrachten en met voeten te treeden: hier over behoeft immers geen lange redevoering: Gylieden weet met my hoe de tirannie en plunderzucht *erger dan in den tyd van* Duc D'ALBA, in het weerloos Elburg en onschuldig Hattem geleeft hebben, en nog leven; Ulieden is bewust de onverzettelykheid der Staaten (*zoo zy die naam nog verdienen*) van Gelderland, en die der prætense van Utrecht, en dit alles met overleg en concurrentie van Hem, die eertyds het voorwerp der liefde, doch thands de algemeene *haat der Natie* is geworden; en GOD weet, welke aanslagen 'er niet reeds beraamd zyn, om der dwingelandy en tirannie, al was het op de puinhoopen van het Vaderland, te doen zegevieren.

Deze drukkende omstandigheden noodzaaken my, myne Mede-Broeders! Ulieden indachtig te maaken de *Acte van Verbintenis*, door ons meest allen plechtiglyk geteekend; daar by immers hebben wy beloofd *de Republicainsche Constitutie* (dat is een Volks-Regeering by Representatie) *met goed en bloed te helpen verdeedigen, en handhaaven*; de redenen ook, waarom wy de Wapenen hebben aangegord, zyn, volgens onze eigen te kennengeeving, aan Hun Ed. Groot Mogenden tot bescherming der Vryheid, van onzen wettigen Souverein, tot conservatie der algemeene veiligheid, en afweering van alle geweld, en dat wy bereidvaardig zyn tot prestatie, in de tegenwoordige bekommerlyke gesteldheid van zaaken, van alle zulke diensten en officien, als voor het Vaderland, en tot behoud der Vryheid noodig mogten wezen.

De tyd is zekerlyk daar, myne Medestanders! Gylieden zyt, benevens andere braave gewapende Corpsen, ten uittocht opgeroepen, dan zulks is door Officieren en Directeuren voor als nog, om gewichtige, en aan het publyk niet toe te betrouwene re-

denen, achtergelaaten. Zyt inmiddels gedachtig aan het eerſte Lid van de by Ulieden geteekende *Acte van Verbintenis*, en aan uw Chriſten plicht: neem van uw overvloed, of beſpaar van uwe uitgaaven en verteeringen, en ſnelt daar mede ter hulpe van uw geplunderde en beroofde Mede-Vryheidsminnaars, die van Hattem en Elburg: mitsgaders uwer Broederen en Medeſtanders, die ter redding der onderdrukt wordende Onſchuld en Vryheid, de Wapenen opgevat hebben, en uitgetogen zyn; hier toe word Ulieden, ter kwyting van uwen plicht, de gelegenheid ten huize van SYVERT LANGEDYK aangeboden: en wanneer de tyd zal geboren zyn, dat wy opgeroepen worden, om *voor Vaderland en Vryheid* in de breſſe te ſtaan, of daar toe uit te trekken, laaten wy *als een eenig man* bereid zyn; en laat ons niet rusten, voor dat wy de Vryheid in haaren luister hebben herſteld, of dood voor de voeten van de vervoeijelyke Dwinglandy en Ariſtocratie nedervallen: dit zyn wy aan GOD, het Vaderland, ons zelven en de Nakomelingſchap verſchuldigd.

Aanſpraak, gedaan by gelegenheid der Exercitia van het Genootſchap te Hoorn, door den Heer Secretaris JAN BREEBAART.

Zie daar Ed. Manhafte Schaar! Uwe Vaderlandſche poogingen begunſtigd met de goedkeuring van Hunne Ed. Groot Mogenden uwen Souverein, — hoe zeer uwe Vyanden, de Vyanden van het lieve Vaderland, den minkundigen altyd in het oor blazen, en ons te laste leggen, als of het ons te doen waare, de waare Regeerings-Conſtitutie ten onderſte boven te keeren, zie daar, myne Vrienden! het tegendeel op het allerklaarſte bewezen: daar onze alleen wettige Souvereine Regeering, ons door den GOD van Nederland beſchikt, verklaaren door dezen onzen yver op het ſterkst getroffen te zyn; niet alleen dit, maar Hunne Ed. Groot Mogenden verklaaren wyders waar voor zy ons houden, als zy

zeg-

zeggen, dat zy het billykſte vertrouwen ſtellen in de liefde van een vry Volk, en in de Wapenen die het zelve tot beſcherming der Vryheid en van zyn wettige Overigheid gereed is aan te gorden. — Dat hier de bleeke nyd verſtomme! — en och dat elk Nederlandsch Burger hier uit mogt overreed worden, dat het ons doel niet is, de Regeerings-Conſtitutie te verbreeken, maar veel eer die te handhaaven. Dat zy het toch geloofden, dat onze hooge Regeering dit zelf gelooft en openlyk betuigd. — Dan myne Vrienden, dit kunnen wy als nog niet verwachten! daar de gevloekte Heerschzucht nog niet aflaat om der onkunde de oogen te blinden, om ware 't mooglyk daar door haare grenspaalen verder uit te breiden, en heuren geweldigen troon te bouwen op de puinhoopen onzer Vryheid, op het bloed der Ingezetenen; immers hebben wy voor onze oogen moeten zien, hoe op veele Plaatſen de ſtem der braave Ingezetenen word veracht, ja hoe zy zelve door de Heerschzucht, die gevloekte Tiran, uit hunne Bezittingen verdreeven worden, en met verlies van Have en Goed hebben moeten vluchten, en als het ware op de genade van hunne Mede-Menſchen moeten leeven, en dit alleen om dat zy zich in de breſe ſtelden, ter handhaaving van die wettige Conſtitutie, op dewelke de God van Nederland onze Republyk, ten koste van zoo veele wonderen en ſtroomen Burgerbloeds, heeft gegrondvest, aan onze Voorvaderen geſchonken, dewelke het aan ons zyn Nakroost en Erve hebben nagelaaten, immers niet om ze te laaten vertreeden, maar veel eer om ze te handhaaven.

Daar wy dit alles zien gebeuren, moeten wy dan niet vreezen en elkander toeroepen; deze dag was het hunne beurt; — morgen de onze. Zullen wy ons dit niet aantrekken! Ja Edele Heldenſchaar! ik zie, ik gevoel het, laat ons dan nu, daar wy onze trouwe hebben toegezegd aan onzen wettigen Souverein, daar nimmer van afwyken, maar ze geduurig onder het oog houden! laat ons, eensgezind,

de goede zaak ter harte neemen, — het gevaar is te groot, de nood te hoog geklommen, dan dat wy ze één enkel oogenblik uit het oog zouden verliezen! Vereenigen, verdubbelen wy dan onze poogingen, dat wy geen oogenblik aarselen, om niet alles, ja ons leeven zelfs niet veil te hebben voor de Vryheid, voor het Vaderland, voor het belang van alle onze Mede-Burgeren! — Met de Vryheid gaat ons Vaderland verlooren, en met ons Vaderland gaan wy alle verlooren! onze leus zy dan, myne Mede-Broeders! *Sterven of Verwinnen!* Hoe meer bloed een PHILIPS deed stroomen, hoe meer Vyanden hy zich verwierf, — 't zal ook hier zoo zyn. Ja uit iedere druppel bloeds, die de geweldige Tirannie zal doen plengen, zien wy een talloos Heir Vryheidshelden groeijen.

Dan, myne Vrienden! 't zy niet dan in den uitersten nood (die GOD verhoede!) dat wy onze toevlucht neemen tot geweldige middelen; bedaardheid was vooral het kenmerk onzer Voorvaderen, — 't zy ook het onze! De rede blyve spreeken zoo lange mooglyk is; maar moet deze zwichten, — dat dan de GOD van Nederland onze harten beziele met die edele moed, standvastigheid, en dat kloek beleid, mede aan die Grondleggers onzer Vryheid eigen; op dat zoo onze Vryheid met des te meerder luister ten voorschyn treede, en zy, gepaard met de Vreede, onder ons bevestigd blyve, tot aan den afloop der eeuwen!

No. 3462. *Resolutie van Hun Ed. Gr. Mog. de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, betrekkelyk een hier by gevoegd Request van 235 Burgers en Ingezetenen van Hoorn aan Hun Ed. Gr. Mog., nopens hunne sentimenten over het gedrag van zyne Hoogheid, en hunne gevoelens van dankzegging en attachement aan Hun Ed. Groot Mogenden. In dato den 17 November 1786.*

Is gelezen de Requeste van 235 Burgers en Inge-

ze-

zetten der Stad Hoorn; waar by, niet willende verantwoordelyk zyn voor het gedrag hunner Representanten, hunne sentimenten uiten over het gedrag van zyde Hoogheid, en hunne gevoelens van dankzegging en attachement aan Hun Ed. Groot Mogenden; breeder hier na geinsereerd.

Fiat Insertio.

Waarop gedelibereerd en Copie van de voorsz. Requeste verzocht zynde, door de Heeren Gedeputeerden der Stad Hoorn, om daar op te verstaan, de intentie van de Heeren hunne Principaalen, is de finale Resolutie uitgesteld tot nadere deliberatie.

Aantekening van de Ridderschap.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen hebben zich in de voorsz. deliberatie niet ingelaaten.

Accordeert met de voorsz. Resolutien.

AAN DE ED. GROOT MOGENDE HEEREN STAATEN VAN HOLLAND EN WEST-FRIESLAND.

Geeven met schuldige eerbied te kennen de ondergeteekende Burgers en Ingezetenen der Stad Hoorn;

Dat, na dat zy Suppliaanten met het uiterste genoegen waren geinformeerd van het ter Staatsvergadering uitgebrachte Rapport van U Ed. Groot Mogenden Gecommitteerden tot de zaaken van het Groot Besoigne, tendeerende kortelyk tot het persisteeren by de ordres ten aanzien der Militie, en bovendien bevattende andere voorzieningen tot provisioneele voorkominge van den invloed en directie van den Kapitein-Generaal op en over voorsz. Militie, en surveillance van Hun Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 8 Maart 1766, zy Suppliaanten hadden gemeend dit heuglyk tydstip hun niet te moeten laaten ontglippen, maar integendeel de Regeeringe hunner Stad, door het præsenteeren van een eerbiedig Adres om zich met voorsz. Rapport

te conformeeren, van de ſentimenten der goede Burgerye te moeten verzekeren, en Burgemeesteren en Vroedſchappen te animeeren om mede te participeeren in die onſterffelyke eer van geteld te worden onder die braave Steden, die voor 's Lands verdrukte Vryheid manmoedig in de breſe durven ſpringen.

Dat voorſz. Requeſt nogthans was geweest van zoo weinigen invloed op de gemoederen van voornoemde Burgemeesteren en Vroedſchappen, immers op de meerderheid van dezelve, dat, contrarie aan der Supplianten verzoek was goedgevonden en verſtaan, de Heeren Gedeputeerden te qualificeeren, *om daar* zeggen Hun Ed. Gr. Achtb. *niet was bewezen, dat zyn Hoogheid zich aan eenig misdryf had ſchuldig gemaakt, voorſz. Rapport te declineeren*; met byvoeging, *dat byaldien by voornaame Steden tegens de te neemene Reſolutie conform het Rapport mogt worden geprotesteerd, zulks als dan ook van wegens voorſz. der Supplianten Stad te doen.*

Dat de Suppliante deze voor hun zoo vernederende demarche nogthans ſtilzwygende zouden hebben verdragen, en op de lyst van zoo veele anderen, voor eenen vryen Ingezeten, ſchier ondraagelyke teleurſtellingen geplaatst, zoo zy niet hadden gevreest hun daar door by de Nakomelingſchap verantwoordelyk te ſtellen, even als hadden zy Supplianten door hunne werkeloosheid, der Regeeringe als in de hand gewerkt, en tot het doen van zoodanige ſtappen geëncourageerd.

Dat zy Supplianten te ſterker nog worden aangeſpoord om door eenig gepast middel aan het ganſche Vaderland te toonen, dat hoedaanige conduites hunne Regeering in deze dagen ter Staatsvergadering ook moge goedvinden te houden, zy Supplianten voor dit gedrag hunner Repræſentanten niet willen zyn verantwoordelyk, maar zulks overlaaten voor rekening en verantwoording van diegenen, die om redenen hun bekend, tegen de openlyk gedeclareerde ſentimenten hunner Burgeren,

ver-

verkiezen aan te gaan; daar zy Supplianten dagelyks met zoo veel applaudiſſement in de publyke Nieuwspapieren mogen zien de ſtatelyke Addreſſen van de Burgeryen van diverſe notabele Steden dezer Provincie aan U Ed. Groot Mogenden, waar in de fiere taal van den vertrapten Batavier, den ondermynderen van 's Lands Vryheid moet doen t'zidderen en verbleeken.

Dat daar zy Supplianten met het hoogſte recht roem draagen op den naam van West-Frieſen, van oudsher zoo beroemd om hunne ontembaare zucht voor hunne Vryheid, op de belageren te dikwerf zoo duur gewroken, zy Supplianten hun dien eernaam geheel onwaardig zouden maaken, en als onechte telgen dier onverſchrokken Voorzaaten moeten worden beſchouwd, byaldien zy zich konden vergenoegen ſlechts ledige aanſchouwers te zyn van tooneelen, waar op de oogen niet alleen van Nederland, maar van ganſch Europa zyn gevestigd.

Dat wel verre van zulks, zy Supplianten integendeel met alle de goede Ingezetenen mede gevoelig zyn aangedaan, over de onheilen en verdeeldheden, waar aan het lieve Vaderland is bloot geſteld, en waar door hetzelve van een word gereten, en reeds zonder de gepaste, en krachtdaadige voorzieningen van U Ed. Groot Mogenden onherſtelbaar zoude zyn bedorven geweest.

Dat hoe grievende dit ook zy, zulks nog zeer aanmerkelyk word verzwaard door de bykomende gedachten, dat Hy, die weleer was het voorwerp van de hoogachtinge, ja van de tederſte liefde der Natie, Hy een Afſtammeling uit een Huis, welkers dienſten met ſchatten zyn beloond; Hy die ons brood at: aan wien het Oosten zyne Rykdommen opofferde, en ter voldoening van wiens weelde en pracht de drukkendſte belastingen zonder tegenſpreeken wierden gedraagen en opgebracht; dat Hy (zeggen de Supplianten) dat Hy WILLEM DE VYFDE, in ſpyt van alle die weldaaden, laag genoeg heeft kunnen

denken, om zich als de eenige oirzaak en Bewerker van alle deze onheilen te doen kennen.

Dat hoe men zulks ook op alle wyze heeft trachten te verschoonen, de onvergeeflyke toeleg op de Steden Hattem en Elburg, die waarheid in een onwederspreekelyk licht heeft geplaatst, en de oogen van alle, die niet uit vuig eigen belang of om andere duistre inzichten moedwillens blind zyn willen, heeft geopend, en WILLEM DE VYFDE de rechtmaatige haat en afkeer der Natie heeft op den hals gehaald; vooral na dat hy zelfs in zoo verre alle principes van betamelykheid heeft vaarwel gezegd, van U Ed. Groot Mogenden Souvereine Vergadering in het aanzien van gantsch Europa te hoonen, en zich te bedienen van uitdrukkingen, zoo *onwaarachtig*, als hy voor den alweetende GOD, voor het gantsche Volk van Nederland, en voor de geheele Weereld betuigd, dezelve *waarachtig* te zyn.

Dat zy Supplianten gerustelyk vertrouwen, zich te mogen dispenseeren het voorsz. geavanceerde meer ampel te demonstreeren, aangezien al het zelve in ten eenemaal *in confesso*, en door een aantal van allerhande bewyzen zoude kunnen worden geprobeerd, dat derzelver nauwelyks een einde zoude zyn.

Dat wanneer zy Supplianten hier tegens hun oog vestigen op de gedraagingen van U Ed. Groot Mogenden in deze tyden van kommer en gevaar, zy Supplianten met aandoeningen van eerbied en hoogachting worden doortrokken, wanneer zy daar in beurtlings ontdekken een Mannenmoed, geschraagd door wysheid en voorzichtigheid, een taal geduld in het verdraagen van insultes, die overal elders niet straffeloos zouden worden gepleegd, een geopend oor voor de bezwaaren der Ingezetenen zoo van deze als andere Provincien, en een aanhoudend poogen om eenmaal een einde te maaken van deze jammerlyke verdeeldheden.

En vermits, niettegenstaande dit alles, waar by nog zeer veel zoude kunnen worden gevoegd, Burge-

Digitized by Google

gemeesteren en Vroedſchappen van der Supplianten Stad voor als nog aanhoudend goedvinden, niet met de te concurreeren tot de voorſz. heilzaame poogingen van U Ed. Groot Mogenden, de Supplianten hiet langer van zich kunnen verkrygen, mede als zoodaanigen te worden aangezien.

Zoo nemen de Supplianten eerbiedig de vryheid hunne ſentimenten openlyk voor U Ed. Groot Mogenden aan den dag te leggen, en hunne oprechte dankaeggingen aan U Ed. Groot Mogenden te betuigen, voor Hoogderzelver in deze genomene maatregelen: met toewenſching, dat U Ed. Groot Mogenden op denzelven voet aanhoudend zullen blyven voortgaan, en niet eer eindigen tot dat de Vryheid van dit Gemeenebest op onwrikbaare zuilen zal zyn gevestigd, en zoo wel de gebiedende als uitvoerende Macht tot hunne juiste palen zullen zyn gebracht: terwyl zy tevens aan U Ed. Gr. Mogenden blymoedig declareeren, goed en bloed voor het behoud van Vaderland en Vryheid veil te hebben, en ook nimmer zullen dulden, dat de Souvereiniteit dezer Provincie door iemand, wie hy ook zy, met woorden ofte daaden word aangerand.

En eindelyk bidden de Supplianten dat die zelve God, die Nederland door de wonderen zyner Almacht tot hier toe heeft bewaard, U Ed. Groot Mogenden loffelyke Regeering heerlyk make, en de naamen van U Ed. Groot Mogenden in zegeninge doen zyn tot in het laatſte Nageſlacht.

(*was geteekend*)

Jan Hendrik van Stralen, *oud Praſident-Schepen.*
Jacob Goes, *oud Praſident-Schepen.*
J. F. G. Welman, *Regeerend Schepen.*
Z. van Foreest, *Schepen.*
P. Klinkhamer, *Regeerend Schepen.*
P. van Akerlaken, *Regeerend Commiſſaris.*
W. Schaurman, *oud Schepen.*
H. Carbaſius, *in qualiteit als Kapitein van het Genootſchap.*
C. Carbaſius, *oud Schepen.*

Cor-

Cornelis Ment, *oud Schepen.*
Volkert Brouwer, *Koopman.*
Willem Ris, *Houtkooper.*
Klaas de Hoop, *Koopman.*
Gysbert Vlasman, *Koopman.*
Pieter Houtcuyn, *Koopman.*
Jacobus van Crimpen, *Koopman.*
J. W. Zwarthoff, *oud Commissaris.*
Jan Breebaart, *Boekhandelaar.*
Bernardus Hullemen, *oud Commissaris.*
Jan Temme, *Makelaar.*
Wigger Tasman, *Makelaar.*
Adolph Schellinger, *Makelaar.*
Paulus Bel, *Koopman.*
Gerrit de Roodt.
Herman Hulleman.
Paulus Bast, *Koopman.*
Nicolaas Beets, *Koopman.*
Hendrik Boldingh, *Koopman.*
J. van de Poll, *Koopman.*
Dirk Langewagen, *Prokureur.*
Petrus Bakker, *Rustend Predikant.*
Fredrik Bast, *Makelaar.*
Jan van Schagen.
Jan van Ophem, *Boekhandelaar.*
Evert de Bruin, *Koek- en Banketbakker.*
W. A. v. d. Ramhorst, *Regeerend Schepen.*
W. N. Crap Hellingman, *oud Commissaris.*
Cornelis Heynis, *Koopman.*
Jacob Ham, *Luitenant der Schutterye.*
Cornelis Klyn, *als Kapitein van de Burger-Schutterye.*
Nicolaas van Beek, *Luitenant der Burger-Schutterye.*
Hendrik Fangman, *Koopman.*
Hendrik Starre.
Jan G. Volten.
Roelof Koot, *Koopman.*
Abraham Best, *Koopman.*
Nicolaas Spaans.
Aris Korver.
Willem Lindeman.
G. Stieltjes.
Anthony Bahlman.
Jean Slichtingh.
Jacob Benist.
Jan Fredrik Thade.
Cornelis Meyer.
D. Groen, *Mr. Kleermaaker.*
M. Engelberts.
Philippus Feller, *Koopman.*
Willem Lippits.

Jan

Jan van Crimpen.
H. Richters, *Notaris.*
J. F. Walbrecht.
Jacob Groen.
Cornelis Reintjes.
Thomas Bruin, *Koopman.*
Pieter Brouwer, *Mr. Timmerman.*
Jacob Schottee.
J. Korver.
P. Salm.
G. Korver, *Mr. Metzelaar.*
Jan Christiaan Lont.
Frans Hendriks.
Stoffel Brouwer, *oud Commisſaris.*
Wouter Vel.
Gerardus Claasſen.
Jacobus van Cleeff.
Willem Meyer.
Pieter Kuiper.
Evert van Loenen, *Makelaar en Koopman.*
W. Ernens, *Mr. Zilverſmit.*
Jan Schenk, Junior.
David Bosſelaar.
Hendrik Meyer.
Pieter van Putter.
Cornelis van Kleeff.
Claas Breedaart, *Pz. Koopman.*
J. Posthuma, *Koopman.*
D. Suurman.
Johannes Langewagen.
Hendrik Groot.
Gerrit Kemp.
Jan de Graaff, Dirksz.
L. Vermande, *Boekhandelaar.*
Rudolff Bosſert, *Mr. Horologiemaaker.*
Christiaan Willem Walbrecht.
Frederik Haman. †
Volkert Schellinger, Evertz., *Koopman.*
Paulus Holst, *Koopman.*
Hendrik de Wit, *Mr. Schoenmaaker.*
Jan Pickart, *Mr. Geelgieter.*
Willem Olyſlager, *Mr. Schilder.*
Martinus Sas.
H. Zwarebakker, *Stads Chirurgyn.*
Jacobus Weidema, *Grutter en Koopman.*
Abraham Viſer.
Jeuriaan Ulder, *Mr. Kleermaaker.*
Hendrik van Voorſt.
Albert Krabbenbosch.
Gerrit Helleman.
B. Das, *Apothekar.*
Fredrik Pfloeg, *Kleermaaker.*
Jan Smit, Jacobsz. *Mr. Spykermaaker.*
Abraham de Vos, Jz.
Jan Meyer, *Bode van 't Gezelſchap.*
Jan Hermanus Sluyter.
Jan Vos.
Theunis Voerman.
Willem Schellinger.
Balthazar Leonard Bernhard.

Digitized by Google

hard.
Abraham Smit, *Mr. Koperslager.*
W. Tasman.
Gerrit Groenvelt, *Verwer en Glasemaaker.*
N. Hinlopen, *Præsident Schepen.*
Dirk Wiek, *Rentenier.*
G. Schuit de Wys, *Koopman.*
Sybrand Schagen, *oud Præsident Schepen.*
Anthony Schagen, *Vaandrig van 't Genootschap.*
Harmen Jansen.
Jan Hermansz. Veenkamp.
Nic. Botbergen, *Med. Doct.*
Maarten Reintjes, *Koopman.*
Klaas Lampen.
Jan ten Vree, *Koopman.*
G. Krook.
J. de Vries, *Apothekar.*
Johannes Sieuwerts, *Zilversmit.*
Klaas Zwart, S. Cz.
J. G. Mantel.
Evert Stieltjes.
Gysbert Ferdinand Oortgysen, *Koopman.*
J. de Vries, *oud Schepen.*
Jacobus van Leuven.
Hendrik Bergman.
Heilko B. Ysenbeek.
A. F. Oortgysen.
J. Bakker, *Boekverkooper.*
Simon van Riel.
Dirk Hoen.
Jacob Cramer.
G. Sant, *Notaris en Prokureur.*
Klaas Swartt.
Aris Kaagman.
Willem Hulleman.
Dirk Steman.
Corn. Zwart.
G. Matthæus, *Notaris en Prokureur.*
Pieter Meeschaart.
Pieter Beets, *Koopman.*
Jan Wissing.
Jan Beets, Nicolaasz.
T. Groenwoudt, Az.
Salomon Meijer.
Simon Zwart.
Jan Brouwer, Volkertsz.
Jan Brpin.
Jan Brouwer Oly, *Koopman.*
B. van Beek.
Adam Groot.
Pieter Heynis, *Kapitein van de Burgerye.*
Jan van der Wolff, *oud Schepen.*
Lourens Rietschooff.
Jan Langewagen, *Apothekar.*
H. Slyper, *oud Schepen.*
Jan Jansz. Verwer.
Volkert van Halm.
Jacob Rooseboom, *Baas Timmerman.*
Hend. Chr. Riehl.
Hendrik Reek.
Pieter Benise.

G.

G. de Jongh.
Dirk Swaan, Pz.
Nicolaas Messchaart, Koopman.
R. Lippits.
H. H. Berntrop.
Pieter Krabbendam, Jz.
Jan Spaarkogel.
Anthony Waardenburgh.
Cornelis van der Wolff.
Gerrit Brons.
Jan Edingh, Janz.
Claas Waardenburgh.
W. Marreveldt, Junior.
H. van Cattenburg, *Contrarolleur van de Convoijen.*
Walraven Waardenburgh.
Paulus Stam.
Jan Edingh.
Cornelis Meppe.
Simon Sneeboer.
Jan Kerk.
Cornelis Kerk.
P. J. Wagemaker.
Adam Cornelis Korchals.
Evert van Reijen.
Jan Mager.
Pieter Ham.
Johan Hendrik Schadd.
Asuerus van Driel.

Matthys Groot, *Koopman.*
C. Visser.
Bruno van Hinte.
Michiel Arts.
C. Bos.
Pieter Wagenaar.
Cornelis Vel.
Pieter Swaan.
Cornelis Keyzer.
Reynier Tinkelenberg.
Dirk Verheye, *Koopman in Wynen.*
Hubertus Diepryx, *Mr. Zilversmit.*
Willem Musman.
Jan Vonk.
Hend. Henning.
Frans Schagen.
Jan Walkot.
Barendt Helleman.
Casper Somerdyk.
Hermanus Vryman.
Adrianus van Exter, *Koopman.*
Egbert Koppes.
Matthys Spel.
K. Krul.
Jelmer Hinlopen.
Jan François Matthaus.
Willebord Groot.
C. v. d. Meat.

No.

No. 3463. *Request aan Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, uit naam van Directeuren en Secretaris van het Exercitie-Gezelschap* tot Nut van Hoornsch Burgery, *over 't verbeteren der Schuttery te Hoorn. In dato den 9 December* 1786.

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN BURGEMEESTEREN EN VROEDSCHAPPEN DER STAD HOORN.

Geeven met verschuldigde eerbied te kennen, de ondergeteekende Poorters en Schutters dezer Stad Hoorn, in qualiteit als Directeuren van een Gezelschap tot beoefening in den Wapenhandel onder de Zinspreuk *tot Nut van Hoorn: Burgery*; dat zy Supplianten sedert dat de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland den Souvereine Overheid dezer Landen, de noodzaakelykheid van den Wapenhandel aan de Ingezetenen van deze Provincie hadden aangetoond, en bevolen, en door de Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad, aan Poorteren en Schutters die Wapenoefening hader was geordonneerd, zy Supplianten met alle bereidwilligheid, op het wettig oproep van haare Burger Kapiteinen, zich zeer genegen getoond hebben, om zich daar in ten nutte van Staat en Stad te doen onderwyzen, doch dat na eenige weinige reizen geëxerceerd te hebben, en zy Supplianten nog weinig gevordert waren, de verdere exercitie of oefening is achter gebleven, waar van zy Supplianten alhands geen oirzaak zyn, en ongelukkiglyk dat zulks nu van die uitwerking is, dat de Schuttery van deze Stad in zeer geringe achting is by andere Schutteryen die behoorlyk geoefend zyn, en nog worden; ja! zelfs zoo verre dat men in de publyke Nieuwspapieren, op de laagste wyze daar van spreekt, en om van het vernederenste van Hoorns Schuttery niet te gewagen, zullen *de Supplianten uit het zoogenaamde origineel Verbaal wegens het*

het voorgevallene op den 11den October laatſtleeden, binnen de Stad Hoorn, en door den Secretaris der Burger Societeit Jon. SIBUWERS geteekend, te vinden in de Vaderlandſche Courant van den 23ſten October dezes jaars; alleen dit aanroeren: alwaar de Burger Kapitein HERMIS heeft gedeclareerd, *dat hy de Schuttery in zoo een ſlegten toeſtand vond, door dien zy nog alle van geen geweeren waren voorzien; dat die Schuttery van geen nut kon zyn, ten zy het Genootſchap van Wapenhandel hunlieden aſſiſteerden;* hoe vernederend en hard dit voor rechtgeaarde vrye Westfriezen en Schutters van Hoorn moet zyn, die zoo dikwyls voor deze Stads welzyn, het harnas hebben aangegespt, thands publyk in de Couranten te moeten leezen, en dat nog wel uit haar eigen Stad voortkomende; *dat Hoorns Schuttery van geen nut is, en dat 't zelve een Genootſchap moet te hulp roepen, en door wie te overleggen;* zoo die Courant al verder meldt, om *een plan van defenſie dezer Stad tot ſtuiting van 't tumult te reguleeren*, hoe grievend zeggen de Supplianten en smertelyk dit voor een weldenkend en eerlyk Hoorns Burger moet zyn, zullen U Ed. Groot Achtb. die veelen als zelfs vrye geboorene Westfriezen zynde, kunnen beſeffen, en moeten voelen, de Supplianten zullen U Ed. Groot Achtb. met het haatelyke en beleedigende, dat verder in dit origineel zoogenaamd Verbaal ten nadeele van Hoorns Burgery en Regeering te vinden is, niet ophouden; als te overbekend zynde, dat de Opſtelders en Schryvers van dit Verbaal allen Leden van dit Genootſchap van Wapenhandel zyn, die zich zelve zoo mildelyk den wierook van eigen lof, kunde en dapperheid toe zwaaijen, dan ongelukkig alles ten nadeele van Hoorns Burgerye. Genoeg zal het in deze zyn, zoo de Supplianten vertrouwen, door uit de hooge noodzaakelykheid aan te toonen, dat de Schutterye dezer Stad, voor alle Ingezetenen zich behooren te kunnen verlaaten, en die als tot een muur en waarburg voor de veiligheid van haare Perſoonen en Goederen ſtrekken moeten, van de noodige Wape-

nen en onderwys, in het behandelen van dezelve worden voorsien en besorgt.

Waaromme de Supplianten sich ootmoedig vervoegen by U Ed. Groot Achtb., zeer reverentelyk verzoekende, zoo tot nut, seeuriteit en veiligheid, als tot eer, aanzien en welsyn van deese Stad, dat de Schutterye die ingericht is tot bewaaring van rust, vreede en veiligheid van derzelver Inwoonderen; en welke Leden thands allen vrywillig den Wapenhandel ten einde voorsz. verkooren hebben, en volgens haar eed en plicht daar aan gehouw en getrouw te willen zyn, dat U Ed. Groot Achtb. die Schuttery van de noodige Wapenen voor zoo verre die mogte ontbreeken, gelieve te deese voorzien, en in den Wapenhandel, liefst onder en met haare wettige Burger Officieren, ofte zoo zulks niet geschieden kan, op soodanige andere wyze, als U Ed. Groot Achtb. sullen goedvinden, ten einde de gantsche Schutterye niet tot oneere lag, spot, of smaad van anderen, maar tot een wezendlyk nut en dienst, en waar toe dezelve is ingericht strekken mag.

Actum Hoorn, den 9 December 1786.

(*Onder stond,*)

't Welk doende &c.

(*was getekend*)

HERMAN SUERMAN.
ARENT KUYPER.
HENDERIK TINKELENBERG.
HERMAN BEEK.
JAN VAN BENTHUM.

Uit naam als Directeuren en Secretaris van het Exercitie-Gezelschap tot Nut van Hoorns Burgery.

No.

No. 3464. *Resolutie van Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, betrekkelyk een aan hun gepresenteerd Request door de Repræsentanten van het Hoornsche Exercitie-Genootschap over het spargeeren van een gefingeerden hier by gevoegden Eed. In dato den 29 January 1787.*

Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, gezien en geëxamineerd hebbende de geannexeerde Requeste, by ofte van wegens de Repræsentanten van het gelegaliseerd, en door Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, in derzelver speciaale protectie genomen, Exercitie-Genootschap, onder de Zinspreuk; *voor Vaderland en Vryheid* binnen deze Stad; en dus uit naam, en ten behoeven van allen de Leden van gezegde Genootschap; gelet op de positiven van dien, als waar op in dezen te letten stond, accordeeren, het gedaan verzoek, zoo als het zelve is leggende; authoriseeren en qualificeeren, vervolgens Heeren Burgemeesteren om de Kerkvoogden van de Roomsche Kerken binnen deze Stad voor zien te ontbieden, en te gelasten, dat de respective Pastoors aanstaande Zondag by een Predikatie hun Toehoorderen overtuigen van het onwaarachtige dier prætensie eed, en vermaanen tot alle liefde en eendracht onder den anderen; en qualificeeren den Secretaris Carbasius tot het concipieeren van een Publicatie aan den Volke van wegens deze Vergadering, met een daar by te belooven præmie van drie hondert Caroly Guldens te doen.

Actum ter Magistraats-Vergadering der Stad Hoorn, den 29 January 1787, præsenten als in het Register.

In kennisse van my,

(*was get.*) H. Carbasius.

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN SCHOUT, BURGEMEESTEREN EN SCHEPENEN DER STAD HOORN.

Geeven met verschuldigde eerbied te kennen, de Representanten van het gelegaliseerd, en door Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, in derzelver speciaale protectie genomen Exercitie-Genootschap, onder de Zinspreuk *voor Vaderland en Vryheid* binnen deze Stad, en dus uit naam en ten behoeve van alle de Leden van gezegde Genootschap.

Hoe zy Supplianten met de uiterste verontwaardiging hebben vernomen, dat door kwalykdenkende Lieden, welke niets onbeproefd laaten, om de Leden van het Genootschap, en alle die de Republikeinsche Constitutie zyn toegedaan, den haat van 't algemeen niet alleen, maar zelfs van de minkundige onder de Godsdienstige zoo der Protestanschen als Roomschgezinden te doen ondervinden; thands word verspreid, een gestelde éed hier by gevoegd, die word voorgegeeven door de Leden van het Genootschap te zyn bezwooren. Iets geheel en alleen ingericht, om de Ingezetenen des te meerder tegen elkander te verbitteren, en de bloedigste Moordtooneelen (die God verhoede) binnen deze Stad te doen plaats grypen.

Daar de Supplianten betuigen, gelyk zy meermaalen U Ed. Groot Achtb. hebben doen zien, met verzaaking van allen eigenbelang niets anders dan 's Lands waar belang, en de rust en veiligheid den Ingezetenen ten doel te hebben; achten zy het van hunne onvermydelyke plicht te zyn, ter voorkoming van alle onaangenaamheden binnen deze Stad, U Ed. Groot Achtb. roondborstig te verklaaren, niet alleen nimmer iets van dien aart in overweeging te hebben genomen, ofte dat zulk een Godvergeeten stuk onder de Leden van 't Genootschap zoude plaats hebben, maar dat zy met en benevens alle de Leden van gemelde Genootschap, zich gezamentlyk

Digitized by Google

lyk by een plechtige Acte van Verbindtenis onder anderen hebben verbonden, dat zy op 't plechtigste betuigen, geen andere bedoeling te hebben, dan de waare Christelyke Gereformeerde Godsdienst, zoo als dezelve in de publyke Kerken dezer Landen geleerd word, welke zy benevens de Burgerlyke Vryheid houden voor de onschatbaare vastigheden van Nederlandsch Staatsgebouw; met alle yver, ernst en nadruk te handhaavenen; zonder mede te werken ofte te gedoogen, dat de gronden van dien Godsdienst op eenigerhande wyze worden ondermynd; behoudens nogthands een billyke Vryheid van Godsdienstoeffening van andere Gezindheden. Uit welke oirzaaken de Supplianten belooven, een somma van drie hondert Caroly Guldens, ten behoeven der genen, welke den uitvinder en opsteller van meergemelde éed weet aan te wyzen, zoodaanig dat dezelve van het fait zal kunnen worden overtuigd; als mede aan den genen, die kan aantoonen, dat ooit zoodaanige éed door een der Leden by het Genootschap zoude bezwooren zyn.

Redenen waarom de Supplianten zich keeren tot U Ed. Groot Achtb., dotmoedig verzoekende, dat het U Ed. Groot Achtb. moge behaagen, na de Opstellers en Uitvinders, mitsgaders de Dissiminateurs en Verspreiders van meergemelde pretensé éed judicieel te doen rechergeeren, dezelve (des ontdekkende) na merites te straffen, en wyders zoodaanige middelen te beraamen, als volgens U Ed. Groot Achtb. welwyze voorzieninge kunnen strekken, om de Supplianten van de hun aangewreeven blaam te zuiveren, en de rust en veiligheid binnen deze Stad te bevorderen.

't Welk doende,

De Representanten van het Genootschap voor Vaderland en Vryheid.

en uit naam van dezelve,

(was get.) JAN BREEBAART, *Secret.*

BYLAGE.

Den Eed der Vry-Corpsisten in de Steden en ten Platten Lande.

Ik zweer de Staaten en Regenten in de Steden en ten Platten Lande, als onze Vertegenwoordigers, die overeenkomstig ons voorgenomen werk wel denken, gehouw en getrouw te zyn, dezelve in hunne raadslagen om die ter uitvoer te brengen de behulpzaame hand te bieden, en goed en bloed, daar voor veil te hebben; voorts den Protestantschen Godsdienst, als mede de in deze Landen gepermitteerden Roomschen Godsdienst, zoo veel maar in ons vermogen is te onderdrukken en tegen te gaan, den Prins van Oranje WILLEM DEN VYFDEN, zyn gantsche Vorstelyk Huis, en alle de Aanhangers van dien, (hy moge zyn wie hy zy, Vader, Moeder, Zuster, Broeder of Nabestaande, die niet met ons overeen komen, en het hunne daar toe geeven of doen, het zy in geld of met wapenen) beloove ik met Geweer en Wapenen te zullen onderbrengen, niet alleen door beroving van hunne Goederen, Huizen, Landeryen, Vee &c., maar zelfs hun van de aarde te verdelgen.

Zoo waarlyk &c.

No. 3465. *Publicatie van Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, over 't insulteeren en byzonder ter weering van den blaam 't Genootschap aangewreeven wegens de beruchte ééd der Vry-Corporisten. In dato den 3 February 1787.*

Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, dewelke niets meerder ter harte gaat dan het welzyn dezer Stad, derzelver Burgeren en Inwoonderen, en het behoud van de rust, vrede en eensgezindheid tusschen dezelve, met de grootste aandoening hebbende ontwaard, niet alleen de van tyd tot tyd toenemende verschillende denkenswyzen tusschen de Burgers en Ingezetenen dezer Stad en de daar uit ontspruitende oneenigheden, waar door den een den ander haat, vervolgt, en nadeel in zyn handteering toebrengt, maar dat men zelfs zoo verre gaat, om het zaad van tweedracht en oproer te zaaijen, dat daar door niet anders dan de schroomlykste gevolgen kunnen worden te gemoet gezien, en om welk te doen aanwassen, men niet nalaat pasquillante liederen te zingen, samenrottingen en attroupeeringen te maaken, brutaliteiten te pleegen, insultes aan goede Burgers en Ingezetenen te doen, schotschriften en oproerige gedichten te divulgeeren, en daarenboven te dissemineeren en verspreiden een versierde, onwaarachtige en Godslasterlyke ééd, onder anderen inhoudende, om te onderdrukken en tegen te gaan de Protestantsche Godsdienst, als mede de in deze Landen gepermitteerde Roomsche Godsdienst, en dewelke men voorgeeft, dat door de Leden van het gelegaliseerd Exercitie-Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* binnen deze Stad zoude zyn bezworen; iets geheel en alleen ingericht om de Ingezetenen dezer Stad, en wel de Godsdienstigste onder de onderscheidene Gezindheden des te meerder tegen elkander te verbitteren, en bloedige moordtooneelen (die God verhoede!) binnen deze Stad te doen plaats grypen; daarentegen gemelde

gemelde Genootschap op het plechtigste aan Hun Ed. Groot Achtb. betuigd heeft, en meermaalen heeft doen zien, met verzaaking van alle eigenbelang, niets anders dan 's Lands waar belang en de rust en veiligheid der Ingezetenen ten doel te hebben, en dat nimmer zulk een Godvergeeten stuk onder de Leden van het Genootschap zoude plaats vinden, maar dat zy zich op het plechtigste onder anderen hebben verbonden, geen andere bedoeling te hebben dan de waare Christelyke Gereformeerde Godsdienst, zoo als dezelve in de publyke Kerken dezer Landen geleerd word, welke zy, benevens de burgerlyke Vryheid, houden voor de onschatbaare vastigheden van Nederlands Staatsgebouw, met allen yver, ernst en nadruk te zullen handhaven, en zonder mede te werken of te gedoogen dat de gronden van dien Godsdienst op eenigerhande wyze worden ondermynd; behoudens nogthands een billyke vryheid van Godsdienstoeffening van andere Gezindheden.

Waarom Hun Ed. Groot Achtb. by dezen alle Burgers en Inwoonders dezer Stad en Jurisdictie van dien, op het sterkste willen hebben versogt en vermaand, de een den anderen in alle vrede en eendracht te verdragen, en deszelfs welzyn als Leden van ééne Maatschappy te behartigen en bevorderen; en zich vooral te onthouden van het zingen van pasquillante liederen, het maaken van attroupeeringen of samenrottingen, het pleegen van brutaliteiten, het doen van insultes aan eenige Burgers of Ingezetenen dezer Stad, het drukken of divulgeeren van eenige schotschriften of oproerige gedichten, mitsgaders het disiemineeren en verspreiden van bovengenoemde præsense éed; zullende de overtreders van deze waarschouwing als perturbateurs der algemeene rust en veiligheid, als mede die geenen dewelke zich aan eigendunkelyk schieten en wat des meer is, de Plakaaten dezer Lande en de Keuren dezer Stad infringeerende, schuldig maaken, rigoureuselyk en zonder eenige

con-

[illegible] worden gestraft; terwyl Hun. Ed. Gr. Achtb. daarenboven beloven een somma van drie honderd Caroli Guldens aan die gene, welke den uitvinder of opsteller van bovengenoemde prætensen ééd weet aan te wyzen, zoodaanig dat dezelve in handen van de Justitie geraake en van het feit zal kunnen worden overtuigd, als mede aan die gene, dewelke aantoonen kan, dat ooit zoodaanigen ééd door een der Leden by het Genootschap zoude bezworen zyn, zullende de aanbrenger of aanbrengeren naam, des begeerende, worden gesecreteerd.

Aldus gedaan den 2 en gepubliceerd den 9 February 1787.

Præsenten als in 't Register.

In kennisse van my,

H. Carremius.

No. 3466. *Extract uit het Resolutieboek de Stads zaaken betreffende, inhoudende de drie artikelen by de beraadse apparitie. In dato den 15 Maart 1787.*

Vergadering gehouden den 15 Maart 1787.

Præsenten als in het Register.

Eenige Lieden, als repræsenteerende een aantal Burgers en Ingezetenen dezer Stad, hebben ter Vergadering verzocht en voorgesteld deze drie navolgende poincten &c., tendeerende dat het Genootschap en Exercitie-Gezelschap beide bedankt worden.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden een verstaan, in aanmerking genomen de hachelyke situatie waar in zich deze Stad bevind, en ten einde de rust en vrede weder te herstellen, om aan die lieden bovengemeld te declareeren, ten eersten &c. Ten derden, dat het Genootschap en

Exercitie-Genootschap: beide zullen worden geluid buiten Exercitien te stellen.

Accordeert voor zoo verre het geïnsinueerde betreft.

C. J. VAN DE BLOCQUERY.

No. 3467. *Requeste van Officieren en Directeuren van het gelegaliseerd Exercitie-Genootschap voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, aan de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, tot herstel van 't Genootschap.*

EDELE MOGENDE HEEREN!

Geeven met verschuldigde eerbied te kennen de Officieren en Directeuren van het gelegaliseerd en door Hun Ed. Groot Mogenden in Hoogstderzelver protectie genomen Exercitie-Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* binnen de Stad Hoorn, als representeerende alle de Leden van het zelve Genootschap.

Hoe Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen van gemelde Stad, door een Resolutie by Hun Ed. Groot Achtb. genomen op den 19den Maart jongstleden, in contemplatie en voldoening aan de onbillyke eisschen van het oproerig Gemeen, hebben kunnen goedvinden, gemelde Exercitie-Genootschap buiten eenig effect te stellen en hun Wapenen te doen nederleggen, schoon niet alleen gemelde Heeren Burgemeesteren en Raaden diverse preuves van goedkeuring en legalisatie hadden gegeeven, maar het zelve Genootschap nog onlangs by een Publicatie van de Ed. Groot Achtb. Magistraat derzelver Stad, ten dezen annex, zoodaanig hadden genoemd, en daar by betuigd, dat het zelve met verzaaking van alle eigenbelang, niets anders

ders dan 's Lands waar belang en de rust en veiligheid der Ingezetenen ten doel had.

Dat vervolgens de Supplianten met innige aandoening van vreugde en blydschap, en waar voor dezelven by dezen U Ed. Mogenden op het plechtigste dankbetuigen, hebben ontwaard, hoe U Ed. Mogenden en de Ed. Gr. Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, composeerende de Magistraat derzelver Stad, by een Resolutie in de gecombineerde Vergadering genomen op den 24 Maart 1787, hebben geresolveerd, genoemde gelegaliseerde Exercitie-Genootschap binnen die Stad (waar van U Ed. Mogenden en de Ed. Groot Achtb. Magistraat de afschaffing considereerden als op een oproerige wyze afgedrongen, en *in vilipendi* van de Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden, by welk het zelve is gelegaliseerd, strekkende te zyn) te herstellen; en ten dien einde het zelve tegen zekeren bekwaamen dag op de Roodesteen te laaten vergaderen, en aldaar aan het zelve zyn Vaandels en Trommen, welke ten tyde van het oproer op het Stadhuis gebracht zyn, wederom over te geeven; mitsgaders by even gelyke Resolutie van den 5 April 1787, de dag tot het herstellen van het op den torbulenten 17 Maart 1787 afgeschafte gelegaliseerde Exercitie-Genootschap bepaald op Dingsdag den 10den derzelver maand, en als toen tot de executie van dien U Ed. Mogenden, om zulks met eenige publyke solemniteiten te verrichten, hebben verzocht, en het welk by U Ed. Mogenden ook is aangenomen geworden; breeder uit de Resolutie van de gecombineerde Vergadering, in dato den 10 April 1787, consteerende.

Dat vervolgens Heeren Burgemeesteren dezer Stad op den 9 April jongstleden, de Commandant van gemelde Genootschap uit de Stad zynde, de daar op volgende Officier in rang ter kamer van Hun Ed. Groot Achtb. hebben ontboden, en aldaar

daar met exhibitie eener Resolutie, by Hun Ed. Groot Achtb. en de Raaden in de Vroedschap genomen, aan dezelve hebben gecommuniceerd, dat Hun Ed. Groot Achtb. aan U Ed. Mogenden kennisse zouden geeven, dat Hun Ed. Groot Achtb. niet zouden permitteeren, dat gementioneerde Genootschap buiten hun kennisse zouden worden hersteld, met Declaratoir, dat indien nogthands boven gemelde Resolutie van het gecombineerd Collegie zyn effect moest sorteeren, dus dan daar tegens te protesteeren, en deswegens alle zoodaanige middelen in het werk te stellen, als Hun Ed. Gr. Achtb. zouden oirdeelen te behooren; en met verdere aanzegging aan genoemden Officier dat de Regeering niet zoude permitteeren, dat het Genootschap in de Wapenen kwam: waar op die zelve avond, de Commandant en drie Kapiteinen, van dikwerf gezeide Genootschap, zich by de als toen present zynde Leden van U Ed. Mogenden hebben vervoegd, aldaar opening van bovengenoemde Resolutie en hun aangezegde interdictie van Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen gedaan, en met concurrentie van U Ed. Mogenden hebben verzocht, dat om de by hun geallegueerde redenen, de tot het herstel van het voorsz. Exercitie-Genootschap beraamde plechtigheden, by provisie op den 10 April 1787 geen voortgang mogte hebben, het geen ten gevolge heeft gehad, dat U Ed. Mogenden met de uitvoering van het geen daaromtrent by U Ed. Mogenden beraamd was, hebben gesupersedeerd.

De Supplianten vermeenen U Ed. Mogenden in hun gewichtige occupatien te zullen interrumpeeren, wanneer zy hunne denkenswyze en sentimenten voor het Vaderland en de Vryheid, ter bevordering van welke, mitsgaders voor U Ed. Mogenden, en alle braave Volksvertegenwoordigers, en hunne minnaars, zy hun goed en bloed veil hebben, U Ed. Mogenden in het breede wilden demonstreeren, te meer daar de Supplianten omtrent hunne

op-

oprechte manier van denken en handelen te opzichte van U Ed. Mogenden, door de bovengemelde favorable Resolutien, ten volle zyn geconvinceerd, dan de Supplianten kunnen voor U Ed. Mogenden niet ontveinzen, hun zielsmerte, dat daar zy ter bevordering van de dierbaare belangen van ons Vaderland, en de rust en veiligheid van de ingezetenen der Stad Hoorn, ja al was het van hunne Vyanden, de Wapenen hebben opgevat, op dusdanige ongehoorde manier zonder dat iemand eenig bezwaar tegens hun Corps in staat is te kunnen produceeren, en om hun sacrifices aan de goede zaak gedaan, gepaard met tegenwerstelingen en aangedaane smaadheden, niet alleen van het gemeen, maar van die genen, die hun grootheid al was het op de puinhoopen van ons Vaderland zouden willen vestigen, zyn ontwapend geworden, van hun geteekenen ontzet, en buiten de mooglykheid gesteld, om die middelen, dewelke God en de Natuur, niet alleen, maar de Unie van Utrecht zelfs (als een gelegaliseerd en gewettigd Corps zynde) aan de hand geeven, en gebieden, tegens oprnerige en de belagers van ons Vaderland, en de schenners van bovengemelde plechtig bezwooren Unie te mogen en te moeten gebruiken.

De Supplianten zouden mede niet voldoen aan de intentie van hun geëerbiedigen Souverein, zich aan eed en plichtverzuim schuldig maaken, en de by hun plechtig geteekende Acte van Verbindenisse, waar van de Ed. Groot Achtb. Magistraat dezer Stad Hoorn, by hun Publicatie zelve mentie maakt, niet achtervolgen en nakomen, wanneer zy eenige middelen onbeproefd lieten, om in hun voorige luister te worden hersteld.

En alzoo U Ed. Mogenden by boven geavanceerde Resolutien van de gecombineerde Vergadering zyt verzocht, en op zich genomen hebben tegens zekeren bekwaamen dag het Genootschap op de Rondesteen te laaten vergaderen, en aldaar aan het

zel-

zelve met eenige publyke ſolemniteiten zyn Vaandels en Trommen over te geeven, en het zelve Genootſchap in voorige luister te herſtellen, dan waar van de Heeren Burgemeesteren dezer Stad in de Vroedſchaps-Vergadering van den 9den April deezes jaars gedeclareerd hebben, geen legaale kennis te hebben bekomen, op welke gronden gezegde Reſolutie by Hun Ed. Groot Achtb. en hunnen Raaden in de Vroedſchap genomen is.

Zoo keeren de Suppliánten zich tot U Ed. Mogenden, ootmoedig verzoekende U Ed. Mogenden de dag en tyd, tot herſtelling van het Genootſchap, mitsgaders om het zelve op de Roodeſteen te laaten vergaderen, en aldaar de overgifte der Vaandels, Trommen &c. met die ſolemniteiten, waar van de Suppliánten U Ed. Mogenden ordres zyn afwachtende, bepaalen, als mede dat U Ed. Mogenden daar van ter voorkoming eener gepretendeerd wordende non-legaale kennis, aanſchryving, of op zoodaanige manier, als U Ed. Mogenden zullen oirdeelen te behooren, cognitie aan Heeren Burgemeesteren der Stad Hoorn doet geworden.

't Welk doende.

N°. 3468. *Extract uit het Register der Reſolutien van de Gecombineerde Vergadering van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland, enz. en van de Ed. Groot Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, enz. zynde een Reſolutie tot herſtel van 't Genootſchap. In dato den 24 Maart 1787.*

Is gereſolveerd het gelegaliſeerde Exercitie-Genootſchap binnen deze Stad (waar van de affchaffing is geconſidereerd als op eene oprechte wyze afgedrongen, en in [illegible] van de Reſolutie van Hun Ed.

Ed. Groot Mogenden, (by welke dezelve, in gelegen-lijker [illegible]) te herstellen, en om dien einde 't zelve tegen den bekwaamsten dag, op de Hoorn-deschen te laten vergaderen, om aldaar aan het zelve weder zyne Vaandels en de Trommels, welke ten tyde van het oproer op het Stadhuis gebracht zyn, [illegible] te [illegible] mitsgaders den Commandant van 't zelve Genootschap Mr. JAN HENDRIK VAN STRALEN, in de Vergadering te ontbieden, om hem van dit geresolveerde kennis te geeven; gelyk ook staande Vergadering, na dat dezelve Mr. JAN HENDRIK VAN STRALEN zich aangemeld had, en binnen gelaaten was, is geschied; hebbende de voornoemde Mr. JAN HENDRIK VAN STRALEN zyne dankbaarheid voor deze Resolutie kortelyk in gepaste termen betuigd.

Accordeert met voorsz. Register.

(was get.) J. A. HOLTHUYSEN.

No. 3469. *Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, betrekkelyk het Rapport van Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en het Noorder Kwartier wegens hun verrichte te Hoorn. In dato den 4 April 1787. Met vyf Bylagen.*

Ontvangen een Missive van de Heeren Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en het Noorder-Kwartier, geschreeven te Hoorn den 3den deezer, met vyf Bylagen, behelzende een Provisioneel Rapport van hunne verrichtingen te Hoorn, uit kragte van Hun Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 17den der laatstleeden maand.

Fiat Insertio.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en

Digitized by Google

en verstaan, de voorst. Missive aan te nemen voor Notificatie; en is, dien onverminderd, Copie van dezelve verzocht, door de Heeren Gedeputeerden der Stad Hoorn, om daar op te verstaan de intentie van de Heeren hunne Principaalen; met inhesie van hun Protest.

Accordeert met voorst. Resolutie.

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

De Heeren KLOEK en CLAUS onze Mede-Broeders in Raade, als benevens den Secretaris BLOK gecommitteerd zynde ter waarneeminge van de Haagsche Besoignes met Uwer Edele Groot Mogenden Gecommitteerde Raaden in het Zuider-Kwartier, ontvangen hebbende Uwer Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 17den Maart daar te vooren, waar by het aan Hoogstdezelven heeft goedgedacht om Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en het Noorder-Kwartier te authoriseeren, om ten spoedigsten de noodige voorzieninge te doen, tot securiteit van het Arsenaal, het Magazyn, de Archiven, Comptoiren, en 't geen verder den Lande behoorde; en om voorts de Concert met de Magistraat der Stad Hoorn, zoodaanige verdere efficacieuse middelen, tot herstel en conservatie van de rust in 't werk te stellen, als de gesteldheid en Constitutie van de Stad, hun zullen aan de hand geeven, onder het employ der in te komene Militie; en om de verdere reguliere Militie, die, zoo daar toe, als tot weering van verdere oproerigheden in het Kwartier door Gecommitteerde Raaden zoude worden gerequireerd op de prompste wyze te ontbieden, en voor dezelve de noodige Patenten te depecheeren; en dat den Generaal Majoor VAN RYSSEL zal worden aangeschreeven op de eerste requisitie van Heeren Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en het Noorder-Kwartier de vereischte wor-

den-

dende reguliere Militie, zoo Infantery als Cavallery te laaten volgen; en eindelyk dat de Collonel VAN PABST, benevens de Commandanten van de twee Compagnien, welke door voorſz. Collonel naar Hoorn mogten zyn gedetacheerd, zullen worden aangeſchreeven, om niet verder als tot Alkmaar te marcheeren, en aldaar de nadere ordres van voorſz. Gecommitteerde Raaden af te wachten, zoo zyn daar op ten zelven dage door onze gemelde Gecommitteerden, om zoo ſpoedig als eenigzins mooglyk was, en de aart en natuur der zaake vereischte, aan de intentie van U Ed. Groot Mogenden te voldoen, de noodige Patenten verleend, en aan den Generaal Majoor VAN RYSSEL toegezonden, ten einde een Battailjon Infantery, benevens tien Man Artilleristen met een Officier of Onder-Officier te expediteeren naar Monnickendam, mitsgaders twee Compagnien Cavallery naar Alkmaar, om behalven de twee Compagnien Cavallery van het Regiment van HESSEN PHILIPSTHAL, welken reeds naar de laatstgemelde Stad in aantocht waren, ommé verdere ordres in die beide Steden reſpectivelyk af te wachten; doch tevens oirdeelde onze Gecommitteerden uit hoofde van de toenmaalige omſtandigheden, waar in zich de Stad Hoorn bevond, niet raadzaam te zyn, om voor al eer het noodige Guarniſoen aldaar was ingekomen, onze verdere Mede-Broederen in Raade binnen gemelde Stad te beſchryven, en vermeenden intusſchen geen beter nog geſchiktet plaats te kunnen verkiezen, om met elkander te delibereeren dan de Stad Alkmaar, tot welke keuze zy zich inzonderheid bepaalden, dewyl de Regeerende Burgemeesteren VAN DER MIEDEN en PALUDANUS op eene gratieuſe wyze een der vertrekken van het Stadhuis, tot dat einde aan hun hadden aangeboden; dienvolgende wierd ons Collegie tegens den 20ſten Maart geconvoceerd, in een der Kamers van het Raadhuis binnen gemelde Stad, zynde de brieven van beſchryving tot dat einde aan alle de abſente

Leden op Zondag den 18den Maart laatstleeden per expresse afgevaardigd.

De gemelde Heeren KLOEK en CLAUS, benevens den Secretaris BLOK, vervolgens op Maandag den 19den Maart, de reize naar Alkmaar hebbende aangenomen, en aldaar dien zelfden avond gearriveerd zynde, hadden het genoegen van by hunne aankomst geinformeerd te worden, dat de Heer VERSCHUER onze Mede-Broeder in Raade, zich ter volgoening aan de voorsz beschryving reeds binnen de gemelde Stad had gesisteerd, gelyk ook kort daar na de Heeren van WALLENDAL en PEERLEBOOM aldaar zyn aangekomen.

Even na het arrivement van onze Gecommitteerden, wierden alle de præsente Leden door de Heeren Regeerende Burgemeesteren VAN DER MIEDEN, DYL en DOMIS op eene gratieuse wyze gecomplimenteerd, en de gemelde Heeren vervolgens door ons ter maaltyd onthaald.

Daags daar aan den 20sten Maart, arriveerden binnen de Stad Alkmaar de twee Compagnien Cavallery van het Regiment van den Prinse van HESSEN PHILIPSTHAL, welken ingevolge voorsz. ordre naar Hoorn waren gedestineerd, en wy wierden vervolgens door den Secretaris RYSER, na dat hy zich alvoorens door een Stadsbode naar het uur van Convenientie had doen informeeren, op eene obligeante wyze uit naam van Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen gecomplimenteerd, met verdere Communicatie, dat de Krygsraads-Kamer op het Stadhuis door Hun Ed. Groot Achtb. ter onzer dispositie wierd gelaaten, als mede dat dezelven de noodige schikkingen hadden gemaakt, dat gedurende de Vergadering van Gecommitteerde Raaden, eene Compagnie Grenadiers uit de Schuttery naby het Stadhuis, tot eene eerewacht zoude worden geplaatst.

Des avonds ten half 6 uuren ons naar het Stadhuis hebbende begeeven, om een aanvang van onze

ge Beſoignes te maaken, wierden wy by ons arrivement door de zich aldaar bevindende eerewacht, met alle honneurs ontvangen en geſalueerd, en vervolgens in de Kamer, tot onze Beſoignes geſchikt, getreeden zynde, naamen de vyf præſente Leden zitting, hebbende zich de Heer van Alkmaar geplaatst in het midden, en aan deszelfs rechter zyde de Heeren van Enkhuyzen en Monnickendam, mitsgaders aan de linker zyde die van Edam en Purmerende, en naast dien laatstgemelden de Secretaris BLOK.

Na dat de Vergadering door het gebed was geopend, verzocht de voorzittende Heer KLOEK, den Secretaris BLOK om te willen Rapport doen, van het geen door onze Gecommitteerden tot de Haagſche Beſoignes, ter voldoeninge van U Ed. Groot Mogenden Reſolutie van den 17den Maart laatstleeden, was verricht; en de gemelde Secretaris BLOK aan die requiſitie hebbende voldaan, zoo zyn vervolgens de conduites en verrichtingen van de voorſchreeven Heeren, door de præſente Leden met eenpaarigheid van ſtemmen in alle opzichten geapprobeerd.

Wyders geproponeerd zynde, om hopens het geen in het vervolg door ons ter executie van U Ed. Groot Mogenden beveelen zoude worden goedgevonden en gereſolveerd, by handtasting aan elkander eene ſtipte ſecreteſſe te belooven, zoo is zulks mede door alle de Leden goedgevonden, en dienvolgende de handtasting onderling gepræsteerd.

Vermits wy intuſſchen waren onderricht, dat de Heer NANNING VAN FORREST, Regeerende Burgemeester der Stad Hoorn, benevens de Schepenen derzelve Stad, HINLOPEN, WELMAN, VAN FORREST, KLINKHAMER en VAN DER RAMHORST, mitsgaders de Secretaris CARBASIUS, zich op dien tyd mede te Alkmaar bevonden, zoo oirdeelden wy, ingevolge de meergemelde Reſolutie van U Ed. Gr. Mogenden, waar by gequalificeerd zyn, om de

Concert met de Magiſtraat der Stad Hoorn zoodanige efficacieuſe middelen, tot herſtel en conſervatie van de rust in het werk te ſtellen, als de geſteldheid en Conſtitutie der voorſz. Stad ons zoude aan de hand geeven, niet ongepast te zyn, van die toevallige præſentie gebruik te maaken, ten einde met derzelver overleg, proviſioneel de noodige ſchikkingen te effectueeren.

De voorſz. Leden van de Magiſtraat, benevens den Secretaris CARBASIUS, deswegens in onze Vergadering gerequireerd en verſcheenen zynde, zoo is hun vervolgens, by monde van den Secretaris BLOK verzocht, om tot het hier vooren gemelde einde proviſioneel by onze Beſoignes te adſiſteeren, na dat alvoorens even als door Gecommitteerde Raaden was geſchied, by handtastinge de ſecretesſe zouden hebben aangenomen, het geen dezelven zich hebben laaten welgevallen, en de vereischte handtasting ook daadelyk gepræsteerd; vervolgens hebben wy na gehoudene deliberatie met de gemelde Leden van den Magiſtraat noodig geoirdeeld, om alvoorens eenige verdere arrangementen te maaken, de beide Commandanten zo van de Cavallery zich toenmaals binnen de Stad Alkmaar bevindende, als van de Infantery, (welke laatstgemelde op onze ordre van Monnickendam, alwaar hy reeds met zyn onderhebbend Battaillon was gearriveerd, zich binnen de Stad Alkmaar had vervoegd) voor ons te doen verſchynen, ten einde hun te informeeren, dat volgens bekomen berichten, de twee Compagnien Cavallery voor welke mede Patenten waren afgevaardigd, nog niet zoo ſpoedig zouden kunnen overkomen, dat dezelven gezamentlyk met de Militie zich te Alkmaar en Monnickendam onthoudende, naar Hoorn zouden kunnen vertrekken, en voorts af te vraagen, of zy Commandanten eenige zwaarigheid maakten, om met de onder zich hebbende Militie, benevens tien Mannen Artillery naar Hoorn te marcheeren, ten einde aldaar proviſioneel de noodige adſiſtentie te ver-

verleenen, tot executie van Uwer Edele Groot Mogenden Reſolutie van den 17den Maart laatſtleeden.

De gemelde Commandanten hier op aan ons gedeclareerd hebbende, geene de minſte bedenking nog difficulteit te maaken, om zich tot het evengemelde einde met hunne onderhebbende Manſchappen naar Hoorn te begeeven, zoo is vervolgens by ons gereſolveerd, om een der Officieren van het Battailjon Infantery naar de gemelde Stad te doen afzenden, ten einde de Patenten aan Burgemeesteren te vertoonen, en voorts zoo ſpoedig als mooglyk was, het gemelde Battailjon van Monnickendam te doen vertrekken naar Avenhorn, om zich aldaar met de Cavallery en de Artilleristen, welke laatstgemelden ook reeds te Alkmaar waren gearriveerd, te vereenigen, mitsgaders aldaar den vereischten ééd in onze handen te præſteeren, en als dan gezamentlyk den weg naar Hoorn te vervolgen.

Hier mede onze eerſte Vergadering binnen de Stad Alkmaar zynde afgeloopen, begaven wy ons benevens de voornoemde Leden van den Magiſtraat der Stad Hoorn, wederom naar het Logement *de Nieuwe Doelen*, alwaar wy onze intrek hadden genomen, zynde ook de Commandant van de Infantery, den volgenden dag naar Monnickendam geretourneerd, ten einde conform ons gereſolveerde een Officier ter vertooning van het Patent naar Hoorn te depecheeren, met last om zich verder van daar naar Alkmaar te vervoegen, en ons van zyn wedervaaren rapport te doen.

Intuſschen noodig geoirdeeld hebbende, om dien zelfden morgen ten tien uuren onze deliberatien te hervatten, begaven wy ons wederom naar het Stadhuis, alwaar wy even als des avonds te vooren een Compagnie Grenadiers tot een eerewacht geplaatst vonden, van welke wy het ſalut ontvingen, vervolgens reſolveerden wy in deze Vergadering, om onze abſente Mede-Broederen in Raade VAN BRE-

ZENHOFF en SPAANDER, benevens den Magistraat van Hoorn, ten spoedigsten te doen convoceeren binnen de gemelde Stad, om aldaar in eene gecombineerde Vergadering een aanvang te maaken van onze Besoignes, ten einde de beveelen van U Ed. Groot Mogenden ter executie te leggen, en inmiddels aan Burgemeesteren kennis te geeven, dat ingevolge Uwer Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 17den Maart, door ons de noodige Patenten waren afgevaardigd voor vier Compagnien Cavallerye en een Battailjon Infantery, mitsgaders tien Artilleristen met eenen Bombardier, om in de gemelde Stad Hoorn Guarnisoen te houden, zynde tot dat einde aan dezelve afgezonden de *Missive* copieelyk hier nevens gaande *sub* No. 1.

Wyders hebben wy in onze gemelde Vergadering goedgevonden, om vermits de Heer PERRENOOM, onze Mede-Broeder in Raade, dien zelfden dag naar Purmerende zoude retourneeren, en de Heer CLAUS, door deszelfs indispositie wierd verhinderd ten Stadhuize te compareeren, onze Besoignes over het geen verder zoude moeten worden verricht, met de presente Leden in ons Logement *de Nieuwe Doelen* te continueeren.

Dien zelfden avond omtrent zeven uuren ontvingen wy, door den Stads-Bode SPAARKOGEL, de rescriptie van Burgemeesteren en Regeerders der Stad Hoorn, op onze hier vooren gemelde *Missive*, waar van Copie hier nevens is gevoegd onder No. 2.

Korten tyd daar na arriveerde ook de Kapitein HUGUENIN, welke invoege voorsz. door den Commandant WATSON, ter vertooning van het Patent naar Hoorn was afgezonden, en ons mondeling rapport deed, dat Heeren Burgemeesteren wel genegen waren, om twee Compagnien Cavallery binnen hunne Stad te ontvangen; maar dat zy niet hadden toegestemd in de inkwartieringe van meerdere Militie, en daar toe ook niet konden resolveeren; hier over by ons gedelibereerd zynde, zoo

wierd

wierd eenpaarig goedgevonden, dat vermits Burgemeesteren zwaarigheid maakten, om de noodige inkwartiering voor de verwacht wordende Militie te besorgen, Gecommitteerde Raaden zelven des aangaande voorzieningen te doen, gelyk ook daadelyk is geſchied, en vervolgens met den Bode SPAARKOGEL, eene nadere Missive af te zenden, waar van de Copie mede hier by is gevoegd *sub* No. 3.

Deze Missive was ook van dat effect, dat Gecommitteerde Raaden den volgenden Donderdag morgen omtrent half vyf uuren door den zelfden Bode SPAARKOGEL, eenen naderen brief ontvingen, door den Præſident Burgemeester VAN DE BLOCQUERY, uit naam van Burgemeesteren geſchreeven, houdende dat Hun Ed. Groot Achtb. de Militie gewillig zouden inneemen, en zelfs zoo veel moogelyk was, voor de inkwartiering zouden zorge draagen; zoo als conſteerd by de Copie Missive hier nevens *sub* No. 4. gevoegd.

Vermits wy intuſſchen niet gevoegelyk dienzelfden dag, ons naar Hoorn konden begeeven, zoo wierd eenpaarig goedgevonden, om den volgenden morgen tegen agt uuren de reise derwaards aan te neemen, en inmiddels den gemelden Kapitein HOUWERNIN, benevens den Ritmeester VAN DER DUYN, ter vertooninge van de Patenten op nieuws naar Hoorn af te zenden, als mede om den eerstgenoemden te gelasten, dat hy na zyne Commissie te hebben volbracht, ten spoedigſten zoude vertrekken naar Monnickendam, ten einde aan den voornoemden Commandant WATSON rapport te doen, dat Gecommitteerde Raaden met Cavallery en Artilleristen den volgenden Vrydag morgen omtrent tien uuren te Avenhorn zouden arriveeren, en dat hy zich tegens dien tyd met zyn onderhebbend Battaillon aldaar mede zoude vervoegen, om vervolgens gezamentlyk onzen weg naar Hoorn te vervolgen.

De Præſident Burgemeester VAN DER MIEDEN, in-

inmiddels geinformeerd zynde, van den bepaalden tyd, van ons vertrek naar Hoorn, communiceerde ons uit naam van Burgemeesteren, dat de vier Compagnien van de Schuttery der Stad Alkmaar, by die gelegenheid in de Wapenen zouden komen, het welk wy ten blyke, dat wy niet ongevoelig waren voor eene zoo uitneemende blyk van hoogachting voor onze Perſoonen, en het Caracter, het welk wy de eer hebben in naame van U Ed. Groot Mogenden te bekleeden, ons hebben laaten welgevallen, en reſolveerden wyders, dat by ons vertrek de eerſte Compagnie Cavallery, geleid wordende door den Ritmeester KIP, voor, en de tweede Compagnie, onder 't Commando van den Ritmeester VAN DER DUYN, achter het Rytuig van de Leden van ons Collegie, zoude marcheeren, en dat daar op immediaat zoude volgen een Bombardier met tien mannen Artilleristen en twee Veldſtukken; — en dat verder de train voor het Stadhuis gekomen zynde, de Secretaris BLOK zoude afſtappen, en zich begeeven naar de Kamer van Heeren Burgemeesteren die aldaar waren vergaderd, ten einde Hun Ed. Groot Achtb. voor de bewezene eere en politeſe aan ons Collegie, de verſchuldigde dankbetuigingen te doen.

Den volgenden Vrydag morgen ſtapten wy in twee Koetzen, ieder met vier Paarden beſpannen, welken wierden voorgegaan door drie Bodens van ons Collegie, allen met ongedekten hoofden, terwyl de eerſte Compagnie Cavallery, wegens de nabyheid van ons Logement aan het Stadhuis; even voorby het zelve was geavaneeerd, en de tweede Compagnie aan de andere zyde naby de groote Kerk was geposteerd.

Voor het Stadhuis gekomen zynde, ontvingen wy het ſalut van de zich aldaar bevindende Cavallery, en de Secretaris BLOK vervolgens uit het Rytuig ſtapte, ten einde zich ingevolge van het gereſolveerde op den voorigen dag naar Burgemeesters Kamer te begeeven, om Hun Ed. Groot Achtb. voor de

ge-

genotene eerbewyzingen, onze dankbaarheid te betuigen, wordende hy by die gelegenheid aan de deur van de Raad-Kamer door den Secretaris GROEN gerecipiëerd, en vervolgens binnen de balie geleid, alwaar hy zich met een Compliment, ter materie dienende, van zyne Commisſie gekweeten heeft, het welk door Hun Ed. Groot Achtb. op eene verplichtende wyze, zynde gereciproceerd, heeft dezelve na wederzydſche valedictien zich wederom in zyn Rytuig begeeven.

Dit verricht zynde, marcheerde de eerſte Compagnie Cavallery voor uit, en wierd gevolgd door de twee Rytuigen, waar in de Leden van ons Collegie benevens den Secretaris waren gezeten, en achter dezelve de tweede Compagnie, terwyl de trein wiord geſloten door de Artilleristen, by zich hebbende twee Veldſtukjes, en wy vervolgden alzoo gezamentlyk onzen weg naar de Schermerpoort en voorts over Schermerhorn naar Avenhorn, alwaar de Infantery reeds was gearriveerd, en ons met de gewoone Militaire honneurs recipiëerde.

Te Avenhorn aan de Herberg zynde afgeſtapt, wierd door de reſpective Commandanten van de Militie, ingevolge de Reſolutie te Alkmaar genomen, in handen van onze Mede-Broederen en Raaden KLOEK en VERSCHOER, geadſiſteerd met den Secretaris BLOK, als daar toe door ons gecommitteerd zynde, den ééd afgelegd, volgens het Formulier, hier mede bygevoegd *ſub* No. 5.

Na dat de gemelde ééd was gepræſteerd, hebben wy onze reize over de Hulk naar Hoorn voortgezet, wordende gevolgd door de Cavallery, en achter dezelve de Infantery, mitsgaders de Artilleristen.

Naby de Stad Hoorn genadert zynde, begaven zich de reſpective Commandanten van de Cavallery en Infantery KIP en WATSON vooraf naar het Stadhuis, ten einde den ééd van getrouwigheid in handen van Burgemeesteren af te leggen, onvermindert de ordres die door U Ed. Groot Mogenden of door

ons zouden mogen worden gegeeven, hebbende wy echter aan de voornoemde Officieren herinnerd, dat ingevalle men hun het gewoone Formulier van den Stedelyken ééd mogte voorhouden, en mitsdien ook meldinge maaken van de gehoorzaamheid van de beveelen van zyne Hoogheid als Kapitein-Generaal, denzelven in zoo verre niet af te leggen, als ſtrydig zynde met de bekende Reſolutie van U Ed. Groot Mogenden, doch wy zyn vervolgens geïnformeerd, dat aan hun den ééd was afgevergt, met achterlaating van de periode, concerneerende zyne Doorluchtige Hoogheid als Kapitein-Generaal en alzoo was gepræſteerd geworden. Vervolgens zyn wy binnen de Stad Hoorn gearriveerd, gevolgd wordende door de Leden van den Magiſtraat der gemelde Stad; die zich mede te Alkmaar hadden onthouden, onder het aanſchouwen van eene groote menigte van Menſchen, welken op de ſtraaten die wy paſſeerden waren byeen vergadert, doch zonder dat wy echter eenige onbehoorlyke beweegingen hebben beſpeurd.

Afgeſtapt zynde aan het Collegie van Gecommitteerde Raaden, alwaar onze Mede-Broeder Spaander en Perreboom zich reeds bevonden, begaven wy ons naar onze gewoone Raad-Kamer, en aldaar wierd na gehoudene deliberatie, by ons goedgevonden, om door den Bode Box Heeren Burgemeesteren te doen informeeren, dat wy raadzaam oirdeelden, dat de Poorten der Stad ten eerſten wierden geſloten, met verzoek dat Hun Ed. Groot Achtb. tot dat einde de noodige ordres zouden gelieven te ſtellen, gelyk ook vervolgens is geſchied, terwyl wy verder de Commandanten van het Guarniſoen hebben gelast, om geene attroupementen te permitteeren, en in cas van reſiſtentie geweld met geweld te keer te gaan, mitsgaders van hunne bevindinge niet eerder rapport te doen, dan na dat de beweegingen zouden zyn geſtild.

Vervolgens hebben wy door een Bode van ons Collegie den Præſident-Burgemeester doen verzoeken,

Digitized by Google

ken, om Schout, Burgemeesteren en Schepenen te convoceeren, tegen dien zelfden avond ten 6 uuren in onze gewoone Raad-Kamer. Alle de præsente Leden van den Magistraat aldaar op het bestemde uur verscheenen zynde, hebben wy in deze gecombineerde Vergadering een aanvang gemaakt van onze besoignes, waar van wy U Ed. Groot Mogenden tot eyner tyd broodvoerig zullen verslag doen, terwyl wy voor het tegenwoordige alleenlyk U Ed. Groot Mogenden kunnen verzekeren, dat ons bereids verscheidene informatien en omstandigheden zyn voorgekomen, waar uit aan ons is gebleeken, dat de oproerigheden en beweegingen binnen de Stad Hoorn ontstaan zyn geweest van dien aart, dat indien de rust en goede orde aldaar niet ten spoedigsten door gepaste en krachtdaadige middelen wierd hersteld, dezelven niet anders dan de allerverderffelykste gevolgen voor deze Stad, ja zelfs voor dit geheele kwartier zoude hebben te weeg gebracht.

Wy hebben inmiddels noodig geoirdeeld U Ed. Groot Mogenden dit provisioneel rapport van onze verrichtingen te doen toekomen, in het eerbiedig vertrouwen, dat dezelven de goedkeuring van deze Souvereine Vergadering zullen mogen wegdraagen, zynde wy door de menigvuldige en moeijelyke bezigheden, waar in wy ons gewikkeld vinden, door de voldoeninge aan U Ed. Groot Mogenden nopens. Resolutie tot ons leedwezen, verhindert geworden, om daar van een spoediger verslag te doen. Terwyl wy voor het overige de vryheid neemen ons te refereeren tot het addres, het welk uit naam van ons, en van den Magistraat der Stad Hoorn, op laatstleeden Vrydag ter tafel van U Ed. Groot Mogenden is overgebracht.

Alvoorens te besluiten, vinden wy ons verplicht, U Ed. Groot Mogenden nogmaals oprechtelyk te betuigen, dat de menigvuldige blyken van hoogachting en affectie, welke wy geduurende ons verblyf te Alkmaar, hebben genoten van de Regeeringe

ge dezer Stad, binnen welker muuren door een wys en Vaderlandlievend beſtuur, de rust en eendracht tot hier toe beſtendig zyn aangekweekt, aan dezelve een altoosduurende aanſpraak zullen geeven op onze dierbaare erkentenis, zoo dat het ons tot eene wezentlyk genoegen zal verſtrekken, indien 'er eene gewenschte gelegenheid mogte geboren worden, om van onze waare gevoelens de ſpreekende bewyzen te mogen aan den dag leggen.

Waar mede,

Edele Groot Mogende Heeren!

beveelen wy U Ed. Groot Mogenden in de beſcherminge des Allerhoogſten.

Geſchreeven binnen Hoorn, den 3 April 1787.

(*Onder ſtond*,)

U Ed. Groot Mogenden gantsch Dienstwilligen,

De Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en het Noorder-Quartier.

(Lager ſtond,)

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) B. Block.

Digitized by Google

BYLAGEN.

No. 1.

Aan de Burgemeesteren en Regenders der Stad Hoorn.

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Wy hebben ingevolge en ter voldoeninge aan Hun Ed. Groot Mogenden Reſolutie van den 17den dezer maand Maart, goedgevonden, vier Compagnien Cavallery en een Battailjon Infantery, als mede een Bombardier en tien Kannoniers binnen deze Stad Hoorn te doen Guarniſoen houden, waar van wy U Ed. Groot Achtb. by deze kenniſe geeven, en tevens te verzoeken, om met den eerſten de noodige voorzieninge te doen, en ordre te ſtellen tot inkwartieringe der voornoemde Militie.

Waar mede,

Edele Groot Achtbaare Heeren!

beveelen wy U Ed. Groot Achtb. in de beſcherming des Allerhoogſten.

Geſchreeven binnen Alkmaar, den 20 Maart 1787.

(*Onder ſtond,*)

U Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

De Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland, in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere.

(Lager ſtond,)

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) B. BLOCK.

No.

No. 2.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Wy hebben heden met veel aandoening U Ed. Mogenden Missive ontvangen, inhoudende, om ons zonder de minste toestemming, met zoo een groot getal Militie te willen voorzien, wy kunnen daar van geene redenen penetreeren, vermits alhier alles in den diepsten rust is, en voor de veiligheid en rust volkomen instaan, wy verzoeken derhalven, op het vriendelykst, te meer daar onze Stad in de Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden niet meer dan twee Compagnien Cavallery is toegelegd, dat 'er niet meer dan twee Compagnien Cavallery reguliere Troepen herwaards mogen worden gezonden, vermits het onmooglyk is, de Kwartieren voor zoo een groot getal Militie hier te kunnen bezorgen.

Wy hoopen dat aan dit ons billyk verzoek zal mogen worden voldaan, doch zoo neen, verzoeken wy, buiten de twee Compagnien Cavallery, zoo lang uitstel, dat wy deze zaak hebben gebracht ter kennis en deliberatie van Hun Ed. Groot Mogenden, ten einde derzelver nadere orders te mogen ontvangen, en verzoeken wy, met brenger dezer hier op rescriptie van U Ed. Mogenden te mogen erlangen.

Waar mede,

U Ed. Mogenden in Gonrs Heilige Protectie beveelende, blyven wy,

(*Onder stond*,)

U Edele Mogenden goede Vrienden,

Burgemeesteren en Regeerders der Stad Hoorn.

Hoorn,
den 21 Maart
1787.

(Laager stond,)

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) C. J. VAN DE BLOEMERT.

No.

No. 3.

Aan Heeren Burgemeesteren en Regeerders der Stad Hoorn.

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Wy hebben zoo even ontvangen U Ed. Groot Achtb. Misive, op heden aan ons afgevaardigd, en kunnen niet ontveinzen daar uit met de grootſte verwondering te hebben vernomen, dat niettegenſtaande wy by Reſolutie van Hun Ed. Groot Mogenden van den 17 Maart laatſtleeden, waar van aan U Ed. Groot Achtb. insgelyks Extract is toegezonden, uitdrukkelyk zyn gequalificeerd, om op de prompſte wyze te ontbieden, zoo veel Militie als wy zouden noodig oirdeelen binnen de Stad Hoorn te doen Guarniſoen houden, tot ſecuriteit van het Arſenaal, het Magazyn, en het geen verder den Lande toebehoord, mitsgaders tot herſtel en conſervatie van de rust, en tot weering van verdere oproerigheden binnen de gemelde Stad, U Ed. Groot Achtb. niet te min zwaarigheid ſchynen te maaken, om die Militie, voor welke door ons de noodige Patenten zyn gedepecheerd, binnen de muuren van U Ed. Groot Achtbaarheden Stad te ontvangen, en ons daar en tegen te verzoeken, dat niet meer dan twee Compagnien Cavallery reguliere Troepen derwaards mogen worden gezonden.

Wy zullen thands niet treeden in eene ampele diſcuſſie van die redenen, welke U Ed. Groot Achtb. tot deze demarche zoude mogen hebben geperſuadeerd, maar alleen remarqueeren, dat het ons zeer vreemd voorkomt, dat U Ed. Groot Achtb. daar toe hebben gelieven te arripiëeren, dat zich alles binnen de Stad Hoorn in den diepſten rust bevond, en dat U Ed. Groot Achtb. voor de veiligheid en ruste volkomen inſtaan, daar intuſſchen het geen

nog

nog zoo onlangs binnen de gemelde Stad is voorgevallen, en den grond heeft opgeleverd voor de evengemelde Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden, ons geen volkomen vertrouwen kan inboezemen op zoodaanige verzekeringen, en ons nog veel minder kan doen bezeffen, op welke grond U Ed. Groot Achtb. durven hazardeeren, om in het vervolg voor de bewaaring der rust in te ſtaan. — En wat aangaat de zwaarigheid, om voor een zoo groot aantal Militie Kwartieren te kunnen bezorgen, hebben wy de eer U Ed. Groot Achtb. te informeeren, dat wy ons in ſtaat bevinden ten dien opzichte zoodaanige voorzieninge te doen, dat die bedenking geheel en al zal moeten vervallen.

Dan wat van dit alles ook zyn moge, wy zyn Ambtshalven verplicht, om de Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden ſtiptelyk na te komen en ter executie te leggen, en daar wy by proviſie dat aantal van Militie, van welker arrivement wy U Ed. Groot Achtb. hebben kennis gegeeven, noodig oirdeelen tot die heilzaame en gewichtige eindens, welke by Hoogstderzelver Resolutie zyn bedoeld en uitgedrukt, zoo zyn wy ook buiten ſtaat om aan het verzoek van U Ed. Groot Achtb. Misſive gedaan, te defereeren, en wy verwachten daar en tegen dat U Ed. Groot Achtb. zulks met ons by nader inzien penetreerende, door geene verdere dilayen de gedeclareerde intentie van Hun Ed. Groot Mogenden zullen trachten infructueus te maaken.

Wy kunnen inzonderheid geen reden vinden, waarom wy aan U Ed. Groot Achtb. zoo lang uitſtel zouden accordeeren als noodig is, om deze zaak op nieuws ter kennisſe en deliberatie van Hun Ed. Gr. Mogenden te brengen, daar het thands aan U Ed. Groot Achtb. niet onbekend kan zyn, dat niettegenſtaande de Heeren derzelver Gedeputeerden ter hoogstgemelde Vergadering op gister alle mooglyke poogingen hebben aangewend, ten einde te effectueëren, dat met intrekking van de meergemelde Resolutie van den 17den Maart, niet meer dan twee Com-

Compagnien Cavallery ligte Troepes naar de Stad Hoorn zoude worden gezonden, nogthands door Hun Edele Groot Mogenden by de evengemelde Resolutie van den 17den Maart is gepersisteerd.

Wy moeten derhalven U Ed. Groot Achtb. by deze nogmaals op het ernstigste exhorteeren, om de Troepes voor welke wy Patenten hebben gedepecheerd, en die zich reeds in de Nabuurschap van U Ed. Groot Achtb. Stad bevinden, binnen derzelver muuren te ontvangen, en verwachten daar op ten allerspoedigsten met brenger dezes U Ed. Ie Groot Achtb. uitdrukkelyke verklaaringe, terwyl wy by langer uitstel of onverhoopt refus, aan ons reserveeren zoodaanige maatregelen, als wy zullen oirdeelen meest gepast te zyn, om de voorschreeven Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden naar behooren te doen effect sorteeren, zonder daar door eenigzins op de Stedelyke Rechten te willen impieteeren.

Waar mede,

wy U Ed. Groot Achtb. in de bescherming van God Almachtig beveelende, verblyven,

Geschreeven binnen Alkmaar, den 21 Maart 1787.

(Onder stond,)

U Edele Groot Achtb. goede Vrienden,

De Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere.

(Lager stond,)

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) De Blois.

No. 4.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Zoo even de klokke half twee uuren arriveerd alhier U Ed. Mogenden Miasive, met de Boode SPAARKOGEL, in antwoord volgens U Ed. Mogenden begeerte, neeme ik de vryheid U Ed. Mogenden te reſcribeeren, dat niet de intentie dezer Regeering is geweest, omme te wederſtaan de intentie van U Ed. Mogenden, tot het zenden van de Militie by U Ed. Mogenden bepaald, maar de ſcrupule om dezelve onder dak te bezorgen, weshalven gemelde Regeering my hebben verzocht, by de terugkomst der Boode, indien U Ed. Mogenden mogten perſiſteeren by derzelver genomen maatregelen, zonder omme bovengemelde redenen eenige vermindering van Militie daar inne te maaken, dat ik, om de confuſie in de pacht voor te komen, aan U Ed. Mogenden te willen reſcribeeren, dat wy als dan dezelve gewilligly zullen inlaaten, op vertooning der behoorlyke Patenten.

Waar mede naar U Ed. Mogenden van myne waare hoogachting te hebben verzekert, my met de meeste conſideratie onderteekene, in groot haast.

Edele Mogende Heeren!

(Onder ſtond,)

U Ed. Mog. ootmoedigen Dienaar,

(was get.) J. C. VAN DE BLOCQUERY.

(Lager ſtond,)

P. S. Mogen wy door Brenger dezes in secretesse worden geinformeerd, wanneer de Militie zal komen, zullen wy zoo veel mooglyk ons best doen Inkwartiering te bezorgen, ten minſten zoo veel doenlyk.

No.

Digitized by Google

No. 5.

Formulier van den Eed, welke gepraesteerd is door de Commandanten van de Militie in Guarnisoen binnen de Stad Hoorn, en ten platten Lande gecantonneerd.

Ik belove en zweere, met myne onderhebbende Battaillon, Compagnie of Compagnien, de Ed. Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland, in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, getrouw en gehoorzaam te zyn, denzelven getrouwelyk te zullen dienen en te gehoorzaamen in al het geen Hun Ed. Mogenden my, tot herstel en conservatie van de rust, mitsgaders tot weering van alle verderffelyke oproerigheden, zoo binnen de Stad Hoorn, als verder binnen West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, zullen bevelen.

Zoo waarlyk helpe my God Almachtig.

No. 3470. *Extract uit het Register der Resolutien van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, en van de Edele Groot Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn. In date den 5 April 1787.*

Den dag tot het herstellen van het op den turbulenten 15 Maart 1787 afgeschafte gelegaliseerde Exercitie-Gezelschap binnen deze Stad, van 't welk Mr. Jan Hendrik van Straalen oud Praesident Schepen dezer Stad Commandant geweest is, is bepaald op Donderdag den 10den dezer maand April,

pril, en zyn tot de executie van dien verzocht Hun Ed. Mogenden, dewelke zulks ook hebben aangenomen.

Accordeert met voorſz. Register.

(*was get.*) J. A. HOLTHUYSEN.

No. 3471. *Reſolutie van Burgemeesteren en Vroedſchappen der Stad Hoorn, waar by de herſtelling van 't Genootſchap word geinterdiceerd. In dato den 9 April 1787.*

De Heeren Burgemeesteren hebben ter Vergadering gecommuniceerd, dat vermits Hun Ed. Groot Achtb. waren geinformeerd, dat 'er een Reſolutie was genomen by de gecombineerde Vergadering van Hun Ed. Mogenden de Heeren Gecommitteerde Raaden en Hun Ed. Groot Achtb. de Magiſtraat dezer Stad, dat op morgen het Exercitie-Genootſchap van Wapenhandel onder de Zinſpreuk *voor Vaderland en Vryheid* in de voorige luister zoude werden herſteld, en declareeren Hun Ed. Groot Achtb. hier van geen legaale kennis te hebben bekomen, de Leden dezer Vergadering dierhalven in deliberatie geevende, hoedaanige maatregelen hieromtrent te neemen.

Waar op gedelibereerd zynde is goedgevonden en verſtaan, van wegens deze Regeering aan Hun Ed. Mogenden de Heeren Gecommitteerde Raaden kennisſe te geeven, dat Hun Ed. Groot Achtb. niet zullen admitteeren, dat gemelde Genootſchap buiten hunne kennisſe zoude worden herſteld; met Declaratoir, dat indien nogthands bovengemelde Reſolutie van het gecombineerde Collegie zyn effect moeste forteeren, des dan daar tegens te proteſteeren, en deswegens alle zoodaanige middelen in het werk te ſtellen, als zullen oirdeelen te behooren, wordende de Heeren Burgemeesteren gequalificeerd de Commandant van voornoemde Genootſchap kennis-

nisse te geeven, dat de Regeering niet zal permitteeren dat het zelve in de Wapenen komt.

De extensie is gerefumeerd en geapprobeerd.

Accordeert met voorfz. Resolutien.

N°. 3472. *Extract uit het Register der Resolutien van de Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en West-Friesland en West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, en van de Edele Groot Achtb. Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, waar by het herstel provisioneel word uitgesteld. In dato den 10 April 1787.*

De præsente Ed. Mogende Heeren hebben gecommuniceerd, dat de Commandant en drie Kapiteinen van het gelegaliseerde Exercitie-Genootschap, (tot het herstel van 't welk reeds op den 24sten Maart laatstleeden ter gecombineerde Vergadering is gerefolveerd, en om 't welk met eenige publyke solemniteiten op heden te verrichten, Hun Ed. Mogenden op den 5den April zyn verzocht) gisteren avond zich by de præsente Leden van Hun Ed. Mogenden vervoegd hadden, met verzoek, dat om de by hun geallegeerde redenen, de tot het herstel van 't voorsz. Exercitie-Genootschap beraamde plechtigheden, by provisie op heden geen voortgang mogten hebben; en dat overzulks Hun Ed. Mogenden met de uitvoering van het geen daaromtrent by Hun Ed. Mogenden beraamd was hebben gesupercedeerd.

En is 't voorsz. aangenomen voor Notificatie.

Accordeert met voorsz. Register.

(was get.) J. A. HOLTHUISEN.

No. 3473. *Circulaire Missive van Burgemeesteren en Raad der Stad Hoorn aan de Stemmende Steden, zich beklaagende over 't zenden van Militie naar hunne Stad &c. In dato den 10 April 1787.*

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Na dat wy het ongeluk gehad hebben, op zeer onwaare en gedrageerde voorgeevens van eenige onzer Schepenen, geadsisteerd door den Secretaris CARNASIUS, die zich alle (het geen zeer notabel is) niet te Hoorn, maar in 's Hage bevonden, met de bekende Resolutie van den 17den Maart, bezwaard te worden, hoe zeer wy ons hadden mogen vleijen dat het Relaas mondeling door onzen Medebroeder de Burgemeester JAGER, in de Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden gedaan, en ons confirmatoir bericht op den 26sten dier zelver maand (waar van hier nevens Copie gaat) ter Vergadering ingeleverd, verandering in die Resolutie zoude hebben te weeg gebracht, heeft ook zulks, niet alleen niet mogen gebeuren, maar men heeft door gantsch willekeurige daaden, die Resolutie verre geëxtendeerd en gesurpasseerd. Dit heeft ons door den nood in zulke violente demarches gedwongen, en doen besluiten, de Remonstrantie waar van hier nevens Copie gaat, ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden in te leveren, met dit billyk effect, dat tien Leden van Staat, door het ongelyk ons aangedaan getroffen, hebben geadviseerd, om aan Heeren Gecommitteerde Raaden aan te schryven: „ zich te bepeeren tot den uitdrukkelyken en „ praecisen letter der voorzeide Resolutie, en zich „ derhalven te onthouden van het doen van politicq „ onderzoek of politicque arresten, als waar toe „ zy by dezelve Resolutie niet zyn gequalificeerd, „ maar integendeel alle de politicquelyke gearresteerde Persoonen, op hunne helofte, om zich „ des gerequireerd voor het Collegie van Schepenen te zullen sisteeren, *illico* te ontslaan." Hoe

seer

heet dan deze aanſchryving niets inhield, dan eene order om zich ſtiptelyk te houden aan de Reſolutie van den 17den Maart, dezelve niet te extendeeren, en het gene daar in geëxcedeerd was te repareeren, heeft het ons niet mogen geheeren, het effect dier aanſchryving te genieten, vermits de Heer Raad-Penſionaris op pretext van de overneeming onzer Remonſtrantie door eenige Leden van Staat, geweigerd heeft de concluſie op te maken.

Daar men dan zonder dat wy gehoord zyn, of ons bericht is ingewacht, heeft beſlooten, ons met Krygsvolk als te overweldigen, daar wy moeten ondervinden, dat veele onzer braave en goede Ingezetenen *manu armata* door gantsch onbevoegde Perſoonen, uit hunne Huizen gehaald, en criminneel behandeld worden, hoe zeer men deze violentien coloreerd met een onbekend woord van *politicque custodie*, vordert onze plicht, om niet langer ſtil te zitten, maar van onze Mede-Leden krachtdaadige hulp tegens deze overheerſching te verzoeken, en ons proviſioneel effect te doen erlangen, van het geen by de meerderheid der Leden op gepaſſeerde Vrydag wel en wettig beſloten was, en door geen overneemingen konde worden geſtremd, als eenvoudig involveerende eene ordre, om zich aan de Reſolutie (waar mede wy zelfs zeer bezwaard waren) te houden.

Wy durven verwachten, dat U Ed. Groot Achtb. dernelver Gedeputeerden de noodige last zullen geeven, en onze Stad verder van geweld en overheerſching te helpen bevryden.

Waar mede wy de eer hebben U Ed. Gr. Achtb. in de beſcherminge Gods te beveelen, en met alle conſideratie te zyn.

Hoorn, den 10 April 1787.

Edele Groot Achtb. Heeren!

U Edele Groot Achtb. goede Vrienden,

Burgemeesteren en Regeerders der Stad Hoorn.

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) C. J. VAN DE BLOCQUERY.

No. 3474. *Protest van de Ridderschap over de extensie op de Remonstrantie van Hoorn, en Electie van Schepenen door Hun Ed. Groot Mogenden. In dato den 12 April 1787.*

De Ridderschap heeft heden ter Vergadering gedeclareerd, dat de extensie op de Remonstrantie van Hoorn niet conform het gerefolveerde was, en hebben hun advys daar op doen insereeren, als ook dat der 9 Steden die met hun gestemd hebben, doch is de extensie naar hevige debatten geapprobeerd, en geene verandering ingevallen.

Is ter Vergadering ingekomen een Missive van Heeren Gecommitteerde Raaden van het Noorder-Kwartier ten geleide van een provisioneel bericht op de Resolutie van Vrydag, waar by zy zeggen, dat de zaaken in een gantsch verkeerd daglicht voorgesteld zyn, en vol met haatelyke en valsche berichten; zy gelooven wel, dat eenige vrees de Aanstookers van het heilloos oproer bekroopen heeft, dat zulks reeds genoeg uit het romanesque hoofd der remonstrantie te bespeuren was, en zullen zich op de conduite van den Heer VAN BREDENHOFF, die zeer remarquabel is nader expliceeren, zich by Hun Ed. Groot Mogenden justificeeren, en een ampel bericht geeven.

Vervolgens wierd door de Stad Dordrecht en de verdere met haar Stemmende Steden uit de overgeleverde Nominatie der Schepenen der Stad Hoorn, benoemd de Heeren J. GROOT *Matthz.*, R. SCHUURMAN, Mr. P. VERLOREN, J. C. VAN DER VORM, M. KOPER, R. JONGEMAATS, en Mr. J. v. DE BLOCQUERY, en zyn uit dezelfde Nominatie door

de

de Ridders en de verdere Stemmende Leden benoemd en geëligeerd de Heeren B. CARRASIUS, HERM. VERLOREN, Dr. JAN DIRKS, D. GALLIS, A. HARTJES, R. JONGEMAATS, en J. H. W. CROMMELIN.

No. 3475. *Missive uit naam van Directeuren en Officieren van het Genootschap van Wapenhandel onder de Zinspreuk* voor Vaderland en Vryheid te Hoorn, *aan de Wel Edele Manhafte Heeren dier Stad. In dato den 29 April 1787.*

WEL EDELE MANHAFTE HEEREN, GEACHTE MEDEVADERLANDEREN EN VRIENDEN!

Onder alle de Steden en Plaatsen van ons Gemeenebest, in welke de waare belangens onzes lieve Vaderlands zoo veel tegenstand ontmoeten, niet alleen, maar in welke alles word aangewend, om eene grondwettige herstelling te verydelen, mag tot ons leedwezen! ook te recht onze Stad Hoorn worden geteld.

De hoon en smaadheden welke de braafste onzer Mede-Burgeren hebben moeten ondergaan, ja met welke gevaaren zy reeds hebben moeten kampen, en hoe weinig daar in van tyd tot tyd door het Hoofd der Justitie onzer Stad is voorzien; vertrouwen wy, zullen U Wel Ed. Manhafte reeds van tyd tot tyd, uit de publyke Nieuwspapieren als anderszins hebben ontwaart.

Dan wy kunnen niet langer voor U Wel Edele Manhaften verbergen, den hoon onlangs het Genootschap van Wapenhandel, onder de Zinspreuk *voor Vaderland en Vryheid*, binnen onze Stad, aangedaan; waarlyk eene vernedering, welke door ons en alle Vaderlandsche Corpsen, niet dan met de grootste gevoeligheid kan worden beschouwd, als zynde een Corps, door Hun Ed. Groot Mogenden in Hoogstderzelver speciaale protectie genomen, en

zelfs door de Regeering onzer Stad, van tyd tot tyd als gewettigd aangemerkt.

Immers, Ed. Manhafte Heeren! toen wy in den jaare 1784, met de Wapenoeffening een aanvang hadden gemaakt, wierd ons, op een gepresenteerd Request, op den 20 April 1785, niet alleen geaccordeerd onze Wapenoeffening Genootschappelyk voort te zetten, maar zelfs door Heeren Burgemeesteren daar toe de Schutters Doelens aangewezen en geaccordeerd.

Vervolgens gebleek ons de wettiging onzer Genootschaps door Hun Ed. Groot Achtb. op den 11 October 1785, by de plechtige overgave onzer Vaandels en Trommen; by welke gelegenheid Hun Ed. Groot Achtb. ons aanmerkende als een subsisteerend Corps, op ons verzoek, niet alleen permitteerden vryelyk, met staande Trommen en vliegende Vaandels, door de Stad te trekken: maar by welke plechtigheid zelfs een groot gedeelte van de Magistraat, vereerd met des Stads Bodens, heeft geassisteerd.

Ja Ed. Manhafte Heeren! het behoeft, onzes bedunkens, geen verder betoog, hoe de Regeering onzer Stad zich overreed gevoelden, van de wel meenende sentimenten en gedraagingen der Leden onzes Genootschaps: daar de Magistraat dezer Stad, nog onlangs in eene Publicatie van den 3den February dezes jaars, ons toekennende den naam van een gelegaliseerd Corps, zelve daar by uitdrukkelyk declareeren: *dat het gemelde Genootschap meermaalen heeft doen zien, met verzaaking van alle eigenbelang, niets anders dan 's Lands waar belang, en de rust en veiligheid der ingezetenen ten doel te hebben.*

Daar en tegen Ed. Manhafte Heeren! hebben wy tot ons innig leedwezen van tyd tot tyd moeten ondervinden, dat niettegenstaande deze door Hun Ed. Groot Achtb. gedaane declaratien, wy even daar door zyn geworden het voorwerp der haat en verachting van het Gemeen, aangevoerd door hun die niets anders ten doel hebben, dan hunne grootheid en gezag

zig te vestigen, al ware het zelve op de puinhoopen onzer Republyk; het geen ons vervolgens dan ook heeft bloot gesteld aan de verregaande insultes; zoo aan onze gewoone winter-exercitieplaats, als aan de byzondere Leden onzes Genootschaps, en door den Hoofd-Officier al oogluikende gepasseerd zynde, en door anderen goedgekeurd, het Gemeen zoodaanig heeft gesterkt, na dat zy zich niet hadden ontzien, opentlyk op 's Heeren straaten, verscheidene onzer Leden te attaqueeren en onder de ysselykste vervloekingen met geweld de zwarte Cocardes van de hoeden te rukken; en na dat zy op den 14den Maart laatstleeden het huis onzer Boode geweldaadig hadden aangevallen, eindelyk op den 15den daar aan volgende, het hebben durven waagen, op een oproerige wyze aan te dringen op de volkomen dissolutie onzes Genootschap, en aan welke onbillyke en ongepaste begeerte, Burgemeesteren en Vroedschappen hebben kunnen goedvinden geredelyk te voldoen.

Hoe grievend deze verregaande handelwyze van het Gemeen, en de Resolutie van Burgemeesteren en Vroedschappen in 't byzonder, voor ons geweest zyn, dunkt ons, behoeven wy U Wel Ed. Manhafte niet te detailleeren; dan hoe zeer werd niet deze grieve vermeerdert, toen de Commissie van Hun Ed. Groot Mogenden alhier resideerende, gequalificeerd tot herstel der rust en veiligheid binnen deze Stad, had goedgevonden ons Genootschap volkomen te herstellen, en ten dien einde op den 10den dezer, die honneurs te bewyzen, welke geëvenredigd met derzelver merites, aan het zelve competeerde: dat alstoen de thands fungeerende Burgemeesteren en Vroedschappen, hebben kunnen goedvinden, by een Resolutie van den 9den dezer, zich hier tegen te opposeeren, en te interdiceeren dat de Regeering niet zal permitteeren, dat het zelve in de Wapenen komt; en zoo als ons van ter zyde is voorgekomen, dat de Contraventeurs de Stad zoude worden ontzegd; waar door wy (de gesteld-

heid

heid der Vergaderinge van Holland op dien tyd in aanmerking genomen) met concurrentie der Commissie van Hun Ed. Groot Mogenden in de verplichting zyn gebracht, wilde men de Leden onzer Genootschaps aan geen verregaande onaangenaamheden prostitueeren, die solemniteiten provisioneel op te schorten.

Het zy verre van ons Ed. Manhafte Heeren! daar wy door Vaderlandlievenden binnen deze Stad worden aangezien, als de steunpilaar en beveiliging voor hunne Persoonen en bezittinge; dat wy zouden kunnen berusten in deze zoo allervernederende en voor ons grievende behandeling. — Neen Ed. Manhafte Heeren! wy achten het een onzer onvermydelykste plichten te zyn, ons deze zaak ten sterksten aan te trekken, en zoo dra met eenig succes kunnen werken, geene middelen onbeproefd te laaten, om de billyke vorderingen ter volkomen herstelling onzer onder Hun Ed. Groot Mogenden speciaale protectie genomen Genootschap, met kracht door te zetten.

Wy hebben echter noodig geoirdeeld, U Wel Ed. Manhafte hier van te informeeren, niet twyfelende of deze onze bedoelingen, zullen door alle Vaderlanders, en wel speciaal door U Wel Ed. Manhafte volkomen worden geapprobeerd, op het vriendelykste en teffens instantelykste, als met het belang der zaak overeenkomende verzoekende, dat U. Wel Ed. Manhafte ons in deze billyke vorderingen, zoo zulks noodig mogte zyn, krachtdadig gelieven te ondersteunen, en wel zoodaanig als wy, na tydsomstandigheid, hier toe het gepaste en dienstigst zullen oirdeelen, en waar van wy U Wel Ed. Manhafte in tyds de noodige ouvertures zullen geeven.

Dan op dat door ons geene middelen by de hand worden genomen, waaromtrent niet verzekert zyn te zullen worden gefecondeerd: verzoeken wy ten spoedigsten te verneemen, of wy ons (des gerequireerd) op de adsistentie van U Wel Ed. Manhaften,

't zy door Addressen, ofte zoodaanige krachtdaadige middelen, als dienstig zullen oordeelen, volkomen kunnen verlaaten.

Terwyl wy intusschen den Almachtigen bidden, dat Hy Neerlands opdaagende Vryheid ten spoedigsten in volle luister wil doen ten voorschyn treeden, en daar toe ook de braave poogingen van U Wel Ed. Manhaftens zegenen, noemen wy ons met waare hoogachtinge,

Wel Edele Manhafte Heeren, geachte Medevaderlanderen en Vrienden!

U Wel Ed. Manhaftens dienstvaardige Dienaaren en Medebroederen,

Directeuren en Officieren van het Genootschap van Wapenhandel, onder de Zinspreuk voor Vaderland en Vryheid te Hoorn.

en uit naam van dezelven,

(was get.) JAN BREEDAART, *Secret.*

No. 3476. *Declaratoir door Burgemeesteren en Schepenen der Stad Hoorn, ingeleverd ter Vergadering van de Heeren Gecommitteerde Raaden van Holland en West-Friesland in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere. In date den 3 May 1787.*

EDELE MOGENDE HEEREN!

Dewyl, zoo als aan U Ed. Mogenden bekend is, sedert de laatstgehoudene byeenkomst van deze gecombineerde Vergadering in de Personen, welken de Magistraat onzer Stad uitmaaken, en in die qualiteit Leden van deze Vergadering zyn, door de op nieuw gedaane benoeming en Electie van Burgemeesteren en Schepenen, een geheele verandering ge-

gekomen is, hebben wy Burgemeesteren en Schepenen noodwendig moeten delibereeren over den voet en manier, op welke wy deze Vergadering zouden adsisteeren.

Deze deliberatien hebben gehad het gevolg, dat wy eenpaarig besloten hebben, vooraf te moeten doen het volgend Declaratoir, by ons gearresteerd, en het welk wy de eer hebben hier by aan U Ed. Mogenden voor te draagen.

Voor eerst meenen wy, dat de intreede van zoo veele nieuwe Leden, die van het tot dus verre verhandelde geene, immers geen legaale kennis hebben, noodzaakelyk vordert, dat aan dezelven ten minsten in een kort bestek, behoorlyke ouvertures gegeeven worden, van het geen tot dus verre by deze Vergadering is verricht geworden.

Na het bekomen van deze opening van zaaken zyn wy bereid, om ingevolge en in conformité van de Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden in dato den 17 Maart 1787, met U Ed. Mogenden de Concert te handelen, nopens het beraamen en in het werk stellen van de noodige middelen tot conservatie van de rust binnen deze Stad, zoodaanig als de gesteldheid en Constitutie der Stad ons zullen aan de hand geeven.

Tot dit einde willen wy gaarne van U Ed. Mogenden hooren, op welke voet en manier de uitvoering hier van naar de gedachten van U Ed. Mogenden zoude kunnen en behooren te geschieden.

Van onze zyde is niets minder ons doelwit, dan dat wy deze uitvoering, wanneer zy blyft binnen de paalen van bovengemelde Hun Ed. Groot Mogenden Resolutie zoude willen moeijelyk maaken; maar integendeel zyn wy alleszins genegen, dezelve (zoo veel ons aangaat) te accelereeren en te faciliteeren; doch echter, gelyk aan U Ed. Mogenden bekend zyn de onderscheidene protesten en addressen, welke de Regeering dezer Stad, tot conservatie haarer gesustineerde Rechten ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden successivelyk gedaan heeft,

heeft, en die zoo op dit oogenblik het voorwerp zyn van Hoogderzelver deliberatien, hebben wy voor zoo verre Burgemeesteren, gemeend uitdrukkelyk en vooraf te moeten verklaren, dat wy door onze concurrentie tot de deliberatien van deze gecombineerde Vergadering, geenszins willen verstaan worden van die protesten en addressen af te gaan, maar dat wy integendeel dezelven blyvende inhaereren, voorts alle gezamentlyk de dispositie van Hun Ed. Groot Mogenden zullen afwachten.

In 't byzonder is ook ons eenpaarig begrip, dat zonder te kort te doen aan de Voorrechten en Privilegien van onze Burgery, wy geenszins kunnen gedoogen of medewerken, dat door ofte op last van deze gecombineerde Vergadering de Persoonen van eenige onzer gezetene Burgers, zouden worden gelaiseerd.

Het geen door onze Predecessauren ten dien opzichten zoude mogen verricht zyn, kunnen wy niet advoueeren, maar laaten dat der hunner verantwoording.

Wy, schoon aan de eene zyde ons niet willende onttrekken van het helpen beraamen van zoodaanige middelen, als tot executie van de Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden mogten noodig zyn, vermoonen echter aan den anderen kant, dat, wanneer het er op aan komt, om zich van de Persoonen van gezetene Burgers dezer Stad te moeten verzekeren, daar toe een politicque Commissie onbevoegd is, maar dat zulks dan behoord te geschieden, door het daar toe alleenlyk competent Collegie van Schepenen, wanneer dezelve na het examineeren van het Boorlyke precedente informatien, oirdeelen termyde te zyn, tot het verleenen van een Decreet van Aprehensie, om dan verder uit krachte van dien geprocedeerd te worden, als conform een welgeordende Criminele styl en practyk in deze Landen gebruiklyk is.

Eindelyk is ons begeeren, dat dit onze Declaratie mag worden geinsereerd, ten einde alzoo van onze

te intentie nopens de concurrentie tot de deliberatien en besluiten dezer gecombineerde Vergadering behoorlyk zal kunnen consteeren.

Actum Hoorn, den 5 May 1787.

(*was geteekend*)

J. v. Hoolwerff. P. Schagen. J. Jager. J. Berchout, *als Burgemeesteren.*

B. F. Carbasius. J. Dirx. H. Verlooren. D. Gallis. A. Hartjens. R. Jongemaats. J. H. van Wickevoort Crommelin, *als Schepenen.*

No. 3477. *Resolutie van Gecommitteerde Raaden om aan 't Exercitie-Genootschap* voor Vaderland en Vryheid *binnen Hoorn hunne Vaandels en Trommen weder te restituëeren. In dato den 6 Juny* 1787.

Gehoord zynde de Consideratien en het Advys van de Heeren Hun Ed. Mogenden Commissarissen op de Requeste van de Leden van het gelegaliseerde en door Hun Ed. Groot Mogenden in Hoogstderzelver speciaale protectie genomene Exercitie-Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* binnen de Stad Hoorn, verzoekende om redenen by voorsz. Requeste geallegueërd, te mogen hebben het effect van de Resolutie van Hun Ed. Mogenden en de Magistraat der Stad Hoorn op den 24sten Maart laatstleeden, in eene gecombineerde Vergadering genomen, en waar van aan de Supplianten extract is toegezonden, is conform het geadviseerde van de Heeren Commissarissen, goedgevonden en verstaan, de Heeren Kloek, Verschuer en Claus, Hun Ed. Mogenden Medebroederen in Raaden, benevens de Secretaris Blok te verzoeken en te commit-

mitteeren, gelyk dezelve verzocht en gecommitteerd worden by dezen, om in eene Vergadering van de Leden van het Genootschap, door Heeren Commissarissen te beleggen, de Vaandels en Trommen toebehoorende aan 't voorsz. Exercitie-Genootschap, by de ontstaane oproerige beweegingen alhier op ordre van den toen fungeerenden Hoofd-Officier VAN DE BLOCQUERY op het Stadhuis gebracht, en thands in het Collegie van Hun Ed. Mogenden gecustodiëerd, aan 't Exercitie-Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* alhier te extradeeren, en het voorsz. Genootschap in die positie en activiteit te brengen, als het zelve zich voor den 15 Maart 1787 heeft bevonden.

En zal Extract dezes gegeeven worden aan de Supplianten tot derzelver naricht.

Accordeert met voorsz. Register.

(*was get.*) B. BLOK.

No. 3478. *Voorstel van Heeren Gedeputeerden der Stad Hoorn op expresse last van hunne Principaalen ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden voorgedraagen, betrekkelyk de hoven staande Resolutie. In dato den 6 Juny* 1787.

De Heeren Gedeputeerden der Stad Hoorn, hebben op expresse last van de Heeren hunne Principaalen ter Vergadering voorgedraagen: dat ter kennisse van dezelve Heeren hunne Principaalen was gekomen een Resolutie van Heeren Gecommitteerde Raaden, in West-Friesland en het Noorder-Kwartier in dato den 6 Juny 1787, in substantie behelzende eene Commissie op drie Heeren en den Secretaris van hun Collegie, om aan 't Genootschap *voor Vaderland en Vryheid* binnen Hoorn, deszelfs Vaandels en Trommen te extradeeren en het zelve in die positie en activiteit te brengen, als het zich voor den 15 Maart 1787 hadde bevonden: zynde

Copie van de voorsz. Resolutie hier nevens gevoegd.

Dat de Heeren hunne Principaalen zonder voor het tegenwoordige te treeden in eenig onderzoek, of zoodaanig een besluit wel tot conservatie van de rust binnen de Stad Hoorn dienstig was, niet alleen vermoenden, dat het onderwerp waaromtrent het selve verseerde, was *mere domestica*, en uit dien hoofde eenig en alleen staande ter beschikking van Burgemeesteren en Vroedschappen der voorsz. Stad die ook reeds by eene Resolutie van date den 9 April 1787 getoond hadden, daaromtrent in een geheel verschillend begrip te staan, maar dat ook de voorsz. demarche van Heeren Gecommitteerde Raaden allervreemdst moest voorkomen, aangezien dezelven van zich hadden kunnen verkrygen, om in een zaak, die uit haaren aart tot het politicq gezag binnen deze Stad betrekking had privativelyk en buiten alderminste concurrentie van den Magistraat der voorsz. Stad, eene Resolutie in de weereld te brengen, en daadelyk uit te voeren, welke naar de gedachten van de Heeren hunne Principaalen van zoo veel inzien was.

Dat gelyk de Qualificatie van Hun Ed. Groot Mogenden vervat in de Resolutie van den 17 Maart 1787, (zoo als dezelve, des geenszins geoirdeeld konde worden op eene zaak van die natuur als deze betrekking te hebben) zich wel uitdrukkelyk bepaalde om *de Concert met de Magistraat* te agteren; en gelyk al verder de Missive van Heeren Gecommitteerde Raaden, nu kortlinga op den 24 May 1787 aan Hun Ed. Groot Mogenden geschreeven, (dan waaromtrent de Heeren hunne Principaalen aan zich reserveerden, om hunne rechtmaatige belangens nader onder het oog van Hun Ed. Groot Mogenden te brengen) zelve ten duidelykste vooronderstelt hunne onbevoegdheid, om zonder eene nadere qualificatie privativelyk eenig politicq gezag binnen voorsz. Stad te oeffenen, de Heeren hunne Principaalen alzoo hadden gemeend, van

de

de uiterste evidentie te zyn, dat de voorsz. handelwyze van Heeren Gecommitteerde Raaden was een Attentaat op hun recht van politicque Magistratuure binnen de Stad Hoorn, het welk als strekkende tot *vilipendie* van hun authoriteit, met alle kracht behoorde te worden tegengegaan.

Dat dienthalven de Heeren hunne Principaalen verzochten, Hun Ed. Groot Mogenden efficacieuse voorsieninge, ten einde door Heeren Gecommitteerde Raaden, immers niet privativelyk, en buiten concurrentie van de Magistraat der Stad Hoorn geene beschikkingen gemaakt of Resolutien genomen en uitgevoerd werden, welken tot het politicq gesag binnen de voorsz. Stad eenige betrekking hebben.

No. 3479. *Resolutie van Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, waar by het Genootschap voor Vaderland en Vryheid word geinterdiceerd publyk op te trekken. In date den 9 Juny 1787.*

Ter Vergadering van Heeren Burgemeesteren gedelibereerd zynde, op het voorgekomene aan dezelve Vergadering, daar in bestaande, dat op eergisteren ter Kamere van Hun Ed. Groot Achtb. waren binnen gestaan de Heeren JAN VAN STRALEN, H. SLYPER, en J. BREEBAART, als Gecommitteerden van zeker Genootschap alhier genaamd *voor Vaderland en Vryheid*, en aldaar hadden overhandigd Copie Extract Resolutie van Heeren Gecommitteerde Raaden in West-Friesland en den Noorder-Kwartiere, in date den 6 Juny 1787, in substantie behelzende eene Commissie op drie Heeren en den Secretaris van welgemelde Collegie om aan 't voorsz. Genootschap deszelfs Vaandels en Trommen te extradeeren, en het zelve in die positie en activiteit te brengen, als het zich voor den 15 Maart 1787 hadde bevonden. — Hebbende

gemelde Gecommitteerdens daar by wyders mondeling gevoegd, dat 't voorſz. Genootſchap voorneemens was deszelfs exercitien te hervatten, en dat zy daar van aan Heeren Burgemeesteren tot derzelver informatie kennis gaven, zonder verſtaan te willen worden daar toe verzoek te doen, en voorts in 't byzonder gemoveerd zynde de volgende Conſideratien.

Dat by Reſolutie van Burgemeesteren en Vroedſchappen dezer Stad in dato den 9 April 1787, op als toen voorgekomene informatien, dat het bovengemelde Genootſchap in voorigen luister ſtond te worden herſteld, gereſolveerd is, van wegen de Regeering aan Heeren Gecommitteerde Raaden kennis te geeven, dat Hun Ed. Groot Achtb. niet zouden admitteeren, dat gemelde Genootſchap buiten hunne kennis zoude worden herſteld, met Declaratoir, indien nogthands 't tegendeel zoude moeten plaats grypen, van als dan daar tegen te proteſteeren, en deswegens alle zoodaanige middelen in 't werk te ſtellen, als zy zouden oirdeelen te behooren, en met qualificatie op Heeren Burgemeesteren om den Commandant van 't voorſz. Genootſchap kennis te geeven, dat de Regeering niet zoude permitteeren, dat het zelve in de Wapenen kwam.

Dat de voorſz. Reſolutie tot dus verre hebbende effect geſorteerd, Hun Ed. Groot Achtb. door de ondervinding waren overtuigd geworden, dat de vernietiging van alle particuliere Exercitie-Genootſchappen buiten het Corps van de Schuttery dezer Stad, een juist geſchikt middel was, om de rust en tranquiliteit binnen deze Stad te bevorderen.

Dat ondertuſſchen, voor zoo verre de Leden van het bovengemelde Genootſchap het oogmerk mogten hebben, om zonder eenige partyſchap te ſignaleeren, zich in den Wapenhandel te oeffenen: Hun Ed. Groot Achtb. verre af waren, om dien loffelyken yver tegen te gaan; maar dat integendeel

deel Hun Ed. Groot Achtb. met genoegen zouden zien, dat zylieden als Leden van het Corps der Schutterye zich toeleiden, om in de exercitien alle gepaste vorderingen te maaken, waar door zy dan hun gebuteerd oogmerk, het geen Hun Ed. Groot Achtb. vertrouwden tot rust en welzyn van de Stad te ſtrekken, volkomen bereiken konden.

Is ingevolge de gemelde Conſideratien gereſolveerd, om den voornoemden Heer J. VAN STRALEN ter Vergadering van Hun Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren te ontbieden, en denzelve aan te zeggen, dat Extract Reſolutie aan hem zal worden ter hand geſteld, houdende dat Hun Ed. Gr. Achtb. volkomen perſiſteeren by de hier bovengemelde Reſolutie van den 9 April 1787, en dat Hun Ed. Groot Achtb. tot executie van dezelve Reſolutie in 't byzonder niet kunnen permitteeren, dat de Exercitie-plaats in de Doelens binnen deze Stad anders dan tot de Wapenoeffeningen van de Schutterye en geenszins van eenig ander Corps of Exercitie-Genootſchap, hoedaanig 't zelve ook zoude mogen zyn, worde geëmploijeerd, mitsgaders dat de Leden van 't voorſz. Genootſchap, ernſtig vermaand, en, des noods geordonneerd worden, zich te wachten om langs 's Heeren ſtraaten en Corps op te trekken.

En zal extract dezes gegeeven worden aan voornoemde Heer JAN VAN STRAALEN om te dienen tot naricht van hem en zyne Committenten, en om zich daar naar te reguleeren.

Actum Hoorn, den 9 Juny 1787.

Præſenten als in 't Register.

Accordeert &c.

(was get.) C. J. VAN DE BLOCQUERY.

Digitized by Google

No. 3480 *Request aan Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, tot ondersteuning van de Propositie van Haarlem wegens eene Commissie ter regeling der Volksrepresentatie.*

AAN HUN EDELE GROOT MOGENDEN DE HEEREN STAATEN VAN HOLLAND EN WEST-FRIESLAND.

Geeven met alle verschuldigden eerbied te kennen, de Ondergeteekenden, alle Burgers en Inwooners der Stad Hoorn.

Dat zy Ondergeteekenden vernomen hebbende, de loffelyke Propositie den 30sten January door de Heeren Gedeputeerden der Stad Haarlem, op speciaale last hunner Principaalen gedaan, om, naamlyk met den eersten eene Commissie te benoemen, om de thands zoo algemeen aangevoerd wordende bedenkingen omtrent de generaale representatie van het geheele Volk, welke volgens de gesteldheid van dit Gemeenebest alhier zou behooren plaats te hebben, te examineeren, en teffens na te gaan en te onderzoeken, op hoedaanige wyze, ingevolge de Constitutie en 's Lands waare belangen, eenige generaale *maximes* omtrent den invloed, welke uit hoofde van de Regeeringsform by representatie notoirlyk aan het Volk toekomt, zoude behooren te worden gearresteerd; mitsgaders aan welke billyke bepaalingen, die alle twyffelingen en rechtmaatige argwaan affnyden kunnen, dit een en ander onderhevig gemaakt zoude kunnen worden: de Ondergeteekenden dan ook geen oogenblik hebben in twyffel gestaan, om aan U Ed. Groot Mogenden een openlyk blyk te geven, dat de gevoelens dier waardige Repræsentanten, in deze Propositie aan den dag gelegd, ook zyn de gevoelens der Ondergeteekenden die vertrouwen, dat niemand de onwrikbaare argumenten, met welke dezelve bekleed is, zal kunnen ontzenuwen, en dat niemand in staat

zal

zal zyn te ontkennen, dat de volledige herstelling van de rust en het vertrouwen in den Lande nimmer zal kunnen bereikt worden, indien 'er niet op dit tydstip, (een tydstip van zoo veel belang, dat zy Ondergeteekenden dutven zeggen, dat de beslissing van het aanstaand geluk of ongeluk dezer Landen, van het zelve afhangt,) eene gepaste voorziening in tyds worde gemaakt, om het representative van de Regeeringsform dezer Provincie, en van de Republyk in het algemeen, buiten allen schyn van twyffeling te zetten, en mitsdien den billyken en rechtmaatigen invloed des Volks op zyne Vertegenwoordigers voor altyd op zekere gronden te vestigen, welke invloed alleen hun wezendlyk voorrecht uitmaakt, boven die genen die onder een volstrekt gebied leeven.

Het is eene even onloochenbaare waarheid, dat om deze zoo zeer gewenschte herstelling, op eene wettige wyze in te voeren, en op eenen duurzaamen grond te vestigen, nimmer iets van meerder nut kan zyn, dan wanneer dit werk in de Vergadering van U Ed. Groot Mogenden zelve worde aangevangen, als waar door de alleszins verderffelyke verdeeldheid, welke anders het natuurlyk gevolg zyn moest, van eene verscheidenheid in plan en ontwerpen, hoogstwaarschynlyk voorgekomen, en de zoo hoogstnoodzaakelyke eensgezindheid, onder de weldenkenden en welgezinden in den Lande zal behouden worden.

Het is op deze gronden, dat de Ondergeteekenden, overtuigd van het allergewichtigst belang der zaake, aan U Ed. Groot Mogenden op het eerbiedigste maar teffens op het allervuurigste verzoeken, deze Propositie door Heeren Gedeputeerden der Stad Haarlem gedaan, te nemen in serieuse Consideratie, en ingevolge dezelve, met dien spoed welke het gewicht der zaake vereischt, zoodaanige maatregelen te willen beramen, als volgens de wysheid van U Ed. Groot Mogenden best zullen kunnen dienen, om het heilzaame oogmerk in deze Propositie be-

bedoeld, te bereiken. Door het neemen van welke besluiten U Ed. Groot Mogenden by deze en alle volgende geslachten de onsterffelyke eer zult inleggen, van Voorstanders te zyn geweest der Burgerlyke Vryheid en van de wettige en Constitutioneele Voorrechten des Nederlandschen Volks.

Terwyl de Ondergeteekenden voor 't overige den Alwyzen en Almachtigen God, op het vuurigst afsmeeken zyne zegen te willen verleenen over de Vergadering en Raadsbesluiten van U Ed. Groot Mogenden — en U Ed. Groot Mogenden te willen doen dienen als een middel in zyn hand om een einde te maaken aan de heillooze oneenigheden, door welke ons Vaderland word gefolterd, en om eenmaal de rust en eendragt in deze Landen te herstellen.

't Welk doende &c.

No. 3481. *Lyste der Geremoveerde Regenten enz.*

GEREMOVEERDE RAADEN.

Mr. J. C. van de Blocquery.
Nanning van Foreest.
Mr. J. Boreel de Mauregnault.
Mr. Jacob van Hoolwerff.
Mr. Jacob Binkhorst.
Philippus C. Boon.
Mr. Dirk van Foreest.

GEREMOVEERDE HOOFD-OFFICIER.

Mr. Jacob Binkhorst.

GEREMOVEERDE STADs MAJOOR.

Anthony Schagen.

GEREMOVEERDE DIACONEN.

J. van der Poll.

Digitized by Google

J. Broebaart.
G. Vlasman.
H. Fangman.

GEREMOVEERDE OUDERLINGEN.

H. Hulleman.
R. Brons.

NIEUWAANGESTELDE RAADEN.

Dr. Joan Dirks.
M. O. Verboom.
H. Carbasius Bz.
L. Haverkamp.
D. de Feyfer.
P. van der Straten.
M. Groot Jacobsz.

NIEUWAANGESTELDE HOOFD-OFFICIER.

Mr. Boudewyn F. Carbasius.

NIEUWAANGESTELDE STADS MAJOOR.

Jan de Feyfer.

No. 3482. *Publicatie van den Heere Prince Erf-Stadhouder, waar by de Regeering te Hoorn word veranderd. In date den 24 May 1787.*

Wy WILLEM, by de gratie GODS, Prince van Oranje en Nassau, Graave van Catzenelnbogen, Vianden, Dietz, Spiegelberg, Bueren, Leerdam en Culemborg, Marquis van Veere en Vlissingen, Baron van Breda, Diest, Beilstein, der Stad Graave en Lande van Cuyk, Yselstein, Cranendonk, Eindhoven en Liesveld; onafhankelyk Heer van de Vrye en Souvereine Erf-Heerlykheid Ameland; Heer van Borculo, Breedevoort, Lichtenvoorde, 't Loo, Geertruydenberg, Clundert, Zevenbergen, de hoo-

ge en laage Zwaluwe, Naaldwyk, Polanen, St. Martensdyk, Soest, Baren en ter Eem, Willemstad, Steenbergen, Montfort, St. Vith, Butgenbach en Daasburg; Erf-Burggraaf van Antwerpen; Erf-Marschalk van Holland; Erf-Stadhouder, Erf-Gouverneur, Erf-Kapitein en Admiraal-Generaal der Vereenigde Nederlanden, Erf-Kapitein Generaal en Admiraal van de Unie, Ridder van de Kousseband en van den Zwarten Adelaar, &c. &c. &c.

Allen den genen, die deze zullen zien of hooren leezen, *salut*, doen te weeten:

Dat wy in deze bekommerlyke tyden niets meer ter harten neemende, dan dat de respective Steden dezer Provincie, onder ons Stadhouderschap sorteerende, mogen worden gebracht in zoodaanige orde en Regeeringe, waar door derzelver rust en voorspoed worden gestabileerd; en ons, zoo door de publyke notoriteit, als door den voordracht van Gedeputeerden der Stad Hoorn, kennelyk zynde geworden, dat in dezelve Stad tusschen de Regenten en Ingezetenen onderling zoodaanige dissidentie was ontstaan, waar door ons goed oogmerk niet kan worden bereikt, zonder gebruik te maaken van de authorisatie, by Resolutie van de Ed. Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, van dato den 31 October 1787, op ons verleend; en voorts uit het Rapport van onze Commissarissen Jonkheer WILLEM GUSTAAF FREDERIK *Graave* VAN BENTINK, *Heere van Rhoon en Pendrecht, beschreeven in de Orde van de Ridderschap en Edelen van Holland en West-Friesland, Baljuw en Schout van 's Gravenhaage, Hoog-Heemraad van Rhynland*; en Mr. DIRK MERENS, *Raad in den Hove van Holland, Zeeland en Friesland*, welke wy (om pressante affaires ons persoonelyk in de voorschreeven Stad niet kunnende laaten vinden) derwaards hadden gezonden, van al het voorenstaande nader geinformeerd zynde; als mede dat JACOB VAN HOOLWERFF, *van deszelfs Vroedschaps-Ambt in handen van welgemelde* on-

onze Commissarissen had afstand gedaen, hebben goedgevonden dien afstand te approbeeren, en voorts *alle zoodaanige Regenten der voorsz. Stad, dewelke niet vermeld staan in de hier ter geinsereerde Lyst, te ontslaan, gelyk wy dezelven ontslaen by deze van hunne respective Functien*; zoodanig nogthands dat de alzoo ontslagen Regenten daar door niet zullen worden gekwetst of benadeeld in hunnen goeden naam en faam, veel min, dat dezelve daar uit zullen mogen worden gesuspiciëerd, zich in de Regeeringe van Land of Stad niet naar behooren gedragen te hebben: interdicerende wel strictelyk eenen iegelyken, wie het zoude mogen zyn, de meergemelde by deze door ons ontslagen Regenten daar over te berichten; veel min hunne Persoonen of Goederen eenigzints te molesteeren, beschadigen of incommodeeren; dezelve, mitsgaders hunne Familien en Goederen, ten dien einde neemende in onze speciaale protectie en sauvegarde; alles ingevolge de bovengemelde Resolutie van Hun Ed. Groot Mogenden.

Gelyk wy wyders ook hebben goedgevonden de Persoonen op gemelde hier aanstonds volgende Lyste gesteld, welke tot nu toe geene Vroedschappen, Hoog-Schout, Regeerend Schepen, Thesaurier der voorsz. Stad, of wegens dezelve thands niet in de daar by vermelde Commissien of Aembten zyn geweest, daar toe aan te stellen, gelyk wy dezelve aanstellen by deze.

VROEDSCHAPPEN.

Mr. Pieter Schagen.
Mr. Joan van Bredehoff, *Vryheer van Oosthuyzen* &c.
Mr. Pieter Opperdoes.
Jan Jager.
Mr. Abraham van Stralen.
Jacob Berckhout.
Anthony Gronhout.
Cornelis Christoffel van Aerssen.

Mr.

Mr. Reep Verloren.
Herman Berckhout.
Dirk Jongemaate.
Joan van Akerlaken.
Hermanus de Hart.
Mattheus over 't Water Verboom.
Mr. Hendrik Carbasius, Boudewynsz.
Dr. Jan Dirxs.
Dirk de Feyfer.
Mr. Pieter van der Stralen.
Leonard Haverkamp.
Matthys Groot, Jacobsz.

HOOG-SCHOUT.

Mr. Boudewyn François Carbasius.

BURGEMEESTEREN.

Mr. Pieter Schagen.
Mr. Joan van Brederhoff, *Vryheer van Oosthuyzen &c.*
Mr. Abraham van Stralen.
Anthony Cromhout.

SCHEPENEN.

Mr. François Binkhorst.
Mattheus over 't Water Verboom.
Jan Christiaan van der Vorm.
Mr. Herman Berckhout.
Dr. Reinier Prins.
Dirk de Feyfer.
Theodorus Reek.

De laatste in plaats van Mr. HENDRIK CARBASIUS, *Boudewynsz.* die om wettige redenen, zyne dimissie verzocht en bekomen heeft.

De drie oudste Schepenen Commisarissen.

GECOMMITTEERDE TER VERGADERING VAN DE STAATEN GENERAAL.

Jan Jager.

GE-

Digitized by Google

GECOMMITTEERDE RAAD.

Mr. Pieter Opperdoes.

GECOMMITTEERDE RAAD TER ADMIRALITEIT tot May 1789.

Jacob Berckhout.

GECOMMITTEERDE IN DE PROVINCIALE REKENKAMER.

Hermanus de Hart.

THESAURIER.

Mr. Reep Verloren.

PENSIONARIS.

Mr. Meinard Merens.

SECRETARISSEN.

Mr. Nicolaas Brouwer Schagen.
Mr. Meinard Merens.
Mr. Christian Jan van de Blocquery.
Mr. Joan Schagen.

Voorbehoudende aan ons, om, ingevalle dat één of meer der voorsz. Regenten voor de aanstelling mogt of mogten bedanken, de plaatsen welke daar door zouden vaceeren, te vervullen.

Voorts gelasten wy onze voornoemde Commissarissen, om, in onzen naam, de voorsz. nieuw aangestelde Vroedschapen, Hoog-Schout, Schepenen en Thesaurier in derzelver respective qualiteiten de gewoone ééden af te neemen, als mede alle de voorschreeven Vroedschappen, Schepenen en derzelver Ministers af te neemen den ééd by Resolutie van Hun Edele Groot Mogenden van dato den 15 February 1788 gearresteerd, luidende als volgt:

„ Wy belooven en zweeren gehouw en getrouw te

„ zul-

Digitized by Google

„ zullen zyn aan de Constitutie en Regeeringsform
„ van den Lande van Holland en West-Friesland,
„ bestaande in de hoogste en Souvereine Overheid
„ van Hun Ed. Groot Mogenden de Staaten van
„ denzelven Lande, met het Erf-Stadhouder-, Gou-
„ verneur-, Kapitein en Admiraalschap-Generaal,
„ Erflyk in het Doorluchtig Huis van Oranje, zoo-
„ daanig als het zelve in Hunner Ed. Groot Mo-
„ genden Resolutien van den jaare 1747 is opge-
„ draagen en by den tegenwoordigen Heer Erf-Stad-
„ houder in 1766 is aanvaard."

En Eindelyk nog om de Vroedschappen en Ministers welke op den 23 November 1787 reeds in functie waren, en daar in volgens de voorsz. Lyste zyn gebleven, te doen præsteeren den éed by Hunner Ed. Groot Mogenden Resolutie van den 23 November 1787 geordonneerd, houdende:

„ Dat zy verklaaren, dat zy aan de Acte van Ver-
„ bindtenis, welke op den 8 Augustus 1786, tus-
„ schen verscheidene, zich noemende Vaderland-
„ lievende Regenten, te Amsteldam aangegaan, en
„ door dezelve, en naderhand mede door veele an-
„ deren, geteekend is, of geenerlei deel hebben
„ gehad direct of indirect, of by zoo verre zy daar
„ aan eenig deel direct of indirect gehad mogten
„ hebben, daar van te resilieeren, en zich ontsla-
„ gen te houden, van alle uit dien hoofde gecon-
„ tracteerde verplichting."

Wyders verklaaren wy onze intentie te zyn, dat het verkiezen van de voornoemde nieuwe Regenten, (ook van de zoodaanigen onder hen, aan welker Poorterschaps jaaren ietwes zoude mogen ontbreeken) in maniere als vooren gedaan, in dit extraordinair geval, alleen is geschied tot meerder rust en dienst der voorsz. Stad Hoorn, en tot wegneeming van diffidentie en onlusten, aldaar ontstaan, en zulks zonder eenige præjuditie of consequentie voor het toekomende ten aanzien van de Privilegien, Vryheden of Gerechtigheden, de

voorsz.

voorsz. Stad en de goede Burgeren of Ingezetenen derzelve competeerende, die wy verstaan, dat in haar oude kracht en vigeur blyven zullen.

En dewyl wy een byzonder belang stellen, om alles, wat in ons is, te helpen toebrengen om de rust, eendracht, het vertrouwen en den daar uit spruitenden bloey van dit gezegend Gewest, en van de voorschreeven Stad Hoorn te doen herleeven, reserveeren wy aan ons om (zoo spoedig mooglyk) op de respective addressen en verzoeken, aan onze voorsz. Commissarissen gedaan, te disponeeren, en verder zoodaanige ordres te stellen, als wy tot meeste rust en dienst van den Lande in het gemeen, en van de voorschreeven Stad in het byzonder zullen oirdeelen te behooren.

Eindelyk vermaanen wy alle Regenten, Burgers en Ingezetenen der voorsz. Stad Hoorn, dat zy alle tot hier toe gesubsisteerd hebbende partyschappen en animositeiten laaten vaaren, het gepasseerde wederzyds vergeeven en vergeeten, en, gelyk het goede Burgers en Ingezetenen beraamd, voortaan in vreede en goede harmonie samen leeven; terwyl wy het betrachten of nalaaten van dezen plicht, van de zyde der genen, die professie maaken van Aankleevers te zyn van de belangens van ons Huis, zullen aanmerken als den toetsteen van de oprechtheid van derzelver gevoelens en bedoelingen.

Verwachtende wy voorts, en des noods beveelende, dat alle de Burgers en Ingezetenen en een iegelyk van hun voortaan in het generaal zullen betrachten al het gunt de plicht van gehoorzaamheid en onderwerping aan hunne wettige Overheid vorderd; op poene, dat de genen, welke bevonden zullen worden tegens deze onze serieuse wil en begeerte te hebben ingegaan, en zich aan eenig wanbedryf tegen de waardigheid van de Regeering of ongehoorzaamheid aan de beveelen van dezelve schuldig te maaken, als Verstoorders van de gemeene rust, en Verachters van onze heilzaame

oog-

oogmerken en bevoelen, naar exigentie van zaken, en volgens de Wetten van den Lande, zonder eenige conniventie, anderen ten exempel zullen worden geſtraft.

Aldus gedaan in 's Gravenhage, den 24 May 1788.

(was get.) W. Pr. v. Oranje.

(Lager ſtond,)

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheid.

(was get.) T. J. de Larrey.

No. 3483. *Declaratoir dat te Hoorn op Zondag den .. Juny 1788 in de Groote Kerk voor het Nagezang door Ds.* Engelberts en Schad *is voorgeleezen.*

Waarde Toehoorders.

Daar het niet te ontveinzen is, maar integendeel zeer zicht- en kenbaar, dat ik de achting en liefde van de meeste Leden der Regeering, en het grootſte gedeelte van de Gemeinte ſedert een geruimen tyd heb verloren, verklaare ik de oirzaak daar van grootendeels zoo niet eeniglyk zy toe te ſchryven aan myne gevoelens, nopens de publyke zaaken, en myne gedraagingen daaromtrent in de laatſte ongelukkige tyden.

Dat deze myne gevoelens doorgaans zeer aanmerkelyk hebben verſchilt, met die van dat gedeelte der Regeering en Gemeinte, waar by ik thands zoo zeer in minachting ben geraakt, dat ik myne gevoelens over de publyke zaaken, niet alleen in particuliere converſatien, correspondentien en geſchriften, maar ook in myne openbaare Gebeden en Predikatien, *ſpeciaal op den Bededag van den jaare* 1787 openlyk heb aan den dag gelegd, en

en wel op eene minvoorzichtige wyze; dat ik my van tyd tot tyd heb uitgelaaten, en bemoeit van zaaken de Regeering van Staat en Stad betreffende, en dus gegaan ben buiten den kring myner bediening.

Dat ik zulks speciaal heb gedaan by gelegenheid dat binnen deze Stad ter teekening heeft gelegen zeker berucht Dankaddres, 't welk ik door den stroom verleid onvoorzichtig genoeg ben geweest mede te onderteekenen, en welke daad ik by dezen verzoek dat de Regeering en Gemeinte gelieve te houden, als of die niet geschied ware.

Dat deze handelingen by my nu uit een ander oogpunt dan bevoorens beschouwd wordende, my waarlyk leed doen, ziende dat het grootste deel der Gemeinte myn Persoon deswegens veracht heeft, en van mynen dienst geen gebruik maakt, waar door ik voor de Gemeinte min nuttig ben geworden, en myn Persoon en heilige Bediening, heb blootgesteld aan veele onaangenaamheden.

Dat ik wenschte van achteren, dat alle deze zaaken waren voorgekomen en nooit geschied; dat ik my over deze myne voorgaande gedraagingen beklaage, deswegens berouw hebbe, en dit aan de Regeering en Gemeinte, die ik daar door mogt beledigd hebben, by dezen opentlyk verklaare.

Dat ik plechtig beloove en my verbinde, voortaan nog in 't particulier, veel min in 't openbaar, my te zullen bemoeijen met zaaken de Regeering van Land en Stad betreffende, maar my bepaaldelyk te zullen houden binnen myn kring als Leeraar, en myn hoofdwerk te zullen maaken van myn Euangeliedienst, en als een voornaamen plicht, de Gemeinte by alle gepaste gelegenheden te zullen inboezemen, en in myn Persoon voortegaan om te bidden, voor de bevestiging van de herstelde en thands plechtig bezwoorene Constitutie, en elkander op te wekken om God te vreezen, de wettige Overheden te eeren, en zich niet te vermengen met de genen die na veranderingen staan.

Dat deze myne verklaaring, ja wel ingeschied op requisitie van de Ed. Groot Achtb. Regeering dezer Stad, maar evenwel welmeenend en oprecht, en dat ik nader betuige, ook vurrig wensche, en vast vertrouwe, dat dezelve ook by de Regeering en Gemeinte zullen worden aangenomen.

Dat de gevolgen daar van zullen zyn, dat al het gepasseerde zal worden vergeeten en vergeven.

Dat deze gevoelig aan my bekroonde verachtinge, zoo aan myn Persoon als aan myne H. Bedieninge nu voortaan zal ophouden, de Gemeinte van mynen dienst gebruik maaken, en my achten om myns werks wil.

Dat ook hier door de rust en vreede, en de liefde onderling mag worden bevorderd, en op Hoorns Gemeinte in nadruk toepasselyk zy de taal van den Psalmist in den 133 Psalm, welk de Gemeinte nevens my verzoekt word hartelyk en welmeenend op te zingen.

No. 3484. *Copie van een Kerkelyke Attestatie aan* J. VAN DE POLL, *door Bedienaars des Goddelyken Woords en Ouderlingen der Gemeente J. C. tot Hoorn. In dato den 14 May 1789.*

Wy Bedienaaren des Goddelyken Woords en Ouderlingen der Gemeinte J. C. tot Hoorn, getuigen by dezen dat JAN VAN DE POLL Lidmaat is van de waare Gereformeerde Christelyke Kerk, gesteld in 't Geloof, zoo verre ons bekend is; den met betrekking tot deszelfs wandel mogen wy [zullen wy de waarheid hulde doen] geen zoo gunstige getuigenis geeven, dewyl de Kerkenraad tot haar leedwezen moet verklaaren, dat gemelde J. v. d. Poll, in de troebles [welke in ons lieve Vaderland en byzonder ook in deze Stad hebben plaats gehad, en waar door dezelves op den oever van deszelfs ondergang gebracht was] zich vermengd heeft met die ge-

genen, die naar ſchadelyke en landverdervende veranderingen ſtonden, ja zoo verre gegaan is, dat hy zich door eenige kwalyk geintentioneerden tot een zoogenoemde Geconſtitueerden heeft laaten aanſtellen, en in die qualiteit op den 7 September 1787, negen Leden, der wettige Regeeringe dezer Stad, op eene geweldige en wederrechtelyke wyze heeft helpen ontzetten van hunne Raadsplaatſen, en van alle Commisſien, hier uit direct of zydelings profiteerende, en anderen even onwettig in derzelver plaatſen heeft helpen aanſtellen; hier by komt nog, dat hy na de gezegende Omwending van zaaken, door zyn daaden getoond heeft, zyn verkeerde gevoelens te blyven aankleeven, verkiezende liever om de rechtvaardige vervolging der Juſtitie te ontgaan, uit deze Provincie te vluchten, dan gebruik te maaken van zulke middelen, welke tot herſtelling der gedaane ſtappen geſchikt waren, en de oprechte bewyzen van berouw vertoonden; welk halſtarrig gedrag dan ook reeds voor hem, tot rechtvaardige gevolgen gehad heeft, dat door deze Stads Regeering, de inwooning binnen deze Stad en Jurisdictie van dien aan hem ontzegd is, en 'er door den Prokureur-Generaal van deze Provincie, voor den Hove van Holland, tegens hem geprocedeerd word.

Wy verzoeken de Eerw. Broeders en Opzienders der Gemeinte J. C. tot Campen, welke dit ons getuigenis zal worden vertoond, gemelde J. v. d. Poll, in haar Christelyke opzicht aan te neemen.

Actum in onze Kerkelyke Vergadering binnen Hoorn, den 14 May 1789.

Uit naam en last des Kerkenraads,

(was get.) S. van Beuningen,
Syn. h. t. Scriba.

N°. 3485. *Extract uit het Resolutieboek van Heeren Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Hoorn, relatief de submissie &c. van* H. BOLDING *en* H. HULLEMAN, *en 't tegenovergestelde halstarrige gedrag van* J. VAN DE POLL *en* CLAAS BREEBAART, *benevens daar uit gevloeid ontzeg van inwooning binnen gemelde Stad Hoorn, de twee laatstgemelden betreffende.*

Vergadering gehouden den 12 December 1788. Præsenten als in 't Register.

By gelegenheid der deliberatien over de verzochte submissie en verdere demarches tot het geeven van behoorlyke satisfactie aan de beleedigde Regenten, door HERMAN HULLEMAN en HENDRIK BOLDING Burgers dezer Stad gedaan; in consideratie genoomen zynde het tegengestelde halstarrige en onbuigzaame gedrag door JAN VAN DE POLL en CLAAS BREEBAART, met opzicht tot de door hun beleedigde Regenten van deze Stad by continuatie wordende gehouden.

Is goedgevonden en verstaan, de gemelde JAN VAN DE POLL en CLAAS BREEBAART de inwooning binnen deze Stad te ontzeggen, en dezelven te beveelen, binnen veertien dagen na dat het eerstemaal na de tegenwoordige vorst open water zal zyn geworden, deze Stad en Jurisdictie te ontruimen, en derzelver huishoudingen naar elders te verplaatsen: — zullende Extract van deze Resolutie worden gegeeven aan den zelven JAN VAN DE POLL en CLAAS BREEBAART, ten einde zich daar prompt en stiptelyk naar te reguleeren.

De extensie is gerefumeerd en geapprobeerd.

Accordeerd met voorfz. Resolutie.

(*was get.*) M. MERENS.

Digitized by Google

No. 3486. *Rapport van de Heeren Gecommitteerden tot de Petitien van den Raad van Staaten in de Finantien van de Provincie van Stad Groningen en Ommelanden, betrekkelyk de Zylvesterye zaaken, benevens de Staats-Reſolutien daar op genomen. In datis den 24 July, 19 Auguſtus en 14 October 1784.*

EDELE MOGENDE HEEREN!

U Edele Mogenden by derzelver Reſolutie van den 21ſten January jongſt, ons hebbende gelieven te chargeeren om 't Reglement van zyn Hoogheid den Heere Prinſe Erf-Stadhouder nopens de Zylvester zaaken in de Ommelanden, in dato den 25 May 1783 door Publicatie van Luitenant en Hoofdmannen van den 18den December jongſt, bekend gemaakt, nauwkeurig te examineeren, en onderzoek te doen op al het gene dien aangaande eenige nadere deliberatien van U Edele Mogenden zoude kunnen vorderen op Rapport, hebben de eer te rapporteeren.

1. Dat in de *eerſte plaats*, om aan de geëxtendeerde begeerte van U Ed. Mogenden zoo nauwkeurig mooglyk te voldoen, zullen nagaan alle het gene in deze materie van 't jaar 1748 af tot nu toe is gepaſſeerd, voor zoo verre hun kennelyk is.

2. De origine, aart en conſtitutie der Zylvesteryen, Schepperyen en Dykrechten te onderzoeken.

3. Het nieuws geëmaneerde Reglement, en

4. Uit dat alles het recht te deduceeren, en toepaſſen.

Omtrent 't *eerſte poinct* is 't *facti*, dat de Volmachten der Ommelanden zich op den 17 May 1748 by U Ed. Mogenden per Requeste hebben geaddreſſeerd, en *Art.* 3. verzocht, „ het recht der Zyl„ vesteryen by 't oud gebruik te laaten, niemand „ in de ſchouwinge boven des Zylrechts wetten „ te breuken, en de Schepper gehouden te zyn,

„ om van de Zylschote penningen alle twee à drie
„ jaar aan de Zylrichteren reekening te doen, in 't
„ byzyn der aangestelde Gecommitteerden, uit ie-
„ der zyn plaats daar toe gesteld, dese zal de Schep-
„ per door de Zylrichter van twee tot drie jaar mo-
„ gen continueeren, en alle onnoodige onkosten
„ worden afgeschaft, dat alle Processen van de
„ Schouw ten eersten aan de Hooge Justitie Kamer
„ zullen worden ingesteld, als mede dat de Hooge
„ Justitie Kamer ten opzichte van het schouwen
„ der Stadswegen ten hoogsten niet hooger zal breu-
„ ken dan een pond groot."

Dat het essentieele van dit verzoek, offschoon meer gedetailleerd, is gerepeteerd by Requeste op den 29sten Augustus daar aan volgende, en op die dag eenpaarig is gedisponeerd: „ dat U Ed. Mo-
„ genden alle gedaane verzoeken approbeeren en
„ arresteeren, zoo als geapprobeerd en gearres-
„ teerd word mits dezen Staatsgewyze, en een ie-
„ gelyk zoo ver hun Lid aangaat, diens dat alle
„ dezelve gesteld zullen zyn tot nadere approba-
„ tie en ratificatie van zyn Hoogheid den Heere
„ Erf-Stadhouder, om daar af of by te doen, na
„ zyn hoog verlichten raad en welmeeninge, om
„ vervolgens dezelve ten eersten ter uitvoer te
„ doen brengen, en word zyne Hoogheid ten ey-
„ de als boven, in zoo verre van zynen eed ontsla-
„ gen, en staan de Heeren Staaten toe, dat de ge-
„ committeerde Volmachten dezelve ook aan zyne
„ Hoogheid zullen mogen praesenteeren en over-
„ handigen, en daar af communicatie geeven, zul-
„ lende hier van tot gerustheid der Ingezetenen
„ direct promulgatie geschieden, accordeerende
„ een generaale Amnestie."

Dat zyne Hoogheid Prins WILLEM DEN VIERDEN glorieuser gedachtenis, uit hoofde dier delatie eenige Heeren Gecommitteerden naar herwaards heeft gezonden, welke zich op alle zaaken hebben geinformeerd, en daar van Rapport gedaan, zoo heeft Hooggedachte zyne Hoogheid op den 27 Novem-

ber

dat 1748 in hooge Perſoon Preſident zynde, gemaneerd, en door alle Leden der Regeering doen beëedigen, zoo als 't zelve ook door wylen Haare Koninglyke Hoogheid glorieuſer gedachtenisſe en de tegenswoordige Heer Erf-Stadhouder is beëedigd, een Reglement, om volgens deszelfs opſchrift *te dienen tot een fundamenteele en onverbreekelyke wet, waar na alle zaaken zoo van Politie als Juſtitie daar in vervat, voortaan zullen worden beleid en behandeld, reſerveerende alleen aan zich de interpretatie en explicatie van 't zelve, indien by opkomende gevallen eenige elucidatie mogte noodig weezen.*

By welk Reglement *Art.* 20. is bepaald: „ Dat „ de Juriſdictien van de Grietenyen, over Land„ rechten, Schepperyen, Redgerechten, Dyk-, „ Zyl- en Buurrechten, naar haare originecle fun„ daziebrieven, weder zullen worden ingericht, „ en alleen de breukvalligen geboet volgens de wet, „ zonder dat genoirloofd zal weezen, onder wat voor„ wendzel of naam 't zy, om vacatien, of diergelyke boeten te verderen van die genen, dewelke „ niet ſchuldig aan overtreeding zyn bevonden."

Art. 21. „ En naardien het misbruik in 't voorige Art. gemeld, zoo groot is geworden, dat genoegzaam onmooglyk is het zelve weg te neemen als door 't introduceeren van eene impartiaale Rechtbank tot wien die gene die zich door de ordinaire en domeſtique Rechter bezwaard vinden by Appél haar toevlugt kunnen neemen, en zulks ook in de Stad Groningen deficieerd, kunnende van de vonniſen door de Raad gevelt niet worden geprovoceerd, waar over ook veele en verſcheidene klachten zyn ontrezen; zoo hebben wy „ niet kunnen afzyn om tot ſtuur van de Juſtitie onze gedachten te laaten gaan, op een Provinciaal „ Hof van Juſtitie, het welk de Burgers en Ingezetenen, zoo van de Stad als Ommelanden uit „ alle Leden en deelen van de Provincie met veel „ yver en recht hebben begeerd, waar toe wy „ 't bekwaamſt geoirdeeld hebben de Hoofdman-

„ nen Kamer te erigeeren, met derzelver inſtructie
„ te amplieeren en op nieuws vaſt ſtellen."
Art. 22. „ Alwaarom wy vernietigen de Ordon-
„ nantien op de Appellen van de drie geprivilegeer-
„ Zylvesteryen, die voortaan zullen komen aan ge-
„ dachten Hooge Juſtitie Kamer."
Art. 42. „ De inſtructie voor de Hooge Juſtitie-
„ Kamer Luitenant en Hoofdmannen zullen mogen
„ verklaaren alle berovingen van boeten van Party-
„ en, en Breuken van den Redgeren en Grierman-
„ nen, in 't Generaal van alle derzelver Zetmaalen
„ en Rooven, als mede van Sententien en Vonnis-
„ Zetmaalen en Rooven der Schepperen, Zyl- en
„ Dykrechten, zonder eenig onderſcheid van wat
„ ſom dezelve mogten wezen, en onder welk Zyl-
„ en Dykrecht dezelve reſorteeren, zullende mits-
„ dien alle andere appellatien welke voor deezen el-
„ dera ten aanzien van zoodaanige vonniſſen van
„ Schepperen Zyl- en Dykrechteren plagten te ge-
„ ſchieden, voortaan ophouden."
Art. 55. „ Luitenant en Hoofdmannen zullen
„ vlytig reguard en opzicht neemen dat de Redge-
„ ren en Richters der Ommelanden ook de Schep-
„ peren, Zyl- en Dykrechteren, zonder eenige on-
„ derſcheid de Landrechten, oude Coſtumen en
„ goede gewoonten, mitsgaders alle andere goede
„ Ordonnantien, diſpoſitien, Inſtructien op de ge-
„ richtelyke Proceduuren, Gerichtskoſten, Boeten,
„ Breuken, en wat daar af dependeeren mag van
„ nieuws gemaakt, of nog te maaken, getrouwelyk
„ ſo alle haare poincten naarkomen en obſerveeren,
„ en de Ingezetenen van haare Juriſdictie daar en
„ boven niet bezwaaren."
Art. 71. „ Op gelyke maniere zal den Procureur-
„ Generaal goede toeverzicht neemen dat de Red-
„ geren en Richteren der Ommelanden, ook de
„ Schepperen, Zyl en Dykrechteren haare func-
„ tien naar behooren komen waar te neemen, zon-
„ der iemand te bezwaaren en zal wanneer daar in
„ gebrek mogte vinden, verplicht zyn om daar-van

„ aan

„ aan Luitenant en Hoofdmannen te adverteeren,
„ ten einde door dezelve in conformité van derzel-
„ ver Instructie *Art.* 55 en 56 daar in voorzien wer-
„ de."

Wordende verders daar in niets gevonden wat hier toe relatie heeft, en offchoon zyn Hoogheid by het 111de Art. dezer Instructie Luitenant en Hoofdmannen heeft verzocht, hunne gedachten te laaten gaan, om de orders of Reglementen raakende de administratie der Civile en Crimineele Justitie, Jura der Secretarien, Richteren, Advocaaten, Boden &c. op te maaken, word daar in geen woord gevonden van Zylvester zaaken, zynde gemelde orders of Reglementen in 1751 gedeeltelyk geattesteerd, aan U Ed. Mogenden toegezonden, en door U Ed. Mogenden alhier doen drukken.

Dat gedurende het leeven van Hoogstgemelde zyn Hoogheid, in deeze zaaken niet anders is geschied voor zoo verre ons kennelyk is, dan dat Hoogstdezelve in February 1751 de consideration van 't Hof heeft gevraagt over 't produceeren der fundatie-brieven, en voorts, wanneer de Rekeningen der Schepperyen zullen worden gedaan, en dat die Vorst dienstig oirdeelende dat een Art. in 't Ommelander Landrecht werde veranderd, U Ed. Mogenden daar toe heeft verzocht, welke verandering U Ed. Mogenden hebben gearresteerd by Resolutie van den 30 January 1752, en doen publiceeren; uit deze eenige *actus* schynt het, dat 'er of geene adressen, aan wylen zyne Hoogheid tot verandering in de beheering dezer zaaken zyn gedaan, of dat dezelve by die Vorst welke die directie grondig kende niet zyn aangenoomen; maar integendeel schynt het dat haare Koninglyke Hoogheid glor. ged. daar meer overlaaden geworden, en aan die verzoeken gehoor heeft gegeeven, alzoo Hoogstdezelve in Juny 1752 heeft gelast, dat de Fundatie-brieven zullen worden overgegeeven, zoo als is gedaan zonder dat die publyk zyn gemaakt; dat na dat U Ed. Mogenden by Resolutie van den 5 July 1753 eenige Inge-

zetenen, welke vermogten effect te hebben van het 20ste Art. van het Reglement, aan Haare Koninglyke Hoogheid hadden gerenvoyeerd, Hoogstdezelve aan het Hof in Augustus 1754 kennis heeft gegeeven, dat eerstdaags drie Heeren Gecommitteerden hier zouden komen, zoo als in den jaare 1755 zyn gearriveerd, die met Heeren Gecommitteerden van 't Hof hebben gebesoigneerd, welke zich op die zaaken hebben geinformeerd.

Den 18 Augustus 1755 zond Haare Koninglyke Hoogheid twee Publicatien, de eene raakende de Grasstallen, en de andere raakende de schouwbaare; zoo als dan ook de Grasstallen, en de registers van 't schouwbaare zyn overgegeeven; en zegt Haare Koninglyke Hoogheid, dat de kosten en Commission over de beide registers uit de gemeene kassa der Schepperyen, waar over zullen worden gehouden, zullen worden betaald.

Op die zelfde 18 Augustus 1755, is door Haare Koninglyke Hoogheid geteekend 't ample Reglement om te strekken tot een onverbreekelyke wet, voor alle Schepperyen, Zyl- en Dykrechten in de Ommelanden, offschoon in 't slot de interpretatie, vermeerdering, vermindering en verandering word gereserveerd, 't welk in 's Hage is gedrukt, en in de Ommelanden is gepubliceerd, zonder eenige communicatie aan U Ed. Mogenden daar van, en van alle volgende Placaten te geeven. In January 1756 is ordre op de eerste Rekening gesteld, en in February eene Publicatie geëmaneerd, dat aan ieder zyne doleances, tegens de geëxibeerde Schouw-Registers mag overgeeven, het welk alles ampel door veele Ingezetenen, edoch voor het grootste gedeelte geen belang daar by hebbende is geschied, alle welke zyn afgeschreeven en aan de respective Schepperen en Eigenaaren en Eigendommen der Schepperyen ter hand gesteld, die hun antwoord schriftelyk hebben overgegeeven, zonder daar over verder tot heden toe een of ander misschien uitgezonderd te zyn gehoord.

En

En eindelyk heeft haare Koninglyke Hoogheid goedgevonden, de declaratien der Volmachten te doen moderceren, en tot betaalinge derzelver 8 stuivers per Gras over de gehoele Ommelanden uit te schryven, welk schat op Hoogstdeselvs bedrag aan een particulier Persoon is opgebracht, en nimmer althands niet publyk in die Provincie verrekend.

Dat sedert de aanvraadinge van 't Stadhouderschap door de tegenswoordige Heer Erf-Stadhouder, geëmaneerd zyn, 1. een Plakaat in date den 27 Maart 1760, behelzende de regels waar na 't schouwbaare zal worden opgemaakt.

2. Een Plakaat *ejusdem dati*, waar by de mindere objecten onder de naam van private vryheden bekend, van de ordinaris schouw voor altoos worden geëximeerd, en dat onderzogt zal worden wat daar onder behoord; en

3. Een dito van dezelve datum, waar by eenige verandering in de veelheid van Schouwen word gemaakt, en verstaan, dat de Schouwbreuken in de gemeene Kas zullen worden ingebracht: voorts twee Heeren uit het Hof naar 's Hage zyn opentboden, om met een Heer aldaar over 't Schouwbaare te beslogeeren, zulks maanden lang in de jaaren 1777, 1778, 1779, 1780 en 1781 is geschied, en waar op gevolgt is het Reglement van den 25 May 1783, op naam van zyn Hoogheid geemaneerd, gedrukt by Jacob Beet Provincinale Drukker alhier, met het wapen der Provincie op 't titelblad; edoch waar van aan U Edele Mogenden, noch door zyne Hoogheid, noch door de Hooge Justitie Kamer eenige kennisse is gegeeven, en waar van U Ed. Mogenden ignorant zouden zyn gebleeven, als van alle voorigen, was niet door attentie der Heeren U Ed. Mogenden Gedeputeerden het zelve ter kennisse van U Ed. Mogenden gebracht, alzoo daar in onder Schouw waren gestelt objecten, wier onderhoud aan de Provincie incumbeerde.

Hier mede Edele Mogende Heeren, zouden wy

ons

ons geacquiteerd kunnen houden nopens het *eerste point*, dan oirdeelen noodzaakelyk te zyn, en hier by gepast, om aan U Ed. Mogenden eenig denkbeeld te geeven van de excessive sommen, die de behandeling dezer zaaken reeds heeft veroirzaakt, terwyl 'er gegronde reden van denken is, dat 'er nog meerder zullen volgen.

In 1757 is door de Provincie goevanceerd, de betaaling der Vacatien aan de drie Heeren Gecommitteerden van Haare Koninglyke Hoogheid, ter somma van . . . . . *f* 13820 - 13 - 4

De Reiskosten en Vacatien der twee Heeren van 't Hof naar 's Haage in	1777	1259 - 9 - 0	
	1778	4488 - 17 - 0	
	1779	4538 - 8 - 0	
	1780	3859 - 0 - 0	
	1782	4175 - 2 - 0	
dus alleen aan Vacatien		*f* 32141 - 9 - 4	
de twee stuivers per Gras ter betaaling van de declaratien der Volmachten, bedraagen *plus minus*		*f* 20000 - 0 - 0	
Het Zylvest van Winsumer en Schaphalster Zylvest heeft voor Schryfgelden, Vacatien, en Verteeringen als anders aan 't Hof betaald de som van . .		*f* 2160 - 9 - 3	
Aduarder Zylvest		1099 - 7 - 4	
Drie Delfzylen		2697 - 7 - 0	

Indien men hier eens by neemt 't gene ten dezen respecte door deze Zylvesteryen, en 't verdere gedeelte der Ommelanden na die zelfde proportie is betaald, als de kosten wegens 't overgeeven der Fundatien, de Registers der Grastallen en 't Schouwbaare, het beantwoorden der Doleances over het Schouwbaare, zoo door de Schepperyen als particulieren, de reizen en onkosten van particulieren, het drukken en bestellen der Reglementen en Plakaa-

kaaren. Zoo denken wy, dat niemand ons van grootſpraak zal kunnen beſchuldigen, als wy poleeren, dat dit werk reeds meer dan 1,20,000 Guldens heeft gekost, en daar voor is betaald, terwyl even onkundig zyn van 't gene voor het gepasſeerde nog ſtaat gedeclareerd te worden, en wanneer 'er een einde aan dit werk zal zyn, terwyl dit Reglement abſoluit vereischt een of meerdere reizen van meest alle de Ingezetenen onder dit Zylvest, naar de Stad, om de Registers te examineeren, waar van de gevolgen kostbaar zullen zyn.

Betreffende het *tweede poinct*, zoo is 't aan een ieder die maar eenige kennisſe der oudheden en historien heeft, of maar TACITUS heeft geleezen, en oude kaarten gezien, bekend, dat de Ommelanden voor het grootſte gedeelte door de Zee is aangeſpoeld, en daar uit van tyd tot tyd is gebooren.

Dat eenige Huisvaders zich met hunné huisgezinnen op hoogten of plaatſen, alwaar voor de overſtroomingen of vloeden veilig waren, of zich konden beveiligen, zich hebben ter neder gezet.

Dat die Familien van tyd tot tyd grooter wordende, en dus alle niet by elkander kunnende woonen, mindere huizen voor hunne kinderen of dienstboden (apparent eigen lieden) digt by dezelve zyn aan getimmerd, blyvende onder directie van de bezitter der eerste.

Dat gelyk de eerste Huisvaders alleen voor de veiligheid der hunnen hebben gezorgt, zoo is het natuurlyk, dat naar maate het Land hooger wierde, het zelve ook meerder en verder wierde bewoond, en hun gemeen belang vorderde, zich te vereenigen, om met vereende krachten waterkeeringen of dykjes te maaken, en uitwateringen voor hunne vlakke Landen te graaven; zulk een vereeniging nu is de natuurlyke oirzaak van 't gene men heden eene Scheppery of Dykrecht noemt, gelyk die der eerste huizen met de daar by getimmerde van een Zyl- of Dykrecht.

Dat naar maate de meerdere aanwinning der Landen en dus van de meerdere bewooning derzelver, zich ook meerder Diſtricten alzoo hebben vereenigd.

Dat het gemeene belang dezer particuliere aſociatien aanleiding heeft gegeeven, dat veelen zich met elkander hebben verbonden, om hun gemeen nut te bevorderen.

Dat daar uit moest volgen, dat de Hoofden des Volks nu en dan by elkander hebben moeten komen om te overleggen wat tot algemeen nut moest gegraven of gemaakt worden, om gezamentlyk uit te voeren; hoedaane Vergadering een Waar of Warfdag is, en word genoemd, en zulk eene Aſociatie, een Zylvest of Dykrecht.

Dat eindelyk die Aſociatien te groot zynde geworden, dan dat alle eerste Perſoonen op die Waardagen konden verſchynen, hebben de Hoofden van ieder diſtrict een van hun of verkoozen of by toebeurten gecommitteerd, om die Waardagen by te woonen, welke men Scheppers noemt, en waar uit alleen nog heden ten dage de Vergadering der drie groote Zylvesteryen beſtaan; zynde de Schepper teffens Preſident der Zylrichteren in zyn diſtrict, en beſtaan in kleinere Zylvesteryen of Dykrechten, de algemeene Vergaderingen uit een à twee Scheppers met de Zylrichters of Dykrichters.

Uit het hier vooren geſtelde blykt, en volgt van zelfs, dat aan de Schepperen te ſaamen vergaderd, of aan Schepperen en Dykrichteren, op de Waardagen competeerd de directie over al het gene het algemeene belang vorderd, als 't maaken en repareeren van Zylen, Sluizen, Pompen, Dyken, het graven en onderhouden van algemeene Uitwateringen, het bepaalen van 't volk daar toe noodig in vroegere tyden; en nu het gemeene werk ceſſeerd, het bepaalen van het Schot daar toe wordende vereiſcht &c.

Dat aan de Scheppers en Zylrichters in ieder Schepperye incumbeerd 't opzicht en directie over we-

wegen, bruggen, wateringen, watenkeeringen, pondingen, pompen &c., als mede de bepaaling van het getal der werklieden of 't schot, wordende het eerste Zylschot en het laatste Binnenschot genoemt.

Dat die beschreeven Heerden Lands van oudsher tot nu toe genoemd Edele Heerden, en diens bezitters Hoofdingen.

Dat door verloop van tyden, en de verandering, die de ondermaansche zaaken onderhevig zyn, deze Landen en Gerechtigheden voor een aanzienlyk gedeelte zyn gekomen in handen der Geestlykheid, aan de Adelyke en aanzienlykste Familien en Huizen in de Ommelanden, en een ander gedeelte aan deze Stad en de voornaamste Burgers derzelver, en Inwooners der Ommelanden, dat by dezelven tot aan de Reductie toe, is geweest en gebleeven de hoogste en eenigste directie over de inwendige huishoudinge in de Ommelanden, zoo ten opzichte der Jurisdictie als huizen, dyken, wateringen en wegen.

De waarheid daar van blykt zoo sterk uit de oude verbonden, Contracten en andere handelingen, aan de Hooge Justitie Kamer geëxhibeerd, en elders te vinden, dat niemand die daar aan eenige kennis heeft, aan de waarheid van het geposeerde zal kunnen twyffelen.

Dat by de Reductie Stad en Ommelanden tot eene Provincie zynde gemaakt, en de goederen der Geestelyken aan dezelve gekomen, de Provincie een aanmerkelyk aandeel daar in heeft gekreegen, zonder in de huishoudelyke manier der huishoudelyke Regeering verandering te maaken.

Dat de Provincie omtrent het midden der voorige eeuw, alle Heerlykheden en Gerechtigheden, welk uit dien hoofde bezat, tot ongelooflyke pryzen publyk heeft verkocht, en tot een Conditie gesteld, dat de kooperen die zelfs zouden mogen bedienen, mits woonende in de Ommelanden.

Dat gemelde Gerechtigheden voor een groot gedeelte zyn gekocht door de aanzienelykste Huizen en Familien in de Ommelanden, door de Stad Gronin-

ningen; en sommige door particulieren, zoo als op heden nog worden bezeeten.

Gelyk ook nog heden ten dage alle Heerlykheden en Gerechtigheden nog zyn het recht op de eerste en voornaamste plaetzen vallende, en op die naamen worden verdeedigd en gestoeten, uitwyzende de Clauwen en Registers by de Hooge Justitie Kamer existerende; 't recht van Collatie uitgezondert, 't welk volgens Landrecht op alle Heerden of Plaetsen valt.

Zynde het dus onbewistbaar, dat de huishoudelyke Regeering der Ommelanden van haar Origine af tot 1748, of wel 1755 toe, is geweest en bestaan heeft in een Regeering der voornaamste Eigen-Erfden, over zaaken de veiligheid en het welzyn hunner Landen betreffende, zonder dat eenige beheering aan eenig hoog Gerechte ooit onderhevig is geweest, en waar over alhands de Hooge Justitie Kamer nooit eenige superintendentie heeft gehad, tenzy op vrywillige begeeving van een geddelte derzelver; hebbende dus mogen zeggen: *Deo et Jure nostro.*

Men werpe ons niet tegen, dat door de vryheid by 't Ommelander Landrecht in 1601 gegeeven, om de Gerechtigheden van de Erfgronden te separeeren, en de merkelyke separatien die daar van zyn geschied, zoo door particulieren als door de Provincie, door 't verkoopen der Gerechtigheden gesepareerd van de Erfgronden, waar van het getal aanzienlyk is geweest, als hebbende de overgebleevene en onlangs verkochte Landeryen nog byna drie en een half Milioen Guldens aangebracht, een merkelyke veranderinge te wege heeft gebracht, om dat nu die Gerechtigheden niet bezitten als Grondheeren, en dus de huishoudelyke Regeeringe niet meer uit Eigen-Erfden, maar alleen en principaal uit bezitters van Gerechtigheden bestaat, en dat dus de huishoudelyke Regeeringe van Eigen-Erfden geen plaats meer hebbende, de geheele manier van Regeering moet worden veranderd.

Want wy antwoorden hier op *voor eerst* dat zulks in-

inloopt tegen 't Reglement, dat wil dat alles naar de oude fundatien zal worden ingericht.

2. Dat de verandering door de Souverein is gemaakt, welke daar door aanzienlyke voordeelen heeft genooten.

3. Is hier door nooit een wezentlyke veranderinge gemaakt, alzoo elk en een ieder meester van het zyne is, zoo lange door geen wet word verhinderd, en de eerſte Eigenaars der Edele Heerden, welke in vroegere tyden niemand boven zich erkenden, vryheid hadden, het recht op hun goed liggende, aan een ander over te draagen, of ten minſten de beheering daar van aan anderen overgeeven, als zynde Heeren en Meesters van 't hunne.

4. Dat de Bezitters der Gerechtigheden Repreſentanten zynde van de Bezitters van het goed waar op die vallen, en wegens dat goed wordende bezeeten en geſleeten, zoo is door de ſeparatie geen verandering gemaakt.

En eindelyk is de beheering der particuliere Regeering in de Ommelanden niet alleen daar door een Regeering van Eigen-Erfden gebleeven, maar zy is het te meer, om dat de voornaamſte Bezitters der Gerechtigheden nog heden ten dage zyn de voornaamſte Bezitters der Landgoederen, welke dus het meeste belang voor de Dyken, Zylen, Uitwateringen &c. in de Ommelanden hebben, niemand, die de Ommelanden kent, zal zulks konnen tegenſpreeken, en de waarheid dezer Regeering der voornaamſte Eigen-Erfden word in 't Request der Volmachten van den 29 Augustus 1748 en door een gedrukt addres aan de Heeren Haare Koninglyke Hoogheids Gecommitteerden bevestigd, met dat onderſcheid, dat in 't laatſte beweerd wordt, dat alle Heerden Lands daar toe even gerechtigd zyn, om dat het Landrecht aan alle Heerden het recht van collatie geeft, en de faculteit daar van ten Landsdage te compareeren, argumenten die niet op de origine gegrond zyn, en 't Reglement tegenſpreekende geen verder antwoord meriteeren.

Wy gaan mede over tot het derde poinct, hieromtrent is U Ed. Mogenden in de eerſte afdeeling gebleeken, dat het geen zyne Hoogheid glor. ged. by het Reglement heeft vastgeſteld, en daar uit als de eenigſte Actus die Hoogstdezelven gedaan heeft ſchynt, het, dat zyne Hoogheid geoirdeeld heeft, dat daar door alle abuizen konden worden weggenomen, en dat zich om die reden geen verdere disponeerende macht heeft gearreſteerd, maar noodig oirdeelende dat 'er eenige verandering moeste gemaakt worden in 't publyke recht, deszelfs Conſideratien aan U Ed. Mogenden heeft medegedeeld, om daar over te delibereeren, en te beſluiten, en dat om dezelve redenen of geene klachten, aan Hoogstdezelve zyn gedaan of dat niet noodig heeft geoirdeeld daar op te disponeeren.

Dat ter contrarie de Addreſſen aan Haare Koninglyke Hoogheid oneindig moesten zyn geweest, alzoo om die koſten te vinden *plus minus* 20 Guldens hebben moeten worden uitgeſchreeven; dat de klachten groot en gewichtig moeten zyn voorgekomen, zoodaanig dat Haare Koninglyke Hoogheid daar door, en de advyſen van haare Raadslieden buiten gewoone middelen in 't werk heeft geſteld, door het zenden van drie vreemde Heeren, en door het emaneeren van een Reglement, en het doen uitſchryven van een extraordinair ſchot, en over de kas van de Provincie tot betaaling dier Heeren te disponeeren &c. Dat zyne Hoogheid 't Erf-Stadhouderſchap hebbende aangevaart, en in dezen veel onafgedaans vindende, en apparent tot diens afdoeninge wordende geſolliciteerd, de voetſtappen van deszelfs Vrouw Moeder heeft gevolgd, Heeren Gecommitteerden naar 's Hage ontboden, een Heer by dezelve gevoegd om over die affaires te beſogneeren, vervolgens Plakaaten heeft geëmaneerd en eindelyk dit Reglement, de Kas der Provincie door de Ordonnantien der Hooge Juſtitie Kamer, door de reizen en vacatien der Heeren van 't Hof, met een aanmerkelyke ſomma by proviſie bezwaart, alle

in het welke is geschied zonder de minste kennisgeeving, veel min met communicatie of overleg van U Ed. Mogenden, en dat over zulks beide Haare Koninglyke Hoogheid en de Heer Erf-Stadhouder, in dezen hebben gehandeld met die macht die alleen aan de Souverein competeerd.

Dat zulks te meerder blykt, uit de reserves achter beide Reglementen en uit derzelver geest en inrichtinge.

Het blykt toch ten klaarsten, dat ingevolge dezelve alle dispositie, en uitgeevende macht, altyd by de Heeren Erf-Stadhouders in der tyd, met een totaale uitsluitinge van U Ed. Mogenden zal verblyven.

Dat onder het oppergezag der Heeren Stadhouderen alle macht en gezag daar over aan de Hooge Justitie Kamer word gegeeven, zoodaanig dat by arrest decideeren, de schotten reguleeren, de voorgeslagen nieuwe werken approbeeren, afkeuren of veranderen, terwyl 'er voor de benadeelde geen recours tot beklag over blyft, zynde dus hunne conditie erger gemaakt, als onder, en ten tyde der drie geprivilegeerde Zylvesteryen.

Dat aan de andere kant daar door de Eigendommen der Schepperyen &c. genoegzaam onnut worden voor de Eigenaars, dewyl ingevolge dezelve, in de Wagenreede moeten woonen, waar door die Collegien van Zylvesteryen, die voorheen uit de aanzienlykste, de deftigste en bekwaamste Persoonen uit beide Leden bestonden, thands geheel of ten grootsten deele bestaan uit eenvoudige Landgebruikeren, voor welke de Eigenaaren nog moeten instaan; en waar door alle Eigenaars die in de voorleden eeuw Schepperyen van U Ed. Mogenden hebben aangekocht, berooft worden van het reëele voorrecht, waar op U Ed. Mogenden die tot hooge sommen hebben verkocht, om die zelfs te kunnen bedienen, en de Fundatie-Brieven verandert, alzo die spreeken van 't woonen of begoedigt zyn in de Wa-

Wagenreede, of van het Zylvest, of van de Scheppery, en andere daar van zwygen.

Dat de macht en het gezag der Zylvesteryen, Scheppers &c. daar in zoodaanig word beperkt en bepaald, dat hem thands niets is overgebleeven dan de eer om de ordres van de Hooge Justitie Kamer te executeeren, invoegen dat die Souvereine macht, welke bevoorens by de Zylvesteryen plagt te resideeren, nu by de Hooge Justitie Kamer word gebracht, zynde dus alleen van meester verandert; want de Collegien van Scheppers &c. mogen geen Schot uitschryven, in geene reparatien, hoe onvoorzien, en hoe zeer spoed vereischende, boven de 50 Guldens en door een Scheppery boven de 25 Guldens doen, is het daar boven; het moet met goedkeuring van 't Hof geschieden; dit is zoo verre gebracht by het laatste Reglement, dat de Collegien niet eens een Architekt mogen verkiezen, om de defecten op te neemen, en de bestekken op te maaken, maar dat het Hof die moet benoemen; ja de Schepperen en hun Secretaris worden daar in tot bedienden der Secretaris van 't Hof gemaakt, als wordende zy verplicht by de eerste schouwinge de veranderinge der Persoonen en hunne Panden *gratis* aan- en over te teekenen, die te bezorgen aan den Secretaris van 't Hof om die veranderinge ook aan te teekenen, waar voor hun wegens ieder Persoon vier stuivers moeten betaalen uit de Zylvester kas.

Wy zouden meer kunnen allegeeren, maar oirdeelen te geavanceerde tot ons oogmerk voldoende te wyn, alleen moeten wy eer hier van afstappen nog by voegen, dat zyne Hoogheid in de prologue van dit Reglement segt het zelve te hebben gearresteerd, na ingenomen advys van Luitenant en Hoofdmannen; daar men algemeene geruchten gehoor geevende, soude moeten gelooven, dat Luitenant en Hoofdmannen dat Reglement nooit hebben gezien, dan soo het ontvangen hebben om te doen drukken en publiceeren.

Wy

Wy twyffelen geen oogenblik, of Haare Koninglyke Hoogheid heeft in dezen oprecht en ter goeder trouw niet alleen gehandeld, maar is door de veelheid der klachten aan haar gedaan, en door de advysen der Raadslieden, die dezelve ondersteunden, ten vollen overtuigd geweest, zoo van deszelfs recht, als van de nuttigheid en noodzaakelykheid, die een hoog noodig redres requireerden; zyne Hoogheid zal even zeer ter goeder trouw hebben gehandeld, en kan te meer geëxcuseerd worden wegens het voorbeeld van deszelfs Vrouw Moeder, en het veele dat nog afgedaan moest worden; maar het verwonderd ons, dat daar van nooit iets ter Staats-deliberatien is gebracht, en dat Luitenant en Hoofdmannen daar over eenige bedenkingen schynen te hebben gehad, wy zullen ons in een byzonder onderzoek daaromtrent niet inlaaten, maar gaan over tot de *specialia* van 't Reglement; dan bevoorens oirdeelen wy verplicht te zyn, om U Ed. Mogenden kennisse te geeven, dat een getal van 44 Personen, bestaande uit de voornaamste Bezitters van Scheppery en &c. en Scheppers aan ons by Request hebben voorgedraagen; „ dat geinformeerd zyn „ dat het Register van Schouwbaare objectien onder Winzumer en Schaphalster Zylvesten, als „ mede het Reglement van zyne Doorluchtige „ Hoogheid den Heere Prinse Erf-Stadhouder op „ den 25 May 1783, omtrent de Zylvester zaaken „ gearresteerd, en beide onlangs door de Ed. Mogende Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de „ Hooge Justitie Kamer by Plakaat van den 18den „ December laatstleeden gepubliceerd zyn geworden, een object der deliberatien der Heeren Staaten dezer Provincie ten dien effecte, dat dezelve „ in onze handen zyn gesteld: dat vermits het voorschreeven Register en Reglement, in zich behelzen dispositien en arrangementen, waar by de „ Supplianten of uit hoofde van hunne privative „ Heerlykheden en Gerechtigheden, die van ouds „ by hun zyn bezeeten, zoo wel als in laatere ty-

„ den by sommige van dezelve voor aanzienlyke
„ sommen aangekocht, of wegens het algemeen be-
„ lang der goede Ingezetenen, zoo zeer zyn gein-
„ teresseerd, over zulks de Supplianten hoe on-
„ gaarne ook, echter tot conservatie van hun en
„ aller Schepperen recht, het welke van ouds, vol-
„ gens de origineele inrichtinge aan hun wel en wet-
„ tig competeerd, maar voorál ook tot voorkominge
„ van menigvuldige onheilen, die ten nadeele van
„ het gemeen wel eens omtrent het al of niet Schou-
„ wen der voorgestelde, of andere objecten dan
„ uit noodwendig moeten profiteeren, zich door
„ de nood gedrongen vinden, op het eerbiedigste,
„ doch tevens met die vrymoedigheid, die aan een
„ ieder in dit vrye Gemeenebest, ter verdeediging
„ zyner Rechten, Privilegien en Vryheden, zoo
„ gunstig door den Souverein word verleend voor
„ te draagen; dat na de gedachten der Onderge-
„ teekenden, 't zy met eerbied gezegd, het er
„ zoo verre van daan is, dat de Zylvester of Schep-
„ perye zaaken, conform het zoste Artikel van
„ 't Reglement Reformatoir van den jaare 1749 *vol-*
„ *gens haare origineele Fundatie-brieven* door de ge-
„ maakte dispositien en Reglementen zouden zyn
„ ingericht, dezelve veel eer een geheele verande-
„ ring daar van ten eenenmaal de vierende, ja zelfs
„ met vernietiging van de Gondicien waar op wel
„ eer zoodaane goederen door den Souverein zelve
„ zyn verkocht, zouden moeten ondergaan; waar
„ door om maar een enkel staaltje aan te haalen,
„ het opzicht van ouds aan de Scheppers volgens
„ de origineele fundatien over wegen, straaten, wa-
„ teringen &c. competeerende, althands zoo nauw
„ word bepaald, en de Scheppers zoodaanig af-
„ hanklyk worden gemaakt, dat het hun voortaan
„ niet meer vry zoude staan, tot het formeeren
„ van een enkel bestek, tot noodige reparatien zich
„ zelf van een bekwaam Timmerman, offschoon
„ met minder omslag en kosten te voorzien, maar
„ zich zouden moeten bedienen van zulk een Per-

„ soon,

„ soon, die daar toe expres door de Heeren Luite-
„ nant en Hoofdmannen zouden worden benoemd."
„ Door welke en meer andere schikkingen, te me-
„ nigvuldig om hier aan te haalen, en bovendien
„ ook aan het verlicht oirdeel van U Ed. Mog., zich
„ van zelfs zullende opdoen, de generaale behan-
„ deling der Zylvester zaaken, zoodaanig wydloo-
„ pig, moeijelyk en kostbaar word opgemaakt: ter-
„ wyl het officie van de Schepper aan een geheele
„ minachting volstrekt word bloot gesteld, dat daar
„ door een totaal verval van de wegen, straaten, wa-
„ teringen &c. de ongelukkige gevolgen zullen moe-
„ ten zyn, die van zelfs in 't oog moeten vallen, wan-
„ neer U Ed. Mogenden gelieven te considereeren,
„ dat volgens 't gemaneerde Register, in sommige
„ Schepperyen, objecten schouwbaar zouden wor-
„ den gemaakt, die bevoorens nooit zyn geschouwd,
„ en zulks oneindig minder noodig hebben, als ande-
„ re, die geheel zyn geomisteerd; als ook dat met be-
„ trekkinge tot de breuken, die bevoorens onder de
„ emolumenten der Scheppers zyn gerekend, al mede
„ zoodaanig is gedisponeerd, dat dezelve zouden ko-
„ men wel ten profyte van de generaale Zylvester
„ Kasse, doch geenszins of de kosten der Procedu-
„ res, wanneer in cas van oppositie de Schepper on-
„ gelukkig mogte succumbeeren, insgelyks tot laste
„ van het Zylvest zoude moeten komen, dan of de-
„ zelve tot risico van den Schepper verblyven; alles
„ strekkende tot groote præjudicie van de Onder-
„ geteekenden, en tot een onwederspreekelyk na-
„ deel van de geheele maatschappye."

„ Daar nu alle deze zaaken by de 30 jaaren heb-
„ ben geduurd, al schoon veele der Supplianten naar
„ het beantwoorden der doleances nooit wederom
„ zyn gehoord, en het einde daar van nog niet kan
„ worden voorzien, en daarenboven tot dit werk,
„ reeds aanzienlyke sommen zyn geëmploijeerd,
„ en veellight nog zullen worden aangewend tot
„ vermeerdering der Lasten, waar mede de Provin-
„ cie en diens Ingezetenen zoo zeer zyn bezwaard,

„ neemen de Supplianten de vryheid de hooge pro-
„ tectie van U Ed. Mogenden op 't eerbiedigst, toch
„ teffens op het nadrukkelykste te imploreeren,
„ en te reclameeren, met zeer ootmoedig verzoek:
„ ten einde U Ed. Mogenden by derzelver delibe-
„ ratien over deze materie, op de belangens zoo wel
„ van de Supplianten, als van de Ingezetenen, en
„ van de geheele maatschappye, zoodaane reguard
„ zullen gelieven te neemen, dat in allen gevallen,
„ by het maaken van deze of geene dispositien om-
„ trent de Zylvester zaaken, geen andere of ver-
„ dere bepaalingen worden gemaakt, als die be-
„ vonden zullen worden daar mede bestaanbaar te
„ zyn, zonder dat iemand de paalen van een be-
„ hoorlyke macht zoude kunnen overtreeden, veel
„ minder zyn vermogen tot eenige vexe misbrui-
„ ken."

En *ten tweeden*, dat de Ingezetenen van diverse Districten mede aan ons Request hebben gepræsenteerd, klaagende meerendeel over het cesseeren der Schouwingen van wateren, die zonder hun groot nadeel niet ongeschouwd konden blyven; en van anderen, dat onder Schouw wierde gebracht, dat *sui natum* niet Schouwbaar was, en bevoorens niet was geschouwt; welke Requesten wy in 't onderzoek der *particularia* zullen aanhaalen.

Het eerste het welk in dit Reglement voorkomt, is het doen van Schouwing, en breuken, en de manier van procedeeren in Zylvester zaaken.

Het eerste moet aan Haare Koninglyke Hoogheid glor. ged., als van een allerverbaasenst gewicht zyn ingeboezemd, ja niet minder als of daar aan de *welvaart* van alle de Ingezetenen van de Ommelanden gelegen lag, en of de macht der Schepperen zoo groot was, dat de Ingezetenen daar door konden ruïneeren, weshalven het allernoodigst moest zyn, de Schouwbaare objecten op alle mooglyke wyze te verminderen; dus hebben de Schepperen in 1755 het Schouwbaar oirdeelden moeten overgeeven, de Volmachten hunne doleances daar op inbrengen,

de

de Scheppers die beantwoorden, zoo als daar over tot nu toe, zoo in 's Hage als hier is gheloigneerd, en dit Reglement en Schouw-Register daar uit zyn geprofiteerd.

De Schouwing wordt tweederlei gemaakt, de eene *ex officio*, de andere op klachte; het eerste wil zeggen, dat de Scheppers de objecten onder de eerste Klasse vervat, moeten doen onderhouden en Schouwen; en het tweede, dat zich met de objecten daar toe gehoorende niet mogen bemoeijen, noch daar over orders emaneeren, of die Schouwen ten zy 'er een Klager en dus ook een Beklaagde is; derhalven behelst die Schouw niet anders, dan een uiterlyk onderzoek en decisie tusschen twee partyen; een distinctie die wy zeer twyffelen, of wel in de Fundatie bekend is; zeker is het ten minsten, dat wy het niet weeten, gelyk het ook zeker is, dat bevoorens, al dat geen dat niet Zylvoerig is of Schouwbaar was, niet tot de cognitie of Jurisdictie der Schepperen behoorde, dat in cas van different, daar over de Hooge Justitie Kamer de cognitie over het al of niet plagt te hebben, en de zaak Schouwroerig oirdeelende, ceseerde hunne verdere Jurisdictie, en zoo neen die van de Schepper, en de cognitie als dan competeerende aan de Gerechten, als een zaak tusschen partyen.

De eerste Klasse word gezegt zulke objecten te behelzen, die om het algemeen niet moeten worden onderhouden, en geschouwd; de tweede, waar by eenige derden zyn geinteresseerd, en worden dezelve privative vryheden genoemd.

Wy vinden in 't 3rste en volgende Artikelen Ommelander Landrecht IVde Boek, bepaald, wat private vryheden zyn, maar vinden daar in geenszins zoodaanige boeten, als vervat zyn in de Registers van het Schouwbaare op klachten. Hebben die objecten dus bevoorens niet behoord tot private vryheden, dan is nu het Landrecht verandert; hebben die van te vooren behoord onder het Schouwroerige; waarom die daar van nu geëximeerd? hebben zy 'er niet onder be-

minder gewichtig zyn, daar af gelaaten? meriteeren een getal van 10 à 20. Perſoonen, en hunne handen niet naar proportie dezelve attentie als een grooter getal? beide moeten naar proportie dezelve laſten betaalen, meriteeren de Togten, waar door veele menſchen des winters in 't laage land alleen hunne producten moeten afvoeren, naar de Kerk en Dorp komen, hunne Lyken vervoeren enz. minder attentie dan de wateren die onder Schouw zyn gebracht, en alleen of voornaamentlyk tot afwatering dienen, en in hooger land, en nader by de Zyl liggen, ja de gooten by de ſtraaten in de Dorpen.

Moeten zulk een getal ingezetenen, als by zoo veele Togten enz. zyn geintereſſeerd, aan zich zelfs overgelaaten worden? Terwyl by 't Reglement zoo ſterk voor 't welzyn van alle word gezegt gezorgt te worden, welke zullen de gevolgen daar van zyn? Die de menſchen in hun beſtaan kent, zal moeten overtuigt zyn, dat 'er geen twaalf huisgezinnen of menſchen zullen worden gevonden, die alle billyk denken, alle genegen zyn hun plicht waar te neemen, en het belang der overigen als hun eigen willen behartigen, maar in tegendeel dat onder dat getal zullen worden gevonden, kwaadaartige, nydige, luije of ſloffe menſchen; indien men dat getal eens neems tot onderhoud van een Togt te behooren die hen des winters moeten dienen om hunne producten af te voeren enz., indien nu maar een der twaalf in zyn plicht nalaatig blyft, worden alle achterliggende benadeeld, dezelve hebben wel reden en konnen dus klagen, maar vreezen billyke menſchen de Proceſſen niet, zoo lang ze die vermyden kunnen, dus moeten de goeden om de kwaaden lyden; en wie zal vooral in den beginne en zonder hooge nood niet tegen deze klachten aanzien, zoo om de onzekerheid derzelver, dewyl de tyd wanneer, de manier hoe enz. geheel niet bepaald worden, die onzekerheden moeten dus door Sententien zeker worden gemaakt; en indien

de

de na achterliggende over de voorliggende klaagt, moet hy met alle voorliggenden procedeeren, dit demelleeren, en zoo hy triumpheert, gevaar loopen van Appéllen, terwyl zyn gewas inmiddels kan zyn bedorven; dus zyn de gevolgen van 't niet Schouwen, verergering der landen, processen onkosten, haat, nyd en wraak, tusschen nabuuren, ja hunne kinderen.

Men zou dus moeten besluiten, dat 't Schouwen *ex officio* als een verbaazende last voor de Ingezetenen, en als een verschrikkelyk middel van vexatie moet zyn geconsidereerd; maar wy zullen niet alleen het contrarie aantoonen, maar zelfs dat zulks voordeelig en wenschelyk voor hun is.

Voor de Schepperen is 't Schouwen eene te grootere last, naar maate de objecten meerder zyn, alzoo daar door meerder werk en moeite hebben, en geen meerdere vacatien, maar elk Ingezeten die tot onderhoud van eenig pand verplicht is, heeft door 't Schouwen alleen die last, dat het zelve tegen zekeren dag in orde moet hebben, heeft hy zulks gedaan hy heeft voor breuken niet te vreezen, alzoo 't Reglement door de Schouwers bezwooren zulks verbied, zy hebben zelfs voor geen schyn van chicane te vreezen, alzoo de Schouwers de breuken moeten verrekenen, en in cas van onrechtvaardige of twyffelachtige breuken, reden hebben 't Appél te vreezen, en in de kosten te worden gecondemneerd, alzoo nergens is bepaald dat in zulke gevallen de kosten door 't Zylvest zullen worden betaald; dus is het maaken op de bepaalde tyd het eenigste bezwaar, maar in de Schouw op klachten, kan ieder zyn pand maaken wanneer hy wil, en dus al ondersteld men dat elk zich van zyn plicht heeft gekweeten, maar op differente en successive dagen, zoo kan het nooit zoo goed zyn als of het te gelyk geschiedde, en de voorste panden door 't ruid der laatste schoon gemaakte panden weder gestopt worden, en dus de afwatering beletten.

Het

Het Schouwbaare op 't heele Landschap gemaakt, of niet in 't laatste geval geklaagt of niet, word 'er geklaagd dan zyn de onkosten en gevolgen oneindig grooter als in de Schouw *ex officio*.

Word 'er niet geklaagt, dan vervalt alles, en de waarde der Landen verminderd, dus is 't Schouwen *ex officio* een voordeel voor de goede Ingezetenen, en de kwaade mogen wel beteugeld worden, en diergelyke moeten de wetten gemaakt worden; de goeden doen van zelfs goed, en de kwaaden alleen uit vrees voor straf. Was by de wet eenige tyd bepaald, tegens welke die panden, weg, Togt enz. moeten klaar zyn, by voorbeeld op de zelfde tyd als het afgekondigd wierd van andere wegen, meeren of togten, dan was 'er een termyn van te kunnen klagen, maar een Societeit van menschen aan 't goeddunken van zich zelfs over te laten, is dezelve te abandonneeren en in een beklaaglyke staat te brengen.

En is het Schouwen zulk een bezwaar, waarom die nu veel strenger gemaakt dan voor, alzoo de Schepperen en Zylrichters nu alle dagen kunnen Schouwen.

Veele Ingezetenen regardeeren dikwils de Schouw niet als bezwaarende, maar als noodig en voordeelig, zoo hebben ons by de 20 Ingezetenen van Noordwolde geklaagd, dat de Togt beginnende by Dirk Cornelis huis, en ten Noorden by de Elderhuister Til in 't trekdiep vallende, niet onder Schouw *ex officio* was gebracht, daar echter tegen over in 't trekdiep vallende, Elderhuister togt al onder Schouw is gebracht, offchoon altyd was geschouwd, alzoo niet alleen de Uitwatering voor een groot aantal Landen tot aan de Woldyk, maar zelfs van de Lenting is, in hun Kerk- en Lykweg, en de eenigste passagie voor hunne producten en benoodigdheden, zoo hebben om die zelfde reden 12 Ingezetenen geklaagt, over de Noordwolder Tudema togt: en andere over de Zuidwolder Landsloot,

sloot, en *als idem* over de Palsloot onder Elderhuizen een menigte Ingezetenen van Rasquert, dat die weg om 't Dorp niet onder Schouw was gebracht; ten bewyze dat deze en veele anderen het Schouwen niet alleen niet vreezen, maar als hoog noodig verzoeken.

Het Schouwen een stuk van zulk een gewicht in 't Oldampt en de geheele Provincie van Friesland, in welke beide Districten alles in een volmaakte orde is, hoort of ziet men geene klachten; eenige weinige en billyke regels zyn daar toe voldoende. De eerste regel is wegen, wateren, bruggen enz., moeten op hun tyd goed gemaakt en onderhouden worden. De tweede is, dat de Schouwers de Ingezetenen uit dien hoofde niet kunnen vexeeren of breuken als ze hun plicht doen. De derde is, dat alle publyke wegen en wateren, zoo meeren als togten met derzelver aankleeven, als klyven, bruggen, zetten, pendammen, vonders enz., zullen worden geschouwd; en men zou eenvoudig eenige uitzondering konnen maken, meete stellen, doorloopende wegen die geen . . . . Roeden lang zyn, of waar toe geen huizen aan moeten hebben; Togten die geen . . . . Roeden lang zyn, of waar door geen . . . . grazen Land uitwateren; Vonders welke alleen voor huizen dienen zullen die van de Schouw geëximeerd zyn, edoch zullen ter zelver tyd en op de zelfde wyze moeten in orde gebracht zyn tegens de zelfde dag als de andere geschouwt worden, en mooglyk eenige weinigen meer.

De Registers tot ieder stuk zyn opgemaakt over een of die bevoorens onbekend waren, ieder District had dezelve, zelden zyn daar over verschillen gereezen, en men denke niet dat de nieuwe Registers volmaakt zullen zyn; wy hebben die niet gezien, en konden die ook niet beoirdeelen; maar wy vinden in 't gedrukte Register, dat de Tilbower 't trekdiep te Bedum voor twee derde door de Provincie, en een derde door 't Zylvest moet worden ge-

gemaakt; welk laatste abuſief is, alzoo niet het Zylvest, maar de Kerk van Bedum voor een derde daar toe verplicht is volgens conventie van 1765.

Zyne Hoogheid en Luitenant en Hoofdmannen oordeelen die zelfs niet zonder grond of tegenſpraak, dewyl elk die by de Registers bezwaard mogten wezen te zyn, die Registers by 't Hof kan zien, en zyne belangens binnen een zeer kort termyn van den 1 January tot den 12 February 1784 over een werk, waar toe bykans 30 jaaren zyn besteed inbrengen, zonder het welk gearresteerd zullen zyn; dus moeten alle Ingezetenen die Eigenaaren zyn van Landen onder Winſummer Zylvest gelegen, willen zy niet voor altoos bezwaard blyven, in 't midden der winter naar de Stad reizen, Extracten laaten affchryven, die doen beantwoorden en inleveren, en hoe ſtaan de zaaken dan? Na verloop van 28 jaaren, na 't verſpillen van ſchatten, zyn zy even ver als in 1756; partyen zyn gehoord, de zaaken moeten *in loco* of anders nader onderzocht worden, of zyn in ſtaat van wyzen als in 1756.

Zoo zullen de zaaken over de geheele Ommelanden geſchikt worden, en dit Reglement zal tot een richtſnoer dienen, maar indien men de tyd daar toe proportioneel wil maaken, met de hier toe beſteede tyd, en die van dit Zylvest tot de geheele Ommelanden, dan zyn de zaaken met het jaar 1900 nog niet afgedaan; en wil men de kosten even zeer proportioneeren, dan is een half millioen Guldens op verre na niet toereikende; en wat is het wezentlyke nut? zoo gering dat niet te noemen is.

Indien tot alle kosten die ſedert 1755 deze behandeling van zaaken, het doen der rekeningen, reiskosten en vacatien van Scheppers en Volmachten, reis en onkosten van particulieren, eens by elkander waren getrokken, en daar toe expres in twee à drie jaaren aan ſchot uitgeſchreeven, wy zyn verzekerd dat de Ingezetenen tot aan den Hemel zouden hebben geſchreeuwd, en zich niet minder als in

1748

1748 hebben beklaagt, maar nu zulks uit het jaarlyks Schot word betaald, weeten zy het, ten minsten veelen zoo niet, maar betaalen het niet te minder.

Het tweede in dit Capittel voorkomende, is de manier van kennisgeevinge der Breuken en de Appéllen daar van.

Het kunnen appélleeren by de Inſtructie van 't Hof bepaald, en in zyn aart billyk en noodzaakelyk zynde, zoo was de manier hoe, noodzaakelyk te bepaalen, vooral daar de zaaken kort moeten worden afgedaan: weshalven ons daar over niet zullen uit laaten, alleen moeten wy aanmerken, dat het ſchynt als of men gemeend heeft, dat die Appéllen dagelyks zouden voorvallen, daar 'er van 1755 tot nu toe nog geen 10 Appéllen hier van zyn geweest; en de aart derzelver zynde ingezien, mag men verzekerd wezen, dat in 't vervolg nog zeldzaamer zullen zyn.

Het derde in 't zelve, is de manier van procedeeren in Zylveſter zaaken; waar op alleen remarqueeren, dat 'er voor 1748 byna geen proces hier over is geweest, en die nu byna onmooglyk ſchynen, door alle die nauwkeurige Registers, exempt Fiskaale Actien; of men moet onderſtellen, dat de veelheid der nieuwe orders die zullen veroirzaaken.

Het tweede *Caput* behelst de orders op het doen van rekening, en 't uitſchryven en ramen van 't Schot; wy erkennen de billykheid van 't doen van rekening zoo van Zylſchot als Binnenſchot, gelyk ook dat daar voor in redelykheid betaald worde; maar 't komt ons voor, dat zulks met veel minder omſlag en kosten zoude kunnen geſchieden; dat het in geenen deele noodig was, dat het Hof zich daar mede bemoeide, ten ware de Volmachten by 't doen van rekening aan 't Zylveſt, aan 't Hof remarques of loquuters hadden, in welk geval de rekening aan 't Hof diende te worden gezonden, om daar over te decideeren; vooral zyn de onkosten op de rekeningen der Binnenſchotten zoo hoog, dat veelryde althands in

kleine reparatien meer bedragen dan het principaal; terwyl men met opzicht tot de Zylvesteryen, de ſtrengſte menage gebruikt, zoo dat zelfs de ſchryfbehoeften, aan de Secretarien der Zylvesteryen worden afgeſneeden, en door hun uit eigen beurs worden betaald; wat reden is 'er dat bagatellen zoo hoog moeten worden getrokken, althands dan wanneer 'er geen differentie is?

En wat het uitſchryven en ramen van Schot betreft daar over, en vooral over de te maakene werken, diende althands 't Hof zich niet te bemoeijen, dat is in de Fundatie-Brieven, *ten minſten* niet gegrond, maar heeft altyd aan de Scheppers behoord, en als hun dat benomen word, dan blyft 'er niets voor hun overig: en wat mensch zal durven poſeeren, dat een Collegie van Rechtsgeleerden als 't Hof, beter dan de Scheppers zullen weeten, of een voorgeſlagene reparatie aan een gedeelte van een Zyl of ander werk noodig is, daar de Scheppers het werk hebben ondersocht, door ondervinding daar van kennis hebben, daar hy geen reden hebben onnoodige kosten te doen, alzoo zy zelfs en hunne Meijers zulks moeten betaalen, en de ſchatten moeten verantwoorden, die nu zoo bekrompen worden betaald, dat by het minste toeval 'er geen geld in kaſſe is om de menſchen te betaalen.

Wat reden is 'er toch te vinden, dat het Hof de Architects zal benoemen, om de beſtekken op te maaken? Men kan de Scheppers, niet meer verneederen, en hier door moeten de kosten grootelyks vermeerdert worden, vooral in kleinigheden, waar van een Landtimmerman, even goed de beſtekken kan opmaaken als een Architect, en ten minſten met drie vierde minder kosten; by voorbeeld als aan een klyve, bruggen, pompe ens. eens eenige reparatien te doen zyn, zal een Landtimmerman zeer content zyn, als hem voor de viſitatie, en 't maaken der beſtekken 3 a 4 Guldens word betaald, terwyl een Architekt daarom uit de Stad derwaards reizende, 2 a 3 dagen vacatien en reiskosten zal de-

cla-

clareeren, als ook voor het bestek te maaken; en zal een Schepper telkens komen vraagen, wie daar toe zal moeten gebruiken, of zal dat een Officiant van 't Hof zyn? en by de jaarlykſche viſitatie der Zylen enz. zyn de Scheppers meesttyds gewoon, een der Commiſen van de Provincie te emploijeeren.

Uit dit alles ziet men, dat hoe zeer zyne Hoogheid glor. ged. de Schepperen by hun wettig recht heeft willen maintineeren, en alleen de misbruiken weg neemen, de Reglementen daar en tegen aan de Schepperen alle macht gezag en authoriteit ontneemen, en zulks geeven aan dat Hof; 't welk dezelve Vorst gewild heeft, dat zich met geen zaaken van Policie en Financie zal bemoeijen, het welk hier door de wetgeevende macht, en het beſtier der Financie voor een groot gedeelte over de halve Provincie verkrygt, ja zelfs voor een groot gedeelte over de Provincie kas meester is, alzoo men uit de Schouw-Registers kan beſluiten, dat ordonneeren kunnen, de trekvaarten der Provincie te graaven, bruggen te repareeren, en voor hunne reizen naar 's Hage, en andere zaaken den Ontvanger-Generaal ordonneeren betaaling te doen, en alzoo hunne Inſtructie, offchoon een gedeelte van 't altoosduurende Reglement zynde merkelyk vermeerdert, als alleen zich bepaalende tot de Appéllen, en het toeverzicht dat ieder zich naar die wel reguleere; terwyl dit zelfde Collegie, uit naam van U Ed. Mogenden rechtdoende, in éed en dienst van U Ed. Mogenden zynde, en van hen hunne Tractementen ontvangende, de nieuwe Leden zelfs beéédigt; zoo dat U Ed. Mogenden niet dan uit het Regeerings-boekje weeten, uit wat Leden 't zelve is gecompoſeerd, en zich alzoo in veelen aan U Ed. Mogenden onttrekt.

Alle die zaaken loopen direct aan tegen de intentie van zyne Hoogheid glor. ged., tegen de zin, meening en intentie van 't Reglement door Hoogstdenzelven gearreſteerd, om tot eene fundamenteele wet voor de Provincie te verblyven.

Wy gaan dus over tot het vierde of laatſte poinct. U Ed. Mogenden hebben uit de eerſte afdeeling gezien, de rechten waar van zyne Hoogheid, Haare Koninglyke Hoogheid beide glor. ged. en de Heer Erf-Stadhouder gebruik hebben gemaakt, en daar uit is gebleeken, dat by 't leven van Prins WILLEM DE VIERDE niet anders is geſchied, dan het doen exhibeeren der Fundatie-Brieven; doch dat door de beide laatſten, Wetten en Reglementen zonder kennis of communicatie van U Ed. Mogenden, zyn gecmaneerd en gepubliceerd.

De eenige Actus van zyne Hoogheid Prins WILLEM DE VIERDE, is een gevolg van 't 20 Artikel van deszelfs Reglement; dan de volgende Actus, Wetten en Reglementen behelzende, zal moeten worden onderzocht, of Haare Koninglyke Hoogheid en zyn Hoogheid daar toe zyn gerechtigd geweest?

Wy ſtellen tot een zekere waarheid, dat de wetgeevende macht alleen reſideerd in den boezem van den Souverein, en door die alleen kan worden uitgeoeffend, ten ware die zulks aan een ander heeft overgegeeven.

U Ed. Mogenden hebben by derzelver Reſolutie van den 29 Augustus 1748 ample macht, ja *plein pouvoir* aan zyn Hoogheid glor. ged. gegeeven, om de inkomſtige Regeering dezer Provincie zoodaanig in te richten, als Hoogstdezelve goed, nuttig en dienſtig oirdeelde; Hoogstdezelve Vorst heeft daar van zoodaanig gebruik gemaakt, als vermeende te behooren, door 't emaneeren van 't Reglement van den 27 November 1749, om ingevolge deszelfs caput te dienen, tot een fundamenteele en onverbreekelyke Wet, waar na alle zaaken, zoo van Politie als Juſtitie daar in vervat, voortaan zullen worden beleid en behandeld; zeggende in fine der prologue, dit Reglement voor altoosduurende te ſtatueeren, om als een onverbreekelyke Wet te doen onderhouden Art. 1, &c. Hoogstgemelde Vorst heeft zekerlyk om die reden zich niet gereferveerd, eenige ampliatie of verandering in

't zel-

't zelve te maaken, maar alleen Art. 50 de interprætatie on explicatie van 't zelve.

Dit Reglement dus 't effect en gebruik zynde geweest, 't welk die Vorst van U Ed. Mogenden *plein pouvoir* heeft gemaakt, ceſſeerde daar mede de wetgeevende macht van zyn Hoogheid; exempt over zoo verre 't *plein pouvoir* van U Ed. Mogenden nog niet uitgeoeffend, maar aan zich hadde gereſerveerd; en het Reglement wierd niet minder, een Wet voor zyn Hoogheid zelfs en zyn Succesſeuren, als vooor U Ed. Mogenden, zoo als Haare Koninglyke Hoogheid glor. ged. en zyn Hoogheid den Heere Erf-Stadhouder, diens onderhouding zoo wel als U Ed. Mogenden ſolemneel hebben belooft.

Dus moet worden onderzocht, of 't verrichtede met den inhoud van 't zelve overeenkomt dan niet.

U Ed. Mogenden hebben by de eerſte afdeeling gezien, alles wat hieromtrent word gezegd in 't zelve.

De inhoud van Art. 20 is, dat de Schepperyen, Zyl- en Dykrechten weder ingericht zullen worden naar de oude Fundatien, en niemand gebreukt worden zonder reden, en van 't 55ſte Artikel der Inſtructie, dat de Rechteren enz. de Landrechten, oude Costumen, goede Gewooten enz. van nieuws gemaakt of nog te maaken, getrouwelyk in alle haare poincten zullen naar komen en obſerveeren, en de Ingezetenen van hunne Jurisdictie daar en boven niet bezwaaren.

Hoe meer wy die Artikels overweegen, zoo veel te meer worden wy geſterkt in die gedachten, dat niemand, die dezelve nauwkeurig overweegt, daar in zal kunnen vinden, dat zyn Hoogheid glor. ged. voor zich zelfs, veel min voor deszelfs Succesſeuren de macht en faculteit heeft gereſerveerd, om in Zylvester zaaken Wetten te maaken, en nog veel minder, om daar in *pro lubitu* te disponeeren.

De inrichting der beheering naar de Fundatie-Brieven geeft te kennen, dat men zich daar na, en niet na nieuwe Wetten zal reguleeren; wil men zeggen dat die onbekend waren, dezelve hadden door den druk kunnen bekend gemaakt worden, en tot dat einde zyn die apparent in 1751 aan 't Hof geëxhibeerd: zegt men dat die niet applicabel konden zyn op onze tyden, dit kon men eerst naar de Productie zien, of zoo men 't voor af hadde geweeten, had daar van in 't 20ste Artikel mentie moeten zyn gemaakt.

Aan Haare Koninglyke Hoogheid glor. ged was in dat geval aanleiding gegeeven, door U Ed. Mogenden Resolutie van den 5 July 1753, en had Hoogstdeszelfs Consideratien aan U Ed. Mogenden kunnen communiceeren, en als dan had of de wetgeevende macht door U Ed. Mogenden aan Haare Koninglyke Hoogheid kunnen zyn gegeeven, of met gemeen overleg in dezen zyn gedisponeerd geworden. Dan 't Reglement is niet alleen klaar en duidelyk, maar 'er zyn zelfs alle reden om te denken, dat het de intentie van zyn Hoogheid is geweest, om in dezen geen nieuwe Orders of Reglementen te willen maaken, maar ter contrarie dat 't hier over bepaalde in 't Reglement voldoende was.

Zyn Hoogheid heeft nog byna twee jaaren na 't emaneeren van 't Reglement geleeft, en in dien tyd niets gedaan, als het doen exhibeeren der Fundatie-Brieven, een natuurlyk gevolg van den inhoud van 't 20ste Art. van 't Reglement.

In die tyden waren de Ingezetenen nog opgekropt van redressen, en echter heeft die Vorst op geenen (zoo verre wy weeten) gedisponeerd, als oirdeelende 't bepaalde voldoende te zyn; want dat zulks alzoo by dien Vorst is gedacht, blykt, uit 't 111de Art. Zyn Hoogheid demandeerd aan Luitenant en Hoofdmannen om een Reglement te concipiëeren, en spreekt of reserveerd niets, ten opzichte van Schepperye zaaken, die Reglementen zyn den 22 January 1751 gearresteerd, dit heeft geen

Digitized by Google

geen commisſie kunnen zyn, om dat de Schepperye zaaken het allergrootst bezwaar zyn geweest, dien aan de Heeren zyn Hoogheids Gecommitteerden zyn ingebracht, en wiens redres aan derzelver attentie in 't formeeren van 't Reglement niet kan zyn geëchappeerd.

Heeft nu 't Reglement, of zyn Hoogheid glor. ged. zich zelfs de wetgeevende macht over deze zaaken in het zelve niet willen geeven, of reſerveeren; uit, en met wat recht hebben deszelfs Succesſeuren zich het zelve dan kunnen aanmaatigen? ja met een veel grooter authoriteit, dan Hoogstdezelve die Reglementen in 1751 gearreſteerd, en aan U Ed. Mogenden gezonden, met verzoek, om die te willen doen drukken; daar die laatere zonder U Ed. Mogenden kennis zyn gepubliceerd, en de laatſte met het wapen van U Ed. Mogenden by de Provincie Drukker is gedrukt, gelyk ook voorige Plakaaten, en apparent door U Ed. Mogenden betaald. Wy moeten openhartig betuigen, de gronden daar toe niet te weeten!

Wil men zeggen, dat 't 20ſte en 55ſte Artikel explicatie en interpretatie noodig hebben, en dat de explicatie en interpretatie by het 50ſte Art. aan de Heeren Erf-Stadhouders zyn gereſerveerd, dan moeten wy vraagen, waar is die duisterheid te vinden?

Is die duisternis eerst gebooren na de dood van den Autheur van 't Reglement? Wie is 't, welke die explicatie en interpretatie noodig heeft geoirdeeld en zulks verzocht? Waar is die deciſie en explicatie? Niet in 't Reglement van Haare Koninglyke Hoogheid over 't Schouwbaare, noch in de klachten der Volmachten; want beide onderſtellen die wetgeevende macht als zeker, offchoon 'er niets van in 't Reglement Reformatoir ſtaat: of wil men zeggen, dat de Heer Erf-Stadhouder in der tyd, dit Reglement naar welgevallen kan expliceeren en interpreteeren, dan is 't geen fundamenteele, onverbreekelyke, en altoosduurende Wet; dan is 't te

vergeefs bezwooren, en zoude alleen U Ed. Mogenden en niet de Heeren Stadhouders verbinden; en dan ſtaat de geheele Regeeringsform op loſſe ſchroeven. Wie ook zoo mogt denken, nimmer verwachten wy zulks van den Heer Erf-Stadhouder, wiens Heer Vader glor. ged. zulks als ſtrydig met de eerſte denkbeelden van een fundamenteele Wet, voor zyne Succesſeuren niet heeft willen reſerveeren.

Maar men veronderſtelle eens, de Heer Erf-Stadhouder had uit hoofde van 't 20ſte Art. dit recht, dan had dezelve nogthands niets meer, dan dat Reglement te maaken conform de oude Fundatie-Brieven; moest dan daar in als niet ſtrookende met deze tyden, niet een aanmerkelyke verandering gemaakt worden? dit recht althands was niet gereſerveerd, en dat had dan ook of door U Ed. Mogenden, of ten minſten met derzelver aveu moeten geſchieden; maar nu zyn de beide Reglementen willekeurig opgeſteld, aan de oude Fundatien niet gedacht, dan voor zoo verre nadeelig zyn voor de Eigenaars van de Schouw; geëximeerd, dat altyd volgens die Brieven daar onder heeft gehoord, en daar onder gebracht, dat 'er nooit onder is geweest; de Landrechten, en Staats-Reſolutien veranderd; alle Zylvesteryen zoodaanig aan 't Hof, ja zelfs aan de Heeren Gecommitteerden van ieder Kwartier geſubmitteerd, dat aan de Scheppers byna niets als de naam overig blyft, en 't Hof de macht; offchoon uit de oudſte Fundatien geblykt, dat veele van hun zelfs Wetten hebben gemaakt, en in vroegere tyden niemand boven zich hebben erkend, als met hunne bewilliging, om dat allen hun eigen werk verrichteden.

Wie heeft de Heer Erf-Stadhouder in der tyd gequalificeerd, om Heeren Gecommitteerden naar hier te zenden, buiten kennis van U Ed. Mogenden? Wie om Schotten uit te ſchryven? Wie om Heeren naar 's Hage te ontbieden, om met een vreemde die nimmer in deze Provincie is geweest, zaaken

te reguleeren, waar toe de kundigſte niet in ſtaat is, zonder wezentlyke elucidatie te ontvangen, van deskundigen *in loco*? Waar in is't gefundeerd, dat de Provincie en Zylvesteryen door Ordonnantie van 't Hof, voor reiskosten, vacatien, commisſien, verteeringen, Boode-loonen, ſchryfgelden enz. zoo zeer mogen worden bezwaard, en dat om Registers op te maaken enz., die 'er ſedert eeuwen zyn geweest; en nergens anders toe ſtrekken, dan om confuſie te verwekken, de kosten te vergrooten, zoo voor het publyk als voor de particulieren, en het inkomen van deze en gene te vermeerderen?

De geheele behandeling der zaaken is des te onbillyker, om dat ſedert de reſpective Zylvesteryen en Dykrechten, hunne bevorderde projecten Reglementen hebben overgegeeven, zy, noch de Eigenaars der goederen niet zyn gehoord, tegens 't ingebrachte der Volmachten, offchoon het alles liep over hun eigendommen, die niet dan door de Souverein, en wel om dringende redenen, kunnen verergert, of hen ontnomen worden, zonder vergoeding.

Maar zal iemand vraagen, hoe komen deze remarques eerst in 1784, daar in 1755 reeds een Reglement is geëmaneerd geworden? het antwoord is, dat U Ed. Mogenden voor dit jaar nooit eenige bepaalde kennisſe van al het gepasſeerde hebben bekomen, en misſchien nimmer zouden hebben bekomen, zoo de Heeren U Ed. Mogenden Gedeputeerden, de gevolgen voor de Provincie daar uit niet hadden voorzien; dan het is intusſchen te beklaagen, dat niemand ooit cordaatheid, moed, en zucht voor de oprechtheid, en liefde genoeg voor Haare Koninglyke Hoogheid heeft gehad, om de zuivere waarheid, de Wet door Hoogstdezelve bezwooren en diens gevolge, voor oogen te leggen; als dat geſchied was, houden wy ons ten vollen verzekerd, dat nooit Haare Koninglyke Hoogheid geperſuadeerd zoude zyn geworden, tot het gene

nu gedaan heeft, maar gelegenheid gehad hebben, die kwaadaartige menſchen die door haat, nyd, wraak, en eigenbelang vervoerd, een misbruik hebben gemaakt, van het vertrouwen op Haar, en Hoogstdezelve hier toe geperſuadeerd, onder het fraaije dekkleed van het welzyn der Ingezetenen, en om dezelve van vexe te bevryden, te leeren kennen en verfoeijen; had echter Haare Koninglyke Hoogheid dan nog Reglementen geoirdeeld noodig te zyn, die hadden met overleg van U Ed. Mogenden kunnen worden gemaakt; in welk geval wy ons verzekerd houden, dat oneindig minder kostbaar, minder drukkende Reglementen voor de Ingezetenen, billyker en ſpoediger zouden zyn gemaakt; terwyl wy echter verre zyn te ontkennen, dat in die Reglementen en Plakaaten niet veel billyks, goeds, en nuttigs wordt gevonden.

Uit dit alles moeten wy concludeeren: dat Haare Koninglyke Hoogheid glor. ged. en zyn Hoogheid den Prinſe Erf-Stadhouder, tot het gene in dezen hebben verricht, door 't Reglement niet gerechtigd zyn geweest; en zyn van advys, dat alzoo 't Reglement van den 25 May 1783, op U Ed. Mogenden orders by proviſie buiten executie is gelaaten, dat het zelve verder buiten executie diende te verblyven; dat 't Reglement van den 18 Augustus 1755 en de daar op gevolgde Plakaaten, by proviſie dienden te worden geëxecuteerd, ter tyd toe daaromtrent nader zal zyn gedisponeerd; geevende U Ed. Mog. verders in bedenkinge eenige Heeren te committeeren, om een nieuw Reglement op de beheering dezer zaaken op te maaken, mits daar by in 't oog houdende 't Reglement van den 21 November 1749, het gemeene welzyn, de goede onderhouding van alles, en het minſte bezwaar der Ingezetenen.

Dat zulks met advys van zyn Hoogheid, diende te worden gepubliceerd; dat dit Rapport en de daar op te vallene Reſolutie diende te worden gezonden, aan zyn Hoogheid, om indien Hoogstgemelde zyne Hoog-

Hoogheid, nog eenige conſideratien of bedenkingen mogte hebben, die ten ſpoedigſten aan U Ed. Mogenden te communiceeren.

Wy hoopen hier mede aan de gereſpecteerde orders van U Ed. Mogenden, naar ons vermogen te hebben voldaan; wy hadden gaarne gewenscht ons van dit moeilyk, onaangenaam, ja haatelyk werk te hebben kunnen excuſeeren; dan zulks niet hebbende kunnen doen, hebben wy getracht met aflegging van alle vooroirdeelen en menſchelyke vrees, de waarheid naar te gaan, en die aan U Ed. Mogenden open te leggen, ons geſtadig voor oogen houdende onzen plicht en gedaane ééd, voorals op 't Reglement, en inzonderheid ons erinnerende, de ſtraffen tegens deszelfs overtreeders in 't 49ſte Art. bepaald.

Voorts geeven wy U Ed. Mogenden in bedenkinge, of niet ter voorkominge van alle onaangenaame gevolgen, aan de Heeren Miniſters diende te worden verboden, van dezen aan iemand geen Lid zynde van Regeeringe, Copie, of gelegendheid tot het copiëeren te geeven, buiten ſpeciaale Reſolutie van U Ed. Mogenden, op dat het zelve zoo veel mooglyk worde geſecreteerd.

Aldus gedaan binnen Groningen in 't Provincie Huis, op Zaturdag den 24 July 1784.

(*was geteekend*)

W: Siccama.
R. de Drews.
H. Wolthers.
H. Tjassens.
O. T. van Alberda.
T. Tiddens.
J. A. J. Gruis.
J. Jarges.
S. J. Niehoff.
P. R. van Iddekinge.
J. A. Engelhard.

Digitized by Google

Staats-Resolutie op het Rapport der Heeren Gecommitteerden tot de Petitien van den Raad van Staaten en dezer Provincie Finances van den 24 July 1784, nopens de Zylvesterye zaaken, in dato den 19 Augustus 1784.

Hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande hier op by volgende Resolutie gedisponeerd. De Heeren Staaten van Stad en Lande gehoord hebbende het Rapport der Heeren Gecommitteerden tot deze Provincie Finances, in dato den 24sten July laastatleeden, welke ingevolge en ter voldoeninge aan de Resolutie Commissoriaal van den 21 January 1784, nauwkeurig hadden geëxamineerd het Reglement van zyn Hoogheid den Heere Prinse Erf-Stadhouder, nopens de Zylvester zaaken in de Ommelanden in dato den 25 May 1783, by Publicatie van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Justitie Kamer van den 18 December 1783 bekend gemaakt; hebben verklaard: dat het Reglement van zyn Hoogheid van den 25 May 1783 met den aankleeve van dien, als mede de Reglementen van wylen Haare Koninglyke Hoogheid glor. mem. van den 18 Augustus 1755, benevens de verdere Plakaaten opzichtelyk de Zylvester zaaken in de Ommelanden, als zonder voorkennis en consent der Heeren Staaten gearresteerd, tegens 't Reglement Reformatoir van den 27 November 1749 inloopende, en zeer bezwaarende voor de goede Ingezetenen bevonden, niet kunnen blyven vigeeren; en ten gevolge van zulks buiten effect gesteld deselve, mits dezen; wordende de Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances verzocht, en gecommitteerd, om inwendig den tyd van drie maanden een nieuw Reglement over de Zylvester zaaken in de Ommelanden te concipiëeren, daar by in 't oog houdende het gemelde Reglement Reformatoir, het gemeene welzyn, de goede onderhoudinge van alles, en het minste bezwaar der goede Ingezetenen; zullende niet te min inmiddels

om

Digitized by Google

om moveerende reden, by proviſie en ter tyd dien aangaande nader zal zyn gedisponeerd, werden achtervolgt de Reglementen van wylen Haare Koninglyke Hoogheid glor. mem. van den 18 Augustus 1755, benevens het Plakaat van zyne Doorluchtige Hoogheid van den 27 Maart 1769, zoo verre daar by is bepaald, dat de Schouwbreuken in de Zylvester Kaſſe zullen worden ingebracht. En zal van deze Reſolutie door gemelde Heeren Gecommitteerden by Miſſive, op naam van de Heeren Staaten in gepaste termen aan zyne Doorluchtige Hoogheid kennis worden gegeeven; met verzoek, om, wanneer zyne Hoogheid over het te ontwerpene Reglement, eenige conſideratien mogte hebben die te ſuppediteeren, en dezelve hoe eerder zoo beter aan Hun Ed. Mog. te communiceeren. Gelyk mede de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Juſtitie Kamer dezer Provincie met overzending van Extract dezes, zal worden aangeſchreeven, om de aan hun geëxhibeerde Fundatie-Brieven binnen de tyd van veertien dagen aan de Heeren Gecommitteerden tot de Finances over te geeven; mede verzocht en gecommitteerd, om ten ſpoedigſten te onderzoeken, of en welke Reglementen, Plakaaten of Orders by genoemde Hooge Juſtitie Kamer vigeeren, en zonder voorkennis en conſent der Heeren Staaten zyn gearreſteerd, dienende Hun Edele Mogenden daaromtrent van derzelver conſideratien en advys, alles zonder reſumptie af te wachten.

Extract uit de Landdags Propoſitie van den 20 September 1784.

Gedelibereerd zynde over de Miſſive van Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Juſtitie Kamer in dato den 2den dezer, betrekkelyk het overgeeven van de Copieele Fundatie-Brieven, waaromtrent de welmeeninge van de Heeren Staaten inwachten, in het 4de Artikel van de Propoſitie voorgedraagen.

Heb-

Hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande by de Staats-Reſolutie van den 9den Auguſtus jongſt geperſiſteerd, en niet hebbende kunnen verwachten, dat de Heeren Luitenant en Hoofdmannen eenige zwaarigheid zouden maaken, om de Fundatie-Brieven, die ingevolge derzelver geallegeerd Plakaat van den 12 Maart 1751 onder hun berustende moeten zyn, om voortaan aan een iegelyk des begeerende, daar van viſſe en Copie te verleenen, over te geeven; veel weiniger, dat gemelde Luitenant en Hoofdmannen voor eenige aanmaaninge beducht zouden zyn, wegens het voldoen aan de requiſitie van den Souverein; goedgevonden en verſtaan: dat Luitenant en Hoofdmannen als nog zal worden aangeſchreeven, om de aan hun geëxhibeerde Fundatie-Brieven, zoo wel als de Project-Reglementen, op de beheeringe der Zylvesteryen en Dykrechten binnen agt dagen aan de Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances te doen geworden. Wordende welgemelde Heeren Gecommitteerden verzocht en geauthoriſeerd, hier van by Miſſive op naam van de Heeren Staaten, met overlegging van Extract dezes aan Luitenant en Hoofdmannen kennis te geeven, zonder reſumptie af te wachten.

Extract uit de Landdags Propoſitie van den 14 *October* 1784.

Gedélibereerd zynde op het 4de Artikel van de Propoſitie betreffende de Miſſive van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Juſtitie Kamer, in dato den 25ſten September laatſtleeden, nopens de overgegeevene Fundatie-Brieven en Project-Reglementen van de Zylvesteryen enz., hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande de voorſchreeven Miſſive voor Notificatie aangenomen.

No.

Digitized by Google

No. 3487. Rapport, van de Heeren Gecommitteerden tot de Provinciaale Finances van Stad Groningen en Ommelanden, in dato den 13 October 1784, nopens eenige Plakaaten en Amptiatie-Reglement; en eenige dispoſitien, welke by de Hooge Juſtitie Kamer vigeeren, zonder voorkennis en conſent der Heeren Staaten dezer Provincie; met de Reſolutie door Hun Ed. Mogenden hier op genomen, van den 4 November en 17 December 1784.

EDELE MOGENDE HEEREN!

De Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden, by Reſolutie Commisſoriaal in dato den 19den Auguſtus laatſtleeden, zynde gecommitteerd, om ten ſpoedigſten te onderzoeken, of en welke Reglementen, Plakaaten of Orders, by de Hooge Juſtitie Kamer van deze Provincie vigeeren, en zonder voorkennis en conſent der Heeren Staaten zyn gearreſteerd; dienende daaromtrent U Ed. Mogenden van derzelver conſideratien en advys. Hebben de eer U Ed. Mogenden te rapporteeren, dat wylen zyne Doorluchtige Hoogheid Prins WILLEM DE VIERDE glor. ged., na dat by Staats-Reſolutie van den 29 Auguſtus 1748 aan Hoogstdenzelven was gedefereerd, de volle maate en macht, om de Regeerings-Conſtitutie van de Provincie op vaste gronden te ſtellen; en 't geen Hoogstdenzelven goed mogt te vinden, daaromtrent te arreſteeren, ter uitvoer te brengen; op den 27 November 1749 heeft gearreſteerd een Reglement, om te dienen tot een fundamenteele en onverbreekelyke Wet, waar na alle zaaken zoo van Politie, als van Juſtitie, daar in vervat, voortaan zullen worden beleid en behandeld, teſſens gepaard gaande met een Inſtructie voor de Hooge Juſtitie Kamer in deze Provincie, welke gehouden word, als van woord tot woord in het voorſchreeven Reglement te zyn geinſereerd, reſerveerende zyn Hoogheid glor. ged. by het 50ſte Artikel van het

het meergemelde Reglement, aan zich de explicatie en interpretatie van het zelve.

Dan offchoon door het arresteeren van dit Reglement Reformatoir, wylen zyne Doorluchtige Hoogheid Prins WILLEM DE VIERDE heeft voldaan de volle maate en macht, die aan Hoogstdenzelven voor eens was toegestaan, en naderhand door het toezenden van de successive Ordonnantien en Reglementen, van wylen zyne Doorluchtige Hoogheid glor. ged. van den 22 January 1751, mitsgaders van wylen Haare Koninglyke Hoogheid hoogloffelyker Memorie van den 2 January 1756, als mede van zyne Doorluchtige Hoogheid den tegenwoordigen Prinse Erf-Stadhouder van den 28 December 1771, welke alle door de hooge authoriteit en met voorkennis en consent van U. Ed. Mogenden zyn gedrukt en gepubliceerd, de opperste macht van U Ed. Mogenden is gekend en erkend, des niet te min aan de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden zyn voorgekomen.

1. een Plakaat van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erf-Stadhouder met Hoogstdeszelfs wapen *in capite*, op den 12 Augustus 1768 in 's Gravenhage gearresteerd, waar by het advys en conform het geproponeerde van Luitenant en Hoofdmannen, by alteratie en ampliatie van het 333ste Art. van de Proces-orde van Civiele zaaken in de Ommelanden, van wylen Haare Koninglyke Hoogheid van den 2 January 1756, het ophouden van de zoogenoemde doemen en mondelinge Processen is bepaald.

2. Een Plakaat op naam van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erf-Stadhouder, mitsgaders Luitenant en Hoofdmannen op den 4 February 1777, met het Provincie wapen aan 't hooft gepubliceerd en geaffigeerd, houdende alteratie van het 3de en 4de Artikel van voorengemelde Instructie van de Hooge Justitie Kamer van den 27 November 1749, betrekkelyk de Vacantien, en de tyd

wan-

wanneer in de winter maanden de rechtdagen by den Hove zullen aanvangen.

3. Een Ampliatie-Reglement, betrekkelyk de manier van procedeeren in Civile zaaken, het beleid der Proceduures in reviſie, en omtrent het ſalaris van de Advokaaten voor de Hooge Juſtitie Kamer op den 25 May 1783, door Hoogstgemelde Heer Prins Erf-Stadhouder in 's Gravenhage gearreſteerd, en alhier by de Provincie Drukker met het wapen van de Provincie aan 't hooft gedrukt en gepubliceerd.

4. Eene diſpoſitie van Luitenant en Hoofdmannen van den 1 July 1783, waar by op de bekomene goedkeuringe van zyne Hoogheid den Heere Prinſe Erf-Stadhouder opzichtelyk het Plakaat van den 4 February 1771 hier vooren Art. 2. vermeld, eenige veranderingen, betrekkelyk de 14 daagſche Rechtdagen word gemaakt.

5. Eene diſpoſitie van Luitenant en Hoofdmannen in dato den 24 Juny 1784, bepaalende dat by het verzoeken van confirmatie van een mandaat van koſten, teffens de ſpecificatie zal worden overgegeeven, of anders de confirmatie geweigerd, van welke en voorige diſpoſitie de affectie in geſchrifte ter Secretarye van den Hove voor Publicatie tot een ieders naricht word gehouden.

Vermits nu de aangehaalde twee Plakaaten, mitsgaders het Ampliatie-Reglement, en de beide diſpoſitien zonder voorkennis, en conſent van U Ed. Mog. zyn gearreſteerd, gedrukt, en gepubliceerd, en bovendien door het emaneeren van de Plakaaten opzichtelyk omtrent de Vacantien en Doemen, offchoon op zich zelfs daaromtrent geene conſideratien plaats hebben, nogthands is te wege gebracht, dat met betrekkinge tot de Vacantien in de eens vastgeſtelde Inſtructie voor de Hooge Juſtitie Kamer, en nopens de Doemen in het Ommelander Landrecht, offchoon wylen zyne Doorluchtige Hoogheid Prins WILLEM DE VIERDE de authoriteit van U Ed. Mogenden daar toe te rechte noodig geoirdeeld heeft,

veranderinge is gemaakt, en betrekkelyk het Ampliatie-Reglement, de algemeene uitdrukkingen in de prologe vervat, met de Souvereine macht van U Ed. Mogenden niet zyn bestaanbaar, zouden de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden van advys zyn, dat meergemelde twee Plakaaten, mitsgaders het Ampliatie-Reglement en beide dispositien, en die verders buiten kennis van U Ed. Mogenden by de Hooge Justitie Kamer mogten exeeren, en van de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden niet zyn bekend, dienden te worden gesteld buiten effect; dan dat tevens ter bezooninge van U Ed. Mogenden ernstige begeerte, om alles toe te brengen wat tot handhaavinge van de Justitie als de voornaamste zuil, waar op de vastigheid van den Staat, en de veiligheid der goede Ingezetenen gegrond is, mitsgaders tot verkorting der Procedures dienen kan van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen, „ die volgens het 131ste Art. hunner Instructie moeten wezen in eed van de Staaten „ van Stad Groningen en Ommelanden, en volgens „ het 2de Art. uit naam en van wegens de Hooge „ Overigheid dezer Provincie recht en Justitie „ doen," behoorde te worden gerequireerd, om wanneer nu, of inkomstig eenige consideration mogten hebben, tot beter uitoeffening van de Justitie, of het geen daar toe betrekking heeft, dezelve hoe eerder zoo beter te brengen ter kennis van, en ter deliberatie van de Heeren Staaten dezer Provincie, ten einde daaromtrent naar behooren kan worden voorzien; dat voorts de Heeren Luitenant en Hoofdmannen naar dezer zaaken gelegendheid dienden te worden geauthoriseerd, om van den inhoud dezes, zoo ver noodig op de gewoone plaats by de Hooge Justitie Kamer notificatie te geeven, tot narigt van de litigeerende partyen.

Aldus gedaan binnen Groningen in 't Provincie Huis, op Woensdag den 13 October 1784.

A W.

W. Siccama. F. O. van Sytzema.
F. de Drews. P. K. van Idsinga.
H. Wolthers.
H. Tjaskens.
C. F. v. Alberda.
T. Tiddens. J. A. Engelhart.

Staats-Reſolutien hier op genomen den 14 October 1784, en vervolgens.

Hebben de Heeren van de Stad het voorſz. Rapport gerenvoijeerd aan voorige Heeren Gecommitteerden, om mede te onderzoeken het beëedigen van Luitenant en Hoofdmannen en derzelver Ministers, mitsgaders het klagen van de Ordonnantien op Rapport. En hebben de Heeren van de Ommelanden zich met het uitgebrachte Rapport geconformeerd, en de Heeren Ministers gecommitteerd, de depeches hier uit proflueerende te expediëeren, zonder reſumptie af te wachten.

Op Reces-Landag van den 21 October 1784.

By reſumptie gedelibereerd zynde, op 't Rapport der Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances, nopens eenige Plakaaten, een Ampliatie-Reglement, en eenige dispoſitien, welke by de Hooge Juſtitie Kamer vigeeren, zonder voorkennis en conſent der Heeren Staaten, hebben de Heeren van de Stad zich met het uitgebrachte Rapport geconformeerd, doch den niet te min om redenen verſtaan, dat de orders by het Ampliatie-Reglement van den jaare 1783 bepaald, op authoriteit der Heeren Staaten zullen worden geëxecuteerd, hun ter tyd daaromtrent door Hun Ed. Mogenden nader zal zyn gedisponeerd, proponeerende voorts aan hun Mede-Leden om de Heeren Gecommitteerden tot de Finances te verzoeken en te committeeren, om te

onderzoeken het beëedigen van Luitenant en Hoofdmannen, mitsgaders derzelver Ministers, als mede het slagen van Ordonnantien door dezelve. En hebben de Heeren van de Ommelanden zich met het uitgebrachte Rapport geconformeerd, en voorts verstaan, dat Luitenant en Hoofdmannen, benevens derzelver Ministers ter voldoeninge aan het 1ste Artikel hunner Instructie voortaan by de Heeren Staaten dezer Provincie beëedigd zullen worden.

Op Reces Landag van den 22 October 1784.

By resumptie gedelibereerd zynde op het Rapport der Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances, nopens eenige Plakaaten, en Ampliatie-Reglement, en eenige dispositien, welke by de Hooge Justitie Kamer vigeeren, zonder voorkennis en consent der Heeren Staaten; hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande zich met het uitgebrachte Rapport geconformeerd, en voorts verstaan, dat de Heeren Luitenant en Hoofdmannen, benevens derzelver Ministers ter voldoeninge aan 't eerste Art. hunner Instructie, voortaan by de Heeren Staaten dezer Provincie beëedigd zullen worden; zullende hier van Extract by Missive aan de Heeren Luitenant en Hoofdmannen door de Heeren Ministers worden toegezonden, zonder resumptie af te wachten.

De Heeren Staaten van Stad en Lande hebben goedgevonden, de Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances te verzoeken en te committeeren, om te onderzoeken het slagen van Ordonnantien door de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Justitie Kamer, op Rapport.

Lan-

Extract uit de Staats-Reſolutien van de Reces Landag van den 4 November 1784.

Gedelibereerd zynde op het zevende Artikel van de propoſitie omtrent de Miſſive van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Juſtitie Kamer in dato den 23ſten October laatstleeden, betrekkelyk de Reſolutie der Heeren Staaten op den 22ſten October laatstleeden, omtrent eenige poincten raakende de Hooge Juſtitie Kamer genomen, hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande by derzelver Reſolutie van den 22ſten October laatstleeden geperſiſteerd, en van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen gerequireerd, om wanneer vermeeenen, dat ten ſpoedigſten afdoeninge van zaaken, eenige ampliatie of alteratie in de thands vigeerende Proces-order gemaakt diende te worden, ſpecificq aan de Heeren Staaten, zoo ras mooglyk te communiceeren, welke veranderingen of vermeerderingen dien aangaande vermeenen gemaakt te moeten worden, zullende als dan door de Heeren Staaten worden gedisponeerd, zoo als bevonden zal worden te behooren, en dat Extract dezer by Miſſive aan de Heeren Luitenant en Hoofdmannen door de Heeren Miniſters zal worden toegezonden, zonder reſumptie af te wachten.

Extract uit de Staats-Reſolutien van de Reces Landsdag van den 17 December 1784.

Gedelibereerd zynde over het Rapport der Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances van den 16den dezer, *over het emaneeren van een daar by gevoegd Concept-Plakaat, wegens de Zylvester zaaken*, luidende als volgt; *Rapport der Heeren Gecommitteerden tot de Petitie van den Raad van Staaten en dezer Provincie Finances.*

EDELE MOGENDE HEEREN!

U Ed. Mogenden hadden by Resolutie van den 19den Augustus laatstleeden, de Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances verzocht en gecommitteerd, om inwendig den tyd van drie maanden een nieuw Reglement over de Zylvester zaaken in de Ommelanden te concipiëeren, daar by in het oog houdende het Reglement Reformatoir, het gemeene welzyn, de goede onderhouding van alles, en het minste bezwaar der goede Ingezetenen; voorts van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Justitie Kamer dezer Provincie gerequireerd, om de geëxhibeerde Fundatie-Brieven binnen veertien dagen aan de Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances te doen geworden, welke Fundatie-Brieven, nevens de bevoorens geformeerde Project-Reglementen, na dat volgens Resolutie van den 20sten September daar toe nadere aanschryvinge waare gedaan op den 28sten dier maand aan de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden zynde geextradeerd, hebben dezelve ten einde zoo spoedig mooglyk aan het heilzaam oogmerk van U Ed. Mogenden, om het waare belang hunner Ingezetenen te bevorderen, en dezelve zoo veel mooglyk voor onnoodige, en drukkende lasten en onkosten te beveiligen, terstond naar de ontvangst dier Pieces, met de lecture en examinatie een aanvang gemaakt, ook daar mede successivelyk gecontinueerd, en zyn reeds zoo verre gevorderd, dat ongeacht derzelver volumineusheid, waarschynlyk dit werk reeds ten einde zouden hebben gebracht, zoo niet door veelvuldige andere occupatien, die de Staate-Vergaderingen langer dan een maand hebben doen continueeren, genoodzaakt waren geworden, de beloignes over dit onderwerp by provisie eenigen tyd te moeten staaken, doch offchoon de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden verhoopen binnen korten tyd in staat te zullen zyn, om die beloignes te kunnen hervatten, hebben dezelve niet te min noodig geoir-

oirdeeld, U Ed. Mogenden vooraf te rapporteeren, dat ter gelegenheid der deliberatien over 't Reglement van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prince Erf-Stadhouder, over de Zylvester zaaken in de Ommelanden in date den 25 May 1783, by Publicatie van Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Justitie Kamer van den 18 December 1783 bekend gemaakt, verscheide Ingezetenen uit diverse districten zoo wel tegens voorsz. Reglement, als gearresteerde Registers van Schouwbaare Objecten bezwaaren hebben ingeleverd, en het meer dan waarschynlyk is, dat veele derzelver zoodaane bedenkingen zullen hebben te suppediteeren, die de attentie van U Ed. Mogenden Gecommitteerden het van de uiterste noodzaakelykheid oirdeelen, om de goede Ingezetenen door Publicatie, waar van concept hier nevens gaat, te verwittigen, dat elk en een iegelyk, welke vermeend eenige intrest by het te ontwerpene Reglement over de Zylvester zaaken, in de Ommelanden te hebben, zyne belangens binnen de tyd van twee maanden aan de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden schriftelyk zal kunnen overgeeven, op dat na nauwkeurige examinatie derzelver, en van alle het gene verders tot deze materie eenigsins betrekkelyk is, de beheering van voorschreeven Zylvester zaaken, zoo veel mooglyk na de primituure inrichting, en tot minst bezwaar der goede Ingezetenen geregeld, en alle gelegendheid tot vexatie, onnutte kosten en procedures, afgesneden mogen worden.

CONCEPT-PLAKAAT.

De Staaten van Stad Groningen en Ommelanden doen te weeten:

Nademaal wy ter bevordering van het waare belang onzer goede Ingezetenen, en om dezelve, zoo veel mooglyk voor onnoodige en drukkende lasten en onkosten te bemeiligen, by onze Reso-

lutie van den 19den Augustus dezes jaars, de Heeren Gecommitteerden tot de Petitien van den Raad van Staate en dezer Provincie Finances hadden verzocht en gecommitteerd, om inwendig den tyd van drie maanden, een nieuw Reglement over de Zylvester zaaken in de Ommelanden te concipiëeren, daar by in 't oog houdende het Reglement Reformatoir van den 27 November 1749, het gemeene welsyn, en goede onderhouding van alles, en het minste bezwaar der goede Ingezetenen; en welgemelde Heeren Gecommitteerden aan ons hebben gerapporteerd, dat ter gelegenheid der besoignes over het Reglement van zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erf-Stadhouder, nopens voorsz. Zylvester zaaken in dato den 25 May 1783, by Publicatie van de Heeren Luitenant en Hoofdmannen van de Hooge Justitie Kamer dezer Provincie van den 18 December 1783 bekend gemaakt, verscheidene Ingezetenen uit diverse Districten tegens gemelde Reglement, en gearresteerde Registers van Schouwbaare objecten bezwaaren hadden ingeleverd, voorts meer dan waarschynlyk was, dat veele derzelver zoodaane bedenkingen zouden hebben te suppediteeren, die onze attentie wel byzonderlyk zouden meriteeren; zoo hebben wy goedgevonden en verstaan, dat elk en een iegelyk die vermeend eenige intrest by het te ontwerpene Reglement over de Zylvester zaaken in de Ommelanden te hebben, zyne belangens binnen den tyd van twee maanden na Publicatie dezes, aan de Heeren Gecommitteerden tot dezer Provincie Finances schriftelyk zal kunnen overgeeven, op dat na nauwkeurige examinatie derzelver, en van al het gene verders tot deze materie eenigzins betrekkelyk is, de beheering van voorschreeven Zylvester zaaken, zoo veel mooglyk na de primitive inrichting geregeld, en alle gelegendheid tot vexatie, onnütte kosten en procedures afgesneeden mogen worden.

En op dat zulks tot een ieders kennis moge geraa-

zaaken, zal dezen in alle Karſpelen der Ommelanden, en daar het verders behoord, van de Predikſtoelen worden afgekondigd, en wyders gepubliceerd en geaffigeerd, daar men gewoon is zulke te doen enz.

Aldus gedaan in het Provincie Huis, op Donderdag den 16 December 1784.

(*was geteekend*)

W. Siccama.
R. de Drews.
H. Wolthers.
H. Tjassens.
O. F. van Alberda.
F. O. van Sytsama.
F. F. D. van in en Knihuizen.
J. Jargers.
S. J. Nirhoff.
J. A. Engelhart.

Hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande zich met het uitgebrachte Rapport geconformeerd; en het Plakaat geapprobeerd.

Wordende de Heeren Gedeputeerden geauthoriſeerd het zelve te doen promulgeeren.

No. 3488. *Ontwerp, om de Republyk door eene heilzaame vereeniging der belangen van Regent en Burger, van binnen gelukkig, en van buiten geduchc te maaken. Volgens beſluit der Provinciaale Vergadering van de gewapende Corpſen in Holland, den 4 October 1785 binnen Leyden geopend, ter kennisſe der gezamenlyke Leden en verdere Ingezetenen der Provincie gebracht.*

§. 1.

Noodzaakelykheid van de bewaaring der oorſprongelyke goede Conſtitutie, door de verbetering der ingeſlopene misbruiken.

De Burgers van een' Staat, bovenal die van eene

Republyk, gegrondvest op de *Vryheid* van elk haarer Leden, hoofd voor hoofd, kunnen nimmer, sonder kwetzing van hun geweeten en duure verpligting, onverschillig zyn ten opzichte van gebeurtenissen en omstandigheden, die den ondergang van het *Vaderland* zouden kunnen na zich sleepen. Wy gelooven, dat de zaaken thands tot dat beslispunt gekomen zyn, waar in, zoo men een naderend verderf daadelyk wil voorkomen, het niet genoeg zy slegts te denken en te spreeken; maar waar in elk oprecht Patriot zich openlyk in zyne volle kracht moet vertoonen, en werkzaam zyn.

Van de oprechtheid onzer Republyk af tot op onze dagen, werd zy dikwerf beroerd door de gevaelligste inwendige schuddingen; en, zoo zy den afgrond ontkwam, die meer dan eens zich onder haare voeten opende, zy had dat zonderling geluk alleen dank te weeten aan zeer byzondere omstandigheden, meerendeels buiten de Republyk plaats grypende, maar op welke wy thands niet meer hoopen kunnen, dewyl het systhema van Koophandel en Staatkunde by de Volken, die ons omringen, geheel veranderd is. Derhalven, wanneer men op de innerlyke Constitutie der Republyk geene inbreuk gemaakt hadde, in den omtrek der tyden, welken zy bestaan heeft, nog zouden 'er, om haar staande te houden, zekere verbeteringen kunnen nodig zyn, vermits de staat der nabuurige Mogendheden thands veel gedugter is dan ooit te vooren, het zy voor haare Staatkundige onafhanglykheid, het zy voor de bronnen van haaren Koophandel en nyverheid; die, om haar te doen bestaan, de te kortkoming van eigen voortbrengzelen vervullen.

Indien het mooglyk ware, dat men nog konde twyffelen aan de gegrondheid dezer schroomwekkende waarneeming, heeft men, aan de eene zyde, slegts het oog te slaan, op de beledigingen, de plunderingen, de overweldigingen, en overheer-

heerschende voorschriften, die wy, gedurende de laatstverloopen jaaren, van vreemde Mogendheden hebben moeten opkroppen! — en van den anderen kant op het al te zichtbaar drukkend verval, dat verscheiden takken van Koophandel en nyverheid, die weleer deze Landen deeden bloeijen, trapsgewyze ondervinden.

Deze gebreeken zyn niet gelegen in den aart der Constitutie zelve. 't Is waar, in den eersten opslag schynt de Regeeringsform der Republyk zeer ingewikkeld; en de onderscheiden Leden, die deszelve uitmaaken, kunnen, gelyk de ondervinding meermaalen geleerd heeft, zeer verschillende oogmerken en inzichten hebben, die, tegen elkander stootende, den loop der openbaare werkingen kunnen stremmen. — Maar, wil men de zaaken grondig en onpartydig onderzoeken, men zal bevinden, dat deze ingewikkeldheid, die schynbaar verschillende belangen, slegts toevallig, en niet in onze Constitutie gegrond zyn! dat de gezaamlyke Provincies, en de verscheidene gedeelten van elke afzonderlyke Provincie, allen, zoo uit hoofde van hunne ligging aan de zee, als wegens de gesteldheid van hunnen grond, een en het zelfde belang hebben, dat op de zelfde wezenlyke gronden rust; te weeten, op de bescherming en bevordering van den Zeevaart, den Koophandel en Manufactuuren; op de handhaaving der Unie, en de bewaaring der respective Regeeringsvormen hunner Republikeinsche Constitutie. In zulker voegen, dat elke byzonder belang, te saam genomen, den welvaart en het behoud van het algemeen uitmaakt, en moet uitmaaken.

Het is niet te ontkennen, dat in onze Republikeinsche Constitutie, uit dit oogpunt beschouwd, een zekere trap van deugdlykheid, van volmaaktheid, ja zelfs van eenvoudigheid plaats heeft, die ook iets kan hebben toegebracht ter afweering van die verschriklyke schokken, die haar met eenen doodelyken slag scheenen te bedreigen. — In ste-

ſtede dat in andere Staaten, de Souvereine macht, welke eigenlyk niets anders is dan de algemeene wil, wordt uitgeoeffend door een gedeelte, of wel door één enkel Perſoon, en dat dit gedeelte of die ééne byzondere Perſoon, inzichten kunnen hebben, die niet met het algemeene welzyn inſtemmen, en ſomtyds verplicht zyn, zich op nieuws tot het ganſche lighaam des Volks te vervoegen, om de wetten en bevoelen van den Souverein te doen uitvoeren; is by ons, integendeel, de Souverein niet anders dan de ſtem des Volks, uitgebracht door hen, die het Volk tot dit einde verbeelden: en van daar is het, dat met den aart van onze Republyk niet beſtaanbaar zyn die byzondere belangen, die heerschzuchtige inzichten, die de noodwendige gevolgen der Ariſtocratie of der eenhoofdige Regeering zyn, en alle de rampen der Volkeren na zich ſleepen. — Elk gedeelte der algemeene Maatſchappy heeft hier de beſtuuring over die zaaken, die haar alleen betreffen, en waar mede anderen niets te maaken hebben; deze byzondere Maatſchappyën vormen uit hun midden een lighaam van Staat, geſchikt ter beſtuuring van de gezamentlyke belangen van eene geheele Provincie; en deze Provincien vormen wederëene algemeene Staats-Vergadering, om zich eeniglyk bezig te houden met de uitwendige belangen van het gantſche Bondgenootſchap. Het Volk derhalven zyne Overheid, en deze wederkeerig haare Mede-Burgeren van naby gadeſlaande, zoo word hier uit noodwendig een zeer gunſtig toeverzicht over de algemeene orde en goede zeden gebooren; en de Overheid niet dan de tolk van den wil des Volks zynde, vloeit hier uit voort, dat een en het zelfde belang, het belang van allen is. Het is ook in een dergelyk ſtelzel van Regeeringswyze, dat men, volgens het gevoelen van alle groote Staatsmannen, de hoogſtmooglyke volkomenheid der Burgerlyke Regeering te zoeken heeft: zoo, om dat men de voordeelen der Vryheid niet kan bewaaren, dan in kleine Maatſchap-

ſchappyen, als om dat deze kleine Maatſchappyen noodig hebben zich onderling door eenen Bondgenootſchappelyken band te vereenigen, om dus, afzonderlyke krachten tot een punt brengende, die te doen opweegen, en zich zelven te beveiligen, tegen de Staatzucht van vermogende Nabuuren.

Zoodaanig is de waare Conſtitutie van onze Republyk, die, men dus ziet, dat uit haaren eigenen aart niet dan gelukkige uitwerkzels voor het Volk, en eene heilzaame eenſtemmigheid in den geheelen Staat kan te wege brengen.

§. 2.

Het Stadhouderſchap geen genoegzaam hulpmiddel ter herſtelling der oirſpronggelyke Conſtitutie.

't Is derhalven zeker, dat men geenzins in deze Conſtitutie zelve, die zoo bewonderenswaardig als heilzaam is, maar ergens elders buiten haar den oirſprong te zoeken hebbe, van die rampſpoeden en verdeeldheden, die thands werkelyk haar beſtaan dreigen! Men behoeft ſlegts de Staatkundige Schriften van den Heer Penſionaris VAN SLINGELAND te leezen, om overtuigd te worden, dat deze gebreeken plaats greepen zelfs in Stadhouderlooze tyden. Die groote man was van gedachten, dat, zoo de onderſcheiden Leden van het Bondgenootſchap het algemeen beſtek der Regeering niet volgens de oirſpronglyke Conſtitutie verbeterden, men dan het Stadhouderſchap behoorde te herſtellen, als het eenigst geſchikt middel, om, door deszelfs invloed, de byzondere belangen te vereenigen, en tot algemeen welzyn te doen medewerken. De Stadhouder is gekomen: één énig Perſoon is door alle de Provincien met die waardigheid bekleed geworden; men heeft hem zelfs een veel uitgeſtrekter vermogen opgedraagen, dan in het Plan van SLINGELAND begreepen was; door mid-

middel der zaakzieningen en aanbevelingen, is hy meester geworden van de raadpleegingen en besluiten van den Staat; hem scheen niets meer te ontbreeken, dan — de daadelyke tytel van Souverein! En wat is 'er gebeurd? in stede van te verbeteren, is men tot erger vervallen.

Het aangewezen hulpmiddel van den Heer van Slingeland, heeft dus de verwachte uitwerking niet gehad. Hoe ervaaren die Staatsman dan ook moge geweest zyn, heeft hy echter de waare bronnen niet gekend, waar door de gretigelde loop van het werktuig van Staat in de Vereenigde Nederlanden gestremd werd. 'Er moeten derhalven anderen voor handen zyn, dan die hy heeft aangewezen; of ten minsten, er vereischen andere hulpmiddelen. — Om deze hulpmiddelen te kennen, benevens de beste wyze, hoe dezelven aan te wenden, moeten wy die oirzaaken van het kwaad onderzoeken, die, zonder de oirsprongelyke goede Constitutie zelve te veranderen, weggenomen kunnen worden, om dat zy niet anders dan van buiten aankomende en toevallige oirzaaken zyn.

1. De Stadhouder zelf, wien men als den wonderdaadigen Arts voordroeg, die, zoo dra hy slechts algemeen erkend zoude zyn, alle de ziekten van den Staat zou genezen; wat heeft hy anders verricht, dan de kwaalen te vermeenigvuldigen? Deur men hem in sommige Provincien veel grooter Prarogativen opdroeg, dan in anderen; zoo vloeide natuurlyk en noodwendig hier uit voort, dat hy aan de eerstgemelden eene merkbaare voorkeuze en meerdere verknochtheid betoonde, en dat hy, ongevoelig een weerzin opvattende tegen het systhema van die Provincien, in welken zyn gezag het meest bepaald was, door zyn invloed op de anderen, de maatregerelen van deze gedurigtyk kon dwarsboomen, en derzelver besluiten verydelen. Van hier tweederlei verschillende belangen in die Provincien, die door de allersterkste en allerzichtbaarst in 't oog vallende dwangredenen moesten aange-

gedreven worden, om in alle hunne bedoelingen eenstemmiglyk te werk te gaan. Bovendien verhaelde men zich, dat, wanneer men den Stadhouder de Verkiezingen of de Aanbevelingen der aanzienlykste bedieningen in de aangelegenste departementen van Staet in de ruimste maete overgelaten, men dan door de heilloose gevolgen der Familie-Regeeringe zou beletten! Dan, integendeel, al zyns ondersteld zynde, dat de algemeene regel, dat alle macht tot overheersching zeigt, niet op den Prinse toepasselyk zy, en dat hy eeniglyk het welzyn der Republyk bedoele; zyne aanzienlyke waardigheden, en zyne ontallyke bezigheden, het wiskunstig onmooglyk maakende, dat hy zelf de geschiktste voorwerpen voor de Regeering, in alle de byzondere Steden en Plaatsen der Republyk, recht zou kunnen kennen, zoo heeft hy in dezen zich moeten verlaten op Raadslieden, die, alleen hunne eigen grootheid bedoelende, en zyn vertrouwen schendende, de schaadlykste en ergerlykste misbruiken hebben ingevoerd op alle die plaatsen, alwaar zy voor den Stadhouder het ambt waarnamen, dat hy zelf niet vervullen kon. Van daar, dat de rechten der Burgeren, de waerdigheid van Vrygeborenen, op de beleedigendste, op de verregaandste wyze zyn met voeten getreeden. Van daar, dat de ongeschiktste, de laaghartigste, de vleijers en Gunstelingen van het Hof, en verdrukkers van het Volk, zich, meer dan ooit voorheen, in de openvallende ambten wisten in te dringen. De Stadhouder heeft dus, ten dezen opzichte, niets gedaan, dan slechts meerder sterkte aan de Aristocratie by te zetten, en haare jammerlyke uitwerkselen te vermeenigvuldigen.

Om deze misbruiken te verbeteren, heeft men reeds, in meer dan eene Provincie, begreepen, het juk der Stadhouderlyke aanbevelingen te moeten afschudden. Maar het werk zal onvolkomen blyven, zoo lang in de andere Provincien, vooral in die, alwaar de zoogenaamde Regeerings-Regleemen-

ten

ten gevonden werden, de beschikking over de Staatsbedieningen niet wéder volgens waare Republikeinsche grondbeginzels worde ingevoerd. 't Is derhalven eene goede en heilryke Staatkunde, dat men zich toelegge, om de macht, welke aan den Stadhouder niet wettiglyk is opgedraagen, binnen haare behoorlyke paalen weder te brengen. Een wel-ingericht en gemaatigd Stadhouderschap kan buiten twyffel van veel nut zyn, niet alleen aan het hoofd van de uitvoerende Macht, om dus aan de uitvoering der bevelen en der wetten van den Souverein de vereischte eenstemmigheid en werkzaamheid by te zetten, maar om ook teffens des te beter de eendracht en samenstemming tusschen de onderscheiden deelen van het geheel te onderhouden; om kuiperyen en partyschappen den pas af te snyden, en het aanzien der Republyk, ten opzichte van uitheemsche Machten, gewicht by te zetten; gelyk zulks meer dan eens, met zoo veel oprechtheid als onzydigheid, bewezen is.

§. 3.

Het nadeelige en onbehoorlyke van de onafhankelykheid der Regenten van het Volk, wiens Vertegenwoordigers zy zyn.

Eene tweede oirzaak van de afwyking van het vereenigend grondbeginzel, welke het geheel Staatkundig fysthéma op losse schroeven stelt, is de vervreemding, die sedert langen tyd, den Burger van den Regent verwyderde: en die, sedert de jongste rampspoeden van dezen Staat, derwyze is toegenomen, dat (indien men niet spoedig en krachtdaadig dit kwaad te keer ga,) de Republyk of met een binnenlandschen Oorlog gedreigd wordt, die nabuurige Mogendheden wel eens gelegenheid zou kunnen verschaffen, om zich al te zeer met onze inwendige huishouding te bemoeijen: of aan de willeken-

keurige Regeering van éénen ten prooy zal vallen; iets, dat niet minder verderffelyk zyn zoude. Immers de ondervinding leert, dat een groot gedeelte Ingezetenen van ons Land niet zou kunnen beſtaan, zonder de veilige zekerheid, de ſpaarzaamheid, en de goede zeden, die natuurlyk aan eene Republikeinſche Regeering eigen zyn.

In de eerſte tyden van de Republyk, toen de Regenten, die de Burgerlyke Vryheid in geen te voordeelig licht beſchouwden, door het Volk uit hunne eereſtoelen gezet, en hunne plaatſen door anderen vervuld wierden, en de welgezinde Regenten de medewerking der Burgery noodig hadden, om het groote werk der Vryheid gelukkiglyk te voltooijen; ontſtond 'er uit dien toedracht van zaaken, eene eendracht en eenſtemmigheid, welke allerwegen de heuchelykſte uitwerkingen voortbrachten. 't Is waar, in Holland, maar ook in Holland alleen, namen de Heeren Staaten eene Reſolutie, den 13 Maart 1581, by welke beſlooten werd, dat *voortaan geene Steden, over 's gemeene Lands zaaken raadpleegen zouden, met eenige bestgeſtaatſten uit de Schutterijen, Gilden of anderen, gelyk door ſommigen voorheen wel geſchied was, ten waare met voorgegaane gemeene bewilliging der Staaten.* Maar, men behoeft ſlegts de geſteldheid van het Vaderland in dien tyd, zich voor den geest te brengen! — als jammerlyk verdeeld, — en opgevuld met Burgers, heimelyk den vyand toegedaan zynde, — om zich te overtuigen, dat deze Reſolutie alleenlyk *proviſioneel*, en overeenkomſtig de *toenmaalige* zorgelyke omſtandigheden genomen was. Men konde toen niet te behoedzaam wezen, om de gemeenſchappelyke maatregels van eene pas ontluikende macht voor het al doorſnuffelend oog der Spaanſche dwingelandy te verbergen. Daarenboven, dewyl de Unie van Utrecht, twee jaaren te vooren, de onderhouding of herſtelling van alle de Rechten, Privilegien en Costumes, zoo wel van de onderſcheiden Burgerlyke Maatſchappyen, als van elk Burger in 't by-

zonder, ten onwrikbaaren grondslage gelegd; en de nog vroegere Unie tusschen Holland en Zeeland de zelfde wezenlyke poincten ten oogmerk gehad had, zoo kon geene Resolutie, zoo onbepaald als die van 1581, eene eerste algemeene grondwet vernietigen; daar de reden, waar op die grondwet gevestigd is, te gelyk de reden van de Unie zelve was? Hoe! — de Republyk zou haar geheele bestaan alleen daar aan te danken hebben, dat de braave Ingezetenen van dit Land de wapenen hebben aangegord, ter handhaaving van een voorrecht, dat den Burger aandeel geeft aan de wetgeevende Macht! — En eene Vergadering van loutere Volksvertegenwoordigers zou zich het recht aanmaatigen, om zulk een Volksrecht te vernielen?

Het ware nog iets, zoo deze Lasthebbenden zich konden beroepen op de toestemming van hunne Lastgeevers, tot eene zaak van zulk een geducht gewicht! — Maar, waar blykt het, dat de Ingezetenen immer hebben medegewerkt; — hebben toegestemd; — of zich beraaden, tot het daarstellen eener Resolutie, ingericht, om den heilzaamen invloed, dien zy door middel der Schutterye en Gilden op hunne Vertegenwoordigers hadden, geheel te doen ophouden? Word een afstand van zulk eene algemeene aangelegenheid, billyk en gewettigd door eene zwygende, door eene vooronderstelde, Volkstoestemming? Mag men daar in berusten?

Ja, wanneer zelfs een tegenwoordig geslacht onvoorzichtig, laaghartig en blind genoeg ware, om soortgelyken afstand van onvervreemdbaare Volkseigendommen te doen, is dan de Nakomelingschap verplicht, de onrechtvaardigheid zyner Voorzaaten, door de schaadlykste volharding in het kwaade, te verzegelen? Men moet derhalven erkennen, dat de gemelde Resolutie de vernietiging van den Volksinvloed op het Staatsbestuur geenzins bedoelde, of dat zy alleenlyk van kracht was in zeer byzondere kortstondige omstandigheden. En dit blykt nader waar te zyn, uit het gene drie maanden later, en

en vervolgens in 't jaar 1584 gebeurde, toen de Burgery geraadpleegd werd over de voorwaarden, op welken men de Souvereiniteit aan WILLEM DEN EERSTEN, aan Frankryk en Engeland zou opdragen. Dewyl dan het Staatsrecht van het Volk niet slegts gegrond is op de Constitutie van elke afzonderlyke Burgermaatschappy, Provincie of Stad, maar ook op de vereeniging van het geheele Bondgenootschap; zoo moet 'er, om dat recht krachteloos te maaken, meer worden bygebracht, dan eene Resolutie, genomen door afzonderlyke Staaten, zonder toestemming van de belanghebbende party, buiten welke, in dezen, geene de minste verandering gemaakt mogt worden.

't Is waar, toen deze Bestuurders de zaaken des Lands alleng op een vaster en bestendiger voet begonnen gevestigd te zien, bekreunden zy zich minder om het Volk te raadpleegen, en intusschen al vast voortgaande met zich zelven aan te stellen, en de Staatsbedieningen zich altoosduurend toe te eigenen, voerden de Regenten wel haast eene onbepaalde Regeeringswyze in, onafhanglyk van den natuurlyken invloed des Volks; maar het is te gelyk niet minder waar, dat als toen ook, in de harten der Burgers, achterdocht, wantrouwen, ja haat zelf, tegen de Regenten ontstond. Het is niet minder waar, dat men aan deze ongelukkige afkeerigheid heeft toe te schryven die geweldige opstanden, die de Republikeinsche Regeeringswyze in het grootste gevaar brachten, van in een Monarchaal bestuur misvormd te worden, ten tyde van LEICESTER, MAURITS, WILLEM DEN DERDEN, en WILLEM DEN VIERDEN.

Dat men ons niet vertelle, dat de Aristocratie der Regenten reeds een bestaan hadde voor het uitbarsten der beroering, die de groote Staatsomwenteling ten gevolge had. Want, behalven dat, van de eene zyde, het uitgestrekt vermogen van den Vorst de Regenten noodzaakte, om zich met het Volk verenigd te houden, ten einde door het gewicht van

deze vereeniging, de toeneemende Staatzucht van den Vorst in teugel te houden; zoo had, van den anderen kant, de Vorst insgelyks belang, om het Volk te ondersteunen tegen den moedwil der ondergeschikte Ambtenaaren. Deze omstandigheid maakte een gelukkig evenwicht. Maar, toen het met het gezag van den Vorst uit was, om dat het ontaartte in dwingelandy, en de Regenten even zeer als het Volk drukte, ging de uitoeffening van het Souverein gezag tot de Staaten over, en van daar tot de Vroedschappen der Steden, die in Holland bynaa geheel het lighaam van Staat uitmaaken. Op deze wyze werden die Vroedschappen, die oirspronglyk niet anders waren dan Raadslieden, dan een soort van Gemeensmannen, de Meesters, de Souvereinen van het Volk. Het Volk zou by deze verandering ongetwyffeld zeer veel gewonnen hebben, indien deze Raaden, zoo wel in de daad, als overeenkomstig hunne natuurlyke bestemming, des Volks vertegenwoordigers gebleeven waren. Het opperste gezag zou dan werkelyk in den boezem, waar uit het voortkwam, zyn wedergekeerd: de Regenten waren als dan geweest, die zy hadden behoren te zyn, naamlyk, de Gevolmachtigden des Volks; en had het Volk hen aangesteld; het zou hen als het werk zyner handen bemind, gehandhaafd en beschermd hebben. Zoo men derhalven ook al zou toestaan, (het geen 'er echter zeer verre af is,) dat, onder de Regeering der Graaven, de Raaden der Steden altoos zich zelven hadden aangesteld, dan nog zou de zaak geheel van gedaante hebben moeten veranderen, na de afzweering van het eenhoofdig gezag. Die zelfde Aristocratische Regeeringsform kon onmooglyk blyven stand grypen, zonder verdrukkingen te veroirzaaken, die nog veel onverdraaglyker waren dan het Spaansche juk, en zonder een eeuwigduurend wantrouwen en misnoegen te weege te brengen. Dit is ook wezenlyk het geval van Nederland geweest. En zie daar de reden, waarom in alle de onstuimige tyden, voor-

al

al wanneer zwaare rampspoeden den Staat troffen, de onbezuisde, de geweldaadige begeerte des Volks altoos uit was, haar de Regeering van een eenigen.

In deze onze dagen, (die de onwederspreeklyke getuigen geworden zyn, dat de ongelukken van den Staat oirspronklyk waren uit het buitenspoorig gezag, 't welk zich in de handen van een éénen bevond;) welke geweldige beroertens heeft men niet zien uitbarsten, om dat gezag te helpen styven? Hoe geduuriglyk worden, zelfs nu nog, die oproerigheden hervat, in het aanzien zelf van de Hooge Overheid, veelal onvermogende om deze verouderde ziekte grondig te geneezen. Is het te ontkennen, dat men by het grós des Volks een veerkrachtig vermogen ontdekt, zich geduuriglyk spannende, om de uiterste paalen, aan het te vergedreeven gezag van éénen gesteld, te verbreeken? Gelukkig, dat het Volks misnoegen onverwacht eene andere wending verkreeg; en dat het beste deel der Natie, volgens vaste en rechtvaardige grondbeginzelen werkende, haare verrichtingen bestuurd op eene wyze, welke zoo geheel nieuw als overeenkomstig haar waar belang is! — Gelukkig, dat het Volk, meer verlicht in zyn eigen zaak, de bronnen zyner rampen kennende, zoo wel als de waare grondbeginzelen van het Staatsbestuur, gezien heeft, dat deze rampen niet alleen veroirzaakt werden door de al te groote onafhankelykheid der uitvoerende macht, maar ook door de ingeslopen misslagen in het wetgeevend lighaam.

Eindelyk: de Natie heeft gezien, dat deze misbruiken voortsproten uit gebrek aan eenstemmigheid, nadruk en werkzaamheid, zoo onontbeerlyk voor den loop en den goeden uitslag der Staatsverrichtingen; zy zag teffens, dat deze eenstemmigheid, die nadruk en werkzaamheid niet in hunne volle kracht kunnen hersteld worden, dan door aan het Volk zyn gerechtelyken invloed weder te bezorgen, waar door de behartiging van het algemeen

belang de overhand verkrygt, op de bevorderinge van uitsluitende zelfbedoelingen, en byzondere inzichten.

§. 4.

Wat, in laatere tyden, veel hebbe toegebracht, om de nadeelige uitwerkfels van de onafhankelykheid der Regenten te vergrooten.

Misschien heeft eertyds het groot aantal der zaken, die deel aan het bestuur der zaaken in de Vereenigde Nederlanden, en daar door, nader by het Volk gebracht, het zelfde belang als het gros des Volks hadden, eenigen der bezwaarnissen, die uit hunne onafhanglykheid van den Volksinvloed noodwendig voortvloeiden, weeten voor te komen. Voortyds moesten de Regenten de handhaving van den Koophandel, de Zeevaart en de nyverheid ter harte neemen, om dat zy zelve een onmiddlyk en byzonder belang hadden, by deze bronnen van den algemeenen welvaart; doch daar, sedert de invoering van het systhema der Geldleeningen, de meesten der genen, die zich aan 't Hoofd der publyke zaaken bevonden, geene eigendommen meer in den handel uitzetteden, maar hunne gelden in 's Lands Fondsen plaatsten, of zelfs grootendeels ten gebruike van vreemde Mogendheden opschooten, vloeide ten hunne opzichte daar natuurlyk uit voort, eene mindere belangneeming, om niet te zeggen, eene koude onverschilligheid, voor de waare bronnen van den algemeenen welvaart, de nyverheid en den Koophandel; en, dat het ergste van allen is, hier door ontstond dikwils de genegenheid, om de belangen van vreemden boven die van het Vaderland te behartigen, volgens den Zetregel van alle tyden en plaatsen, *waar de schat is, is het harte.*

Hier uit werd in onze dagen de noodzaaklykheid gebooren, die nimmer zoo dringende was als nu, om

om met Requesten by de Regeering aan te dringen, dat zy der algemeene begeerte dat gene ten minsten geliefde te vergunnen, waar toe het bezef van plicht hun niet uit eigene beweeging konde bepaalen. — Welke kracht was het, die het Gemeenebest uit zulk eenen verderflyken doodslaap trok! — Welke onwederstandelyke invloed herstelde DE CAPELLENS, de VAN BERKELS! bemoedigde de Regenten, om het juk der Stadhouderlyke aanbeveelingen af te schudden; en op zoo veele plaatsen, om de ketenen te verbreeken, die zoo veele eerlyke harten, zoo veevrye halzen onder het bedwang van de Haaters des Vaderlands deeden krommen! Wie heeft doorgedrongen, dat men eindelyk Convooi verleende? dat men Amerika als onafhanglyk erkende, en de oude verbintenissen van Frankryk vernieuwde? Wie heeft, in de tegenwoordige onlusten met den Keizer, die sterke geestdrift tot de wapenen ontstooken, waar van de Regeering zich zoo wysselyk heeft weeten te bedienen, om den Staat een geducht voorkomen van Militaire sterkte by te zetten waar van de onmooglykheid om groote Legers te onderhouden, haar anderzins beroofde? Wie anders dan het Volk, spreekende door Requesten.

Deze Requesten zyn dan nog het eenige Constitutioneele middel, dat werkelyk aan het Volk overschiet, om zyne begeerte te doen hooren, en de werking van de Regeering te verhaasten of voor te lichten; maar zyn die teffens geene ontoereikende, ja onzekere hulpmiddelen; om dat zy, uit hoofde van het vreedzaam, omzichtig en bedaard karakter onzer Natie, dit gebrek onderhevig zyn, dat het bezigen van dit gewichtig voorrecht zeer lichtelyk in wansmaak en onbruik gebracht, zoo al niet tot verkeerde oogmerken misbruikt kan worden?

Nimmer, dan in deze dagen, heeft men zoo veel gebruik van dit edel, dit dierbaar, middel (de Requesten,) gemaakt! Maar, zyn er de zaaken door verbeterd geworden? Neemt de zaak van *Brest*, gedurende drie jaaren sedert het pleegen der mis-

 daad

daad verlopen, zoodaanig eene wending, die het Volk, die de Hooge Overheid, eene voldoening verzekerd, welke zy recht hebben te vorderen, te verwachten? De Kas des Lands, werwaards het zweet der Ingezetenen heen vloeit, die woeste baljert, waar eene wanorde heerscht, die eene openlyke verwoesting aankondigt, is zy in de behoorlyke orde herstelt geworden? Men heeft onwederspreeklyk aangetoond, dat in het Militair Departement de schandlykste ongeregeldheid plaats heeft; maar heeft men hier door wel veel meer verricht, dan de werkzaamheid aan te vuuren van hen, die belang hadden in de geheele mislukking der noodige verbeteringen? Is de beschikking over de Patenten, een stuk van het hoogste belang voor de openbaare veiligheid, beperkt geworden door zulke wetten, die 'er het misbruik van beletten? Is men bedacht geweest, om de inrichting van de Admiraliteits-Collegien, een nieuwen draaikolk, die zulk een aanmerklyk deel der Volks inkomsten nutteloos verzwelgt, aan eenige hervorming te onderwerpen? Zullen onze Volkplantingen dan altoos de verlokkende buit der Uitheemsche Staatzucht, en daar door eene altoosduurende aanleiding zyn tot verdervende Oorlogen voor dezen Staat? Zyn de thands gemaakte ontwerpen ter handhaaving, ter herstelling, van den Koophandel, van de nyverheid en de Manufactuuren, door de Staats-Collegien aangehoord; zyn ze door dezelven begunstigd geworden? Is het zelf wel met grond te voorzien, dat aan de gewichtige Hoofdpunten, zonder welker afdoening het Gemeenebest onherstelbaar verlooren is, een spoedig en krachtdaadig herstel bezorgd zal worden? — En, dus voortgaande, zullen wy altoos het oppergezag zien ten beste gegeeven, dan eens aan eene meerderheid van bedorvene, onbekwaame, en baatzuchtige Regenten; dan eens aan een muitziek Graauw, dat zyne blinde woede den vryen teugel vlert; en dan weder aan eenen of anderen willekeurigen of misleiden Stadhouder; zonder eenen vasten

grond-

grondslag, die aan zulk een oppergezag bestendigheid byzet, zonder tegenwicht, om aan deszelfs loop de juiste richting te geeven! De verscheidenheid van belangen en inzichten zal, in de plaats van het waare Staatsbelang, veelal de belangen van vreemde Mogendheden stellen! De Republyk zal eene gestalte aanneemen, waar in zy noch haare Rechten zal kunnen doen gelden tegen haare Vyanden; noch haare Vrienden, in een gunstig, in een beslissend tydstip, ter hulpe zal kunnen byspringen; noch, wanneer zy al in staat en geneigd is, om die te ondersteunen, haare bevoelen daadelyk zal kunnen doen uitvoeren, door haare Dienaaren, die zy voor de uitvoering derzelven betaald, welken zich plechtig tot haaren dienst verbonden hebben! nog eindlyk, haare ontwerpen door de ergerlykste ongehoorzaamheid verydeld ziende, de Overtreeders de gerechte straf kunnen doen ondergaan. Wy hebben den Staat niet slegts vernederd gezien tot de verachtlyke laagte, om de beledigingen van uitheemschen zwygende op te kroppen, en eerbiedig te bukken voor derzelver bevoelen! De Vyand behoefde zich blootlyk voor onze gewichtigste bezittingen te vertoonen; op de enkele verschyning van eene geringe Legermacht, vielen zy, de eene na den anderen, in zyne roofzieke handen. Het is alleen de werkzaame edelmoedigheid van eenen getrouwen en veelvermogenden Vriend, die onze eigendommen bewaard, gedekt, of voor ons heroverd heeft. Naauwlyks was het onbarmhartige zwaard van Nederlands Plunderaar in de schede, naauwelyks was zyn roof door een plechtig verdrag gewettigd; of ziet daar, een andere Nabuur, die noch kostbaarer, noch ouder, eischen doet, en wiens heerschzucht niets minder bedoelt, dan de zuilen van ons gansche Staatsgebouw in eens om verre te rukken!

Men is zoo zeer overtuigd, dat 'er schroomelyke gebreeken in het stelzel van het vereenigd Bondgenootschap gevonden worden, zoo zeer overtuigd

van de noodzaaklykheid eener spoedige hervorming, dat de Staaten der respective Provincien reeds ten dien einde buitengewoone Vergaderingen beraamd en vastgesteld hebben, en er eene dubbele Commissie, op dit onderwerp, gelastigd is. Maar, behalven dat de zaaken, die door deze twee Commissien overwogen worden, niet de eenige voorwerpen zyn, die zich ter noodzaaklyk herstel aanbieden: is men wel verzekerd, dat dit herstel in allen opzichten, overeenkomstig den wensch der weldenkenden, zal slagen? Kan men zich vleyen, dat die Commissien een gelukkiger gevolg zullen hebben, dan byna soortgelyke Vergaderingen in de jaaren 1651 en 1717 gehad hebben? Kan men zelfs wel onderstellen, dat het haar mogelyk zy het bedoelde oogmerk te bereiken, zonder dat de onmiddelyke invloed des Volks daar toe medewerke? Dit is dus ook al geen toereikend middel, om de Regering meerder verlichting, beleid, nadruk en werkzaamheid by te zetten, welken zy, om zich staande te houden, thands meer dan ooit noodig heeft! Wy hebben reeds gezien, dat de Stadhouder dit middel niet zyn kan! — Waar zullen wy het dan zoeken?

Na alles, dat wy gezegd hebben, begrypt men ligtelyk, dat dit vereischte middel vier uitwerkingen hebben moet.

1. De verzorging van volkomen veiligheid aan de zulken, die het grootste aandeel aan de jongste hervormingen gehad hebben, en zich ten doel stellen, om die nog verder door te zetten.

2. De volkomene herstelling en bestendige verzekering van de eensgezindheid en het vertrouwen tusschen het Volk en zyne Vertegenwoordigers? op dat de Regenten voor zich zelven niet behoeven te vreezen voor de gevolgen van de heylryke verbeteringen, die zy in het bestuur der uitvoerende macht hebben te weege gebracht; en op dat het Volk, zich gerust op een wys en rechtvaardig bestuur verlatende, en de getrouwe waarneemers zyner belan-

langen den behoorlyken eerbied toedraagende, niet vervoerd worde tot het pleegen van de gevaarlykste buitenspoorigheden.

3. Aan het Souverein gezag weder te geeven dien nadruk, die kracht en werkzaamheid, welke het noodig heeft, om zyne bevelen stiptelyk te doen uitvoeren, en zich geduchte te maaken by andere Mogendheden.

4. Om de voorige goede zeden, de heilzaame volkrykheid te herstellen, en het gros der Natie den ouden geest van onvermoeide nyverheid, edele fierheid, en loffelyken naaryver weder in te boezemen, als zonder het welke de Staat, met verdubbelde schreeden, eenen gewissen hem tegenstellenden ondergang in den mond loopt.

§. 5.

Gevaaren, waar aan de Regenten zyn blootgesteld, byaldien zy tot het onderwerp van hervorming niet willen toetreeden.

Men kan zich niet verbeelden, dat, door alleen verbeteringen in het Stadhouderschap te maaken, de Regeering genoegzaam sterk zou zyn, om geene verdere schokken te vreezen? Hebben de Prinsen uit het huis van Oranje, meer dan eens, in de veranderlyke gesteldheid des Volks, in weerwil der beste voorzorgen, de gunstigste gelegenheden weeten te vinden, om hun gezag onmaatig uit te breiden; is het dan wel te denken, dat binnen tien of twintig jaaren, wanneer hun aanzien en invloed in alle de Provincien derwyzen mogt zyn toegenomen, dat het zoo moeilyk als onvoorzichtig zou wezen het te willen omverwerpen, dat zich niet eens een enkel gunstig oogenblik zal aanbieden, om gemakkelyk terug te krygen, al wat zy bevoorens mogten verlooren hebben? De lauren, die het gekroonde hoofd van den Held van Pruissen verci-

cieren, kunnen hem niet beveiligen tegen het gemeene lot der Stervelingen. Zyn ligbaam is niet zoo ongevoelig aan de vernielingen des ouderdoms, als de geest, die hem bezielt. Het huis van Oranje en Nassau zou in zyne opvolgers eenen yver kunnen vinden, die minder gehoor gaf aan de voorschriften van voorzichtigheid en goede Staatkunde. Het voorleedene, den spiegel van het toekomstige, raadpleegende, zien wy, hoe gemaklyk het valt, de lichtgeloovigheid van Nederlands Volk te bedriegen, en wat het niet al zou durven bestaan, aan het hoofd hebbende eenen Prinse van Oranje, van eenen stouten en onderneemenden geest, en juist daarom altoos des te geduchter, om dat het aan een ligbaam, uit verscheidene Leden samengesteld, ten uiterste moeilyk valt, de Volksvryheid te verdeedigen tegen de looze en wel overlegde aanslagen, door een eenig brein beraamd, en in de uitvoering door den blinden yver eener woeste menigte ondersteund.

Dit vooruitzicht is zonder twyffel verschriklyk, en — dat den schrik ten top voert! mooglyk is het niet verre af! — Het Volk eischt thands, als uit eenen mond, zyn aandeel in de publyke zaken. De denkbeelden van eenen Republikeinschen Volksinvloed hebben eenen zoo sterken indruk gemaakt, en zulke diepe wortelen geschooten, dat het zedelyk onmooglyk geworden is dezelven uit te roeijen. Alles kondigd eene zekere, eene algemeene, Navolging aan van het glorieryk voorbeeld, door de Provincie Utrecht, en nu onlangs ook door die van Overyssel, gegeeven! — In deze belangryke worsteling, moet een van beiden gebeuren: het Volk zal den stryd of winnen, of verliesen. In het eerste geval; daar men de denkbeelden, *van den invloed des Volks op de Regeering* zich alomme zoo sterk als spoedig ziet uitbreiden; daar duizenden pennen die met al het vuur der welsprekenheid aandringen; daar de natuurlyke trek tot alles, wat de eerzucht van elk byzonder Burger, (die door zulk eene gebeurtenis op

op een aanzien en waardigheid hoopt, welke hem Constitutioneel toebehoord, doch die hy nu niet bezit, vleijen kan, de schoonste, de rykste verschieten opent, die alle harten in eene wenschende verrukking wegsleepen; is 'er in zulke tydstippen, by zulke geestgesteltenissen, geene groote waarschynlykheid, dat het Volk, door zyn onwederstandlyk vermogen, met geweld den eisch zal staaven, welke men aan het zelve goedschiks niet wilde toestaan? Het is de eerstemaal niet, dat de vrye Nederlander zyne ontwerpen zou zien zegevieren! zoo dra hy sterk met eenig denkbeeld is vooringenomen, kan niets, dit weet men, hem wederhouden! dan is de wil des Volks een stortvloed, die al, wat hem tegenstaat, om verre rukt. Verkrygt hy zyn wil niet dan met geweld, hoe zeer is het dan niet te duchten, dat een te ver gevoerde geestdrift tot hervorming in zulk een tydstip alle paalen overschreede; dat, in plaatse van verbetering, eene jammerlyke Regeeringsloosheid in het hart van den Staat indringe! dat alle die Regenten, die als Aristocraaten gebrandmerkt, of slechts verdacht zyn, de eerste slachtoffers worden van de lang getergde en nu toomeloose woede! — Zoude het derhalven niet veel beter en verkiesselyker zyn, by tyds een beredeneerd en wel beraaden plan te ontwerpen, eigenaartig geschikt om alle wangebruiken te verbeteren, ten einde de dronkenschap eener duur gekochte zegepraal de verhitte gemoederen niet tot dolle buitenspoorigheden doe uitspatten? — Ware het niet veel beter en verkiesselyker, ja ware het niet veel menschlievender gehandeld, aan dit gloeijend vuur eene zagte, wel overlegde en geregelde richting te geeven, eer dat het te laat zy! eer het alles smeekende! en alles in lichterlaaije vlamme zette? Het Volk kan zelf niet regeeren. Wy hebben voorheen reeds het gevaar ondervonden, dat het zich, door openbaar geweld, van de beraadslagingen van den Staat meester maakte. En ondertusschen, wie zal het tegenhouden, om zyne eischen tot zoo ver-

[illegible] door te zetten? Ware het dan niet veel veiliger, om met het Volk (om zoo te spreeken,) een accoord te treffen? en, ten einde aldus eenmaal het Gemeenebest op hechte, constitutioneele, en onwrikbaare, gronden te zetten, zoo dras mooglyk, de punten te beraamen, welke wederkeeriglyk moeten toegestemd worden? op dat het Volk nimmer eenige inbreuk maake op het gezag der Regenten, en de Regenten nimmer iets anders bedoelen en uitwerken, dan het algemeen belang.

Ingevalle daarentegen het Volk in eene zaak, zoo edel als wettig, kwam te bezwyken; welk eene verwydering zou 'er dan uit geboren worden, welk een onverzoenlyken wrok zou het opvatten tegen zyne natuurlyke Vertegenwoordigers, door wien het of kwalyk ondersteund, of wel verraden was. Welk een doodlyken afkeer zou het tegen hen in zynen boezem voeden! Tegen hen, ja! tegen hen alleen, zou het zyn vernielend misnoegen doen uitbarsten! De oude ingewortelde afkeer van alles, wat naar Aristocratie zweemt, zou by hetzelve des te heviger uitwerkzels hebben, naar maate de Aristocraten, om zich by de onafhanglykheid te bewaaren, het noodig gevonden hadden, om geweldige maatregels by de hand te neemen! En zou, in zoodaanige omstandigheden, gelyk de ervaarenis ons zoo dikwerf geleerd heeft, dit denkbeeld niet het eerste in het hart des Volks moeten opryzen, *dat het beter is éénen grooten Heer, dan duizend kleine dwingelanden te hebben?* Wat is 'er meer noodig, om het vuur van oproer, ter gunst van den Stadhouder, in de ligtverleidlyke harten verborgen, in vollen gloed te doen uitbarsten, zelfs in zulke Plaatsen, daar de Aristocratie wel het sterkst gevestigd schynt? Zou het in zulke gelegenheden, wel moeilyk zyn, het Volk in den waan te brengen, gelyk men ook nu alrede begonnen heeft zulks heimelyk te doen, dat men in de jaaren 1747, 1748, 1749 en 1750, niet genoeg gedaan heeft voor den Stadhouder? Zouden de Regenten het dan gewonnen heb-

hebben met de redelyke Stem des Volks te dwarsdryven? — Men beschouwe het dan als eene blykbaare zaak, waar in alle oirdeelkundige Regenten volmaakt moeten overeenstemmen, dat alle de hervormingen, die in deze laatste dagen, ter beperking van het onwettiglyk uitgebreide Stadhouderlyke gezag binnen deszelfs behoorlyke paalen, gedaan zy, van geen beftendigen duur zyn kunnen; dat veeleer daar van een zorgelyk einde te verwachten, ja moogelyk reeds naby op handen is, indien men niet zulk eene schikking maake, dat de Burgers zelven hun belang vinden in deze hervormingen te ondersteunen. En wat middel is geschikter, om dit gewichtig doel te bereiken, dan dat men een ontwerp vervaardige, 't welk, als 't waare, den Burger en Regent als tot een lighaam maake, zoo dat elk dezer twee Leden, door onverbreekbaare banden vereenigd, door een en het zelfde belang saamverbonden, de verdeediging van zyn medegenoot altoos als zyne eigen zaak beschouwd.

§. 6.

Gevaaren, waar aan de Onafhankelykheid der Regenten de Vryheid van den Burger blootstelt.

Uit het tot dus verre bygebrachte ziet men, of het wel ten onrechte zy, dat het wantrouwen des Volks tegen de Aristocraaten tot zulk eene hoogte steeg! Wy zouden die trekken tot in het oneindige kunnen vermenigvuldigen; maar, wy vergenoegen ons met er slegts twee uit te kippen, waar van de aanhaaling het bewys medebrengt. Aan wien hebben wy de schandlyke, de beschreijenswaarde, Afstanden, die wy by den jongsten Vreede genoodzaakt waren te doen, te wyten? Is het te denken, dat het edelmoedig Frankryk zou gedoogd hebben, dat wy tot zulk eene laagte verneêrd werden, indien

den wy, ter goeder trouw, en overeenkomstig onze verbindtenissen, met haar hadden saamgewerkt? Zyn wy het verlies van Negapatnam, en de uitsluitende vaart op de Molukſche Eilanden niet ontegenzeggelyk verſchuldigd aan de Bevelhebbers, die, door hunne weigering om naar Brest te zeilen, de gunst van Frankryks Koning van ons vervreemden? Hadden wy ons verſchuldigd aandeel gedraagen in de met onderling overleg beraamde Krygsverrichtingen tegen den Vyand, zou het dan den Keizer ooit in 't hoofd gekomen zyn, om eiſchen te doen, die zyne eigene rechtvaardigheid moeten doen bloozen? Zou het punt van eer, die ſterke dryfveer in Frankryk, het Miniſterie van dat Hof niet noodwendig gedrongen hebben, om openlyk en voor de vuist in deze zaak onze zyde te kiezen? Wie is de ſchuldige oirzaak van de kostbaare offerhande, welke wy genoodzaakt zullen zyn aan de Staatzucht des Keizers te doen? Wien anders is dit onheil te wyten, dan aan het eervergeeten complot; dat, door het geval van Brest, de genegenheid, den yver van Frankryk, ten onzen opzichte, boosaartig wist te verkoelen? En echter geduurende drie jaaren tyds, ſedert die misdaad gepleegd is, blyven als nog de bedryvers van dezelve ongeſtraft! Terwyl 'er éene Commisſie wordt aangeſteld, ter onderzoek van de klaarblyklyke zaak, zyn de ſchuldigen op vrye voeten! Wat zeggen we? men zend hen naar Afrika, naar de Middelandſche Zee, naar Amerika, ja! tot in het hart der Oost-Indiën; en waar toe anders, dan om hen aan het gerechtlyk, aan het naauwkeurig onderzoek te onttrekken? — Hoe! zoude men niet byna moeten denken, dat men alleenlyk de grootſte euveldaaden heeft te pleegen, om verzekerd te zyn van ſtraffeloos te zullen blyven? Terwyl, van den anderen kant, zoo menig eerlyk Regent, zoo menig braaf welmeenend Burger, getrouw aan éed en plicht, zich aan de ſmaadelykſte verongelykingen, de wreedſte mishandelingen, de ſchreeuwendſte onrechtvaardighe-

den

den ziet blootgeſteld; waar van wy eene geheele zwarte lyst zouden kunnen opmaaken, indien wy alle de wonden, door de Ariſtocratiſche gewelddenary der Vryheid toegebracht, hier wilden opkrabben; en in een ſtuk, ter wenſchelyke vereeniging en herſtelling geſchikt, het haatelyke perſoneele niet liever zoo veel mooglyk wilden vermyden! Indien de Ariſtocraaten, in een tydsgewricht, waar in de zuivere grondbeginzels onzer conſtitutioneele Vryheid zoo juist gekend, als algemeen verſpreid en aangenoomen zyn, dit durven onderneemen; wat zullen zy dan niet doen, in tyden van onkunde, zorgloosheid en onverſchilligheid? Ontzien zy zich heden niet, de edelmoedige begeerte eener geheele Natie ſchandlyk voor het hoofd te ſtooten; en aldus de Natie zelve te hoonen, te beleedigen! hoe ſchrikbaarend zal dan hun tirannisch bevel, hoe diepvernederend, hoe verpletterend hun yzer juk, voor onze ſidderende ooren, voor onze gekromde halzen zyn, in zulke dagen, jaaren — ja! eeuwen, waar in het hun gelukken mogt, den troon van geweld onwrikbaar te vestigen?

Eene zoo ontzettende ſtrydigheid van handelwyze, als ons het zoo even bygebrachte opleevert, ſtrekt die niet ten tastbaaren bewyze, dat het eenmaal tyd is, om de Ariſtocratie paalen te zetten? Daar braave Burgers aan zulke behandelingen zyn blootgeſteld, waar zullen wy dan de oirzaak van de ſtraffeloosheid der zulken, die door hunne ongehoorzaame weigering den Staat zoo veele onheilen brouwden, anders zoeken, dan in zoodaanig eene Ariſtocratiſche ſamenſpanning, in zulke Vryheidvernielende Verbintenisſen, die, ten kosten der geheiligſte Rechten, omtrent allen, die tot hunnen aanhang behooren, toegeeflyk zyn, en, wanneer een misdaadiger ſlegts het geluk hebbe, van door bloedverwantſchap aan Regeerings-Leden verbonden te zyn, hem van ſtraffeloosheid verzekeren? Had het Volk eenigen invloed op de Regee-

sing gehad, zou die eygelyke ſtraffeloosheid dan wel plaats hebben? Zou zy in Engeland geduld zyn geworden, daar het Volk ten minſten nog iets te zeggen heeft? 't Is derhalven alleen de behoorlyke invloed des Volks op zyne Regenten; welke als het eenig middel overſchiet, om de beveelen van den Souverein door elk te doen eerbiedigen, zonder eenige de minſte aanzien of uitzondering van Perſoonen.

Verlangt men eindelyk een treffend voorbeeld te zien, in hoe verre de Burgerlyke zekerheid aan gevaar is blootgeſteld, door de niet genoegzaame kunde en ervaarenis der Regenten, welke wel een minder haatelyk, doch echter een niet minder noodwendig en verderffelyk gevolg is van de *Ariſtocratiſche* onafhanglykheid; men vestige het oog op het onlangs gebeurde in eene der Hollandſche Steden. Weinig verſcheelde het, of eene achtingswaardige Dame, vervolgd door de ongerymdſte, zoo wel als verfoeilykſte beſchuldigingen, werd aldaar het jammerlyk ſlagtoffer der vloekwaardigſte lastertaal! In weerwil der klaarblyklykſte omſtandigheden, die ten haaren voordeele pleitteden, hadden haare Rechters, *tegen alle bekende gebruiken, waar van zy ongetwyffeld onkundig moeten geweest zyn, reeds beſlooten*, haar aan alle de verſchriklykheden van een Crimineel Proces bloot te ſtellen! — Zy zou de eerſte niet geweest zyn, die door de tederheid van haar geſtel, en door het bezef van haaren ſtaat, voor die verſchriklykſte proef zou bezweeken zyn! Moest ter haarer redding niet juist eene buitengewoone omſtandigheid famenloopen, dat deze lydende onſchuld den eenigſten verdediger ter hulpe kreeg, die in ſtaat was om haar te behouden? Is het niet eene zonderlinge beſtuuring der Voorzienigheid, die, door middel van dezen zoo bekwaamen als yverigen Rechtsgeleerden, eene groote Stad voor de onuitwisbaare ſchande eenes ſchreeuwende onrechtvaardig-

dig-

digheid beveiligde (*)? Is 'er wel sterker bewys noodig, om de noodzaaklykheid eener hervorming in de aanstelling der Regenten aan te toonen?

§.

(*) Zie hier een kort verhaal van het byna ongelooflyk geval, waar op hier gedoeld wordt.

CATHARINA TAAN, toen huisvrouwe van G. G. VAN DER MEULEN, woonende te *Leyden*, en beiden zeer stille, en onbesprooken lieden, belydende den *Mennonitischen* Godsdienst, had als koetsier in haaren dienst zekeren JOHANNES GRETZOR, gebooren in *Saxen Eisenach*. Deze verhaald in het begin van het jaar 1784 aan zekeren bakker, W. DEVENS, te midden van een gesprek over aanslagen op het leeven van voorige Stadhouders, en over de beloonigen, aan de ontdekkers gegeeven, dat zyn HEER hem ook eens een voorstel gedaan had, om den tegenwoordigen Stadhouder, het zy met schietgeweer, het zy door vergift, om te brengen, met toezegging van eene beloonning van 20000 guldens, en van voor zyne vrouwe en kind te zullen zorgen, als hy zelfs in die onderneming van kant geholpen wierd. Deze vertelling, in het wilde gedaan, wierd door eenen anderen bakker, F. VAN DUREN, die ze van eerstgemelden vernomen had, heimelyk aan den voorzittenden Burgemeester aangebracht, die den koetsier met beide de bakkers aan zyn huis ontbood, en hun, ten overstaan van den Hoofd-Officier, en Pensionaris, zonder voorweeten van iemand anders, daar over onderhield. By deze gelegenheid hield de eerste het aan hem gedaane aanzoek, en de twee laatsten het verhaal, door eerstgemelden aan hun op onderscheidene tyden gedaan, staande, doch met deze opmerkelyke verandering, dat de koetsier toen niet meer zynen HEER, maar zyne JUFFROUW beschuldigde. De zaak wierd echter des anderen daags met de grootste geheimhouding in het Collegie van Schepenen gebracht, en de koetsier ontboden, die daar de beschuldiging met de gemelde verandering wederom staande hield, en daadelyk toegelaaten wierd, om daar op den ééd af te leggen. Hy gaf voor, dat het aanzoek tot den aanslag door de Juffrouw aan hem gedaan, en te meermaalen herhaald was in afzonderlyke gesprekken zonder getuigen, doch dat 'er ook door de Juffrouw in de

§. 7.

Voordeelen van deze hervorming voor de Regenten.

Het zyn de Stedelyke Vroedſchappen, van welke

keuken, in tegenwoordigheid der andere dienstboden, en huisgenooten, verſcheidemaalen *geſprekken* gehouden, en boekjes te leezen gegeeven waren ten nadeele van den Prins VAN ORANJE, en den Hertog L. VAN BRUNSWYK, en dat zekere CORNELIA VAN DER SANT, gewezen dienstmaagd der Juffrouw, van dat laatſte ook zoude kunnen getuigen. Zonder deze meid terſtond te ontbieden, zonder haar, en de andere dienstboden, en huisgenooten daar op vooraf te hooren, of zonder eenig decreet van dagvaarding in perſoon, of apprehenſie tegen de Beſchuldigde te vraagen, of te verleenen, werd 'er terſtond eene Commiſſie van twee Schepenen met den Griffier naar haar huis gezonden, die haar, even als in een formeel crimineel verhoor, op artikelen moesten hooren over alle de opgegeeven poincten der beſchuldiging. Hoe onverwagt ook *dit* aan eene Vrouw voorkwam, die naderhand gebleeken *is* geheel onſchuldig te zyn, *doch geene kundigheden* beſat, om zich tegen *zulk eene handelwyze* terſtond te verzetten, antwoordde zy echter met de grootſte rondborſtigheid, en rustigheid op alle die artikelen, en ontkende volſtrekt, ooit of immer iets diergelyks gedaan, of gedacht te hebben, met dat gevolg, dat zy voor dien tyd ongemoeid gelaaten, en de koetſier naar huis gezonden wierd. Na dat deze eevenwel, nog tweemaalen daar na op nieuw over zyne beſchuldiging gehoord zynde, daar by telkens onder *herhaaling* van den ééd gebleeven, en ook C. VAN DER SANT over het geen zy van het geval weeten mogt mede onder ééde gehoord was, bood Juffrouw VAN DER MEULEN, die terſtond tot haaren Raadsman genomen had Mr. JAN LUZAC, thands Profeſſor in de Griekſche taal te *Leyden*, by requeste aan Schepenen aan, om zich door de Juſtitie te laaten cuſtodieeren, mits haare Beſchuldigers ook in bewaaring genomen wierden. De twee laatſten, onder elkanderen toen eenigzins beginnende te wyffelen in hunne verhaa-

ke in 't algemeen, ten minsten in Holland, de beschikkingen en wetten voortvloeijen, die de hooge Regeering, de Commissien uit de opperste Staats-Col-

laalen, wierden dan in civiele gyzeling onder het Raadhuis gebracht; doch Schepenen beslooten toen tevens, om ook de Beschuldigde in haar huis door eenen Gerechtsbode te doen bewaaren. Niet lang daar na, en zonder dat 'er nieuwe bewyzen, of inditien voor den dag kwamen, of zonder dat 'er eenige provisie van Justitie tegens de Beschuldigde gevraagd, of verleend was, werd zy door Schepenen op verzoek van den Hoofd-Officier tegen zekeren dag ontboden, om op het Stadhuis over die zaak nader verhoord te worden. Hier op vervoegde zy zich aan de Staaten van *Holland* met een bondig Request, waar in het wederrechtelyke, en informeele der Procedures, omtrent haar gehouden, betoogd, en eene voorziening der Staaten daar tegen verzogt werd. Na de Procedures hangende de Hoogstderzelver raadpleegingen gesurcheerd, en het bericht van den Hoofd-Officier, en Schepenen over dit Request ingenomen te hebben, beslooten de Staaten in October van dat jaar, om het gehouden gedrag, zo van den Hoofd-Officier als van Schepenen, af te keuren: dan, vermids het Collegie van Schepenen in dien tusschentyd veranderd was, werd de zaak wel aan de beoirdeeling van het nieuwe Collegie gelaaten, doch aan Mr. P. J. Marcus, die reeds als Hoofd-Officier aangesteld was, en op den 10den November in functie treeden moest, aanbevolen, om die geheele zaak *ab ovo* af te onderzoeken, en daar omtrent het recht der hooge Overheid waar te neemen. Deze, zich bedienende van den raad van den Vroedschap Mr. F. G. Blok, als zynen Consulent, begon terstond dit onderzoek van vooren af, en hoorde vooraf met de meeste naauwkeurigheid de beide bakkers, en alle de dienstboden, en huisgenooten, met dat gevolg, dat Cornelia van der Sant eerlang volmondig beleed, dat alles, wat zy omtrent die zaak tegen Juffrouw van der Meulen verklaard had, onwaarachtig, en zy daar toe alleen door den koetzier opgezet, en overgehaald was. Moeijelyker viel het, om dezen ook tot belydenis te brengen, daar hy met een staal gehouden, en onbegrypelyke halstarrigheid,

Collegien, en de Richterlyke bedieningen, regelen. Deze Raaden der Steden zyn aldus in Holland de eerste uitoeffenaars der Republikeinsche Souverei-

een buitengemeen natuurlyk verstand paarde. Hier van had hy zich bediend, om aan de beschuldiging zoodaanige richting te geeven, dat men hem nooit regelrecht van de valschheid der hoofdbeschuldiging konde overtuigen, al bleek het nu al door het eenpaarig getuigenis van alle de dienstboden, en huisgenooten, en van zyne eige medepligtige, dat alle de overige omstandigheden, die in tegenwoordigheid van getuigen zouden voorgevallen zyn, geheel en al verzonnen waren. *Hy werd dan na menigvuldige verhooren* ter scherper examen gevorderd, en voor eenige oogenblikken ligt gepynigd, zonder iets te willen erkennen. Doch vier dagen daar na, toen de Hoofd-Officier raadpleegde over een verzoek om hem in een gewoon Proces te doen ontvangen, beleed hy vrywillig, en uit eige beweeging, „ dat hy door „ zyne Meesteresse nooit was aangezocht, om, of zelfs, „ of door iemand anders, den Prins VAN ORANJE van kant „ te helpen, noch ook hem eenige belooning daar voor „ toegezegd was, maar dat hy, door de gesprekken van „ twee bakkers aangemoedigd, zulk een voorwendzel al„ leen verzonnen had op hoop van eene belooning te zul„ len erlangen, en om zyn fortuin te maaken, en dat hy „ zich door zyne voorgeevens had schuldig gemaakt aan „ het voortbrengen van eene onwaare, en lasterlyke be„ schuldiging, welke hy, tot driemaalen toe, met eenen „ plechtigen éód bevestigd had." Hier over werd hy op den 19 July 1785 by vonnis van Schepenen veroirdeeld, om met eene koord, waar van het eene einde aan zynen hals, en het andere aan de galg was vastgemaakt, en met een bord boven zyn hoofd, waar op stond *Meineedige Falsaris*, zeer strengelyk gegeesseld, en gebrandmerkt te worden met het gloeijend zwaard, vervolgens voor den tyd van 30 jaaren in het tuchthuis te zitten, en wyders zyn leeven lang geduurende gebannen te zyn uit *Holland*, *West-Friesland*, *Zeeland*, en *Utrecht*. Ten zelfden dage werd zyne medeplichtige insgelyks gevonnist, om met een bord boven haar hoofd, waar op stond *valsche Getuige*, gegeesseld te worden, voor 9 jaaren in het tuchthuis te zitten, en voor

18

reiniteit. Het is 'er verre af, dat men de Vroedſchap of Raaden van deze luistervolle en dierbaare voorrechten zouden willen berooven. Het Volk doet geen anderen eisch, dan de benoeming der openvallende plaatſen in het Collegie dezer Raaden, en die der Burgemeesteren, uit een zeker getal van Regeerders verkieslyk. Deze Volks-invloed is des te wettiger, om dat zy zich alleen bepaald tot de onmiddelyke Vertegenwoordigers der Burgery; tot dezulken, welken die Burgery in vroegere tyden daadelyk aanſtelde en gelastigde, ter handhaaving van de belangen van het gemeene Maatſchappyelyk lighaam. En vordert het natuurlyk recht niet, dat zulke Gecommitteerden door hunne Committenten worden aangeſteld? Zulk een recht is volſtrekt onvervreemdbaar, en mag aan het

16 jaaren gebannen te zyn uit *Holland*, *West-Friesland*, *Zeeland*, en *Utrecht*. Een ander vrouwspersoon, mede in die zaak vermengd, en wegens valſche getuigenis ook in hegtenis genomen, verbing zich omtrent dien tyd in de gevangenis. Hoe zeer nu uit de amnestie, aan de voorſtanders der oude Conſtitutie door de Staaten van Holland op den 27 September 1787 verleend, uitdrukkelyk uitgeſlooten waren allen, die zich aan *moord*, *dieſſtal*, of *falſiteit* hadden ſchuldig gemaakt, waagde JOHANNES GRYPZOR het echter in het jaar 1789, om by Request pardon, of abolitie te verzoeken. Hy durfde wel niet ontkennen zyne begaane misdaad, of intrekken zyne voorige vrywillige bekentenis, maar gaf voor, dat, zo hy misdaan had, zulks dan geſchied was uit al te grooten yver voor het Huis van *Oranje*, als of men ooit uit yver voor iemands belangen aanſlagen op zyn leeven verzinnen konde, die nimmer plaats hadden. Hoe het zy, hem werd pardon toegeſtaan, met verbod, om nimmer wederom in *Leyden*, of *Rhynland* te mogen komen, en eerlang ook aan zyne medeplichtige, die 'er op zyn voorbeeld ook om verzogt had. Men kan een groot gedeelte der echte ſtukken over deze beruchte zaak vinden in eene afzonderlinge Verzameling, die na den afloop derzelver in dien tyd in het licht verſcheenen is.

het Volk, 't welk dit recht wedereischt, niet onthouden worden. En zulks des te minder, om dat het de voornaamste hoedaanigheid van een Regent zynde, dat hy de genegenheid, de achting en het vertrouwen des Volks bezitte, geen geschikter middel ter bereiking van dit doeleinde, kan uitgedacht worden, dan dat de aanstelling, of ten minsten de eerste benoeming, zyner Regenten aan het Volk gelaaten worde.

Wie kan zich beklaagen, dat hem, door deze beschikking, ongelyk geschiede? Zou het de Stadhouder wezen? Hy heeft slegts eenige weinige verkiezingen in Holland; en in de plaatsen, waar dezelve hem wettiglyk competeeren, zoude hy (byaldien hy niet edelmoedig genoeg zyn mogte, om dit kleine voorrecht ten behoeve van het algemeene welzyn af te staan, en deze zwaarigheid alleen eene gewenschte hervorming mogte tegenhouden,) zoude hy die kunnen behouden; en wanneer hy inderdaad oprechtelyk verlangt eene goede keuze te doen, kan hy niets liever wenschen, dan dat hem de benoeming daar toe worde aangeboden door dezulken, die best in staat zyn, de waardigste en geschiktste voorwerpen op te geeven; te weeten, het Volk. — Of zouden het de Regenten zyn, die door deze schikking nadeel leeden? In geenen deele. Zy, die thands met het recht, om deze benoemingen of verkiezingen te doen, bekleed zyn, zouden geene reden hebben, om zich over deze grondwettige herstelling te beklaagen; als baarblykelyk ingericht zynde, om hen in de uitoefening van deze hunne rechten te bevestigen, op eene meer daadelyke, meer vruchtdoende en vryer wyze, dan hen, zoo als de zaaken thands geschapen staan, gebeuren mag. In stede, dat nu de Raaden gebonden zyn aan zekere vaste, schoon onwettige, conventien, of wel aan de meesterachtige voorstellingen van een of twee hunner Mede-Leden, zal immers zulk eene Volksbenoeming van een aantal Candidaaten, waar uit de geheele Raad

kiezen kan, hen in de aangenaame gelegenheid ſtellen van eene waarlyk vrye keuze te doen; en hen, die te vooren ſlegts blinde werktuigen waren, het aanzien, vermogen en waardigheid byzetten, aan de onmiddelyke waarneemers der Majeſteit van het Volk toekomende.

Zouden zy zich wel durven of willen beklaagen, dat zulk eene ſchikking voor hen het onaangenaam gevolg zoude kunnen hebben, dat de Ambten buiten hunne Familien zullen geraaken? Hoe duidelyk zouden zy dan hun baatzuchtig, hun trotsch en ſtaatzuchtig hart verraaden, dat zyn byzonder belang, ten kosten van het algemeen welzyn, wilde voorſtaan! Welk eene verſchriklyke onkunde, ten hoogſten ſtrafwaardig in een Regent, zoude zich dan in zoodaanig een beklag vertoonen, als volſlagen onweetende van de waare Conſtitutie van ons vry Gemeenebest, dat geene voortrekkingen van Familien in de Regeering kent of gedoogt.

En met dat al hebben zy geene reden, om beducht te zyn, dat deze nieuwe ſchikking nadeelig zyn zoude voor hunne Familien.

In alle Staaten, waar het Volk de benoeming zyner Vertegenwoordigers had, heeft het altoos de voorkeur aan die Familien gegeeven, welke, de noodige vereischtens daar zynde, deze eereposten den meesten luister konden byzetten,

En in allen gevalle, blyft 'er immers altoos een middel over, om aan de Regeerings-Familien eenige onderſcheidende voorrechten toe te wyzen, gelyk wy ſtraks zien zullen, wanneer wy zullen ſpreeken *over de bepaaling van een ieders Rechten.*

De Staaten van Holland hebben ten grondwettigen regel vastgeſteld; in hunne vermaarde Deductie van 1654: *Dat in eene vrye Regeering de Charges op de waardigſte moesten worden geconfereerd: dat nooit aan de Rykdommen, Geſlachten, qualiteiten van Voorouders, ofte andere bywerpſelen der fortuine zoo veel moest worden gedefereerd, als aan de vroomheid,*

capaciteit en de merites van de Perſoonen zelfs. Is het overeenkomſtig dezen grondregel gehandeld, dat de Regenten van zekere Stad zich verbonden hebben, om, by overlyden van den Vader, den Zoon in deszelfs plaatſe tot Regent aan te neemen, om 't even welke bekwaamheden of karakter hy bezitte; ja zelfs, al ſchuwde men dezen, om met hem in eenige andere verbintenis hoegenaamd te komen? — Strookt het met dien regel, dat men elders eene Conventie heeft aangegaan, om alle zaaken in den kring van een zeker getal van vertrouwde Regenten te houden, met uitſluiting der anderen? Strookt het al verder met dien waaren grondregel van Staat, *dat men perſoonlyke verdienſten den voorrang moet geeven boven aanzienlyke geboorte*, dat de Regenten, op zoo veele plaatſen, de ſchandelyke Conventie gemaakt hebben, om alleen dezulken in de Regeering toe te laaten, die tot hunne Familien behooren, of wel ryke Burgers, die, om ook eens op het kuſſen te mogen zitten, hunne ſchatten wel beſteed achten, wanneer zy daar door de Dochter of Nicht van eenen Regent ten huwelyk bekomen? Zou die grondregel dan alleenlyk hebben mogen gelden tegen het Stadhouderſchap, waar op men dien heeft toegepast?

Deze grondbeginſelen eenmaal vastgeſteld zynde, kunnen 'er gewisſelyk geene gewichtige zwaarigheden meer overblyven omtrent het beſtuur der Regenten. Laat het Volk hen aanſtellen, of ten minſten de eerſte benoeming doen; laat het Volk, het zy onmiddelyk door zich zelven, het zy door daar toe gemachtige Laathebbers, [Burger-Gecommitteerden, Gemeens-Mannen,] een waakend oog houden op het Finantie-wezen, en de handhaaving zyner rechten; maar laaten voor 't overige, wat het Regeerings-wezen betreft, de handen der Regenten niet gebonden zyn! Zie daar de zuivere grondbeginſelen eener heilzaame hervorming! Zoo waarachtig het is, dat de Collegien van Regeering al te onafhankelyk geworden zyn, door zich zelven aan

te

te stellen, en alien invloed van het Volk uit te sluiten; moet men even onbewimpeld erkennen, dat 'er geene eenstemmigheid, orde, en inzonderheid geen nadruk en werkzaamheid, welke onze Regeeringsform zoo hoogelyk noodig heeft, zoude standgrypen, byaldien deze Collegien onder het bedwang moesten staan, om in het behandelen der zaaken, hunner zorge toevertrouwd, onophoudelyk belemmerd, vertraagd, gedwarsboomd, ofte gedwongen te worden. — Zie hier de waare grenspaal! Overschreedt men die, zoo wel van de eene, als van de andere zyde, zal men zich even zeer aan Regeeringloosheid van den kant des Volks, als aan Aristocratische Dwingelandy van den kant der Regenten, zien blootgesteld. Het is waar, de Regenten zyn niet meer dan Gecommitteerden, Gelastigden, dan waarneemers en besturenders der zaaken van dat gedeelte der Burgerlyke Maatschappy, welke zy vertegenwoordigen: dan, het Volk hen eens verkooren hebbende, als de besten, de bevoegdsten, ter besturing der algemeene zaaken; zoude het eene schending van alle orde, eene verbreeking van alle eenstemmigheid zyn, zoude men eene volslagene *democratie*, dat is, eenen staat van verwarring en grilligheid invoeren, wanneer men hen onophoudelyk wilde stremmen in het behandelen van de zaaken, welken men aan hunne zorge heeft toevertrouwd.

Maar, zal men zeggen, wanneer de Regenten zich niet behoorlyk van hunnen plicht kwyten? — *Voor eerst*, is deze onderstelling, welke in den tegenwoordigen toestand van zaaken maar al te gegrond kan zyn, niet zoo ligt mooglyk by eene grondwettige herstelling, als welke anderzins haar voornaam doelwit zoude missen. *Ten anderen*, zoo deze onderstelling al konde plaats hebben by de grondwettige herstelling, zoude het of de schuld van het Volk zyn, dat geen waardiger Regenten had weeten te verkiezen, of wel een gebrek van de Burgerlyke Maatschappy zelve, welke geen beter voorwer-

werpen opleverde. Eindelyk, zoo ooit eene Regeering, welke zich al eens vergrypen mogt, gemakkelyk geduld, geëerbiedigd en gehoorzaamd kan worden, zal het gewisselyk die zyn, waar van alle de Leden hunne aanstelling te danken hebben aan de vrye benoeming des Volks, dat geen beter keuze heeft kunnen of weeten te doen.

Regenten, door het Volk aangesteld, zyn eigenlyk niet dan eene andere soort van Burger-Gecommitteerden, Gevolmachtigden der Burgery, Gemeensmannen, ter bestuuring der hoogere Regeeringszaaken. En waarom zou men in hen dan niet even het zelfde vertrouwen stellen, het geen men gereedelyk stellen wil in een ander soort van Burger-Gecommitteerdens? Het is *immers* natuurlyk, dat die Regenten altoos zullen yveren voor de belangen en den welvaart van die genen, aan wien zy hunne aanstelling te danken hebben, en van wien hunne eere, hunne verdere bevordering afhangt. Aan de daadelyke oeffening van het hun opgedraagen gezag paalen te willen stellen, is hen te berooven van die vryheid, welke de ziel is van grootsche en Vaderlandsche denkbeelden; hen andere belangen te geeven dan die des Volks; en die eenstemmigheid en geregeldheid te verbreeken, welke de staat van gezondheid is voor een Staatkundig lighaam.

§. 8.

Rechten van het Volk, betrekkelyk de Requesten.

Het is zeker, dat, om op eene gelukkige grondwettige herstelling te hoopen, het recht om de Volksstem door middel van Requesten, te doen hooren, thands meer uitgestrektheid en gewicht moet hebben, dan noodig zoude zyn, wanneer de Regenten door het Volk wierden aangesteld. En dit is de waare oplosing van het gewichtig en teder verschil, 't welk uit de jongste onlusten geboren

is,

is. Het recht van Requesten aan te bieden, is gegrond op de Conſtitutie; — ja, het is aan de ſchending van dat Recht; dat de Republyk haar beſtaan grootelyks te danken heeft. De Hertoginne van Parma, het Request, 't welk haar werd aangeboden, verwerpende, onder voorwendzel das het voortkwam uit een zaamgerotten hoop van uitſchot des Volks, ontſtak, door eene zoo verſmaadende weigering, dat edel misnoegen, welke het beſtaan aan verſcheiden verbintenisſen gaf, die de grondſlagen geworden zyn der Republikeinſche Vryheid. Dit recht van Requesten is tot heden toe, zelfs met betrekking tot de algemeene Regeeringszaaken, zoo geheiligd gebleeven, dat, ondanks alle zwaarigheden, waar aan het ondernevig is, en in weerwil der misbruiken, die 'er uit kunnen voortſpruiten, men het zelve onder geen verband heeft durven brengen, noch 'er paalen aan ſtellen. Het is de eenige Conſtitutioneele invloed, die men tot nog toe, en met reden, aan het Volk van Nederland niet heeft durven betwisten. De Regeering thands in de mooglykheid zynde, om te kunnen hebben, en ook dikwils in de daad gehad hebbende, inzichten en belangen, geheel verſchillende van die des Volks, zoo is het zeer goed, nuttig, ja! noodig zelfs, dat het Volk zich doe zien, en, door kloekmoedige, ja des noods eisſchende vertoogen, zynen invloed oeffene op de publyke deliberatien. Requesten te willen verbieden, om dat 'er misbruik van gemaakt kan worden; die binnen enge paalen te willen beſluiten; is meer, dan onze Voorzaaten immer hebben durven onderneemen; is eene daadelyke inbreuk op het eenigſte middel, dat het Volk nog is overgebleeven om zyne ſtem te doen hooren; is eene berooving van het eenigst evenwicht, dat het Volk aan de Ariſtocratie der Regenten kan tegenoverſtellen: 't is zelf een ſchending der duidelykſte grondbeginzelen van de wet der billykheid. Hoe! om in de Regeering te komen, om over de gewichtigſte en aangeleegenſte belangen van den Staat te raadplee-

pleegen en te besluiten, worden, over 't algemeen; de zedelyke hoedaanigheden, en kundigheden, de deugden, de verdiensten niet in aanmerking genoomen; men vorderd in veele plaatsen geene andere bevoegdheid, dan tot de Familie van een Regent te behooren, of 'er onder aangenoomen te zyn! En in hen, welke door hunne onderteekening een Request aanzien en kracht zouden willen byzetten, zou men alle deze hoedaanigheden willen vorderen? De onbepaalde vryheid in het teekenen der Requesten brengt ongetwyffeld groote zwaarigheden mede: maar zyn de Conventien en de gebruiken, door welke de Regenten op den Stoel der eere geraaken, niet aan nog veel grooter zwaarigheden onderhevig? Dat de Regenten zoo wel voor zich zelven als voor anderen rechtvaardig zyn! Willen zy paalen stellen aan het teekenen van Requesten, dat zy zich dan ook gelyktydig onderwerpen aan die voorschriften, welke de vereischte bekwaamheden bepaalen, welke zy moeten bezitten, willen zy Regenten wezen! Het een kan niet bestaan, zonder het ander. En wat is redelyker, wat rechtmaatiger, dan dit?

Welke vereischten men ook van een Request, dat aanneemlyk zal zyn, moge vorderen, zoo dra dezelven niet van eene tastbaare klaarblyklykheid zyn, en alleen de hoedaanigheden, de bekwaamheden en de kunde der onderteekenaaren betreffen; de vaststelling dier kentekenen sleept altoos zulke groote moeilykheden met zich, en is aan zulke willekeurige uitleggingen onderhevig, dat men in zulk eene vaststelling volstrekt niet kan toestemmen. Want wie zullen de rechters wezen over deze kentekenen van bevoegdheid? De Regenten in deze zaak zelve Party zynde, hoe kunnen zy dan onzydige scheidslieden zyn? En, wanneer zy dezen of dien van de teekening van een Request, zouden willen uitsluiten, onder voorwendzel van verleid en medegesleept te zyn, van verdachte oogmerken te hebben, of niet kundig genoeg te wezen; hoe moeilyk

lyk zou het dan vallen, om het tegendeel te bewyzen!

Men kan dus geene andere bevoegdheden, om een Request te mogen onderteekenen, vaſtſtellen, dan die van een behoorlyken ouderdom, gegoedheid, geboorteplaats, oudheid van burgerrecht, en als Schutters te zyn aangenoomen; en zelf deze vereischten kunnen niet wel plaats grypen, dan in geval eener Grondwettige Herſtelling, dat is te zeggen, in de best mooglyke van alle Regeeringsformen, eene Democratie by Repreſentatie.

Zy, die zekere vereischte hoedaanigheden in de onderteekenaars vorderen, begeeren ook niet, zelfs één eenig Burger, het teekenen van Requesten te ontzeggen: *Maar*, zeggen zy, *indien eenig Request tegen een of meerder opgegeeven vereischten aanloopt, dat dan de Regeering, met volle recht, zich kan, ja! moet onttrekken aan de verplichting, die anderzins op haar ligt, om de verzoeken haarer Burgers gehoor te geeven.*

Maar, wanneer men al de Regeering vry ſtelde, om de Requesten al of niet in te willigen, zullen zy dan aan minder zwaarigheden onderhevig zyn? *Laat ons eens ſtellen, dat*, (in eene Stad als Leyden, by voorbeeld,) *in plaats van 572 teekenaars, eens vyfduizend geweest waren, en men dus dat Request voor een volſtrekte Volkſtem had moeten houden, zou dan de Regeering even vry gebleeven zyn, in haare deliberatien over dat Stuk?* Derhalven, wanneer men de volkomene vryheid der Requesten erkent, welke men ook in der daad niet kan beperken, zonder inbreuk op de tegenwoordige Conſtitutie te maaken; het gevaar voor de Regeering blyft echter altoos het zelfde. En het is aan dit gevaar, dat men die ongelukkige dwangmiddelen, omtrent de reſpective Regeering, in de jaaren 1617, 1672, 1748, enz. gebruikt, heeft toe te ſchryven. Te vergeefsch beweert men, dat zulk eene geweldige wyze van procedeeren onwettig zynde, mitsdien geen voorbeeld kan zyn, dat in dezen gelden mag: want, dit is

een

een nieuw verschilstuk, en bovendien zyn, op grond van deze Volksbeweegingen alleen, verscheidene Politieke schikkingen vastgesteld, welken de Regenten zelven verplicht zyn als heilig aan te merken en te eerbiedigen.

Is het dus niet meer overeenkomstig met den aart der zaak, is het niet veel onpartydiger, uit dit alles te besluiten, dat 'er, ten dezen opzichte, in onze Constitutie wezenlyk eene Democratische misslag plaats hebbe, welke men behoord te verbeteren; en dat het gansch niet rechtvaardig zou zyn, slechts de Volkswanordes, hier uit voortspruitende, te beteugelen, wanneer men ter zelver tyd de wanordes, door de verderflyke Aristocratie veroirzaakt, zoude in wezen laaten blyven? Word men uit dit alles niet overtuigd, dat, zoo 'er waarlyk een middel is, om de misslagen zoo van de eene als van de andere zyde te kunnen verbeteren, zulk middel te vinden zy in het weder invoeren van de aanstellingen der Regenten door het Volk; 't welk, aan den eenen kant, de byzondere belangen, zoo verderflyk voor het algemeen belang, zou vernietigen, en, aan den anderen kant, verscheiden rangen van Burgers in voorigen stand zoude herstellen?

Deze grondbeginsels zyn duidelyk, bestaanbaar met den aart der zaak, en kunnen op verscheiden gevallen worden toegepast; by voorbeeld, op de afzetting van werkelyk fungeerende Regenten. In den tegenwoordigen toedracht van zaaken, heeft het Volk ontwyffelbaar het recht, om de aanstelling te beletten, of de afzetting te vorderen van een Regent, die het vertrouwen des Volks niet bezit, of verlooren heeft: het kan deze verschuldigde inwilliging eischen, buiten form van gerechtelyk Proces, om dat zulks geen ongelyk doet aan de eer van den afgezetten Regent. Immers, hoe kan men anders de afzettingen in de jaaren 1618, 1672, 1703, 1748 enz. verklaaren? Maar in eene grondwettige herstelling, waar de wetten alleen alles beschikken moeten, zou zoodaanig eene afzetting van een

een Regent eene wezenlyke onteering en schande zyn, en zou derhalven als dan geen plaats moeten hebben, dan achtervolgens gerechtelyke Procedures, volgens voor af te bepaalene wetten ingericht.

En op deze wyze, wy herhaalen het, op deze wyze zal de grondwettige herstelling, hoe democratisch het ontwerp daar van in den eersten opslag ook moge schynen, in der daad strekken, om de democratische wanorde, die onze Constitutie, van de oudste tyden der Republiek af, maar al te veel geschokt hebben, geheel uit den weg te ruimen, en in ons Regeeringsstelzel alleen zoo veel van het democratische in te voeren, als daar in wezenlyk goed, regelmaatig en heilzaam is. Met een woord, men zoude aan de heffe des Volks, aan een woest Gemeen, dat by de onlusten van den Staat niets te verliezen hebbende, zich door elk, die hun geld of drank geeft, geredelyk laat omkoopen, dien gevaarlyken invloed ontneemen, welke meer dan eens aan de Republyk zulke geweldige schokken heeft toegebracht, om dien over te draagen op alle waare Burgeren, dat is dezulken, die door hunne bezittingen en betrekking een wezenlyk en onmiddelyk belang hebben in de handhaaving der Constitutie, in de bewaaring der openbaare rust, en in de bevordering der algemeene welvaart.

Voor het overige, hoedaanig het ook met de wettigheid van des Volks invloed, door middel van Requesten, moge geleegen zyn; dit is zeker, dat het Volk van Nederland, op deze wyze, altoos den eersten schok gegeeven heeft aan de groote bewegingen; die in de Republyk hebben plaats gehad. Het recht, om Requesten over de publyke zaaken te presenteeren, is in zekeren zin eene oeffening van wetgeevende Macht, van Souvereiniteit. Maar, ten einde zulk een gevaarlyk recht binnen behoorlyke regelen en paalen zoude kunnen omschreeven worden, is het volstrekt noodig, eene wel inge-

richte, dat is, eene waare representative democratie, vast te stellen; om dat deze ook dan, de enkele Inwoonders, de daadelyke Stemgerechtigden, de Verkiezers, en de Verkiesbaaren onderscheidenlyk aanwyzende, daar door niet alleen duidelyk toond, wie de bevoegde Persoonen zyn, om te requestreeren; maar om dat de Regenten dan ook de zekere tolken, de getrouwe monden van de Volksstem zynde, het veel minder noodzaakelyk wordt, dat die stem zich door middel van Requesten doe hooren.

§. 9.

Noodzaaklykheid der Grondwettige Herstelling met betrekking tot de Nationaale Verdeediging.

De Grondwettige Herstelling strekt aldus ter vereeniging van de belangen der Regenten en die des Volks. En, deze vereeniging van binnen bevorderende en vaststellende, brengt zy tevens nog eene andere heuchelyke schikking in de Republyk voort, waar door derzelver sterkte tot die volkomenheid gebracht word, welke zy noodig heeft om haar Staatkundig aanwezen staande te houden. Men heeft algemeen begreepen, dat deze Herstelling onuitvoerlyk en onvolmaakt zou wezen, indien de Burgers zelve zich niet alomme beyverden, om zich gemeenzaam te maken met de behandeling en de oeffening der wapenen. Men heeft begreepen, dat de Vryheid nimmer zeker zy, zoo het Volk zelf de macht niet heeft, om haar gewapenderhand te verdeedigen. *Elke kleine Staat*, (zegt de vermaarde Marschalk van Saxen,) *waar elk Burger niet geschikt is ter verdeediging van zyn Vaderland, weet ook zyne onafhanglykheid niet te bewaaren.*

Wy bezitten het goud, zoo benydenswaardig in de oogen van andere Volken! Maar hoe zullen

wy

wy het bewaaren, indien wy het staal niet zoo goed als zy weeten te gebruiken? Wy haalen bezwaarlyk adem onder het gewicht der belastingen, die den naaryver verstikken! Op welke eene wyze zal het Volk verligt, en de nyverheid worden aangemoedigd, zoo men niet zoodaanige nieuwe schikkingen invoere, welke het onderhouden van talryke Legers nutteloos kunnen maaken? Onze zeden ontaarten en worden bedorven! Welk een edel hulpmiddel derhalven, ter herkryging van die kracht en werkzaamheid, welken een vry Volk moeten kenmerken, vind men in de beoefening der wapenen, die, het ligchaam verhardende, tevens den geest veredelt? Men spot thands met de heiligste verbintenissen. De plechtigste overeenkomsten, zegt men, veranderen met de omstandigheden; en het staat aan de sterksten vry, om daar mede hun voordeel te doen. Wel nu! laaten we ons bevlytigen, dat wy dan de sterksten worden, ten minsten in ons eigen Land.

Vermits het Militaire wezen der nabuurige Volkeren van dag tot dag geduchter word voor onze Republyk, en zy buiten staat is, om eene geëvenredigde macht van den zelfden aart daar tegen over te stellen, wat hulpmiddel blyft 'er dan anders over, om een evenwicht, in dit opzicht, uit te werken, dan de wapening van het geheele Volk! Alle verbintenissen met vreemde Mogendheden, (wy zyn nog onlangs weder in 't geval geweest, om 'er de droevige ondervinding van te hebben,) zyn gevaarlyke hulpmiddelen, wanneer wy buiten staat zyn, om door wederkeerige hulp daar aan gewicht by te zetten, en ze te doen eerbiedigen, door ons zelven geducht te maaken. Welk ander hulpmiddel blyft 'er over, om ons zelven van de noodzaaklykheid te ontheffen, om elk oogenblik, tegen dank, in verderflyke Oorlogen met Vreemden te worden ingewikkeld, dan het niemantend voorbeeld der Zwitsers na te volgen? Dezen zyn met alle Mogendheden verbonden, zonder met eender-

zelver immer kryg te voeren. Kunnen wy al niet, gelyk zy, Soldaaten aankweeken, om 'er koophandel mede te dryven; wy kunnen ten minsten, op eene met de menschlykheid meer ſtrookende wyze, de Mogendheden aan ons verbinden, door de guarantie der Staaten te doen gelden in de Geldnegotiatien, die zy in deze Landen zouden willen doen. — Wy kunnen hen naarvolgen in een ander punt.

'Er is geen Land in de weereld, 't welk, met eene goede inrichting van het Krygswezen, zoo veele natuurlyke voordeelen bezit, als het onze, om zich te verdeedigen, zelfs tegen eene overmacht van vyanden. Dit is eene waarheid, bevestigd door onzen vermaarden Cohoorn, met welken de Graaf de Mailleбois, en andere der beroemdſte Generaals ten vollen overeenſtemmen. Het Land is overal zoodaanig doorſneden met rivieren, zeeboezems, meiren, moerasſen en kanaalen; wy kunnen zoo gemaklyk eenen vyandlyken inval beletten, of een ingedrongen vyand den hertocht afſnyden, door middel der inundatien; onze Voorvaders hebben, met zoo veel beleid als geluk, ons in het bezit geſteld van zulke plaatſen, welken door de Natuur zelve als gevormd zyn, om tot eene byna onverwinnelyke tegenweer te dienen, dat, op verſcheidene Plaatſen, een hand vol Volks geheele Legers kan tegenhouden.

Ziet daar de ſterkſte dyken, om eenen vyandelyken ſtortvloed gemakkelyk te weeren. Het is de grond, die hen gevoed heeft; het is het dak, waar onder zy gebooren zyn; het is het graf hunner Vaderen; het is de wieg hunner Kinderen; het is het bedde hunner Vrouwen, en de eer hunner Dochteren, waar voor zy zich in de breſe ſtellen.

Ziet daar de gevoeligſte, de krachtigſte dryfveeren. Ten allen tyden, ter aller plaatſen, hebben dezen de zagtaartigſte menſchen in leeuwen herſchapen.

Op het eerſte vooruitzicht van eenen inval der Kei-

Keizerlyke Troepen, hebben de reſpective Staaten van het Bondgenootſchap de noodzaakelykheid van de Burger-wapening begreepen. Door geheel de Republyk hebben zy de Ingezetenen tot de Krygsoeffeningen aangemoedigd. Maar het is ongetwyffeld uit hoofde van de moeijelykheid, om een algemeen plan te beraamen, en uit hoofde dat men op verſcheidene plaatſen, inzonderheid ten platten Lande, lieden heeft aangetroffen, die van dit uitſteekend blyk van vertrouwen een verkeerd gebruik zouden hebben kunnen maaken, dat men uit den Nationaalen yver ter wapen-oeffeninge niet al dat voordeel heeft weeten te trekken, 't welk dezelve zoo ſchoon aan de hand geeven. Zoude het, ter wegneeming van deze twee zwaarigheden, niet raadzaam zyn, de wapenen alleenlyk toe te vertrouwen aan dezulken, die plechtig toetraaden tot de grondbeginſelen, by de Genootſchappen van Wapenhandel aangenoomen? En bovendien, ten einde een algemeen en eenſtemmig Plan van Wapening te beraamen, zoude het mooglyk thands de geſchikte tyd zyn, om gezamentlyk omtrent de navolgende grondbeginſelen overeen te komen.

Dat overal alle de gewapende Corpſen, welke zich voor eene Grondwettige Herſtelling verklaard hebben, in drie Klaſſen zouden verdeeld zyn, welken door het lot moeten onderſchaiden worden in de Eerſte, *de* Tweede *en de* Derde. *Eene van deze Klaſſen zou altoos gereed moeten zyn, om uit te trekken, wanneer het belang des Vaderlands, en de zaak der Vryheid, zulks mogte vereiſchen. Deze ſchikking, aan welke* Amerika *zyne onafhankelykheid verſchuldigd is, zou des te gemaklyker kunnen gemaakt worden; wanneer men bepaalde, dat men nooit meer dan eene derde gedeelte teffens op deze wyze zoude employeeren: Echter zoo, dat zy, welke door hunne bezigheden verhinderd mogten worden, om aan hunne beſtemming te kunnen voldoen, als dan anderen in hunne plaats zouden kunnen ſtellen; en dat ook eene zekere ſomme gelds, of ſoldy, betaald wierd aan*

dezelven, welken niet op hun eigen kosten zouden kunnen uitrukken.

En welk middel zou geschikter zyn, tot aanmoedigingvan eene inrichting, zoo overeenkomstig met de grondbeginsels van de Unie van Utrecht, en zoo eigenaartig geschikt, om den Staat de natuurlyke en minst kostbaare wyze van verdediging te bezorgen, dan zoodanige eene hervorming, waar door allen die geenen, welken eenigen invloed op den Staat zouden verlangen te hebben, van zelve verplicht zouden zyn, om zich in eene der gewapende Burger-Corpsen te moeten begeeven. Te meer, zoo men de benoemingen, aan het Volk behoorende, aan de gewapende Schutterven opdroeg, en deze wederom niemand tot Regent mogten voorstellen, dan die, een zekeren bepaalden tyd, aan de plichten der Burgerlyke wapenoefening voldaan had. Zouden de aanzienlykſten der Natie zich dan niet beyveren, om op deze Militaire Volks-lyst te worden ingeschreeven? Is het wel te veronderstellen, dat de bloem der Nederlandschen Volks, gewoon aan den Wapenhandel, zich ongestraft van zyne bezittingen en schatten zou laaten berooven? Is het zelfs wel te denken, dat men als dan immer met voorwaarden zou hebben durven te voorschyn komen, welke zoo beleedigende zyn, als die ons door Engeland en den Keizer, de een na den ander, zyn voorgeschreeven?

Sommigen beweeren, dat de Ingezetenen van een Land, waar in het gansche Volk dus als het ware Soldaat is, onrustig, woelzieк en gevaarlyk zyn zouden. Niets is valscher, dan dit. Welke reden van misnoegen zouden vryе en gelukkige menschen doch kunnen hebben? Alle de Ingezetenen weeten, dat hun gemeen belang, verderf, aan gemaatigde, waakzaame en verstandige heerschappy te handhaven. Zy zyn niet ongevoelig aan de zorg, die men aanwend, om hunne lasten te verlichten. Dat een Duingeland, die zyne Onderdaanen onder het

het juk van ellende en verdrukking laat zuchten, voor eenen opstand beeve! Regenten, die zich eeniglyk beyverden ter bevordering van de rust en het welzyn des Volks, hebben niets dergelyks te vreezen. Zou het ten platten Lande zyn, alwaar overvloed en vryheid zouden heerschen; zou het in de Steden zyn, alwaar de eer, de nyverheid en de bezittingen door de wetten beschermd zouden worden; zou het daar zyn, dat muitzieke geesten zich eenen aanhang zouden kunnen maaken? In geenen deele: zoo het Ryk der Rechtvaardigheid niet bestendig zy, is 'er niets bestendigs op aarde. En wanneer men al eens wilde beweeren, dat de enkele grilligheid des Volks beroertens zoude kunnen verwekken, zoude men echter moeten erkennen, dat dit kwaad minst van allen te vreezen is in eenen Staat, alwaar de Regeering en het Volk byna een en het zelfde lighaam uitmaakt. Welke reden zou het Volk toch ooit kunnen hebben, om zich geweldaadig te verzetten tegen Bestuurders, die het werk zyner handen zyn? Eene zoodaanige onderstelling is ongerymd en tegenstrydig. Integendeel is een Volk, dat zyne waarde en rechten kent, dan eerst geducht en gevaarlyk, wanneer de overheersching en onderdrukking, waar toe alle Aristocratie natuurlyk strekt, een hoogen trap bereikt. De ondervinding van vroegere en laatere tyden straft deze waarheid ten vollen.

§. 10.

Noodzaaklykheid eener Grondwettige Herstelling, ter verbetering der Zeden en vermeerdering der Nyverheid.

Men bedriegt zich, wanneer men zich verbeeld, dat de Grondwettige Herstelling niets meer zoude uitwerken dan den Staat eene nieuwe sterkte by te zetten, door eenen Volks-invloed op de aanstel-

ling der Regenten in te voeren! Het beſtek ware nog onvolmaakt, indien het niet ten ſterkſten en eigenaartig geſchikt ware ter verbetering der Zeden, en ter opwakkering der oude nationaale nyverheid. De ondervinding ſtaaft, dat het Volk de beste beoirdeeler der verdienſten is, en dat het, om de waardigſten tot zyne Regenten te verkiezen, een byzonder keurig gevoel bezit. Worden niet de verdienſten best aangemoedigd, wanneer, zoo veel de menschlyke zwakheden gedoogen, de bedieningen, de eerambten, de waardigheden, alleen opgedraagen worden aan dezulken, die waardig gekeurd worden dezelve te bezitten? De deugd alleen den weg ter eere zynde, zal dan de naaryver, om insgelyks geëerd te worden, niet de ſterkſte ſpoorſlag wezen, om in deugdzaamheid toe te neemen? Wat zullen de aanzienlykſten in den Lande, wanneer het hen gebeurd, dat zy alleen om hunne verdienſten verkooren worden, niet in luister toeneemen, daar die verkiezing dan een zeker kenteeken is, dat zy in alles, zoo perſoonlyke als toevallige voorrechten, boven hunne Mede-Burgeren uitmunten. Zullen dan niet noodwendig altoos de deugden, naar evenredigheid der eerzucht, vermeerderen? De menſchen zyn altoos op achting en onderſcheiding geſteld. Geboorte, listen en gunst zouden derhalven, in dit geval, niet toereikende zyn; en hoe oneindig veel zouden de zeden, in zulke omſtandigheden, moeten winnen?

Maar hoe zou de Nationaale welvaart, vraagt men, hier door bevorderd worden? — In welk een beklaaglyken toeſtand bevinden we ons, ten dezen opzichte! De Voorſtanders van het Keizerlyke ſysthéma ter opening van de Schelde hebben ter hunner verdeediging bygebracht, het geheel verval der voorheen zoo bloeijende Koop-Steden van Vlaanderen en Braband! Kunnen wy niet insgelyks verzekeren, dat een niet minder gevoelig en veſchriklyker verval daadelyk de voornaamſte Ste-

Steden onzer Republyk ter neederdrukt? Leyden, weleer zoo volkryk, zoo vermaard wegens zyne Manufacturen en Koophandel, word een geraamte gelyk; de huizen, ja geheele straaten zyn derwyze in verval, by gebrek van bewooners, dat, zoo men geen krachtdaadig middel hier tegen in 't werk stelt, het zeer waarschynlyk is, dat eene Stad, van zulk eene uitgestrektheid en aanbelang, binnen weinig jaaren onvermogend zal zyn ter onderhouding van haare kaaijen en bruggen! De Dorpen om haar heen gelegen, voor dezen opgevuld met Fabrikeurs en Manufacturiers, zyn byna geheel verdweenen. Heeft het weleer welvaarende Haarlem niet een dergelyk lot ondergaan? Een aanmerkelyk deel dier Stad is, door de ontvolking in tuinen verkeerd! Men hoort niet meer spreeken van Koopvaardyvlooten, die voor dezen door de Steden Hoorn en Enkhuizen alleen in zee gezonden werden! Delft, van ouds zoo zeer vermaard, zoo ryk door zyne Plateelbakkeryen, Brouweryen en Weeveryen; Alkmaar, Saandam en andere Plaatsen, zoo in Noord- als Zuid-Holland, zyn sedert eene halve eeuw, op eene doodlyke wyze, uitgeteerd! Elke dag neemt 'er de volkrykheid en de nyverheid af: en deze vermindering van welvaart is voor ons veel geduchter, veel schroomlyker, dan het verval, waar over onze Nabuuren, Vlaanderen en Braband, zich beklaagen; om dat de vruchtbaarheid van hunnen grond altoos een gewis onderhoud aan hunne bewooners oplevert; daar integendeel onze Steden, grootendeels onderhouden door de nyverheid en de Renteniers, slegts een ontleend fonds tot bestaan hebben, 't welk niet nalaat, van tyd tot tyd, ongevoelig af te neemen. 't Is dan van de uiterste aangelegenheid, een hulpmiddel tegen dit kwaad op te spooren in een Land, het welk, buiten dit kunstbestaan, misschien niet het honderdste gedeelte zyner Inwooneren voeden kan.

Verscheiden Letterkundige en Vaderlandsche Ge-

zoodschappen hebben die herstel alrede ten onderwerp hunner overweegingen gemaakt. Men heeft eerepryzen uitgeloofd aan hen, die in dezen, de beste middelen ter verbetering zouden aan de hand geeven. Maar zoo lang men de Staatkundige ontwerpen niet met de huishoudkunde vereenigd; zoo lang de eene niet gegrond word op de andere, en de herstelling der Manufactuuren, de herleeving der nyverheid niet gezogt word in eene Grondwettige Herstelling onzer Republyk; zoo lang zullen soortgelyke ontwerpen de gewenschte uitwerking missen, gelyk de ondervinding leert, datze die tot nog toe gemist hebben.

Men moet de nyverheid niet slechts aanmoedigen door eerepryzen, die alleenlyk een ras voorbygaand hulpmiddel opleveren, en niet meer dan eene kortstondige pooging opwekken; maar door zoodaanig eene inrichting van zaaken vast te stellen, volgens welken die genen, die by uitstekendheid in hun beroep uitmunten, verzekerd zyn van eene geëvenredigde belooning; en allen die genen, welken gewichtige diensten aan den Staat bewezen hebben, op de bevordering tot eerambten kunnen staat maaken. De nyverheid wordt inzonderheid verstikt door het drukkende gewicht der belastingen, die den handwerksman verpletteren. En welk ander hulpmiddel blyft 'er overig, om eene betere oeconomie, eene geldverspilling en uitgaaven, en hier door, als een heuchelyk en natuurlyk gevolg van dien, van zelve eene verlichting van belastingen te weeg te brengen, dan zulk eene hervorming, welke braave en bekwaame Mannen het roer van Staat in handen stelt; Mannen, die genoeg beleid, kloekmoedigheid en eerlykheid bezitten, om de Natie te houden buiten die verderffelyke Oorloogen, die een schuld op haar gehoopt hebben, waar onder zy gekromd gaat? Als dan wordt de Regeering, door eene onwederstandelyke aandryving, gedrongen, om alle krachten in te spannen, ter bescherming en aanmoediging der onderscheidene bronnen van den al-

ge-

gemeenen welvaart. Als dan neemt de Hooge Regeering het welzyn des ganschen Volks ernstig ter harte. De Uitrustingen en de Convoyen worden dan niet opgehouden; de Land- en Zeemacht niet werkeloos gelaaten; de bezittingen van den Burger niet aan roof en plundering blootgesteld. Alles, wat kan medewerken ten invoering of in standhouding van eenig nuttig ontwerp voor de Nationaale nyverheid, wordt dan begunstigd. Verzuimen, misslagen, verraaderyen kunnen dan niet meer onopgemerkt, ongestraft blyven. De Steden, die thans het beklaagelyk schouwspel van ontvolking en verval vertoonen, zullen dan wel haast de heuchelyke uitwerkselen van deze gesteltenis van zaaken ondervinden. Zoo er al takken van buitenlandschen Koophandel zyn, welken wy by geene mogelykheid kunnen herwinnen, om dat wy ten dezen opzichten geduchte mededingers in andere Volkeren gekreegen hebben, is het ten minsten niet eene beweezene zaak, dat Leyden, Haarlem en veele andere plaatsen niet meer behoeven, dan het enkel vertier hunner Producten binnen 's Lands en in de Coloniën, om zich uit haaren vervallenen staat weder op te heffen? Zoo dra eene aanzienlyke geboorte niet genoegzaam was, om op het kussen te geraaken, maar dat een door verdiensten verkreegen Academische graad de jonge lieden gerechtigde, om naar eerambten te dingen, hoe zeer zouden als dan onze Hooge Schoolen niet bloeijen, die thands dagelyks meer en meer vervallen? —— Wie zal dan, na een zoo overtuigend betoog, als waar voor deze soort van redeneering vatbaar is, niet geredelyk erkennen, dat de Grondwettige Herstelling waarlyk strekt, om het Land te doen bloeijen; dat alle de Ingezetenen hoogelyk belang hebben om tot dezelve toe te treeden; en dat niemand anders een vyand van de herstelling zyn kan, dan heerschzuchtige Aristocraaten, die hunne byzondere inzichten niet kunnen bereiken, dan door middel van Familie-ca-

ba-

baalen, of wel laaghartige Hovelingen, die hunnen tol niet kunnen ſpeelen, dan onder het maskér van eene ſoort van Alleenheerſcher.

§ II.

Gevolgtrekkingen uit het bovenſtaande, als Grondſlagen der Hervorming, en juiste bepaaling van ieders rechten.

Onderzoek doende naar de geſchiktſte middelen, ter voorkoming zoo wel van zedelyke als Staatkundige gebreeken, die den Staat den ondergang bedreigen, is 'er derhalven geen eenvoudiger en teffens krachtdaadiger middel hier toe uit te denken, dan de wederinvoering van den wettigen Volks-invloed op de aanſtelling van zyne Regenten. Daar 'er nu aan de eene zyde geen verſchil is over de uiterſte noodzaaklykheid der wederinvoering van zulk eenen invloed, is het aan den anderen kant ook hoogſtnoodig, omtrent de daadelyke uitoeffening van dien voorzichtige en goede beſchikkingen te maaken; — deels op dat de boven aangewezen voordeelen, uit dien invloed te verwachten, waarlyk verkreegen; — en *anderdeels*, alle nadeelige kuipèryen en verdere misbruiken, tot welke die invloed kwalyk ingericht zynde, aanleiding zou kunnen geeven, vermyd mogen worden.

Na alle de aangevoerde redenen, uit het algemeen welzyn der gezamenlyke Ingezetenen, en het behoud van den geheelen Staat afgeleid, en ten *einde* niemand zich tegen deze Grondwettige Herſtelling zou kunnen verzetten, onder voorwendzel van onkundig van derzelver oogmerken en gevolgen te zyn, hebben wy dienſtig geoirdeeld, aan deze Vergadering de volgende Artikelen voor te ſtellen, en in deliberatien te geeven, om, ware het mooglyk ter naastvolgende Vergadering daaromtrent finaal te re-

gesolveerden; kunnende deze Artykelen als punten van Vereeniging, en eene juiste bepaaling van elks Regten worden aangemerkt."

I.

„ De Vryheid is een onvervreemdbaar recht, aan „ alle de Burgers van Nederlands Bondgenootschap „ toebehoorende. Geene macht op aarde, en zoo „ veel te minder eene ontleende [gedemandeerde „ of representative] macht, kan hen betwisten of „ beletten, van die Vryheid gebruik te maaken, „ wanneer zy zulks begeeren."

II.

„ De Vryheid zou eene bedrieglyke schaduw, een„ ne ydele klank wezen, en Nederlands Inge„ zetenen zouden gelyk zyn aan de Volken, die „ den willekeurigsten Scepter eerbiedigen, indien zy „ niet bestond in het recht, om geregeerd te wor„ den, volgens die wetten, waar aan de Burgers „ zelven hunne toestemming gegeeven hebben, 't zy „ in eigene Persoon of door hunne Vertegenwoor„ digers."

III.

„ Deze Vertegenwoordigers (ten einde niet in de „ verzoeking te vallen, om misbruik van hunne „ macht te maaken, maar bestendig het vertrouwen „ des Volks te behouden,) moeten niet afhanglyk „ zyn van hen, welken zy vertegenwoordigen; en „ hunne aanstelling door het Volk volgens een „ vast en geregeld Plan, is het geschikste middel, „ om deze onafhanglykheid voor te komen."

IV.

„ De herkryging van dit dierbaar recht moet niet „ in bestaan, dat het Volk, zoo al niet de jaar-

lyksch aftreedende Burgemeesteren, Schepenen en permanente Raaden onmiddelyk aanstellen, ten minsten die eerste benoeming maake, waar uit de geheele Raad als dan de daadelyke verkiezing doe; aangezien de Regeerings-Collegien, anderzins, eene Aristocratie uitmaaken, die, ten opzichte van haare Leden willekeurig, ten opzichte des Volks onderdrukkend, en, uit hoofde dat hunne belangen van die des Volks onderscheiden zyn, aan hun gezag dien vereischten zien niet kunnen bezetten, de welvaart des Lands niet met den nadruk kunnen behartigen, die men natuurlyk te wachten heeft by eene hartzaame eenigezindheid en samensmelting tusschen het Volk en zyne Vertegenwoordigers."

V.

„Hoewel de wezenlyke Souvereiniteit by het Volk berust, zoo zal echter, aangezien de ondervinding geleerd heeft, dat het Volk de publyke zaaken niet in eigen persoon kan besturen, zonder dat daar uit de gewaarlykste misbruiken voortvloeijen, het Regeerings-bestuur onherroepelyk gelaaten worden aan de onderscheidene Collegien en Departementen van Staat. Dan, daar het Volk geen afstand kan doen van het recht, om zyn invloed op de Regeering te oeffenen, en dezelve voor te lichten door Memorien, Addressen en Requesten; daar dit belanglyk recht niet van wezenlyk nut kan zyn, dan wanneer het Volk behoorlyk verlicht en kundig is; en het Volk niet verlicht en onderricht kan worden, dan wanneer men vryelyk mag spreeken en schryven, zoo zal dit recht van vry spreeken en schryven onschendbaar gehandhaafd worden, als een der voornaamste grondslagen onzer vrye Constitutie, die nimmer beperkt, maar waar van het daadelyk misbruik telkens langs den weg van ordinaire Justitie gecorrigeerd kan worden."

VI.

VI.

„ Op alle plaatsen, alwaar de meerderheid der
„ Regenten deze Constitutioneele Herstelling be-
„ gunstigt, zal het aanblyven der zulken, die wer-
„ kelyk op het kussen zitten, niet afhangen van de
„ willekeur des Volks; en, hoedanig hunne politie-
„ ke gevoelens ook mogen geweest zyn, of nog
„ zyn, zullen zy hunne waardigheden blyven be-
„ houden; ten zy in het geval, dat zy een Ambt
„ mogten bekleeden, hetgeen strydig tegen den
„ uitdrukkelyken inhoud tener Ordonnantie, of
„ wel twee Ambten teffens, die uit haaren aart niet
„ door een en dezelfde persoon bekleed kunnen
„ worden."

VII.

„ In het geval, dat de Regeering de hand wilde
„ leenen en haare stem geeven aan het zamenge-
„ stelde waar by aan het Volk de benoeming zyner
„ Vertegenwoordigers zal worden toegekend, zal
„ het Volk verplicht zyn te berusten in hun, die het
„ zal verkooren hebben; en een volkomen ver-
„ trouwen in hen te stellen, in het besturen der
„ Regeeringzaaken. Het Volk, als dan alleen aan
„ sich zelve onderdanende wyten, indien het geene goe-
„ de keuze gedaan mogt hebben, en bovendien by
„ nieuwe aanstellingen ter vervulling van open
„ plaatsen zoo der Raaden als der jaarlyks afgaande
„ Burgemeesters, zoo een fout ongevoelig en son-
„ der opschudding kunnende verbeteren."

VIII.

„ Ter bekoming van vrye Krygsraaden zullen al-
„ le de Officieren der Schutterye eenigyk door de
„ Schutters aan hun Corps verkooren worden, zoo-
„ daanig dat de onderhoorige Schutters altoos eenen
„ billyken en nuttigen invloed op hunne Officieren
„ behouden; en op zulke plaatsen, daar het gebruik

„ of

„ of de Reglementen die posten aan de Regeerings-
„ Leden ontzeggen, zal men deze heilzaame schik-
„ king zorgvuldig handhaaven."

IX.

„ Ten einde de voornaamste Burgers aan te moe-
„ digen, om zich in de gewapende Burger-Corpsen
„ te begeeven, en om den Candidaaten, ter Re-
„ geering geschikt, gelegenheid te bezorgen, hun-
„ ne Burgers meer van naby te leeren kennen, zal
„ niemand tot eenige bediening in de Regeering ver-
„ heven worden, die niet een zeeker bepaalden
„ tyd aan de Militaire Exercitien en een Burger-
„ Corps of Schutterye heeft deel genoomen."

X.

„ Men zal, ter verzekering van het aanzien der
„ Regenten, en om het Volk een waarborg te ver-
„ schaffen wegens derzelver eerlykheid in het be-
„ stuur der geldmiddelen, Burger-Gecommitteer-
„ den aanstellen, welker voornaamste post zal zyn
„ een waakend oog te houden op de handhaaving
„ der Rechten en Privilegien; om orde te stellen
„ in 't stuk der Nominatien; om uit naam der Bur-
„ gery Requesten te presenteeren, en inzonderheid
„ om, op vast gestelde tyden, onderzoek te doen
„ naar het bestuur der geldmiddelen, het zy door
„ het nazien der rekeningen, het zy door het voor-
„ stellen van ontwerpen van bezuiniging; als mede,
„ om met de Regeering te raadpleegen, wanneer
„ 'er eene nieuwe belasting ingevoerd moest wor-
„ den, of wanneer men eenige aankoop wilde
„ doen, of een of ander Etablissement oprichten
„ op kosten van het algemeen, of wel eene of an-
„ dere van deszelfs bezittingen wilde verpanden,
„ vervreemden of verkoopen."

XI.

Digitized by Google

XI.

„ Ter beter beduuring der Geldmiddelen zal er jaarlyks in iedere plaats, in deze Provincie, als ook van de Generaliteits Kasse, behoorlyke rekeningen, verantwoording van ontfangst en uitgaaf gedaan worden; op zoodaanige wyze, als dan te beramen, dat het publyk Crediet daar by niet komme te lyden."

XII.

„ De Burger-Gecommitteerdens, of wel eene andere byzondere Commissie, naar dat men zulks best zal oirdeelen, overeenkomstig de byzondere inrichting van iedere plaats, zullen gemachtigd worden ter onderzoek van alles, wat de belangen, de onderhouding en de aanmoediging van den Koophandel en de Manufacturen betreft; insgelyks het recht hebbende, en verplicht zullende zyn, om alle de ontwerpen hier toe betreklyk, te onderzoeken, die voor te stellen en te ondersteunen by de Regeering, ingevalle zulks noodig zal bevonden worden."

XIII.

„ Het zal ook goed, nuttig en heilzaam zyn, dat alle de Leden van zoodaanig een Collegie van Burger-Gecommitteerden niet op eenmaal veranderen, maar dat ter invoering en onderhouding van een goed systema, zoo wel als van de noodwendige kundigheden, zy gedeeltelyk, het zy met een vierde, een derde, of de helft, 's jaarlyks zullen afgaan, volgens de gelegenheden van tyden en plaatsen."

XIV.

„ Eindelyk de Republyk zakelyk voor groote on-

„ kosten te maaken heeft, zoo in het onderhoud
„ van dyken, wegen, fluizen en bruggen als voor-
„ al in het in stand houden eener aanmerklyke Zee-
„ macht, kan men zich namelyk niet te veel bepa-
„ len op een ontwerp van oeconomie en spaarzaam-
„ heid; het Volk derhalven behoort het recht te
„ hebben, om, of zelve of door zyne Gecommit-
„ teerden, alle de bezwarende of onnutte bedie-
„ ningen of gebruiken, onder billyke schadeloos-
„ stelling, te veranderen, af te schaffen, of te ver-
„ minderen."

XV.

„ Vermits men, in het tegenwoordig stelsel van
„ Europa, den kryggeest niet zo veel kan inboe-
„ zemen, en ook alle Klassen van Ingezetenen in
„ de Burger-Corpsen worden toegelaaten, zoo be-
„ hooren overal de benoemers tot Regeerings-amb-
„ ten uit den boezem der gezegde Corpsen voort
„ te komen, uitgezonderd in die plaatsen, waar
„ de Gilden in het dadelyk bezit van dat recht zyn."

XVI.

„ Om echter, in het recht van Stemming, voor
„ te komen, dat de Stemmers niet in de verzoe-
„ king vallen, ten minste, zoo weinig mooglyk
„ daar voor vatbaar gemaakt worden, om hunne
„ stem te verkoopen, zal hy, die recht tot stem-
„ men heeft, eene zekere gegoedheid moeten heb-
„ ben, overeenkomstig den rykdom en de Volk-
„ rykheid van de plaats, waar hy dat recht oefent."

XVII.

„ In zulke plaatsen, alwaar men, [illegible]
„ heden en kuiperyen voor te komen, verkoos, dat
„ de gezamentlyke Stemgerechtigden de benoeming
„ afstonden aan eenige Kiezers, voor elk byzonder
„ geval [illegible]

[illegible]men

„ men meerdere vereischtens van bevoegdheid kun-
„ nen vast stellen, ten opzichte van Kiezers, als
„ wel ten opzichte van enkele Stemgeevers."

XVIII.

„ Aangezien de kleine ambten en officien, die
„ heden zoo dikwyls de jalouzie en den nyd voed-
„ zel verschaffen, oneindig veel kunnen toebren-
„ gen ter opwekking van den naaryver en der goe-
„ de Zeden, zal het eene heilzaame inrichting
„ zyn, om die te doen geeven aan zulke Bur-
„ gers, welken of van 't geluk niet bedeeld zyn, of
„ door een voorbeeldig deugdzaam gedrag, zich
„ boven anderen onderscheiden, of aan de zul-
„ ken, die zich in den Land- of Zeedienst wel ge-
„ kweeten hebben, en daar van schriftlyke getui-
„ genis kunnen vertoonen; en dat, daar de ver-
„ diensten gelyk staan, de Inboorlingen den Vreem-
„ delingen worden voorgetrokken."

XIX.

„ Daar het ongetwyffeld het belang van den Staat
„ is, zich, met de minstmooglyke kosten, in een
„ goeden staat van tegenweer te bevinden, en het
„ niet minder het belang der Burgerlyke Vryheid
„ is deze Verdeediging in haar zelve, onafhanglyk
„ van anderen, te bezitten; zoo behoort, uit dien
„ hoofde, en ingevolge de grondwet der Unie van
„ Utrecht, overal het Burgerlyk Krygswezen aan-
„ gemoedigd en tot de bereikbaarste volkomenheid
„ gebracht te worden, ten einde, in hachlyke om-
„ standigheden, de Burgerkrygsmacht de Militie
„ van den Staat krachtdaadig kunne ondersteunen
„ tegen buitenlandsche Vyanden, en zich tegen
„ die Militie kunne verzetten, wanneer zy een
„ werktuig wierd in de hand van binnenlandsche
„ dwingelanden!"

XX.

„ Om dit dubbel oogmerk te bereiken, zal men
„ elk Burger-Corps of wel elk Genootschap, voor
„ zoo verre het geheel, of gedeeltlyk, (naamlyk
„ eenige Leden van het zelve,) niet ware inge-
„ lyfd in een Burger Compagnie, even eens ge-
„ lyk in de Staaten van Noord-America in trein ge-
„ bracht is, in drie Klaasen verdeelen, door het
„ lot te bepaalen, en waar van de Leden, in geval
„ van noodzaaklykheid, verplicht zouden zyn, op
„ hunne beurt volgens de lyst, uit te trekken, het
„ zy in Persoon, of wel dat zy een ander in hunne
„ plaats beschikten."

No. 3489. *Resolutie van de Heeren Staaten van Stad en Lande; behelzende de Artikelen van onderlinge assopiatie, door welke de plaatshebbende geschillen tusschen de beide Staats-Leden van de Stad Groningen en de Ommelanden zouden worden gesleeten en uit den weg geruimd. In dato den 24 September 1791.*

Ter Vergaderinge zynde voorgedragen, en daar nevens overgegeeven *navolgende Artikelen van onderlinge assopiatie, door welke de plaatshebbende geschillen tusschen de beide Leden van de Stad en de Ommelanden zouden worden gesleeten en weg geruimd.*

Art. I.

Dat het Stads Stapelrecht van Graanen, Kaas en Boter, in allen deelen volkomen geconserveerd zal zyn en blyven, ingevolge en overeenkomstig de Sententien en Decisien van de Heeren Staaten Generaal op dit subject genomen, welker decisien in alle deelen zullen blyven stand grypen, zoo verre dezelve door deze overeenkomst niet zyn veranderd. Dat met betrekking tot voorsz. den Stapel

sub-

subjecte waaren, de Ingezetenen van de Ommelanden op een preuve van de eerstkomstige zes achtereenvolgende jaaren, zich zullen hebben te regulaeren na de thands gestelde orders op de Koorn-Beurs; na welker ommekomst, zoo de Heeren van de Ommelanden deze Ordonnantien op de Koorn-Beurs aldaar, of by tyds vervolg voor den Ommelander Ingezetenen min voordeelig mogten bevinden, om aan dezelve subject te blyven, de geheele beheering en executie van het Stads Stapelrecht met relatie tot de Ommelander Ingezetenen, weder zal vallen in die termen, dat hetzelve conform aan de Decisien van Hun Hoog Mogenden door de Stad worde uitgeoeffend.

II.

Dat de levendige haave, als Paarden, Veulens, en Hoorn Vee voor altoos van het Stapelrecht geëximeerd zal zyn.

III.

Dat van deze overeenkomst aan de Ingezetenen by Publicatie door beide Leden Staatswyze kennis zal worden gegeeven, en niemand wegens overtredingen tegens het Stapelrecht, geduurende deze geschillen, en anterieur aan bovengemelde te doene Publicatie, door den Olderman geactioneerd of in rechten vervolgd zal worden.

IV.

Dat betrekkelyk de Expeditie van Stads wegen in de maand September 1787 naar Appingadam, de Heeren van de Stad verklaaren, dat zy die Expeditie na Appingadam hebben besloten, gedaan, en ondernomen geheel ten onrechte, en zonder bevoegdheid, dat zy ook daarom alle Resolutien op dat subject by de Stad genomen, zullen roijeeren, zonder

daar uit in het vervolg eenige consequentie te mogen trekken. Dat zy ook zoo aan zyne Doorluchtige Hoogheid als Erf-Stadhouder van Stad en Lande, als aan de Heeren van de Ommelanden, de sterkste verzekeringe geeven, van nimmermeer zoodaane Expeditien te zullen of mogen doen, het zy in Appingedam, of andere Heerlykheden of Gerechtigheden in de Ommelanden, ook daar benevens aanneemen, om te refundeeren en te betaalen, alle de schaade en nadeelen, welke die Expeditie na Appingedam aan eenige Persoonen of Geeren aldaar heeft veroorzaakt of toegebracht, en dat het quantum daar van op gronden van gedaan onderzoek by het Hof Provinciaal worde gefixeerd, op dat het Hof van Justitie daar van de distributie doe aan die Persoonen, welke dat Hof uit haar ingewonnene informatien of andere gronden weet, dat schaade of nadeel geleeden hebben.

V.

Dat naardien het met de orde van Regeering niet bestaanbaar is, dat het eene Lid van Staat, zich afzonderlyk, en zonder concurrentie van deszelfs Mede-Lid eenig gezag aanmaatige over Provinciale Collegien of Ambtenaaren, al het geen ten dien opzichte sedert eenigen tyd ter contrarie is gedaan en ondernomen, werde gepasseerd en geteekend als niet geschied, en dat beide Leden voor het toekomende zich verbinden, en plechtelyk zoo aan elkanderen, als aan den Heere Erf-Stadhouder der Provincie van Stad en Lande beloven, van hun daar van ten allen tyde te zullen abstineeren.

VI.

Dat betrekkelyk de discrepeerende opinien van beide Leden, over de orde die gevolgd behoorde te worden, ten opzichte van het plaatsen in de Notulen van de Heeren Gedeputeerden ten Vergaderinge

ge[illegible] Hun Hoog Mogenden uit beide Leden, het [illegible] der Staaten in die Vergaderinge voor de Provincie van Stad en Lande, het introduceeren der Heeren Leden in de Generaliteits Collegien, en de orde, die de Heeren Gedeputeerden voornoemd in het onderteekenen der brieven aan Hunne Heeren Committenten hebben te obsserveeren, voor het vervolg ter voorkoming van alle dissensien daaromtrent, de volgende orde zal worden geobserveerd; naamentlyk, dat in de Notulen eerst alle de aanwezende Stads, en vervolgens de Ommelander Heeren naar derzelver rang gesteld zullen worden, dat van de twee ordinaris stoelen in de Vergadering van Hun Hoog Mogenden, de eerste zal zyn voor de Stad, en de tweede voor de Ommelanden, en dat het *presidium* aan die Provincie vallende, de presidiale stoel door een Stads Heer, en de stoel naast de presidiale, door een Omlander Heer geoccupeerd zal worden, en dat nimmer een Omlander Heer het presidie zal pretendeeren, wanneer een Stads Heer present is: dat de Introductie in de Generaliteits Collegien, indien 'er Heeren uit beide Leden present zyn, zal geschieden door een Heer van dat Lid, waar uit die te introduceerene gecommitteerd is, en dat de brieven by colommen onderteekend zullen worden op denzelven voet, als met de Provinciale Rapporten geschied, zoo dat de eerste colomme voor de Stads, en de andere voor de Ommelander Heeren zal zyn.

Dat hier mede de poincten differentiaal zoo verre bepaald zullen afgedaan zyn, zonder dat zulks verder in consequentie zal mogen getrokken worden, tot nadeel van andere sentimenten, opinien of sustenues, als die ten tyde dezer geschillen aan de eene of andere kant mogen voorgebracht of geoppert zyn, en welke by dezen niet zyn getermineerd, welke voor een ieder in haare waarde, en in haar geheel zullen blyven.

Waar op de Heeren van de Stad hebben ver-

 klaart,

Klare, dat de Heeren Burgemeesteren en Raad oud en nieuw, mitsgaders Taalmannen en Gezworene Gemeente na gehoudene deliberatien, zich met deze Artikelen hebben geconformeerd, en voorts de Heeren van de zittende Raad verzocht, van deze Resolutie op de Landsdag van heden aan de Heeren van de Ommelanden kennis te geeven, en deselven voor te stellen, om deeze overeenkomst in de Staats Notulen te doen insereeren, en voorige Heeren wederom te committeeren, ten einde deselve de Publicatie en andere depeches hier uit Staatswyze te doen, resulteerende te perfectioneren, en voorts zyne Doorluchtige Hoogheid, zoo op deze Landdag present is, van des wege te bedanken voor alle de moeitens, applicatien en bezigheden, die Hoogstdezelve wel in deezen heeft gelieven op zich te neemen, om de lang gezochte eenigheid en harmonie, in deze Provincie te herstellen, met verzekering, dat de Heeren van de Stad gezind zyn en zich verbinden tot de nakoming van alles, wat in deze Artikelen van Associatie is [illegible].

En hebben de Heeren van de Ommelanden mede gedeclareerd, dat, gedelibereerd hebbende over de Artikelen van onderlinge Associatie door wederzydsche Heeren Gecommitteerden uit beide Leden ontworpen, ter wegruiming en slyting van de daar in vermelde plaats hebbende geschillen, tusschen de beide Leden van Stad en Ommelanden, deselve hebben geapprobeerd, zich daar mede geconformeerd, en verstaan, dat op de Landdag van heden kennis van deselve Resolutie aan de Heeren van de Stad zal worden gegeeven, met versoeke, om deze overeenkomst in de Notulen als een Staats Resolutie te doen insereeren, en tevens de voorige Heeren Gecommitteerden geauthoriseerd, om de Publicatie en andere depeches hier uit resulteerende op Staatsgewyze te doen perfectioneren, voorts zyne Hoogheid ter Staats-Vergaderingen hunnent wegen te bedanken voor de veelvuldige moeitens, applicatien en bezigheden, die Hoogstdezelve in deezen

wel

Digitized by Google

wel heeft gelieven op zich te neemen, om de lang gezochte eenigheid en harmonie in deeze Provincie te herstellen, met verzekering, dat de Heeren van de Ommelanden gezind zyn en zich verbinden, tot nakoming van alles, wat in deeze Artikelen van Assopiatie is vervat.

Waar op de Heeren Staaten van Stad en Lande hebben goedgevonden en verstaan, dat voorschreeven overeenkomst in de Notulen van dezen Landdage, als een Staats-Resolutie zal worden geinsereerd, en tevens de voorige Heeren Gecommitteerden uit de beide leden geauthoriseerd, om de Publicatien en andere depeches, hier uit Staatswyze te subsequeeren, zonder resumptie af te wachten, te doen perfecteeren, voorts zyne Hoogheid ter Staats-Vergaderinge present, bedankt voor de veelvuldige moeitens, applicatien en bezigheden, die Hoogstdenzelven wel heeft gelieven op zich te neemen, om de lang gezochte eenigheid en harmonie in deeze Provincie te herstellen, met verzekering, dat gezind zyn, en zich verbinden tot nakoming van alles, wat in deeze Artikelen van Assopiatie is vervat.

Waar na zyne Doorluchtige Hoogheid Hoogstdeszelfs genoegen over den herstellinge der harmonie tusschen de beide Leden van Staat heeft aan kennen gegeeven, met betuiginge dat hem niets aangenaamer zoude zyn, dan alle zyne pogingen aan te wenden, tot welzyn van de Provincie en diens goede Ingezetenen.

No. [illegible] *Rapport van de Gecommitteerden tot de Petitie van den Raad van Staten en de Provincie Finantie van Stad Groningen en Ommelanden, betreffelyk de Resolutien van Augustus en October 1784 (*), benevens de daar op gevolgde Staats Resolutie. In date den 24 September 17[illegible].*

Gedelibereerd zynde op het [illegible] Artikel van de Propositie *à part* op deze Landdag, nevens het Rapport der Heeren Gecommitteerden tot de Petitien van de Raad van Staate en deezer Provincie Finances, betreffelyk de Resolutien van Augustus en October 1784, over eenige Reglementen en Placaaten by de Hooge Justitie Kamer, luidende als volgt:

Edele Mogende Heeren!

Ter voldoening aan de Resolutie Commissoriaal van den [illegible] February deezes jaars, daar de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden, zynde geëxamineerd de Staats-Resolutien van den [illegible] Augustus en 22 October 1784, waar by buiten effect zyn gesteld, eenige Reglementen en Placaaten, de Schouwbaare subjecten in de Ommelanden, en de administratie van Justitie by de Hooge Justitie Kamer deezer Provincie concerneerende; hebben deselve de eer te rapporteeren, dat U Ed. Mogenden by Staats-Resolutie van den 29 Augustus 1748, aan wylen zyne Doorluchtige Hoogheid WILLEM DE VIERDE glor. ged. hebbende gedefereerd de volle maate en macht, om de Regeerings-Constitutie van deze Provincie op vaste gronden te stellen, en het geen Hoogstdenzelven goed mogte vinden daaromtrent te arresteeren, ter uitvoer te brengen; Hoogstdenzelven uit kracht van dien het Reglement Reformatoir op den 27 November 1749 heeft gearresteerd, en daar by onder anderen het 20ste Artikel bepaald, dat de Jurisdictien der Grietenyen over of-

(*) Zie hier voor bl. [illegible] enz.

ofte Leenrechten, Redgerechten, Schepperyen, Dyk-, Zyl-, en Boerrechten naar hunne origineele Fundatie-brieven weder zullen worden ingericht; en voorts by het 11de Art. van 's Hoves Instructie aan zich gereserveerd, het arresteeren van Reglementen, betreffende de administratie van Justitie, by de Hooge Justitie Kamer en by de Gerichten in de Ommelanden. Dat ongehinderd door het ontydig versterf van gemelden Vorst, gelyk mede van Hoogstdeszelfs Koninglyke Gemalinne Hoogl. Mem., daar aan in allen deelen niet hebbende kunnen worden voldaan, de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden vermeenen, dat thans aan den Heere Erf-Stadhouder de hooge waardigheden van zyn Heer Vader, ingevolge de onderscheiden nieuwe in de diplomen van de jaaren 1749 en 1766 behoorende, behoorde te worden overgelaten, om dat gene ten uitvoer te brengen, het welk men by het leezen van dien Vorst met zoo veel verlangen heeft te gemoet gezien; en dat by meergemelde Resolutie van den jaare 1784 deeze afzonderlyke Rechten, den Heere Erf-Stadhouder toe willen competeerende, niet genoeg in het oog zyn gehouden, over zulks de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden zouden adviseeren, dat dezelve *qua ad jura primitiis* door U Ed. Mogenden behoorden te worden ingetrokken, en voorts aan zyne Hoogheid overgelaten, om uit kracht van het Reglement Reformatoir, en de reformatoire Clausule by de promulgeerende Ordonnantie van den [illegible] January 1751, zoodaanige Schouwbaare Objecten en Reglementen in de Ommelanden op de administratie van Justitie, hier toe en vermelden concerneerende, te arresteeren, als Hoogstdezelve voor het belang der goede Ingezetenen, en tot bevordering van het gemeene welzyn, dienstig en noodig zal oirdeelen. Dat niettemin, gemerkt de menigvuldige bezwaaren, welke tegens de Plakaaten en Reglementen in de Resolutie van 1784 vermeld, door veele Ingezetenen zyn ingebracht, zyne Hoogheid verzocht diende te worden, om dezel-

zelve (uitgezonderd het Reglement van wylen Hun-
ne Koninglyke Hoogheid, betrekkelyk de Zylvest-
eryen van den 8 Augustus 1755, benevens het Pla-
kaat van zyne Hoogheid van den 27 Maart 1769,
zoo verre daar by is bepaald, dat de Schouwbrie-
ven in de Zylvester Kasse zullen worden gebragt)
geen effect te doen sorteeren, bevoorens Hoogst-
denzelven de geconcerneerde pieces nader zal hebben
gerevideerd, en aan de Geïnteresseerden gelegen-
heid gegeeven, om hunne belangen en bezwaaren
daaromtrent, aan zyne Hoogheid te kunnen voor-
draagen, als mede, om alle zoodaane Ordonnantiën,
als zyne Hoogheid dienaangaande goedvinden zal te
arresteeren, *aan U Ed. Mogenden te zenden, ten einde*
de dezelve te doen drukken en te publiceeren. Dat ech-
ter dit recht alleen aan zyn Hoogheid als Erf-Stad-
houder van deze Provincie, en succedeerende in de
plaats van wylen zyn Heer Vader, en niet als Præsident
van de Hooge Justitie Kamer toebehoort, door dien
aan gemelde Hooge Justitie Kamer geen het minste
recht van legislatie competeerd, en dus hier door geen
inbreuk, of eenige autoriteit aan de Placaaten zal
worden bygezet, welk mede op de naam van Lui-
tenant en Hoofdmannen zyn gepromulgeerd; dat
voorts de Resolutien van den 22 October 1766, be-
treffende het beëedigen van Luitenant en Hoofd-
mannen, benevens dezelver instructien by provisie
aan de Heeren U Ed. Mogenden Gecommitteerden
dienden te verblyven, om betrekkelyk dien generaa-
ne ingenomene consideratien van zyne Hoogheid na-
der hunne gedachten te laaten gaan, welke aanmer-
genreeten dienaangaande kunnen werden gemaakt,
en daar van aan U Ed. Mogenden rapport te doen.

Aldus gedaan in het Provinciale Huis binnen Gro-
ningen, op Woensdag den 21 September 1791.

(was geteekend)

J. D. Quintus.	G. Lewe.
J. H. Rutgers.	G. Alberda.
L. de Dalwet.	T. M. Oosterdorp.

J. A. Wichers. R. R. van Iddekinge.
W. Gramser. Z. A. Engelhart.

Hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande de Heeren Gecommitteerden voor hunne genomene moeite bedankende, zich met het uitgebrachte Rapport geconformeerd, zonder resumtie af te wachten. En heeft zyn Hoogheid gedeclareerd, dat het hem ten uiterste aangenaam was, te zien, dat de discrepeerende sentimenten en opinien op zoodaanige harmonieuse wyze wierden bepaald, en de zaaken hersteld; verklaarende verder, dat Hoogstdenzelven gaarne zoude voldoen aan het gemanifesteerde verlangen der Heeren Staaten by dezen, en dienvolgens te zullen surcheeren de gemelde Ordonnantien, tot dat gelegenheid zoude hebben gehad, om de zwaarigheden tegens dezelven te hebben gehoord en overwoogen; gelyk mede, om in 't vervolg alle dergelyke Ordonnantien ten fine van publicatie aan de Heeren Staaten te zullen zenden, daar het gevoeglyk en billyk was, dat de Heeren Staaten de Wetten kenden die in hunne Provincie plaats hadden.

No. 3491. *Resolutie van de Heeren Staaten van Stad en Lande, betreklyk de expeditie van Stads wegen in de maand September 1787 naar Appingadam gedaan. In dato den 17 October 1791.*

Op het geproponeerde ter Vergaderinge hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande, de Heeren Gecommitteerden tot de zaaken van den Raad van Staaten en dezer Provincie Finances verzocht en geauthoriseerd, om op de eerste requisitie aan de Heeren Luitenanten en Hoofdmannen van de Hooge Justitie Kamer dezer Provincie, onder te teekenen de Handbrieven, betreklyk de Sylvesteryen, welke ter voldoening aan de Staats Resolutie van den 31 Augustus 1789 aan deeze Commissie zyn

zyn overgekeeteng, vorts goed[illegible] en ver- ftaan, dat [illegible] deser Refolutie, als mede van die van den 24ften der jongst verloopene maand September, betreffelyk de Staats-Refolutien van den 19 Augustus en 22 October 1784, waar by buiten effect waren gefteld eenige Refolutien en Plakaten, de fchouwbaare [illegible] in de Omme- landen en de administratie van Justitie by de Hooge Justitie Kamer dezer Provincie concerneerende, [illegible] gemelde Heeren Luitenant en Hoofdmannen by Misfive op naam der Heeren Staaten zal worden toegezonden, wordende de beide Syndiquen en Se- cretaris van Staat geauthoriseerd, zulks te effectu- eeren, zonder refumtie af te wachten.

Brief van Burgemeesteren en Raad in Groningen aan het Hof van Justitie van Stad en Lande, van den 25 October 1791.

Edele Mogende Heeren!

De Heeren van de Stad en Ommelanden zyn in de laatst verloopene maand met elkanderen over- een gekomen, om hunne onderlinge fubfifteerende gefchillen af te doen, en ingevolge een overeen- komst in de Staats-Notulen van den 24 September 1791 geïnfereerd, te [illegible]. Daar nu in de- zen [illegible] ook [illegible] is.

Dat [illegible] de expeditie van Staats wegen in de maand September 1787 naar Appingadam ge- [illegible], de [illegible] van de Stad [illegible] te [illegible] en te [illegible] alle de fchade en nadeelen, welke die expeditie naar Appingadam aan eenige Perfoonen of Goederen aldaar heeft veroorzaakt of toegebracht, en dat het quantum daar van op grond van geen [illegible] by het Hof [illegible] worde gefteld, onder het Hof van Justitie [illegible] van de distributie dier aan die Perfoonen, welke die Hof uit haar ingenomene informatien of andere gronden [illegible] [illegible] hebben.

[illegible] Zoo is het, dat wy [illegible] Ed. Mogenden kennisse geeven, met verzoek, dat U Ed. Mogenden de belanghebbende Persoonen hier van willen informeeren, en aan ons doen toekomen de begrooting van zoodanige schaden, als eenige Persoonen door die Staats expeditie mogten geleeden hebben, op dat wy daar door in staat gesteld worden, aan dit gedeelte deezer overeenkomst te kunnen voldoen.

Weer mede blyven, U Ed. Mogenden in Godsprotectie bevelende,

Edele Mogende Heeren!

U Ed. Mogenden goede Vrienden,

Burgemeesteren en de Raad in Groningen.

(*was get.*) J. D. QUINTUS vt.

Ter Ordonnantie der H. Heeren voorsz.

(*was get.*) C. H. GOCKINGA, *Secret.*

No. 9402. *Resolutie van de Heeren Staaten van Stad en Lande, betrekkelyk de aanstelling van den Generaal Majoor* CORNELIS *Baron* VAN MANIEL, *door den Heer Prince Erf-Stadhouder, tot Commandeur van Groningen &c. In dato den* 17 *October* [illegible].

Gedelibereerd zynde op 't 4de Artikel van de Propositie, waar by de Heeren Gedeputeerden kennis geeven, dat de Generaal Majoor van de Infantery CORNELIS Baron VAN MANIEL door zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prinse Erf-Stadhouder was aangesteld tot Commandeur der Stad Groningen, in plaatze van den Generaal Majoor en Commandeur Graave VAN RANDWYK, als mede by een tweede Acte tot Commandant van de Troepes,

pen in de Stad Groningen Guarnisoen houdende niet alleen, maar ook van die welke in de Fortressen Delfzyl, Langeakkerschans, Bellingewolster Schans en de Bourtange Guarnisoen houden, en verder van de Troepes, zoo in de Provincie van Stad en Lande als in Wedde en Westwoldingerland zullen worden gecantonneerd en gelegd, en dat het de intentie van Zyne Hoogheid was, dat in het vervolg de Commandeurs der bovengemelde Schansen niet aan den Gouverneur van Coevorden, maar aan den Generaal Majoor VAN MASSEL zullen zyn gesubordonneerd, hebben de Heeren Staaten van Stad en Lande het zelve voor Notificatie aangenomen; voorts de Heeren Gedeputeerden, als mede die van de Rekenkamer, geauthoriseerd, de Ordonnantien op den zelven voet, als aan den Generaal Majoor en Commandeur Graave VAN RANDWYK is geschied, op te maaken, zonder resumtie af te wachten.

No. 3493. *Staat en balance van al 't geen op het Politie-Comptoir der Stad 's Hertogenbosch, ter gelegenheid der plundering, op den 8, 9 en 10 November 1787 in die Stad voorgevallen, en van de daar uit gerecouvreerde Goederen, is ontvangen en uitgegeven.*

Politierekening 1787.

Ontvang.	*Uitgaaf.*
	fo. 143 & seqq. voor douceuren aan de Vrywilligers, die zich tot het recouvreeren van die Goederen hebben aangeboden en laaten gebruiken, volgens Resolutie van den 22 November 1787 . . f 291 - - -
	589 - - -
	290 - 3 - 0

Ont-

Ontvang.	Uitgaaf.
	Transport f 870-
	Voor soep en brood voor het nieuwe Guarnis. 133-17-10
	Aan verlies op het te veel gebakken brood. 93-14-
	Aan den Concherge voor verschotten. 120-13-
	Aan M. NIERHOF dito. 208-12- 8
	Aan denzelven. 86- 4- 8
	Aan den Uitroeper DE PRAAT. 9-
	Aan de Klapperlieden voor extra diensten. 400-18- 8
	Nog aan het lantaarnwerk een extrapost op *fo.* 11 & *seq.* van die rekening. 12- 5-
	Dus uitgaaf in 1787. f 1925- 5-10

Politierekening 1788.

fo. 47 & *seqq.* gerestitueerde Penningen van het ingekogte Goed te Bergen op den Zoom. f 928-12-12	*fo.* 57. aan Penningen van de Bataillons Guardes en Oranje Nassau, te samen een somma van f 879- 9- 8
Van de douceur aan de Vrywilligers te rug. 580-	Dan waar van moet worden afgetrokken de overgebleevene 12 dubbele en 108 enkele Penningen, volgens Resolutie van den 13 February
Wegens eenige verkogte Winkelpaarden. 39- 4- 6	
f 1547-17- 2	

Ontvang.

Transport f	[illegible] 2
Gereconvreerde Contanten. .	1527- 9- 1
	293- 2-14
	3-10- :
	8-13- 1
	9- 2- 1
Totaale ontvang in 1788. . . f	3289-14- 3

Uitgaaf.

Transport f	879- 9- 8
1788. . .	153-12- :
Dus hier maar komt . . f	725-17- 8
fo. 137 & seqq. aan de Klerken van den Pension. voor het schryven van lysten. . .	105-18- 8
Voor den Adsistent GROENROEDE VRIESEKOLK. .	135-18- 8
Aan de Klapperlieden extra. .	364-18- 8
Aan dezelven.	280-18- 8
Aan Bediendens verschot. . .	20-17- :
Voor een vermist Zeil. . .	18- : - :
Nog aan arbeidsloonen en verschotten, aan diverse.	4- 4- :
	1-16- :
	8-15- :
	1- 5- :
	40- :- 8
	80-15- :
	142- [illegible]- 8
	[illegible]- 4- 8
	2- : - :
	2[illegible]- 1- :
	14-16- :
Voor een Wissel naar Bergen op den Zoom. . .	968-14- 4
Aan A. [illegible], verschot. . .	41-13- 8
	f 3010-15-12

Ont-

Ontvang.	Uitgaaf.
	Transport ƒ [illegible]0-15-12
	Aan denzelven. 25-10- [illegible]
	Kosten te [illegible]tricht . . 424-11-[illegible]
	Aan [illegible] [illegible]nor, verschot. 1[illegible]6- 9- :
	Aan den Concierge, dito. . [illegible]- [illegible]- [illegible]
	Aan A. [illegible]ner, op rekening van verdiensten. 400-1[illegible]- [illegible]
	Aan den Uitroeper. . . : 77- 1- [illegible]
	Aan P. [illegible]man, voor 't schryven van [illegible] dubbelden der lysten. . 1[illegible]- [illegible]
	[illegible] Corps de Guarde. . 21- [illegible]- [illegible]
	Nog aan het lantaarnwerk, volgens de rekening fo. 9 & seqq. aan den Opziener, extra. . 30-11- 8
	Aan de Vulders en Aansteekers. 196-18- 8
	Aan dezelven. 66-11- 8
	Aan olie voor extra branden der [illegible] te kort gekomen. . 837- [illegible]- 8
	Nog aan dito. 318- 5- 8
	Totaale uitgaaf in 1788. . ƒ 5769-12-[illegible]
	[illegible] alles buiten de verschotten aan den Lande opgegeeven en door het zelve betaald tot ƒ 1736 - 10 - 8

Politierekening 1789.

Ontvang.

fo. 40 & seqq. van de ongeëygende Goederen op den afflag verkogt. f 4904-10-3
Den 8 October nog ut supra. . . 104-5-2
Den 28 Augustus nog van eenige Contanten, door Heeren Commissarissen overgebracht. 59-13-:
Idem door den Heer Præsident Akkersdyk. . . 186-16-6

Totaale ontvang van 1789. . f 5255-13-11

Uitgaaf.

fo. 137 & seqq. gereſtitueerd aan G. Gol, volgens Reſolutie van den 2 December 1789. . . 117-10-:
Aan Neerhof, verſchot. . . 72-4-1
Aan denzelven, verdienſten, per resto. . . 200-18-8
Aan de Groenroeden, wegens extra dienſten. . 210-18-8
Aan Kamerbewaarders ut supra. 105-18-8
Aan Stads Arbeiders. . . . 32-1-8
Aan den Torenwachter. . . 15-15-:
Aan Bedelvoogden. . . . 25-11-8
Koster van de Kruiskerk. . . 21-:-:
Klerk Kerkhof. 10-10-:

Totaale uitgaaf in 1789. . f 812-7-8

Politierekening 1790.

Van eenig te Rotterdam aangehouden Goed, voor zoo verre niet is geëygend en op den afflag verkogt. f 32-19-2

Aan onkosten op het zelve Goed gevallen te Rotterdam, met transport. f 50-17-8
Aan den Concherge van Deventer. 100-18-8
Boven de reeds geaccordeerde, doch nog onbetaalde. . 10-10-:

f 162-6-:

Re-

Recapitulatie.

Ontvang.		Uitgaaf.	
1787	f	1787	f 1925 - 5 - 10
1788	3289 - 14 -	1788	5769 - 12 - 14
1789	5255 - 13 - 11	1789	812 - 7 - 8
1790	32 - 19 - 2	1790	162 - 6 -
	f 8578 - 6 - 13		f 8669 - 12 -

Waar uit blykt, dat de Stad ter zaake voorsz. *salvo errore & omissione*, meer zoude hebben uitgegeeven dan ontvangen f 91 - 5 - 3.

No. 3494. *Extract uit de Notulen van den Krygsraad, gehouden in de Doelen op de Garnaalemarkt te Amsteldam, behelzende Resolutie om eene Commissie aan den President Burgemeester te zenden, ten einde te verzoeken en aan te dringen, om de Burger-Compagnien op hunne loopplaatzen in de wapenen te doen komen, om te verneemen wat die ten opzichte van de gevraagd wordende Remotie van sommige Vroedschappen denken &c. In dato den 20 April 1787.*

Is geresolveerd een Commissie te zenden aan den Heer President Burgemeester, en aan zyn Wel Ed. Groot Achtb. bekend te maaken de situatie, waar in wy ons Officieren in de Doelen thands bevinden, als hebbende zich aldaar vervoegt 7 a 800 Menschen, van ons vorderende om eenige Heeren uit den Achtbaaren Raad te removeeren, en wel speciaal met naamen de Heeren FREDRIK ALEWYN, CORNELIS MUNTER, FRANC VAN DER GOES, HENRIK MUILMAN, WILLEM GERRIT DEDEL SALOMONSZ, JAN GRAAFLAND PIETERSZ, MARTEN ADRIAAN BERIS, NICOLAAS CALKOEN en APOLONIUS JAN CORNELIS LAMPSINS.

Dat de aldaar present zynde Officieren, de stem

ren, gelyk wy anders in de noodzakelykheid zouden zyn gebracht, van tegens hem zoodaanige scherpe maatregelen te moeten nemen, als de zorg voor de rust onzer goede Burgeryen, en de aard van zyn misdryf ons zouden komen te dictéeren.

Ten allen tyden tot wederdienst bereid zynde, beveelen wy U Ed. Groot Achtb. in de protectie Gods, en blyven,

Edele Groot Achtbaare Heeren!

Uw Edele Groot Achtb. goede Vrienden,

Gouda, den 17 April 1783.

Burgemeesteren en Regeerders der Stad Gouda.

(*Onder stond,*)

Ter Ordonnantie van dezelven.

(*Getekend door een der Stads Secretarissen.*)

No. 2496. *Reskriptie van Heeren Burgemeesteren der Stad Rotterdam aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda op voorgaande Missive. In dato den 21 April 1783.*

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Op den ontvangst van U Ed. Groot Achtb. Missive van den 17den laatstleeden, hebben wy voor ons ontboden den Boekverkooper BENNET, en hem den inhoud van voormelde U Ed. Groot Achtb. Missive medegedeeld, en daar over onderhouden: en vermits eenige tyd geleden wy gemelde BENNET wegens soortgelyk gedrag binnen onze Stad alreeds hadden gereprimandeerd, hebben wy denzelven als nu de alleszins billyke indignatie van U. Ed. Groot Achtb. niet alleen, maar ook van ons over dit zyn misdryf, en de aanhouding van dien onder toege-

ge-

gebracht, op eene zoo sensibele wyze, als den aard en 't gewicht dezer zaake, mitsgaders zyne onderschikkheid aan eene Regeering verderd, met bedreiging dat, zoo hy te eeniger tyd wederom bevonden mogt worden aan diergelyke handelwyze zich te hebben schuldig gemaakt, of daan aan de hand gelecend, als dan tegens hem te werk zullen worden gesteld, zoodaanige verdere scherpe maatregelen, als bevonden zullen worden te behooren.

Hier mede vermeenende aan U Ed. Groot Achtb. intentie te hebben voldaan, beveelen wy U Edele Groot Achtb. in de bescherminge Gods, en blyven,

Edele Groot Achtbaare Heeren!

U Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

Rotterdam, den 22 April 1783. *Burgemeesteren en Regeerders der Stad Rotterdam.*

(Onder stond,)

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) W. W. VAN BERKEL.

No. 3497. *Nadere Missive en dankbetuiging van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren der Stad Rotterdam, over de aan* BENNET *gedane correctie. In dato den 7 May 1783.*

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Met veel genoegen uit U Ed. Groot Achtb. Missive van den 25sten April laatstleeden, by ons ter zyner tyd ontvangen, vernomen hebbende de alleszins wettige indignatie, welke U Ed. Groot Achtb. op eene wyze, overeenkomstig den aart der zaake, en onder eene nadrukkelyke bedreiging voor het toekomende, aan den Boekverkooper BENNET

over zyn gepleegde misdryf binnen onze Stad, hebbende onzerzyds weinig, kunnen wy niet nalaten U Ed. Groot Achtb. by deeze zynde de eerste gelegenheid, welke zich door de indispositie van twee onzer Mede-Broederen, sedert den ontvangst van U Wel Ed. Groot Achtb. opdoet, op de verpligtendste wyze te bedanken, voor den dienst in dezen aan ons bewezen, terwyl wy ons voor het toekomende op de verdere goede directie van U Ed. Gr. Achtb. verlaatende, dezelve ten allen tyde zullen trachten te reciproceeren.

Waar mede wy U Ed. Groot Achtb. in de bescherminge GODES aanbeveelen, en blyven

Edele Groot Achtbaare Heeren!

U Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

Gouda, den 7 May 1783

Burgemeesteren en Regeerders der Stad Gouda.

Per Ordonnantie van dezelven,

(door een der Stads Secretarissen geteekend.)

No. 3498. *Publicatie van die van den Gerechte der Stad Leyden, waar by verbieden de Post van den Neder-Rhyn. In dato den 24 Juny 1783.*

Die van den Gerechte der Stad Leyden, met verontwaardiging uit het Weekblad, *de Post van den Neder-Rhyn* No. 81., ten duidelykften ontdekt hebbende, dat de Schryvers van het zelve Weekblad, het voornamelyk daar op toeleggen, om niet alleen in het gemeen, maar ook wel byzonder binnen gemelde Stad, het zaad van oneenigheid en tweedragt onder de goede In- en Opgezetenen te strooijen, dezelve door geheel verkeerde en tegen de waarheid aandruisende inductien te misleiden, en tegen derzelver wettige Regeering op te ruijen; hebben niet langer met een onverschillig oog kunnende aanzien,

zien, dat onder derzelver getrouwe Burgeren en Inwoonderen, van wien men met gerustheid verwacht, dat zy dezelve met verachting zullen aanschouwen, zoodaanige schandelyke en schadelyke Geschriften werden verspreidt; goedgevonden, het verkoopen, debiteeren, en divulgeeren van gemelde Weekblad, *de Post naar den Neder-Rhyn* genaamd, binnen deze Stad en Jurisdictie van dien te interdiceeren en verbieden, zoo als geinterdiceerd en verboden word by dezen, op pœne, dat, wie daar aan ook schuldig mogte werden bevonden, met denzelven naar den letter der Plakaaten, tegens het schryven en divulgeeren van zoodaanige geschiften, by Hun Ed. Groot Mogenden geëmaneerd, en by Hoogstdezelve nog onlangs gerenouvelleerd, zal werden gehandeld; en bovendien nog verbeuren eene boete van drie hondert Guldens, ten behoeven van den Armen dezer Stad.

Aldus gedaan, geresolveerd en gearresteerd, by die van den Gerechte der Stad Leyden, op den 24 Juny 1783 en den 26sten daar aan volgende van de Puije van het Raadhuis den Volke afgelezen.

(Onder stond, by my)

(was get.) Josias Johan H[illegible]

No. 3459. *Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage, houdende beklag over 't drukken in 's Hage en divulgeeren van den eersten nommer van het periodicq geschrift, genaamd de Post naar den Neder Rhyn, met verzoek van voorziening daar tegen. In dato den 29 Juny 1783.*

Edele Achtbaare Heeren!

Daar wy aanhoudend persisteeren by onze volkomen afkeer tegens alle divulgatien van anonyme geschriften, memorien en libellen tot de tegenwoordige

dige tydsomstandigheden relatie hebbende, *hoe ook genaamd*, welkers but niet anders is, dan om langs allerhande wegen het vuur van twist en tweedracht, met verachting der wettige Overheden, ook in de harten van 's paisibelste Ingezetenen aan te stooken, en het gezegent Vaderland aan die vlammen te sacrifiëeren, en daar wy op den 17den April laatstleeden uit dien hoofden ons over de malitieuse wys, waar op den Boekverkooper BENNET te Rotterdam, het verspreiden van zeker naamloos boekje, geintituleerd: *zaakelyke inhoud van de Missive en Memorie door zyn Hoogheid aan Hun Hoog Mogenden den 7 October 1782 overgeleverd*, binnen onze Stad was aangelegd, aan Heeren Burgemeesteren der Stad Rotterdam ter correctie van voornoemde BENNET hebben geaddresseerd, met dat welgewacht gevolg, dat welgemelde Heeren Burgemeesteren ten spoedigsten aan dit ons verzoek en verlangen hebben gelieven te voldoen; konden wy niet anders dan met verontwaardiging beschouwen, de licentieuse termen, met welken des niet te min, den naamloozen Schryver van het 81ste Nommer van zeker periodicq geschrift, geintituleerd: *Post naar den Neder-Rhyn* (*), zich geëmancipeerd heeft deze onze zoo wy gerust vertrouwen wettige handelwyze onder zyne censure te brengen, en dezelve niet alleen met de zwartste kleuren af te schilderen, maar zelfs als een hemeltergende onrechtvaardigheid en vervloekte dwingelandye &c. uit te kryten.

Te willen adstruëeren hoe noodzaaklyk zoodaanige atroce calumnien en volstrekte enormiteiten in haare geboorte behooren te worden gesmoord, zou onzes achtings te kort gedaan zyn, byzonder aan het doorzicht van U Ed. Achtb., die nog onlangs by derzelver Resolutie van den 30 September 1782, het dissimineeren en verkoopen van eerrovende geschrif-

(*) Ten einde onze Leezers in staat te stellen het Stuk zelve te beoordeelen, laaten wy het bedoelde No. van die zoo

schriften aan de Haagsche Boekverkoopers hebben verboden en geïnterdiceerd.

Daar derhalven dit bovengemelde stuk (tegen welk zoo veel gerucht gemaakt hebbend Geschrift hier in zyn geheel volgen.

DE POST NAAR DEN NEDERRHYN.

No. 81.

Leyden den 13 Jany 1789.

MYNE HEEREN!

De oude liefde voor Oranje begint hier al hoe langs hoe meer in de harten myner Mede-Burgeren te ontvlammen. —— De menigte der genen, die, met een christlyk en edelaartig medelyden aangedaan, den jammerlyk verdrukten en mishandelden Vorst beklaagen, word al van dag tot dag grooter; —— en 'er is reeds zoo eene merkelyke gisting in de gemoederen, dat men rede heeft om te denken, dat de stille verdraagzaamheid der goede Burgery begint ten einde te raaken. —— En zeker! 't heeft my ten uiterſten verwonderd, dat Leydens Gemeente het leet, —— het bitter harten leed! —— onzen dierbaaren Oranje-Vorst aangedaan, zoo lang met onverschillige oogen heeft kunnen aanzien. —— Dan, als men de denkenswyze der Leydenaars, die nog voor eenige maanden hier de overhand had, vergelykt met de heerschende begrippen, waar mede nu verre de meeste myner Mede-Burgers bezield zyn, dan moet men buiten tegenspraak aan Leydens van

oude

welken debiet als een eerroovend geschrift in deze Stad terstond behoorlyke zorge gedragen is) met naam van den Drukker uit een Burger en Inwooner der

ouds her zoo beroemde Burgery dien welvaardlyden te geeven, dat zy geenzins uit eenen blinden, uit eenen woesten drift; maar uit *overtuiging* te werk gaat. —— Toen wy immers niet anders in handen kreegen, dan zulke geschriften, die de Natie met bedriegelyke Schriften misleid en vergiftigd, en het Volk de ongunstigste denkbeelden van den Vorst ingeboezemd hebben, *toen* hebben wy, ons ter goeder trouwe op de echtheid en gegrondheid van die geschriften verlaatende, ook met dezelve ingestemd, zoo als wy, indien zy zuivere waarheid behelsd hadden, volgens de uitspraken der onpartydigheid, ook behoorden te doen! —— maar, sedert dat de bondige geschriften van zulke braave Vaderlanders, die, met onze misleiding bewoogen, zich wel hebben willen verleedigen, en zich *nog* verleedigen, om ons op den rechten weg te- rug te brengen, ons al meer en meer zyn in handen gekomen; —— sedert dat onze oogen daar door hebben begonnen geopend te worden; —— sedert wy van den waaren toedracht der zaaken geinformeerd en van 's Prinsen onschuld niet alleen, maar zelfs van zynen onvermoeiden yver, en recht-Vaderlandsche poogingen, ter beveiliging en behoudenis dezes Burgerstaats aangewend, zyn overtuigd geworden; —— sedert hebben wy gezien, dat wy bedroogen zyn, en dat men den besten, den beminnelykſten Vorst, dien wy wenschen kunnen, aan de uitwerkselen van onzen haat en onze verachting heeft zoeken op te offeren. —— Dan, hoe veel goeds wy ook aan de waare Patriottische geschriften mogen verschuldigd zyn, en hoe zeer wy ook door derzelver getrouwe berichten, met de naakte waarheid gelykvormig, en door zulke *daar in* voorkomende redeneeringen, die buiten allen *kans* van inspraak zyn, zyn verlicht geworden; —— nog meer hebben wy ons van de snoode, en vervloekte oogmerken der *Loevesteinsche Factie* mogen verzekert houden, naar maate haare eigene onvoorzichtige stappen, die oogmerken al meer en meer verraaden hebben. —— En onder deze stappen zyn zeker als de voornaamste, als de meest in

't oog

daar van, 's Hage in, uitkomende aldaar openlyk wierd gedebiteerd, hebben wy niet kunnen nalaaten, U Ed. Achtb. op dit sujet te ouvertureeren, dat wy de-

ze ook loopende (en die derwyse den geheele Zaak den dood zullen doen) aan te merken; voor eerst: het oprigten van Vry-Compagnien; —— ten tweeden: het beruchte Feestmaal te Amsteldam; —— en, ten derden: de poogingen, die men hier en daar heeft aangewend, om zulke Schriften, die waarlyk strekken, om de misleide menigte de waare gesteldheid der zaaken te doen zien, ja zelfs den wezentlyken inhoud van zyner Hoogheids Memorie niet uitgezonderd, of te verbieden, of te doen ophaalen, of op eene andere wyze in derzelver loop te stuiten. ——

Met opzicht tot het eerste moest men noodzaaklyk denken, hoe! —— toen de blykbaarste waarschynlykheid daar was, dat wy in een Oorlog, —— ja zelfs in een Land-Oorlog, konden gewikkeld worden, —— toen wist men van geen wapenen; —— toen hoorde men van geen zoogenaamd verval der Schutteryen spreeken; —— toen dacht men om geen Vry-Compagnien; —— en nu alle berichten omtrent de nabyheid van den Vrede instemmen, nu vat byna ieder het geweer op; —— nu oeffend men zich met alle kracht in den wapenhandel; —— nu vuurt men; —— nu loopt men zelfs, in stilte, met scherpe patroonen in de zak; —— op wien mag het toch gemunt zyn, vraagt men? —— En 't antwoord volgt van zelven; op de Stadhouderlyke Regeering in 't gemeen, en onzen tegenwoordigen Stadhouder in 't byzonder; en vervolgens op alle onze Mede-Burgers, welke men begrypt voor het Huis van Oranje te zyn; —— ô ja! —— men wroet in zyne eigen ingewanden; men wil zyne eigen Landgenooten te vuur en te zwaard dwingen om even zoo oproerig, zoo kwaadaartig te denken, als een vervloekt Complot denkt; —— men wil den vroomen Burger noodzaaken om van zyn geloof, waar in hy meent alleen zyne gelukzaligheid te kunnen vinden, afstand te doen, en Remonstrantsch of Mennist te worden; men wil de Stadhouderlyke waardigheid voor altoos vernietigen; —— men wil het lieve Vaderland in gevaar stellen, even, zoo als het zeer dan eens in Stadhouderlooze tyden geweest is, en

delykst en alle te minalleronitiglyk verzoek, en vertrouwen dat U Ed. Achtb. de efficacieuste voorzieninge gelieve te doen, zoo tegens het verder divul-
gee-

Gen oever van zynen ondergang gebragt te worden; —— en, om alle deze Godvergeeten bedoelingen te bereiken, wapent men zich, om iedereen met geweld tot dat zelfde einde te kunnen doen medewerken, of al wie zich daar tegen mogt willen verzetten te *vermoorden*: Zie daar de Patriottische poogingen, die men thans verplicht is den wierook toe te zwaaijen, indien men voor geen Engelschgezinden, voor geenen Verrader, of vyand van zyn Vaderland wil te boek gesteld worden! —— Zie daar de poogingen, daar men zich thans mede vereenigen moet, om voor vervolging en onderdrukking *vry te zyn!* —— Wien kookt het bloed niet *in de aderen*, als hy aan zulke beraadslagingen, aan zulk een handel denkt! —— Wat eerlyk hart is 'er, 't welk eenen zucht voor onze dierbaare Vryheid en voor de eere onzer Natie heeft, en dan dit alles nog langer met stilzwygen; —— wat zeg ik? —— *zonder eenen genoegzaamen krachtdaadigen tegenstand*, kan aanzien!

De *tweede* misstap, die de vuile oogmerken der *Loevesteinsche Factie* klaar en duidelyk heeft aan den dag gelegd, is die *beruchte maaltyd*, dat *befaamd Vryheids-Feest*, den 25 April te Amsteldam gehouden. —— Men behoeft op de *zinnebeeldige desfert-stukken* alleen maar een vlugtig oog te slaan, om de waare bedoeling van dat Feest 'er in te zien doorstraalen. —— Wien zal, onder anderen, die GEWAPENDE MILITAIR moeten beteekenen, die verbeeld is als met zyn spies dreigende de *Hollandsche Maagd* te doorsteeken? —— Wien anders, als de Prins van Oranje, die het Hoofd onzer Militaire macht is? —— want om hier aan den *Militair in 't generaal* te denken, daar kan niemand, die althans geen plaats in een *dolhuis* verdiend, dwaas genoeg toe zyn. —— Zal dit zinnebeeld dus eenige beteekenis hebben, dan moet het aanduiden, *dat de Prins onze Vryheid de hartaar dreigt af te steeken.* —— Maar, welk een verstandeloos, doch niet minder kwaadaartig denkbeeld! —— Eenen Vorst, van wien men met recht zeggen mag dat zich zelven door al te groote
goed-

geeren van het opgemelde libel als ter ontdekking van deszelfs Autheur en verder in deze zaak zoo te handelen, als U Ed. Achtb. tot maintien van 's Lands Wet-

goedheid en toegeevendheid, de hartgrievendste verdrietelykheden, en misschien wel onoverkomelyke rampen heeft op den hals gehaald; als een Tyran af te beelden, die onze Vryheid zou trachten den doodsteek te geeven!! ——— Ach! dat alle menschen zulke Tyrannen waren, 'er zouden zoo veele ongelukkigen niet zyn, die reden hebben om over hemeltergende onrechtvaardigheden, bittere mishandelingen, wraakzugtige partydigheden, wreedaartige vervolgingen, en geweldige onderdrukkingen klachtig te vallen!!! ——— Maar 't gene nog sterker is: ——— men heeft onder andere voor zyne Hoogheid allerhoonendste zinnebeelden, op het dessert vertoond *een Eikenboom, waar aan een Boer bezig was de Wapens van* CAPPELLEN TOT DEN POL, *en* PALLANDT TOT ZUITHEM *op te hangen, terwyl hy intusschen (NB.) het* VORSTELYK *cieraad* VERTRAPTE. ——— Behoeft men nu wel te vraagen, wat men hier door wil hebben aangeduid? men wil den Vorst niet alleen van de Stadhouderlyke Waardigheid ontzet; maar men wil hem zelfs (ô onmenschelykheid! ô ysselyk denkbeeld!) VERTRAPT *hebben!* ——— Ziet, Myn Heeren! men wil eerst den Prins vertrappen, en dan zal het zyn Vrienden gelden! ——— De goede God kome ons ter hulpe, indien alle braave Vaderlanders zich niet *eer het te laat is*, manmoedig met den anderen vereenigen, (althans in die Steden, daar de goede Party, dank zy der Voorzienigheid! nog de overhand behouden heeft) en de Duivelsche oogmerken der woelende Cabaal niet in tyds, op de best mooglyke wyze, trachten te verydelen! ———

Niet minder onvoorzichtig is de *derde* stap, waar door de *Loevesteinsche Factie* haare verborgene oogmerken heeft doen in 't licht loopen; te weeten, de moeite, die men zich gegeeven heeft, om zulke geschriften, die alleen strekken, om de Natie de waare gesteltenis der zaaken, en alzoo 's Prinsen onschuld niet alleen, maar zelfs zyn trouwhartig zorgen voor het welzyn van den Lande zoo klaar als den dag te doen zien, opgehaald, of verboden, of op eene andere wys in hunne loop gestuit te krygen. ——— De

Wetten en het gezag der Overheden, (door welkers vilipendie wolhaast alle banden der maatschappye zoude worden los gemaakt) in goeden gemoeden zullen oirdeelen te behooren.

'tZal

Natie moest door zulk een handel immers noodzakelyk in de gedachten komen, dat de vyanden van den Prins geen rein spel speelden; dat men het Volk, door het zelve de geschriften van die goede Party te onttrekken, maar nog geblinddoekt te houden; en dat men bevreesd was, dat Neerlands Ingezetenen het bedrog, de listen, de kunstgreepen, die men al van tyd tot tyd in 't werk gesteld heeft, om de verderffelykste ontwerpen ter uitvoer te brengen, door het leezen van onpartydige schriften eindelyk eens zou beginnen te bemerken. —— Vooral nu nu het Volk zoo beginnen te denken, toen men alle mogelyke poogingen begon aan te wenden, om zelfs het Uittreksel uit zyner Hoogheids Memorie, —— een Stukje, dat uit strekt niets, dan den korten en zakelyken inhoud van de Memorie zelve behelsde, —— als een Vod, een Prul, ja zelfs als een Libel, of een Pasquil te doen voorkomen, om de 'er aldus de Natie allerongunstigst tegen in te neemen; —— 't welk immers zoo verre gegaan is, dat het gemelde Uittreksel, even als een oproerig Geschrift, te Gouda is opgehaald; hebbende de Burgemeesteren van die stad (althans volgens de *Zuid-Hollandsche Courant* van den [illegible] laatstleeden) ook al aan Burgemeesteren van Rotterdam, per Missive, geklaagd, dat de Boekhandelaar Bennet, een Man, die met zynen braaven Compagnon de Heer Hake, even als myne achtingswaardige mede-burgers de Heeren Luzac en van Damme, al doet wat in zyn vermogen is, om (welke edelmoedige poogingen!) het verblinde misleide gedeelte der Natie te recht te brengen, en waarheid en onschuld te doen zegepraalen,) de Lezers van het gemelde *Uittreksel* aan hunne Ingezetenen aangepreezen, en een ruim aantal Exemplaaren daar van gratis heeft overgezonden; welke onschuldige, ja zelfs, zo 't my voorkomt, lofwaardige daad in die Missive NB. een *listig heimelyk genaamd word*, die met een malitieuse intentie, om oproer te verwekken, gehouden is; —— eisschende de Burgemeesteren van *Gouda* al wyders uitdrukkelyk, dat de

't Zal ons byzonder obligeeren by rescriptie te mogen verneemen de middelen, welken ten deezen door U Ed. Achtb. zyn in 't werk gesteld, en die

„ Burgemeesteren van *Rotterdam* den gemelden Boekhan-
„ delaar de *wettigheid* hunner (zoo veelen van begrip zyn)
„ *zeer ongegrondelyk opgevatte* indignatie te doen gevoelen,
„ ten einde hy zich wagte, om (NB.) tot zulk een STOUT-
„ HEID andermaal te procedeeren; alzoo zy anders ge-
„ noodzaakt zouden zyn, om tegens hem zoodaanige
„ SCHERPE mesures te neemen, als de aart van zyn (NB.)
„ MISDRYF zou komen te dicteeren." —— Aan welk verzoek, of aan welken eisch door Burgemeesteren van Rotterdam wel ten allerspoedigsten, en ten prompste beantwoord is. ——

Door zulk een gedrag, Myne Heeren! spreekt het van zelve, dat de Natie, tot nadenken moet komen: ja de partydigste mensch zelfs moest daar uit besluiten, dat de vork aan den kant der *Loevesteinsche Factie* in de steel zat; dat 'er iets achter schuilde, 't welk niet richtig kon zyn; en dat de Natie, door het aanhoudend onbezuisd geschreeuw der Lasteraaren verbysterd, al op den duur in die zuizeling te houden, het eenige oogmerk van zulke verwonderlyke stappen kon wezen. Men hoorde 'er zelfs door geringe lieden reflectien op maaken, die de uiterste attentie verdienen. Men zeide terstond: (en dit begind, God dank! al meer en meer velds te winnen) *eerst* heeft men den Prins by de gansche Natie trachten gehaat te maaken, en ten dien einde mooglyk duizenden Pasquillen in de weereld gebracht. . . —— *Daar na* heeft men niets gespaard, om den Vorst ter verantwoording van Hoogstdeszelfs gehouden gedrag in dit Oorlog te dwingen: —— en nu zyne Hoogheid, niet behoevende verlegen te zyn om eene volleedige opening van zyn gedrag onder het oog der geheele weereld te brengen, uit eige beweeging, eene volkome verantwoording aan de Staaten Generaal overgegeeven, en vervolgens, om aan het verlangen der geheele Natie te voldoen, door den druk gemeen gemaakt heeft; —— nu men, dat stuk te kostbaar, en te uitgebreid zynde om door een ieder gekocht en geleezen te worden, een kort en zaakelyk *Uittreksel* 'er uit vervaardigd heeft, (zon-

 der

die eene natuurlyke influentie voor 't vervolg op de onze zullen maaken; kunnende U Ed. Achtb. inmiddels zich verzekerd houden, dat wy niets meer ver-

der 'er iets wezenlyks *by*, of *af* te doen) ten einde het door zulke lieden, die niet veel tyds over hebben om te leezen, konde onderzogt worden; —— en nu men dien korten inhoud op zoo een laagen prys heeft gefteld, dat hy voor ieder verkrygelyk is, ja nu men zelfs, om niemand op eenige kosten te jaagen, en om te toonen, dat men hem (even zoo wel als die Couranten en verfcheidene kleine, doch zeer haatelyke geschriften, die men, *quafi* voor één ftuiver kon bekomen, doch die men meest *voor niet* onder het Volk verfpreid heeft) *zeer* gaarne door elk wilde gelezen hebben, ook *voor niet heeft aangeboden* —— nu tracht men *het Volk* te beletten, om een ftuk van zoo *veel belang* onder het oog te krygen; —— moet daar niet iets achter zitten? —— zweemt dit niet naar hemeltergende onrechtvaardigheid? —— Heeft dit geene gedaante van vervloekte dwinglandy? —— En blykt daar uit niet, dat men *de waare Tyrannen* aan dien kant zoeken moet, daar men *de voorftanders onzer Vryheid* gezogt WIL hebben? —— En nu het verbod van uwen *Poet* te Rotterdam, en het verbod van de Vaderlandfche *Aanfpraak* van een der beste Leydfche Burgeren, den Heer J. LE FRANK VAN BERKHEY *aan zyne Mede-Burgers*, daar nog is by gekomen, —— nu begint, zoo wel te Rotterdam als hier te Leyden, het bloed der goede gemeente, die zich tot dus verre zoo ftil en vreedig gehouden heeft, water te worden: —— en ik *vrees*, —— IK VREES! dat, zoo den Heere BERKHEY maar eenige onverdiende onaangenaamheid, of eenige onrechtvaardige mishandeling worde aangedaan, of eene ftraf worde opgelegd, die naar onderdrukking zweemd, die zaak van de allerfterkfte gevolgen zal wezen! —— Geen braaf, edelmoedig Leydsch Burger kan dulden, dat iemand hunner Mede-Burgeren, —— vooral zoo eenen niet, die zich cordaat, en behangloos voor de eer van Leydens Burgery in de breefe gefteld, en ons gewaarfchouwt heeft, tegen zulke gevaarlyke ftrikken, die ons loozelyk gefpannen zyn, —— onderdrukt worde! .... Neen! —— Mede-Burgers! ——

een

verlangen, dan de blyken van attentie, welke U Ed. Achtb. ons in dezen zult gelieven te toonen, ten allen tyden te reciproceeren.

Wy

een goede zaak! . . . . Rechtvaardigheid! . . . . Vervloekte Tyranny! . . . . Goed, Bloed, en Leeven, —— *alles* ten beste!!! . . . . . De Prins! —— een verdrukt Vorst! . . . . Onſchuld! . . . . Vryheid! . . . . Godsdienst! . . . . . Duivelſche Lasteraaren! . . . Schandvlekken onzer Natie! . . . . . ô Leydenaar! Leydenaar!! —— Rust en vreede zyn zeker voor de zoetſte, en ſtreelendſte, de wenſchelykſte genietingen te houden; dat beken ik: —— maar gy zult aan den anderen kant ook met my moeten bekennen, dat Dwinglandy en Overheerſching u tot Slaaven zouden maaken. —— Waak dan toch zorgvuldiglyk, dat deze wreede Monſters u niet, zonder dat gy 't merkt, onder de bedrieglyke gedaante eener *valſche* Vryheid, den voet op den nek zetten, of u het dwangjuk om den hals werpen! —— want ligt gy éénsaan hunne ſlaafſche boeijen vast gekluisterd; nooit! —— nooit kunt ge 'er u weer van losrukken! . . . Laaten u dan geene moeijelykheden te zwaar ſchynen, om, terwyl 't nog tyd is, uwe *waare* en *wezenlyke* Vryheid voor altoos in veiligheid te ſtellen!! . . . . .

Maar ik voel, dat ik warm begin te worden. —— Ik zwyg voor ditmaal! —— en zal het gene 'er nog op myn hart ligt tot eene volgende gelegenheid ſpaaren! —— Gaat intuſſchen, mag ik u bidden, Myne Heeren! heldhaftig voort! —— De goede zaak, (dat verzeker ik u, dat *kan* niet anders zyn!) zal HIER éénmaal triumpheeren! —— adieu! —— ik ben

Geen Leydenaar, maar toch EEN BURGER VAN LEYDEN.

* * *

De Brieven, geteekend ELIAS &c.

De overige Byzonderheden, in de gemelde Brieven voor-

Wy beveelen U Ed. Achtb. in de beſcherming der Allerhoogſten, en blyven

Edele Achtbaare Heeren!

U Edele Achtb. goede Vrienden,

Gouda, den 29 Juny 1783. *Burgemeesteren en Regeerders der Stad Gouda,*

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) J. D. VAN DER BURCH.

N°. 4500. *Reſcriptie van Heeren Scholt en Burgemeesteren van 's Hage, aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda op voorgaande. De dato den 30 Juny 1783.*

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Ter voldoening aan U Ed. Groot Achtb. Miſſive van den 29ſten deezer, hebben wy aanſtonds van ons doen ontbieden, den Boekverkooper THOMAS VAN OS, Drukker van *de Post naar den Neder-Rhyn*, en aan denzelven afgevraagd de naam en woonplaats van den Autheur van gemelde wekelyks blad, dewelke ons gezegd heeft, dat zyn naam is *P.* VERBRUGGE gewezen Predikant te Koedyk boven Alkmaar, thands woonachtig te Delft op de oude Langedyk by zyn Zuſter de Weduwe NEOMAGUS, waar op aan denzelven geinterdiceerd hebben, het verder drukken van het voorſz. wekelyks blad, en hebben wy wyders nog door den Deeken van het Boekverkoopers Gilde alhier, ten ſpoedigſten doen interdi-

komende, moeten wy tot eene volgende gelegenheid ſpaarzen.

(Onder ſtond)

In 's Hage by THOMAS VAN OS, en alom by de meeſte Boekverkoopers in Nederland, daar dit Blad weekelyks word uitgegeeven.

Digitized by Google

[illegible] het verder debit van *de Posten van* en *naar den Neder-Rhyn*, met ophaaling der Exemplaaren, welke de respective Boekverkoopers daar van nog onder zich mogten hebben.

Waar mede vertrouwende aan U Ed. Gr. Achtb. verzoek te hebben voldaan, wy U Ed. Gr. Achtb. in de dierbaare berscherming GODES aanbeveelen, en blyven,

Edele Groot Achtbaare Heeren!

U Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

's Gravenhage, den 30 Juny 1783.

Schout en Burgemeesteren van 's Gravenhage.

Ter Ordonnantie van dezelven,

(*was get.*) J. P. VAN DER HAER.

No. 3501. *Nadere Missive en instantie van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda, aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage, over voorgemelde materie. In dato den 5 July 1783.*

EDELE ACHTBAARE HEEREN!

Wy hebben de eer mits dezen te accuseeren, de receptie van U Ed. Achtb. letteren in dato den 30sten Juny laatstleeden, uit welken wy gewaar zyn geworden, het geen door U Ed. Achtb. is verricht, betrekkelyk ons verzochte by Missive van den 29 Juny passato waar toe wy ons mits dezen refereeren.

Gelyk dit verrichte tot ons relatief is, voor zoo ver zulks betreft *den Post naar den Neder-Rhyn*, (welke ten dezen het eenige object onzer klachten involveerd) kunnen wy wel declareeren, dat hetzelve in opzichten van 't verbod van divulgatie, en in opzichten der ontdekking van deszelfs Autheur ons niet onaangenaam is geweest, maar mogen wyders niet verbergen onze uiterste surprise, dat U Ed. Achtb. niet hebben gelieven goed te vinden, (in conformiteit van 't verzoek by opgemelde onze

Missive gedaan) teenstond meer efficacieuslyk jegens den Drukker van 't bekende Nommer 81 *den Post naar den Neder-Rhyn* te procedeeren, waar op wy de vryheid neemen als nog te insteeren, ten einde dese door allerwegen aan het recht der Hooge Overheid werde voldaan, en 's Lands Plakaaten gemainteneerd.

Waar mede wy U Ed. Achtb. in Gods heilige bescherming aanbeveelen, en blyven,

Edele Achtbaare Heeren!

U Ed. Achtb. goede Vrienden,

Gouda, den 5 July 1783. *Burgemeesteren en Regeerders der Stad Gouda.*

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) J. D. VAN DER BURCH.

No. 3502. *Wedetschryvens van Heeren Schout en Burgemeesteren van 's Hage aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda op voorgaande. In date den 7 July 1783.*

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

In onze laatste aan U Ed. Groot Achtb. Missive raakende No. 81. *van den Post naar den Neder-Rhyn*, hebben wy de eer gehad U Ed. Groot Achtb. te informeeren, van het door ons op U Ed. Groot Achtb. verzoek, daaromtrent verrichte voor zoo verre onze Kamer betreft, thands kunnen wy op de nadere instantien op de zelfde, materie door U Ed. Groot Achtb. aan ons gedaan, en ons heden geworden, U Ed. Groot Achtb. communiceeren, dat reeds in de gepasseerde week de Boekverkooper VAN Os, als Drukker van gemelde No. 81., tegens heden voor Schepensbank door den Heer Bailjuw is gedagvaart.

Waar

Waar mede wy U Ed. Groot Achtb. in de beschermming GODS aanbeveelen, en blyven,

Edele Groot Achtbaare Heeren!

U Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

's Gravenhage, den 7 July 1783.

Schout en Burgemeesteren van 's Gravenhage.

Ter Ordonnantie van deselven,

(*was get.*) J. P. VAN DER HAER.

No. 3503. *Nog nadere Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage. In dato den 10 July 1783.*

EDELE ACHTBAARE HEEREN!

Wy hebben wel ontvangen U Ed. Achtb. Missive van den 7den dezer, waar by U Ed. Achtb. ons hebben gelieven te informeeren; dat reeds in de gepasseerde week de Boekverkooper van Os, als Drukker van het 81 Nommer van *den Post naar den Neder-Rhyn*, voor Schepensbank door den Bailluw is gedagvaart geworden.

Wy kunnen niet nalaaten U Ed. Achtb. zoo voor de gegeeven communicatie in deze, als voor het verrichte voor zoo ver U Ed. Achtb. Kamer betrof te bedanken; bereid zynde in allen gevallen deze vriendelykheid van U Ed. Achtb. te reciproceeren.

Waar mede wy U Ed. Achtb. in GODS heilige bescherminge aanbeveelen, en zyn.

Edele Achtbaare Heeren!

U Ed. Achtb. goede Vrienden,

Gouda, den 10 July 1783.

Burgemeesteren en Regeerders der Stad Gouda.

Ter Ordonnantie van deselven,

(*was get.*) J. D. VAN DER BURCH.

N°. 3304. *Missive van Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen van 's Hage aan Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda, houdende kennisgeving van het verrichte in dezen, met toezending van de Vonnissen hier achter gevoegd sub A en B, tegen* THOMAS VAN OS *Uitgever, en* JOHANNIS ROGATSNIK *Drukker van het 81ste Nommer van de Post naar den Neder-Rhyn. In dato den 14 July 1783.*

EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN!

Wy hebben de eer U Ed. Groot Achtb. hier nevens toe te zenden Copia der Vonnissen by het Gerecht alhier uitgewezen jegens THOMAS VAN OS en JOHANNIS ROGATSNIK, ten einde U Edele Groot Achtb. zoude kunnen zien hoe de zaak is geterminéerd.

Waar mede wy U Ed. Groot Achtb. in de bescherming Gods aanbeveelen, en blyven,

Edele Groot Achtbaare Heeren!

U Ed. Groot Achtb. goede Vrienden,

's Gravenhage, den 14 July 1783.

Schout, Burgemeesteren en Schepenen van 's Gravenhage.

Ter Ordonnantie van dezelven,

(was get.) J. P. VAN DER HAAR.

BY,

BYLAGE

A.

Vonnis van THOMAS VAN OS Boekverkooper in 's Hage.

Alzoo THOMAS VAN OS, oud ruim 29 jaaren, boekverkooper alhier in 's Gravenhage, thands Gedetineerde op het Raadhuis dezer Stede, aan deze Gerechte heeft bekend, dat hy is Uitgeever van den *Post naar den Neder-Rhyn*, en dat hy dezelve heeft laaten drukken by DE GROOT en ROGATSNIK, ten zyne kosten, met dien verstande, dat hy die van No. 1. tot 20. incluis, wel heeft uitgegeeven en gedebiteerd, doch die niet voor zyn reekening heeft laaten drukken, maar dat dezelve van No. 20. tot in de 30 voor zyn reekening gedrukt zyn by de Drukker DE GROOT, en dat de verdere Nommers tot 81. incluis, mede voor zyn reekening gedrukt zyn by ROGATSNIK, doch zoo 'er meer Nommers uitgegeeven mogten wezen, zulks buiten zyn weeten en zonder zyn order geschied te zyn, dat de Schryver van voornoemde *Post naar den Neder-Rhyn* is, zekere PHILIPPUS VERBRUGGE, welke naar zyne meninge is, gewezen Predikant te Koedyk boven Alkmaar, thands woonende te Delft.

En gemerkt de voornoemde *Post naar den Neder-Rhyn* No. 81 zeer laaf stord gesprooken, over de handelingen van diverse integreerende Leden van Staat, alles tot vermindering van de authoriteit der wettige Overheid, Magistraaten en Gerechten van de voorsz. integreerende Leden van dezen Landen, en ook contrarie van de Wetten en Plakaaten, van tyd tot tyd tegen het licentieus divulgeeren van eigerlyke en famieuse geschriften geëmaneerd, en de voorsz. THOMAS VAN OS daar tegen tot zyn verschooning niet anders heeft kunnen inbrengen, dan

dat

dat het dikmaals gebeurd is, dat de Copie van de voornoemde *Post* is gezonden Directe aan den Drukker, zonder dat dezelve zyn handen gepasseerd is, en dat speciaal de Copie van No. 81. hem ter hand is gekomen, op een dag dat hy naar Leyden ging, en dat hy zonder dezelve te leezen daadelyk naar den Drukker Regatrix heeft gezonden, en dat hy zelfs dat Nommer tot nog toe niet geleezen heeft, doch dat hy, na dat hem de uitdrukkingen daar in voorkomende waren voorgeleezen, erkennen moet, dat dezelve laffet zyn, dat hy vertrouwt heeft op den Schryver, die hy dikmaals verzocht heeft voorzichtig in zyn schryven te wezen, dat hy wel in sommige Nommers die hy geleezen heeft, aardigheden die tot niemands nadeel strekten heeft gevonden, *doch dat hy daar over nooit aanspraak gekreegen hebbende*, niet altoos gezorgd en gedacht heeft, om de Copien te leezen, voor dat dezelve gedrukt wierden.

Zoo is 't, dat het Gerecht van 's Gravenhage, gezien hebbende de Crimineele Eisch en Concluſie van den Hoog Welgeb. Heer Wigbold Johan Theodoor Baron van der Does, *Heer van beide de Noordwyken*, Bailjuw van deze Stad *rat. offic.*, op zaake jegens dezelve Gedetineerde gedaan en genomen, en voorts doorgezien en overwoogen hebbende, al het geen tot materie dienende is, doende Gerecht uit naam ende van wegen Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Vrieſland, ingevolge Hun Ed. Groot Mogenden Plakaat van den 7 Maart 1754, denzelven Thomas van Os, ter zaaken van het doen drukken, verkoopen en debiteeren van het voorgezegde No. 81. van *den Post naar den Neder-Rhyn*, gecondemneerd heeft en condemneerd hem by dezen in een geldboete van drie duizend Guldens, te bekeezen een derde ten profyte van den Hoog Ed. Heer Eisscher, het tweede derde deel ten behoeve van den Aanbrenger, en het resteerende derde deel ten behoeve van de Nederduitsche Gereformeerde Armen alhier; condemneerd

geerd hem wyders THOMAS VAN OS, om geduurende den tyd van zes achtereenvolgende weeken, naar de uitspraak van het Vonnis, niet te mogen doen eenige negotie als Boekverkooper, maar dat deszelfs Boekwinkel geduurende de voorsz. tyd van zes weeken, zal zyn en moeten blyven gesloten, en condemneerd mede hem Gedetineerde in de kosten en misen van de Justitie ter tauxatie en moderatie van dezen Gerechte.

Actum 's Gravenhage den 10 July 1783, geresumeerd den 11den, en ten zelven dage in de Vierschaar *per Campanam* gepronuntieerd.

BYLAGE.

B.

Vonnis van JOHANNIS ROGATSNIK *Boekdrukker in 's Hage.*

Alzoo JOHANNIS ROGATSNIK, oud 71 jaaren, Boekdrukker alhier in 's Gravenhage, thands Gedetineerde op het Raadhuis dezer Stede, aan deze Gerechte heeft bekend, dat zeker Weekblad, ten tytel voerende *Post naar den Neder-Rhyn*, by hem is gedrukt geworden, en speciaal No. 81. van het zelve; en gemerkt in het voorsz. No. 81. van voornoemde *Post naar den Neder-Rhyn* zeer læsief word gesprooken over de handelingen van diverse integreerende Leden van Staat, alles tot vermindering van de authoriteit der wettige Overheid, Magistraaten en Gerechten van de voorsz. integreerende Leden van dezen Landen, en ook contrarie aan de Wetten en Plakaaten van tyd tot tyd tegens het licentieus drukken van ergerlyke en fameuse geschriften geëmaneerd, en de voorsz. JOHANNIS ROGATSNIK daar tegens tot zyne verschooning niet anders heeft

in-

[illegible], dan dat hy den [illegible] geen [illegible] leezen alvoorens hetzelve te drukken, [illegible] voor zyne eigen rekening niet is, dat ook de [illegible] hetzelve niet leezen kan, want dat de tyd niet besteed kan worden, om alle boeken, die gedrukt moeten worden, te leezen, [illegible] gandeel heeft moeten erkennen, dat de uitdrukkingen in het voorsz. No. 81., een [illegible] van diverse integreerende Leden van Staat voorkomende, zyn [illegible].

Zoo is 't dat het Gerecht van 's Gravenhage, gezien hebbende de Crimineele Eisch en Conclusie van den Hoog Welgeb. Heer Wigbold Johan Theodoor Baron van der Does, *Heer van beide de Noordwyken*, Baljuw van deze Stad *rato officii* op ende jegens denzelve Gedetineerde gedaan en genomen, en voorts doorgezien *en* overwoogen hebbende, al het gene ter materie dienende is, doende recht uit naam en van wegens Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, ingevolge Hun Ed. Groot Mogenden Plakaat van den 7 Maart 1754, denzelve Johannes Rogatsnik ter zaake van het drukken van No. 81. van *den Post naar den Neder-Rhyn*, gecondemneerd heeft, en condemneerd hem by dezen, in een geldboete van drie duizend Guldens, te bekeeren een derde ten profyte van den Hoog Ed. Heer Eischer, het tweede derde deel ten behoeve van den Aanbrenger, en het resteerende derde deel ten behoeve van de Nederduitsche Gereformeerde Armen alhier: condemneerd wyders hem Johannis Rogatsnik, om gedurende den tyd van drie achtereenvolgende weeken na de uitspraak van dit Vonnis, op zyne drukkerye niet te mogen drukken of doen drukken, eenige boeken, geschriften, weekbladen, of van welken aart zulks zoude mogen wezen, maar dat deszelfs drukkerye geduurende den voorsz. tyd van drie weeken zal moeten zyn en blyven geslooten, en condemneerd mede hem Gedetineerde in de kosten en misen van de Justitie, ter tauxatie en moderatie van dezen Gerechte.

Ac-

de [illegible]

Actum in den Hage, den 10 July 1788, [illegible] den 11den, en ten zelven dage in de Vierschaar per Compareren gepronuntieerd.

No. 3305. *Missive van Heeren Burgemeesteren der Stad Gouda aan Heeren Burgemeesteren van 's Hage, tot dankzegging zoo voor de gegevene Communicatie en toegezondene Vonnissen, als voor het verrichte in dezen. In dato den 15 July 1788.*

EDELE ACHTBAARE HEEREN!

Wy hebben wel ontvangen U Ed. Achtb. Missive van den 14den July laatstleeden, waar by U Ed. Achtb. ons hebt gelieven toe te zenden de Copien der Vonnissen by U Ed. Achtb. uitgesprooken jegens THOMAS VAN OS en JOHANNIS ROGATSNIK Uitgeever en Drukker van het beruchte No. 81, van de *Post naar den Neder-Rhyn*, ten einde daar uit te kunnen zien hoe die zaak verder is getermineerd geworden.

Wy kunnen niet nalaaten U Ed. Achtb. voor deeze obligeante communicatie, en het verrichte in dezen ten onzen gevallen zeer te bedanken, bereid zynde het zelve ten allen tyde tot voorkominge van diergelyke onwettige en geheel meprisable handelwyze te reciproceeren.

Waarmede wy U Ed. Achtb. in Gods heilige bescherming aanbeveelen, en zyn,

Edele Achtbaare Heeren!

U Ed. Achtb. goede Vrienden,

Gouda, den 15 July 1788. *Burgemeesteren en Regeerders der Stad Gouda.*

Ter Ordonnantie van dezelven,

(*was get.*) J. D. VAN DER BURCH.

No.

No. 3506. *Resolutie van de Magistraat der Stad Gouda, betrekkelyk twee hier by geinsereerde Schotschriften, tusschen den 12 en 13, en 23 en 24 April op diverse plaatzen binnen genoemde Stad aangeplakt. In dato den 30 April 1787.*

De Heer Bailjuw Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, heeft aan 't Collegie van de Magistraat kennis gegeeven, dat tusschen den 12 en 13 April laatstleeden *op diverse plaatzen waren aangeplakt geworden*, als mede op de straat gestrooid en onder de deuren der huizen doorgestooken, zekere in 4to gedrukte Papiertjes, waar van hy Heer Bailjuw een gevonden Exemplaar exhibeerde, behelzende:

Aan de stille Burgery te Gouda!

De goede en welmeenende Burgers en Ingezetenen dezer Stad, waare Vrienden en Voorstanders van het Doorluchtig Huis van Oranje, worden verzocht by den anderen te komen op de Markt, voor het huis der Patriottische Societeit, om deszelfs Leden nog by tyds tot reden te brengen, en het lieve Vaderland voor zynen gewissen val te bewaaren.

Zegt het voort.

Dat tusschen den 23 en 24 April, daar aan volgende, weder op straat gespargeerd, gevonden waren in folio gedrukte Papieren, hoedaanig een hy Heer Bailjuw vertoonde, ten tytel voerende:

Aan de Beminnaars der oude Constitutie, Vrienden van het Vaderland, en Beschermheeren van het onderdrukte Huis van ORANJE, — de Heeren — VERRYST, TWENT, DEKKER, DE MEY, BOON, van der HOEVEN, van der DOES

DOES EN METELERKAMP, RAADEN IN DE VROEDSCHAP TE GOUDA.

Het Volk smeekt U om hulp, ô gryze Burger-Vaderen,
't Ziet met Oranjes val zyn eigen val ook naderen,
't Verwagt van U zyn troost, des toon U met 'er daad,
De Vrienden van dat Huis, door 't helsch gebroed gehaat,
Ten kosten van hun bloed zal men U bystand geeven,
En zal na dezen dag geen Patriot meer leeven,
Tot smaad van onzen VORST; *by dier gestaafden eed.*
Zyn wy daar toe verplicht: des laat U lief noch leed,
Noch zoogenaamd Addres van Krygsraad toch verzetten,
Wy zullen op dees dag dat dwangjuk wel verpletten,
't Geduld is eindelyk uit, 't is nu het uur der wraak,
Prins WILLEM *moet 'er op, dat is der Burger zaak,*
Vertrouw op ons alleen, laat U niet overheeren,
Prins WILLEM *moet 'er op! hy moet het Land regeeren,*
Of 't valt weer in den klaauw der snoode Aristocraaten,
Die 't Land, en ons, en U, en dierbren WILLEM *haaten.*

De PATRIOTTEN *onder!*
Die anders wil die slaa de Donder.

NB. Tyd en plaats, is tegen morgen reeds bepaald.

Dat het eerste scheen ingericht om de goede Gemeente te seduceeren, den eenen Burger tegen den ander aan te hitsen, en tot seditie te animeeren.

Dat hem Heer Bailjuw dit voorkwam een voorlooper te zyn geweest van het tweede, waar in het bedoelde einde zich met zulke ronde en infameerende woorden niet alleen ontdekte, maar *directis verbis* wierd ter neder gesteld; dat men in 't zelve op de hoonendste wyze misbruikte aan de eene kant de naamen van eenige der Vroedschaps-Leden, en op de allerbrutaalste wyze durfde onderneemen, dezelven in hunne vervloekte Conspiratie te beroepen; terwyl men aan de andere kant zich met ont-

zag te bedreigen, alle die hunne te detesteerene desseinen tegen stonden, ja zelfs met bedreiging van moord of generaale massacree te zullen aanrichten; dat hy Heer Bailjuw zich wel alle moeite had gegeeven ter ontdekking, maar tot nog toe te vergeefs.

Edoch dat hy Hun Ed. Groot Achtb. durfde verzekeren, dat geen dezer twee Schotschriften was gedrukt op een der twee Boekdrukkeryen binnen deze Stad, van de Boekdrukkers VAN DER KLOS en VERBLAUW; dat hy Heer Bailjuw begreep van de hoogste noodzaakelykheid en 't uiterste gewicht te zyn, zoo de Stelder, Drukker, Plakker of Verspreider hier van konde worden ontdekt; dat dit Collegie, aan welke de zorge voor de rust en bewaaring der tranquiliteit onder de Ingezetenen is gedemandeerd, alle mooglyke middelen behoorde te beproeven, zoo ter ontdekking als ter weering van diergelyke vuiligheden.

Dat hy verzocht, dat beide deze Exemplaaren mogten worden geinsereerd in de Notulen van deze Magistraat, ten einde nader te kunnen delibereeren over de middelen ter beteugeling dier euveldaaden.

Dat hy Heer Bailjuw te meerder zich daar toe verplicht vond uit hoofde van zeker Addres, zoo verstaan heeft aan 't Collegie der Vroedschap gepræsenteerd, laatstleeden Dingsdag, aan welkers hoofd zich geplaatst vind de Zoon van een fatsoenlyk Man, en tot welkers teekening men geen zwaarigheid had gemaakt, toe te laaten en in te roepen diverse lieden, welke of wiens huishouden van Diaconyen en Stadswegen bedeeld zyn of nog bedeeld worden; verscheidene Lievery-bedienden, Persoonen voor zekeren korten tyd slechts door Heeren Burgemeesteren toegelaaten zich binnen deze Stad op te houden, — een party losbandige Matroosen en Vaarensgezellen, eenige als C. v. D. VYVER &c., by dit Collegie wegens wangedrag gecorrigeerd. — Veele die by het Officie wegens slech-

ſlechte gedragingen al te zeer bekend zyn; — ja, dat verder gaat, knaapen wier haaveloosheid en kwaad comportement hun gebracht heeft tot die armoede, dat men ſchroomen zoude de pen, waar mede 't kruisje ter teekening onder 't Addres is geſteld, in de hand te neemen, of te ſtaan of ſitten op de plaats waar zy by de teekening zich bevonden, en welke van 't ſlechtſte ſoort dezer Stads Inwoonderen zyn.

Dat hy Heer Bailjuw niet zonder aandoening had beſpeurd, op hoedaanige wyze tot deze teekening een aantal der goede Burgers en Ingeſetenen zyn verleid. En dat hy met verontwaardiging had vernomen, dat ſommige Perſoonen zich in dezen met dergelyke ſoort van Menſchen hebben geaſſocieerd tot teekening, niet durvende gisſen hoe men daar toe is overgegaan; — noch willende denken, dat men zulk ſoort, gelyk P. en D. Milekam en anderen, zoude tot ſlechte eindens, en om conform de voorgemelde gedrukte Papieren te handelen, geadmitteerd hebben.

Dat hy Heer Bailjuw om alle deze redenen in bedenking gaf, of niet tot ontdekking en beteugeling dezer diſſeminatien van gedrukte of geſchreevene Papieren diende middelen in 't werk geſteld; dan daar de tyd van zyne aftrede als Bailjuw zoo naby was, begreep, dat Hun Ed. Groot Achtb. zouden wachten met het beraamen van middelen, ter ontdekking der Stelders, Drukkers en Diſſeminateurs der reeds geſpargeerde, en ter ſtuiting van den voortgang van ſoortgelyke ſchandelyke en oproerige Papieren, tot dat zyne Succesſeur *in officio* zal wezen getreden in functie, en na ingenomen te hebben deszelfs conſideratien en advys, als zynde aan dezé Post de Executie aanbevolen, zoodaanige voorzieninge te doen en maatregelen met dien Heer te beraamen, als derzelver wysheid en doorzicht zullen oirdeelen te behooren.

Waar over gedelibereerd, en welgemelde Heer Bailjuw bedankt zynde voor deszelfs attentie en vi-

vigilantie, is goedgevonden en verſtaan, kennis te geeven van het bovenſtaande voorgedraagene aan deszelfs Succesſeur *in officio* de Heer Mr. JAN COUPERUS, die op morgen ſtaat in functie te treden.

No. 3507. *Reſolutie van de Magiſtraat der Stad Gouda, over het zelfde onderwerp. In dato den* 1 *May* 1787.

De Heer Preſident Burgemeester Mr. FRANCOIS DE MEY Heer van Limmen, heeft aan den Heer Bailjuw Mr. JAN COUPERUS kennis gegeeven van, en doen leezen den voordracht, op gisteren door den afgetreden Heer Bailjuw *Mr. CORNELIS NICOLAAS* PLEMPER VAN BREE gedaan, relatief twee oproerige Papieren of aangeplakte en geſtrooide Annonces, hier vooren onder de Notulen van den 30 April laatſtleeden breeder vermeld, en daar nevens geinſereerd.

Waar over gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verſtaan, dat ter ontdekking van den Autheur of Autheurs van de twee gebuteerde oproerige en lasterlyke Papieren en derzelver Complices, zal worden geconcipieerd en vervolgens gearresteerd, en gedaan eene gepaste Publicatie, waar by beloofd word eene præmie van een honderd zilveren Ducatons, te betaalen uit Stads Caſſa aan diegene, welke de Maaker, Schryver, Drukker, Diſſeminateurs, Verſpreider of Aanplakker, van voorſchreeven twee Papieren, of anderen die daar mede eenigzins zullen zyn gemoeid geweest, zal weeten aan te wyzen of te ontdekken, zoodaanig dat dezelve in handen van de Juſtitie geraakt of geraaken, en van het feit overtuigd word of worden, zullende des Aanbrengers of Ontdekkers naam, zulks begeerende, worden geſecreteerd; en voorts by een generaal verbod geinterdiceerd het maaken, drukken, verſpreiden, of daar aan de hand te leenen

den in eenige manieren, van alle Pasquillen, laasterlyke of oproerige Geſchriften en Papieren, hoe ook genaamd en van wat aart, of onder wat prætext het zelve mogte kunnen geſchieden. En is wyders goedgevonden en verſtaan, Heeren Burgemeesteren te verzoeken, gelyk verzocht worden by dezen, ter eerſter Vergadering van de Vroedſchap te communiceeren de noodzaakelykheid, die het Collegie van de Magiſtraat oirdeelt thands daar te zyn, tot uitlooven by Publicatie van eene præmie van één honderd zilveren Ducatons op dit ſujet, en teffens als dan voor te draagen een authoriſatie op 't Collegie van de Magiſtraat, om van Stadswegen dusdaanige ſomme van Penningen ten fine voorſz. te employeeren.

No. 3508. *Reſolutie van de Vroedſchap der Stad Gouda, betrekkelyk het zelfde onderwerp. In dato den 2 May 1787.*

Heeren Burgemeesteren hebben ter Vergadering gecommuniceerd, dat myne Heeren van de Magiſtraat dezer Stad noodig geoirdeeld hadden, te arresteeren een Publicatie tegen de Pasquillen, in de nachten tusſchen den 12den en 13den April laatſtleeden, en tusſchen den 23ſten en 24ſten April daar aan volgende geſpargeerd, en te gelyk uit te looven een præmie van één honderd zilveren Ducatons, aan die gene welke den Maaker, Drukker en Diſſemineerder van voornoemde Pasquillen wist te ontdekken, tot voldoening van welke præmie welgemelde Magiſtraat verzocht, over Stads Kaſſe te mogen diſponeeren.

Waar op gedelibereerd, en Heeren Burgemeesteren voor de gegeeven Communicatie bedankt zynde, is goedgevonden en verſtaan, in het voorſz. verzoek van het Collegie van de Magiſtaat te conſenteeren, en welgemelde Heeren Burgemeesteren tot betaaling van de voorſz. præmie te authoriſeren,

ren, gelyk dezelve daar toe geauthoriſeerd worden, mits dezen.

No. 3309. *Publicatie van de Magiſtraat der Stad Gouda, waar by eene premie van één honderd zilveren Ducatons word uitgeloofd op de ontdekking van den Auteur of Auteurs van twee oproerige Geſchriften, tuſſchen den 12den en 13den, en 23ſten en 24ſten April op verſcheidene plaatzen van genoemde Stad aangeplakt. In date den 8 May 1787.*

Alzoo de Magiſtraat der Stad Gouda, met gevoelig leedweezen en de uiterſte verontwaardiging heeft vernomen, dat, niet tegenſtaande de verſcheide herhaalde en ernſtige Plakaaten tegen alle ergerlyke, calumnieuſe en oproerige Geſchriften, echter des nagts tuſſchen den 12den en 13den April laatstleeden, op verſcheide plaatzen binnen deze Stad is aangeplakt, hier en daar geſtrooid, en onder de deuren van eenige huizen doorgeſtooken gevonden, zekere infaame en ſeditieuſe Advertentie, gedrukt op een vierkant papier; als mede tuſſchen den 23ſten en 24ſten April daar aan volgende, op gelyke wyze is geaffigeerd, geſtrooid en doorgeſtooken geweest zeker hoonend en oproerig Geſchrift, op rym en gedrukt in lang formaat, houdende beide deze gedrukte Papieren eene muitzugtige oproeping, terwyl byzonder in het laatſte gevonden word een gansch onwaardig, indecent en hoonend misbruik der naamen van verſcheide Leden uit de Vroedſchap, gepaard met eene feitelyke bedreiging aan den Ed. Mendhaften Krygsraad, een Collegie direct ſtaande onder de protectie van de Regeering deser Stad: al het welk niet anders kan ſtrekken, dan tot vilipendie van het reſpect voor Politie en Juſtitie, tot ſtooring der zoo hoognoodige rust en eensgezindheid onder de goede Burgery, en tot ongeluk en bederf van ligtelyk te misleidene Ingezetenen; en daar 'er uit dien hoofde

de Justitie in't gemeen, en de rust en veiligheid der goede Ingezetenen dezer Stad in het bysonder, aan hoogsten aan gelegen legt, dat de Autheurs en Diseminateurs van deze twee voorgemelde Schriften worden ontdekt, en naar behooren gestraft.

Zoo is 't, dat de Magistraat der Stad Gouda heeft goedgevonden, óm, ter ontdekking van den Autheur of Autheurs van voorsz. twee oproerige en lasterlyke Papieren, en derzelver Complices, te belooven, gelyk beloofd word by dezen, eene præmie van één honderd zilveren Ducatons, te betaalen uit Stads Kasse, aan die gene welke zal ontdekken of aanwyzen, zoo dat in handen van de Justitie geraakt of geraaken, en van het feit overtuigd word of worden, een of meer der Maakers, Schryvers, Diseminateurs, Verspreiders, Aanplakkers of anderen, die daar mede eenigzins zullen zyn gemoeid geweest, zullende des Aanwyzers of Aanbrengers naam, zulks begeerende, worden gesecreteerd.

Verbiedende en interdiceerende wyders wel ernstig by dezen een iegelyk, van wat staat, qualiteit en conditie óók mogt zyn, het schryven, drukken, diseminieeren, verspreiden, of daar aan de hand leenen in eenigermanieren, van alle Pasquillen, lasterlyke Libellen, oproerige Advertentien, muitzugtige Liederen, en andere foortgelyke verfoeijenswaardige en partydige Schriften en Afbeeldingen, hoe óók genaamd, en van wat aart, hoe daanige form en onder welk voorwendzel zulks óók mogte kunnen geschieden; op peene van als Verstoorders der publyke rust, deswegens, naar bevind van zaaken, rigoureuselyk te zullen worden gestraft.

En op dat een ieder hier van kennisse hebbe, en niemand ignorantie zoude kunnen pretendeeren, zal deze worden gepubliceerd en alomme geaffigeerd, daar zulks te geschieden gebruikelyk is.

Aldus gedaan en gearresteerd, den 8 May 1787.

(was get.) V. VAN ENCK.

No. 3510. *Request van Mr.* FREDRIK VAN DER HOEVE, JAN AARNOUD PREESMAN BUYS, ALBERTUS HENDRIK TEKKELENBURG, GERRIT ATKENS DE JONGE *en* JAN NIEUWLAND, *aan de Regeering der Stad Gouda, verzoekende om in de wettige possessie van hunne Privilegiën te worden gemaintineerd &c.; benevens de Resolutie door Hun Ed. Groot Achtb. hier op genomen. In date den 9 July 1787.*

AAN DE EDELE GROOT ACHTBAARE HEEREN VAN DE MAGISTRAAT DER STAD GOUDA!

Geeven met alle eerbied te kennen Mr. FREDRIK VAN DER HOEVE, JAN AARNOUD PREESMAN BUYS, ALBERTUS HENDRIK TEKKELENBURG, GERRIT ATKENS DE JONGE en JAN NIEUWLAND, zoo voor hun zelven als voor NICOLAAS GRENDEL die thands van huis is, alle Burgers en Ingezetenen dezer Stad, en nog in qualiteit als Geconstitueerdens en Gemachtigdens van een zeer groot aantal Mede-Burgers, Schutters en Ingezetenen, respective van deze Stad en Jurisdictie van dien.

Dat de Supplianten benevens hunne Constituenten, met bittere droefheid en smarte sedert een geruimen tyd aangedaan geweest zynde, *ter zaake* van de verregaande onceitigheden en combustien, welke binnen deze Provincie zyn ontstaan, en van de akelige gevolgen welke dezelven in verscheide Steden van deze Provincie gehad hebben, met geene mindere droefheid en bittere smarte aangedaan zyn geweest, wanneer zy op den 23sten April jongstleeden moesten vernemen, dat ook reeds binnen de Stad Rotterdam diergelyke akelige gevolgen plaats gehad hadden, en dat het algemeen gerucht ten zelven dage exteerde, dat het voorneemen was om op dezelve wyze binnen deze Stad te werk te gaan.

Dat de Supplianten en huune Constituanten gemeend hebben, aan het gerucht wegens soodaanig

voor-

voornemen uitgegaan eenig geloof te moeten geven, na dat zy vernamen, dat 'er verscheiden gewapende Manschappen van buiten deze Stad zich binnen dezelve bevonden, dat des nagts de Stads Poorten door zekere Persoonen waren bezet, dat gedurende den nagt verscheide gewapende en ongewapende Manschappen waren binnen gekomen, welke zich zoo in het huis van DIRK WESTERBAAN op de Markt alhier, als in andere huizen hebben opgehouden; dat ook verscheiden Geweeren en Wapenen binnen deze Stad waren gebracht, en dat de Botermarkt was bezet onder anderen ook door verscheiden gewapende Manschappen, van buiten deze Stad ingekomen.

Dat de Suppliánten en hunne Constituanten vervolgens, door eene natuurlyke zugt en verplichtinge gedreeven, om hunne wettige Regenten voor zoo veel in hun vermogen mogte of konde zyn, voor alle gewelddaadige ondernemingen te helpen beveiligen, zich ook op den 24sten April in het Heeren Logement alhier hebben vertoond en opgehouden, ten einde, indien het nood ware, aan dezelven hunne plicht en zugt te voldoen, en by der hand te zyn.

Dat de Suppliánten vervolgens ook ontdekt hebben, dat op den 26sten April jongstleeden zich wederom in het huis van DIRK WESTERBAAN voornoemd bevonden hebben verscheiden gewapende Manschappen, gelyk mede binnen zekeren tuin, gelegen buiten de Tiendewegs-Poort in de vierde Kade.

Dat offchoon op geene van de gemelde dagen eenig zoodaanig excès van geweld als in andere Steden plaats heeft gehad, nogthands het voorgevallene op gemelde dagen, en het daar bykomende gerucht, dat 'er een diergelyk voorneemen met betrekking tot allen de stemmende Steden binnen deze Provincie, en wel byzonderlyk in de eerste plaatze binnen deze Stad, zoude worden ter uitvoer gebracht, de Suppliánten en hunne Consti-

zuiten merkelyk ontroerd en ontrust heeft.

Dat de Supplianten benevens hunne Constituanten, al het gunt voorsz. is, mitsgaders het voorsz. als nog aanhoudende gerucht, bedaardelyk en rypelyk overwogen hebbende, gemeend hebben van hunnen indispensablen plicht te zyn, U Ed. Grootachtb. van dat alles op eene eerbiedige wyze kennisse te geeven, en daar benevens met alle decentie en onderdaanigheid voor te draagen.

Dat diergelyke handelwyze als in deze en gene Steden, en nu laatstelyk binnen de nabuurige Stad Rotterdam, plaats gehad heeft, is eene geweldaadige vertreding van de Privilegien en fundamenteele Wetten van deze Provincie.

Dat dezelve Privilegien verbieden, iemand, wie hy ook zoude mogen zyn, *buiten verhoor*, buiten behoorlyk onderzoek van zaaken, zonder dat hy met recht overwonnen en door een uiterlyke gewysde verweezen zy, van zyn Ambt of Goed *vis facta* te ontzetten, ja zelvs uit zyn wettige possessie by provisie te stellen.

Dat die Privilegien aan de Ingezetenen van deze Provincie zyn gegeeven, en dat dezelve Privilegien, waar voor hunne Voorzaaten hun goed en bloed hebben gewaagd, om dezelve te conserveeren, overzulks zyn den eigendom van de Ingezetenen, welke nimmer door iemand wie hy ook zoude mogen zyn kan worden benomen of verminderd, veelmin door geweld.

Dat niemand tot het radicale van de Regeeringe in eenige Stad van deze Provincie kan worden geadmitteerd, dan na dat hy alvoorens met plechtigen ééde, en zulks met aanroepinge van Goos heiligen naam, gezwooren en beloofd zal hebben, dezelve Privilegien te bewaaren, te observeeren, en de goede Ingezetenen in dezelve te maintineeren; dat zulks ook de ééd, welke door die genen die binnen deze Stad tot Burgemeesteren verkooren worden, plichtelyk gedaan moet worden, alle het zelve in effecte inhoud.

Dat

Dat ingelyks niemand in de Hooge Souvereine Vergadering van Hun Ed. Groot Mogenden verlaag te worden geadmitteerd, ten zy hy alvoorens dergelyke ëed, met betrekkinge tot de handhavinge van de Privilegien aan den Lande in 't gemeen, en aan elke Stad in 't byzonder verleend, mogte hebben gedaan.

Dat de Supplianten en hunne Constituanten dienvolgende, het zy met alle ootmoed en eerbied gezegd, vermeenen recht te hebben, om van U Ed. Groot Achtb. te verwachten, dat dezelven hun in de wettige possessie van dezelve hunne Privilegien en fundamenteele Wetten van deze Provincie, met allen kracht, volgens hunnen dierbaaren en geëischten ëed, tegens alle geweld, verkrachtinge en vertredinge of verminderinge, welke men aan dezelve op eenigerhande wyze zoude mogen trachten toe te brengen, zullen maintineeren.

Dat de Supplianten en hunne Constituanten bereid zynde, om van hunne zyde goed en bloed op te zetten, zoo voor het maintien van de voorgemelde Privilegien en Eigendommen, als tot maintien van de Rechten en Gerechtigheden der Persoonen en Goederen van hunne wettige Regenten, vervolgens ook gemeend hebben aan U Ed. Groot Achtb. eerbiedig onder het oog te mogen brengen, dat om zich tegens alle gevreesde gewelt te kunnen verzetten, naar hunne gedachten in de eerste plaatze en ten allerspoedigsten efficacieuse maatregelen zouden behooren te worden genomen, ter voorkominge dat geene gewapende Manschappen van buiten binnen deze Stad zich bevinden, en dat die genen, welken t' eeniger tyd van buiten deze Stad ongewapend binnen dezelve gekomen mogten zyn, en ontdekt mogten worden binnen deze Stad met Wapenen voorzien zich te vertoonen, terstond ontwapend, en genoodzaakt worden de Stad te ruimen.

Derhalven keeren de Supplianten, zoo voor zich zel-

zelven als voor en van wegens hunne Constituanten, zich tot U Ed. Groot Achtb., alleronderdanigst verzoekende, dat U Ed. Groot Achtb. de voorsz. efficacieuste voorzieninge, met den meesten spoed en zonder eenig uitstel, vermits het is stant gevaar, gelieven te doen.

't Welk doende &c.

(was getekend)

F. VAN DER HORVE. J. A. PREESMAN BUYS. ALB. HEND. TEKKELENBURCH. GERRIT ATKENS DE JONGE. JAN NIEUWLAND.

Resolutie door Hun Ed. Groot Achtb. hier op genomen.

De Magistraat der Stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende de Requeste van Mr. FREDRIK VAN DER HORVE, JAN AARNOUD PREESMAN BUYS, ALBERTUS HENDRIK TEKKELENBURG, GERRIT ATKENS DE JONGE en JAN NIEUWLAND, vindt goed, zonder te letten op de qualificatie, welke de Supplianten zich adscribeeren, of eenig reguard te slaan op de middelen en positiven by voorsz. Requeste vermeld, te declareeren, dat Hun Ed. Gr. Achtb. tot hier toe voor de rust en veiligheid van deze Stad en derzelver goede Ingezetenen hebben gezorgd, en voor het vervolg op zoodaanige manieren ten allen tyden zullen zorgen, als dezelven vermeenen te behooren.

No. 3511. *Resolutie van de Vroedschap der Stad Gouda, om zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prince Erf-Stadhouder te verzoeken en te authoriseeren tot het veranderen der Regering in de Steden &c. In dato den 29 October 1787.*

By resumptie gedelibereerd zynde, op de Propo-

sitie

ſitie door de Heeren Gedeputeerden der Stad Schoonhoven den 22ſten der voorleeden maand, uit naam van de Heeren hunne Principaalen gedaan, concerneerende een Qualificatie op zyn Hoogheid den Heer Erf-Stadhouder, om de Regeering in de Steden te veranderen, op den voet als zyn Hoogheids Heer Vader glor. ged. door Hun Ed. Groot Mogenden was gequalificeerd geweest.

Is eenpaarig goedgevonden en verſtaan, dat zyn Hoogheid den Heere Prinſe van Oranje en Naſſauw, als Stadhouder dezer Provincie, zal worden verzocht en geauthoriſeerd, zoo als verzocht en geauthoriſeerd word by deze, om, het zy in Perſoon, of, door een of twee Heeren daar toe te committeeren, gelyk met opzicht tot de Steden Schiedam en Schoonhoven den 9den dezer is gereſolveerd, binnen de verdere reſpective Steden van deze Provincie, tot voorkoming van alle verdere murmuratien en onheilen, door alle meest bekwaame middelen en wegen, de gemoederen van de Burgeren en Ingezetenen met de Regenten te conſolideeren en te verheelen; alle de geſchillen uit den weg te ruimen, mitsgaders de rust te herſtellen, en des noods ook zoodaanige Regent of Regenten van de Bediening van haare Magiſtratuure te ontſlaan, en anderen in derzelver plaats aan te ſtellen en te benoemen, als zyne Hoogheid naar deszelfs hooge wysheid, en tot bereiking van het voorſchreeven heilzaam oogmerk noodig en dienſtig zal oirdeelen; met dien verſtande nogthands, dat geen voorſz. is zal geſchieden, alleen voor deze reize, en zulks zonder eenige præjudicie of conſequentie voor het vervolg, en mede onverminderd en zonder eenig nadeel voor het toekomende, ten aanzien van de Privilegien, Vry- en Gerechtigheden, de reſpective Steden competeerende, en dat de voorſz. Regenten daar door geenszins zullen worden gekwest of benadeeld in hunnen goeden naam en faam.

En dat Hooggemelde zyne Hoogheid zal worden verzocht, zoo als verzocht word by dezen, den

Re-

Regent of Regenten die van derzelver dienst of dienſten zoude mogen worden ontſlagen, mitsgaders hunne Familien en Goederen te neemen in zyn Hoogheids ſpeciaale Protectie en Sauvegarde; met interdictie op verbeurte van lyf en goed, dezelve Regenten, hunne Familien of Goederen of eenige gedeelten van dien eenigzins te moleſteeren, beſchadigen of incommodeeren; en dat wyders Hooggemelde zyne Hoogheid generalyk zal worden geauthoriſeerd, zoo als geauthoriſeerd word by dezen, om in de reſpective Steden, zoo ten aanzien van Regenten, als ten aanzien van Burgers en Ingezetenen zoodaanige verdere ordres te ſtellen, als zyne Hoogheid tot meeste rust en dienst van den Lande in het gemeen, en van de voorſz. Steden in het particulier, zal oirdeelen te behooren, zullende Extract dezes aan de Regeeringen der reſpective Steden dezer Provincie gegeeven worden, tot derzelver reſpective informatie en narieht.

No. 3512. *Verhaal omtrent de tumultueuſe bewegingen te Hoorn op den* 11 *October* 1786, *gedaan uit naam der Burger Societeit binnen genoemde Stad, onder de Zinſpreuk:* tot nut des Burgerſtands en het vrye Vaderland.

Wanneer de Afvuuring van het gelegaliſeerd Exercitie-Genootſchap, op den 11den October, zynde den gedenkwaardigen dag van Bossu's nederlaag, bepaald was, vergaderden de Leden des namiddags ten half twee uuren, in de Doelen, welkers plaats afgeſchoten was met paalen door dewelke lynen liepen, waar achter een menigte Aanſchouwers zich bevonden. De Magiſtraat en Corps met Stads Bodens en Dienaars der Juſtitie verzeld, van het Stadhuis af binnen gekomen zynde, begon men de Exercitien en Manœuvres op de cierlykſte en roemwaardigſte wyze te verrichten; beſtaande gezegde Magiſtraat, uit de drie oudſte Heeren Burgemeesteren

(zyn-

(zynde den Heer Hoofd-Officier, hoe gaarn, daar ook by tegenwoordig, door indispositie, en de vierde Burgemeester VAN STRAALEN mede, absent) mitsgaders vier Heeren Schepenen, terwyl de drie andere Heeren Schepenen, benevens de twee Heeren Secretarissen dezer Stad, als Officieren by de Exercitie, moesten tegenwoordig zyn; van de Vroedschap, schoon allen verzocht, was de Heer PHILIPPUS CONSTANTIN BOOM, de eenigste, dewelke daar by tegenwoordig was; zynde de Heer en Mr. DIRK VAN FORREST, mede als Officier by de Evolutien van het Battailjon present.

Een groot aantal Honoraire Leden, als mede der beste Burgeren en Ingezetenen dezer Stad, waren hier mede by tegenwoordig, benevens een aantal Leden van andere gewapende Schutteryen en Exercitie-Genootschappen; waar onder die van Alkmaar, Purmerend, Oosthuizen en Twisk. Het Genootschap hadde het genoegen, de opentlyke goedkeuring weg te draagen, zynde alles, tot dus ver, in de grootste orde en accuratesse afgelopen; doch na dat men de Parade-marsch, waar by Heeren Officieren voor de Heeren van de Regeering saluëerden, op de plaats der Doelens had volbracht, passeerden het Corps met volle Muzyk, slaande Trom en vliegende Vaandels, de Turfhaven langs, het Oude Noord en leedig Erf (de Kaasmarkt reeds te veel met Kaas bezet zynde om den doortocht te gehengen) de Kerkstraat door, hier was het eerste, dat het verachtelyk Graauw door allergeweldigst dringen, het Battailjon in disordre zocht te krygen, de zeven Purmerender Genootschaps Leden bleeven, niettegenstaande het gedrang, achter het Battailjon; marcheerende, vervolgens langs de Nieuwe Muntstraat, de overzy van de Turfhaven, tot de Doelens. By het in marcheeren door de Waterpoort der Doelens, scheen het, dat het Gemeen hun opzet volvoeren wilde, en drongen zoo ontzaglyk aan, dat het laatste Pelotton met veel moeite binnen gekomen zoude zyn, hadden de Heeren van Purmerend, met en be-

benevens de twaalf gewapende, die tot bewaring van het Gemeen by het Corps tegenwoordig waren, de menigte niet mede afgekeerd; doch toen het laatste Pelotton was binnen gemarcheerd, meenden zy de Purmerenders af te snyden; waar op een dezer Heeren na zyn Sabel greep, doch hier in direct door een ander Purmerender wierd tegen gehouden, het Gemeen hier door zeer verbitterd, zigende zich aan deze Heeren te wreeken, en hun buiten de Doelens te houden; de braave Officier, zynde de Wel Edele Manhafte Heer WILLEM SCHUURMAN, commandeerende het laatste Pelotton, dit bemerkende, liet direct halve rechtsom keer maaken, en het Gewoer vellen, met oogmerk, om dus de menigte af te keeren; waar op deze eenigzins terug deinsden, en de Purmerender Heeren gelukkig binnen de Doelen kwamen. Het Genootschap bedankt zynde, trokken de meeste Leden af, ieder na zyn huis, en vermeenden, dat het daar by zoude gebleeven zyn, doch de menigte schaarde zich om en by de Doelens, dreigende de Purmerenders, die toen aldaar nog tegenwoordig waren, te zullen opwachten en van kant te maaken; dit geschiede in het vallen van den avond; duister geworden zynde, wierd de hoop al grooter, en vreezende dat de Purmerenders hun zouden ontglippen, trok een groot gedeelte na de Wester Poort, alwaar die Heeren moesten afvaaren; zeggende een ander gedeelte, buiten de Poort, aan den Ouden Dyk denselve te zullen opwachten: intusschen waagde men het om *Oranje boven* te roepen, Oranje liedjes te zingen; die *Patrioten* te vervloeken, en met een steen door een glas in de Societeits-Kamer in de Doelens, alwaar twee Heeren Burgemeesteren, benevens de Heeren Purmerenders waren, te werpen; waar op genoemde braave Burgervaderen, zynde de Heeren VAN FORREST en VAN HOOLENWERFF zich na buiten begaven, en den Burgervriend FORREST zich in het midden der woeste menigte begaf, hun zeer hartelyk aansprak en afvraagde, wat hun begeerte en soe-

ken

ren was; en waar in zy benadeeld wierden; en zoo zy benadeeld wierden, zy dan nu openlyk aan hem als hun Burgervader, konden en moesten klagen; of anderszins zich rustig en vreedig naar huis begeeven; niemand der bende deed nu zyn mond open, waar op Zyn Wel Ed. Gestrenge het hun nogmaals afvroeg, hun vermaanende, naar huis te gaan; zy deinsden wel wat terug, doch zetteden spoedig weder op, zeggende, wy hebben het zoo zeer niet tegen de Hoornschen, maar wy zullen de Purmerenders den hals breeken; de Heer PIETER VAN AKERLAKEN, dewelke zich met een Heer van Purmerend buiten de deur begaf, om dezelve na de Westerpoort te conduiseeren en het oproer dacht te stillen, werd met steenen, gaten in het voorhoofd geworpen, en moest zich, benevens den Heer NOORDENBOSCH van Purmerend, door de vlucht redden.

Boven en behalven den Heer VAN AKERLAKEN zyn nog verscheidene Leden van het Genootschap geïnsulteerd; zynde onder andere een Exerceerend en een Honorair Lid deerlyk geslagen en mishandeld.

Ondertusschen waren de Leden van het Genootschap, op eenige weinigen na, weder in de Doelens vergaderd, en brandende van begeerte, om op de muitzuchtigen los te gaan; zich daar toe aan Heeren Burgemeesteren addresseerende, doch het geen Hun Ed. Groot Achtb. wel en te recht begreepen; dat buiten concurrentie en speciaale Resolutie van den Magistraat dezer Stad, als zynde de eenige Wetgeevende Macht, niet konde geschieden; ten dien einde wierd ten half tien uuren des avonds Magistraats-Vergadering beleid; wanneer de braave Burger Kapitein HEINIS, benevens de braave Luitenant HAM, die by absentie van den Burger Kapitein GALLES het Commando voerde, by de gemelde Compagnien op Brandwacht leggende, en door hun in aanmerkinge genomen zynde, de slegte toestand der Schutterye; daar zy alle nog niet eens voor-

zien waren van Gewoeren, declareerde met hunne Compagnie van geen de minste nut te kunnen zyn, ten zy het Genootschap van Wapenhandel, hun in gas van nood adsisteerde; hier op wierd door gezegde Ed. Groot Achtb. Magistraat gerefolveerd, de gementioneerde Burger Compagnie op Brand-wacht leggende, op den Raadhuize, en het Genootschap in de Doelens in de Wapenen te doen komen, en daar by goedgevonden, de Commandeerende Officieren van gemelde Burger Compagnie te qualificeeren, om in dezen met den Commandant en de Kapiteinen van het Genootschap de Concert te gaan, en dusdaanig Plan tot defensie dezer Stad, en storing van tumult gezamentlyk te beramen, en doen executeeren, als dezelve zouden oirdeelen te behooren; de Leden van het *Genootschap dit aangezegd* zynde, *kwamen niet alleen* alhen, voor zoo veel het *hun* doenlyk was op, maar zelfs had men het genoegen te zien, dat Honorairé Leden, mitsgaders onze nabuurige Alkmaarders, en die van Twisk, de Wapenen opvatteden, en ter onzer adsistentie toesnelden; zynde iedere Compagnie ter ontvanging en executeering der respective ordera, in een apparte Kamer, waar voor een Schildwacht geposteerd was, vergaderd, en onder alle de gewapende Manschappen dusdaanige ordera en *discipline*, als men in het Militair zoude kunnen begeeren.

Vervolgens door gemelde Officieren van de Burger Compagnien en die van het Genootschap, op Kapiteins Kamer in de Doelens Conferencie gehouden zynde, en na de Heeren van Purmerend te hebben gehoord, wierd onderling unaniem gerefolveerd, dat een Detachement van de Burger Compagnien zich zoude vervoegen na de Wester Poort, en een ander Detachement na de Doelens, om de Heeren van Purmerend af te haalen, en na de Wester Poort te conduiseeren, en dat achter by aftrek, een Detachement van het Genootschap zoude opsluiten, om de Heeren van Purmerend na den Ouden Dyk te geleiden; ten einde, wanneer het Graauw aldaar hen wil-

drijde attaqueeren, dezelve Heeren vry geley te bezorgen, hebbende inmiddels de Officieren van de Burger Compagnien, den gantschen tyd door doen patroullieeren; het oproerig Gemeen merkende, dat het ernst geworden was, en dat men hun loon na werken zoude verschaffen, deinsde langzaam af.

Een Detachement van de Burger Compagnie, onder geleide van den Kapitein HEINIS, aan de Doelens gekomen zynde, trok voor uit, hier op volgden de Heeren van Purmerend, en een Detachement van het Genootschap, onder het geleide van den Wel Ed. Manhaften Heer Kapitein Mr. HENDRIK CARBASIUS, bestaande uit drie Officieren, twee Onder-Officieren en 28 Schuttera, slooten den train, marcheerden de Turfhaven langs, tot op het Breed; by de Wester Poort gekomen zynde, alwaar een Detachement uit de Burger Compagnie, onder het geleide van den Luitenant HAM, zich bevond, deed gemelde Heer Luitenant de geleederen openen, en het Geweer presenteeren, het geen door den Kapitein HEINIS gevolgd wierd, wanneer het Detachement van het Genootschap, met de Heeren van Purmerend, na het saluit aan de Burger Detachementen te hebben gedaan, de Poort uit marcheerde, en met een daar toe afgevaardigde Schuit, de Heeren van Purmerende tot den Ouden Dyk uitgeleid deeden.

De Heeren van Purmerend en het Genootschap vertrokken zynde, marcheerde de Kapitein HEINIS met zyn Detachement na de Doelens, de Luitenant HAM na den Raadhuize, en eerstgemelde deede in de Doelens aan Heeren Burgemeesteren, als Collonellen dezer Stad, rapport van zyn verrichte, en het voorgevallene. Eenigen tyd daar na, vervoegde zich gezeide Kapitein HEINIS, met den Luitenant HAM wederom in de Doelens, declareerde aan den Heer Burgemeester VAN FOREEST, die daar present was, dat de rust en stilte voor zoo veel zy vermeenden, binnen deze Stad hersteld was, en derhalven in bedenking gaf, of men de Burger Com-

pagnien niet zoude afdanken; hier op wierd geresolveerd, de Burger Compagnien te doen aftrekken, en wierden de Commandeerende Officieren der Schutterye verzocht, door den Heer Burgemeester VAN FORREST, hun onderhebbende Manschappen, uit naam van Heeren Burgemeesteren, als Colonellen dezer Stad, op het hartelykste dank te betuigen, voor hunne moeite en vigilantie in dezen betoond; dit verricht zynde, wende gemelde Heer Burgemeester VAN FORREST, zich tot den Heer Mr. JAN HENDRIK VAN STRAALEN, als Commandant van het Genootschap, gaf zyn hoogst genoegen te kennen, over de Vaderlandlievende denkenswyze van de Leden van het Genootschap, die zy in dezen hadden betoond, door onwederspreekelyke daaden, door als een eenig Man op te komen, daar zulks vrywillig was, hun goed en bloed tot handhaaving van Vryheid en Voorrechten, bevorderinge van eendracht en rust, en demping van tumultueuse beweegingen, in weerwil van de aandagen van vuile Aterlingen veil te hebben; en dat hy dierhalven met geen woorden konde uitspreeken, zyne dankbaarheid en genoegen in dezen aan de Regeering en de goede Burgery van Hoorn, voor de diensten door het Genootschap gepresteerd, met instantelyk verzoek, van byaldien weder het Graauw eenige tumultueuse beweegingen mogte maaken, zy zich binnen deze Deelens, het geen hy als Collonel dezer Stad, het Genootschap voor hunne Allarmplaats declareerde te zyn, wilde vervoegen; deze Aanspraak door den Commandant, als gestroffen zynde door de goedkeuring van Heeren Burgemeesteren dezer Stad, omtrent het verrichte van het Genootschap in de dankbaarste termen beantwoord zynde, gaf zyn Wel Edele Manhafte het gedeclareerde van den Heer Burgemeester VAN FORREST openlyk aan de Leden te kennen; wanneer zy alle als een eenig Man betuigden, niet te kunnen uitspreeken, hunne verplichting aan Heeren Collonellen en de Magistraat dezer Stad, dat zy niet zouden nalaten,

ten, om aan het requiſit van Heeren Burgemeesteren by de eerſte tumultueuſe beweeginge te voldoen; en dat zy ten allen tyde zouden toonen te beantwoorden aan de by hun getekende Acte van Verbindtenis, en de hoogegunſtige Reſolutien van Hun Ed. Groot Mogenden de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, in dato den 22 September 1786.

Waar op het Genootſchap wierd afgedankt, en een ieder zich na huis begaf.

Het Detachement ter escorteering van de Heeren van Purmerend uitgezonden, kwam des morgens ten half zes uuren, zonder eenige moedwilligen te hebben ontmoet, en na door de Heeren van Purmerend op de Vaderlandslievende wyze te zyn onthaald, wederom binnen deze Stad; en marcheerde voor de Doelens, en werden aldaar afgedankt.

De Heer Hoofd-Officier dezer Stad heeft inmiddels niet ſtil gezeeten, dewyl zyn Wel Edele Geſtrenge door zyne Practicyns de Vaderland- en Vryheidlievende Heeren Mr. C. Carbasius, Advokaat, en Gualtherus Matthéus, als Procureur, daags daar aan de benoodigſte informatien, voor zoo veel zy te bekomen waren, heeft doen inwinnen, en op den 13den October by Heeren Schepenen judicieel doen vervangen en beëedigen; hebbende zyn Wel Ed. Geſtrenge op den 14den daar aan volgende, by Heeren Schepenen dezer Stad versocht, apprehenſie op de Perſoonen van Arnoldus Schell, Hermanus Oosterdam en Jan Jongman, ten minſten dagvaarding in Perſoon, tegen gemelde Perſoonen ten dage by Hun Ed. Achtb. te præſigeeren; het geen ten gevolge heeft gehad, dat Hun Ed. Achtb. tegen den 17den daaraanvolgende, het laatſte Lid van het verzoek van gemelden Heer Hoofd-Officier hebben geaccordeerd, en daar toe gepræſigeerd den 17den jongſtleeden. Arnoldus Schell en Harmanus Oosterdam zyn inmiddels voortvluchtig geworden, en ten dage dienende niet gecompareerd; wanneer door de Practicyns van gemelden Heer

zondere, aan hun daar over uit te geevene Acte naar omſtandigheden, voor zekere jaaren immuniteit van alle belastingen en imposten verleenen. Edoch zal onder deze laatſte klaſſe niet begreepen worden, Boekhandel en Drukkery, dewyl van nu af wy verklaaren, den Boekhandel en Drukkery op alle wyze zoodaanig te zullen begunſtigen, dat een Boekhandelaar en Drukker, zich uit de Vereenigde Nederlanden hier ter Stede komende te etablisſeeren, van alle imposten en perſoneele belastinge, niet alleen ſteeds zullen ontheven blyven, maar ook daar en boven eene onbepaalde vryheid der drukperaſe, zoo in politicque als kerkelyke zaaken, genieten, zonder aan eenige cenſure onderworpen te zyn; wel verſtaande nogthands, dat aan elken, die door eene of ander hier gedrukt ſtukje, *zoude meenen beleedigd* te zyn, zal vry ſtaan, daar over by den Competenten Rechter, 't zy tegen den hier woonenden Autheur van een zulk eetroovend libel, of anders den Autheur van het zelve, niet hier te vinden zynde, tegen den Drukker van het zelve zyne klachten in te brengen, als wanneer dienaangaande prompte Juſtitie zal werden uitgeoeffend.

Des ter oirkonde hebben wy deze verklaaring van onze willensmeeninge hoogst eigenhandig geteekend, en door ons Hooggraaflyk Zegel bevestigd.

Aldus gedaan te Burgſteinfurt, den 30 July des jaars 1789.

(*was get.*) LODEWYK, *Regeerend Graaf tot Bentheim.*

in fidem.

REINHARTZ, *Secret. Regim.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

HW 2A4R T

Digitized by Google

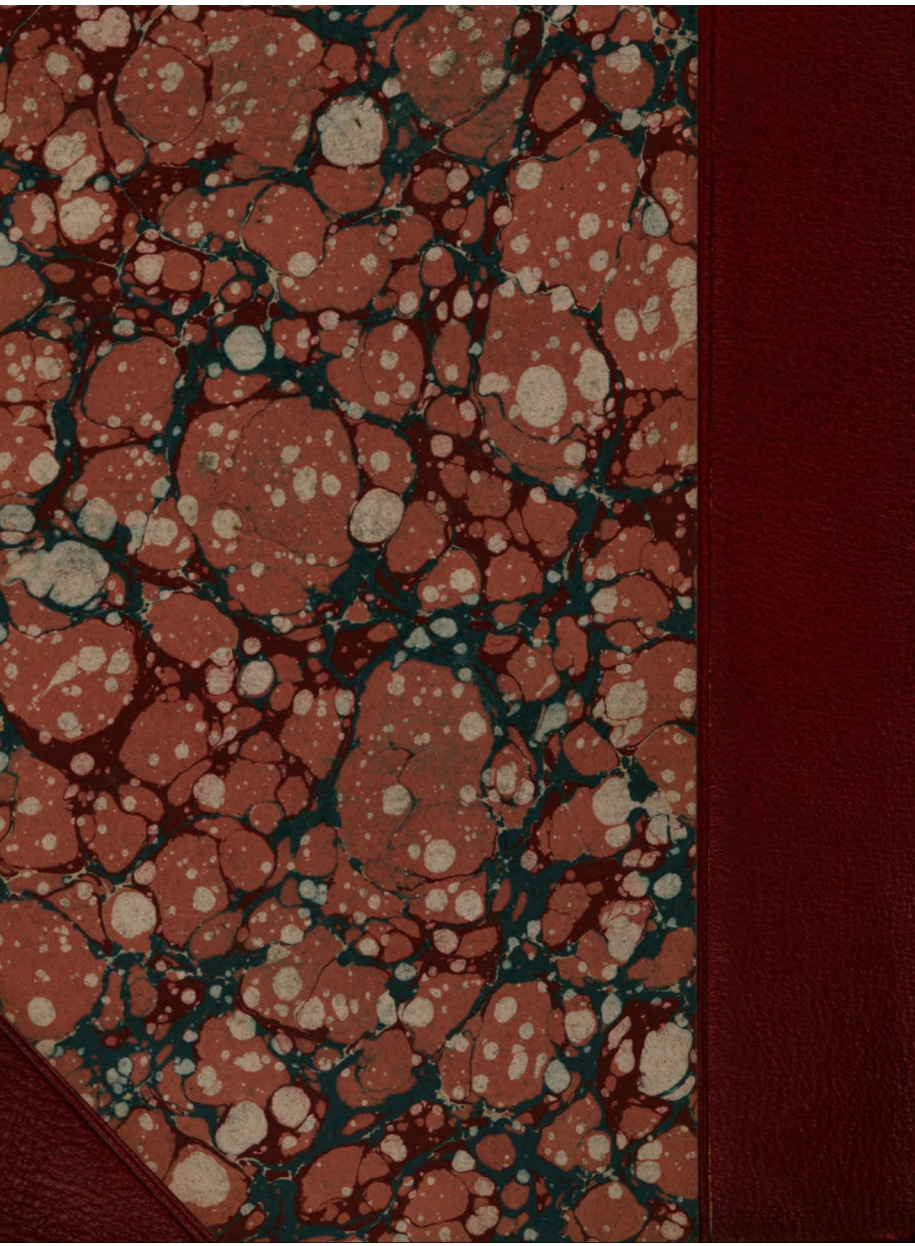

Digitized by Google